

BPL PENSIOEN

JAARVERSLAG 2020

INHOUDSOPGAVE

- VOORWOORD
- MEERJARENOVERZICHT

A

STRATEGIE & DOELEN

- 1 RANDVOORWAARDEN
- 2 GROEN PENSIOENFONDS
- 3 KLAAR VOOR DE TOEKOMST
- 4 DEELNEMERS BIJSTAAN
- 5 WERKGEVERS ONTZORGEN

B

BESTUURSVERSLAG

- 1 ORGANISATIE PENSIOENFONDS
- 2 FINANCIËLE ZAKEN
- 3 PENSIOENBEHEER EN COMMUNICATIE
- 4 VERMOGENSBEHEER
- 5 RISICOBEBEER
- 6 UITVOERINGSKOSTEN
- 7 AANBEVELINGEN JAARWERK 2019
- 8 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT
- 9 VERSLAG VERANTWOORDELIJKHEIDSORGAAN

C

JAARREKENING

- 1 JAARREKENING
- 2 OVERIGE BEPALINGEN

D

BIJLAGEN

- 1 ORGANISATIE PENSIOENFONDS
- 2 PENSIOENBEHEER STATISTISCHE GEGEVENS
- 3 VERKLARING INTEGRITEITSBELEID
- 4 CODE PENSIOENFONDSEN
- 5 NEVENFUNCTIES
- 6 MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN, PRINCIPES EN RICHTLIJNEN

VOORWOORD

“Onze deelnemers vinden het belangrijk dat we hen goed informeren over wat we voor hen doen. Het verkorte jaarverslag over 2019 is door bijna 23.000 deelnemers bekeken”

Tijdens het schrijven van dit jaarverslag, kregen wij het trieste bericht dat Ronald Zwijnenburg op 8 maart 2021 is overleden. Wegens zijn ziekte had hij zijn werk als bestuurder namens de pensioengerechtigden al eerder moeten neerleggen. Ronald was een bevlogen bestuurder, maatschappelijk zeer betrokken, een levensgenieter die graag muziek maakte en bij mooi weer vaak met zijn bootje op het water te vinden was. Een prachtmens die we nog lang in ons midden zullen missen.

We zijn een duurzaam pensioenfonds

BPL Pensioen is hét pensioenfonds voor de groene en agrarische sector. We geloven dat een goed pensioen voor onze deelnemers op een duurzame manier te bereiken is, want milieu en een duurzame wereld vinden wij heel belangrijk.

Aandacht voor onze financiële positie

Om onze financiële positie te versterken hebben we in overleg met onze sociale partners eind 2019 besloten om de pensioenpremies voor 2020 en 2021 te verhogen. En in 2020 hebben we ook besloten het opbouwpercentage vanaf 2021 te verlagen. Moeilijke beslissingen, maar wel nodig om onze deelnemers nu en in de toekomst een goed pensioen te kunnen blijven bieden.

We blijven een groen pensioenfonds

We voeren al vanaf 2007 een verantwoord beleggingsbeleid. Ecologische, Sociale en Governance (ESG) normen vormen het uitgangspunt voor dit beleid. Regelmatig toetsen we het draagvlak hiervoor onder onze deelnemers. Uit het in 2020 gehouden onderzoek blijkt dat onze deelnemers ‘maatschappelijk verantwoord’ nog meer dan in 2019 bij ons vinden passen, ondanks dat we ons in 2020 hier wat minder mee geprofileerd hebben. Vastgoed vinden wij bij uitstek geschikt om invulling aan ons ESG-beleid te geven. We geloven dat mensen het beste tot hun recht komen in een duurzame, veilige en gezonde woonomgeving. Dit jaar hebben we aan ons jaarverslag een uitgebreide bijlage over maatschappelijk verantwoord beleggen toegevoegd.

Strategie geeft richting aan wat we doen en willen bereiken

Gezamenlijk werken we aan de doelstellingen die gebaseerd zijn op onze vier strategische pijlers. Ze helpen ons klaar te staan voor de toekomst en in te spelen op veranderingen als gevolg van het nieuwe pensioenstelsel. Ze geven richting aan de wijze waarop wij onze werkgevers ontzorgen en onze deelnemers bijstaan. In 2020 hebben we samen met TKP Pensioen belangrijke stappen gezet met de informatiebeveiliging en de digitalisering van ons fonds. Dit heeft een nieuwe website en een nieuw werkgevers- en deelnemersportaal opgeleverd: onze IT groeit mee met onze ambities.

Bestuurlijke effectiviteit is flink aangescherpt

We hebben in 2020 veel aandacht besteed aan het vergroten van onze bestuurlijke effectiviteit. Zelfevaluatie heeft ertoe geleid dat we onze bestuurlijke processen hebben verbeterd en voldoende aandacht aan relationele en governance-technische aspecten van het besturen hebben besteed. Ook de samenwerking met onze Raad van toezicht en ons Verantwoordingsorgaan hebben we versterkt door twee gezamenlijke themadagen te organiseren. Die themadagen organiseren we in 2021 weer.

Integrale benadering van ons risicomanagement

Als gevolg van IORP II hebben wij in 2019 het ‘three lines of defence-model’ ingevoerd. Dit model versterkt ons integrale risicomanagement en zorgt voor een goede splitsing van verantwoordelijkheden en voor het beheersen van risico’s. Als we terugkijken, constateren we dat we met dit ‘defence-model’ het hele jaar in control zijn geweest en het risicobewustzijn binnen onze organisatie is toegenomen. Soms waren er incidenten, maar die waren beperkt van omvang en impact. Door het nemen van nieuwe beheersmaatregelen voorkomen we zoveel mogelijk dat deze incidenten zich nogmaals kunnen voordoen. In de besluitvorming over het opbouwpercentage heeft het werken met een 1e en 2e lijn voor het beheersen van onze financiële risico’s een waardevolle functie gehad.

Crisismanagementteam en corona

Begin 2020 werden wij geconfronteerd met het coronavirus. De crisis die daardoor ontstond, vormde een stresstest voor onze hele organisatie. Direct na de eerste lockdown in maart hebben wij een crisismanagementteam (CMT) ingesteld. Samen met het bestuursbureau zijn we in het begin twee, later één keer per week digitaal of telefonisch bijeengekomen. Zo konden we sturing geven aan de impact van de crisis op ons fonds. Binnen wettelijke kaders hebben we het incassobeleid voor werkgevers die in zwaar weer terecht kwamen, versoepeld en een betalingsregeling getroffen. Overigens is daar weinig gebruik van gemaakt. Onze dekkingsgraad kreeg aanvankelijk flinke klappen, herstelde daarna wel, maar blijft onveranderd onze wekelijkse aandacht houden. Het is gelukt de reguliere werkzaamheden van ons fonds ‘gewoon’ door te laten lopen: vanuit huis. Een compliment hiervoor aan alle medewerkers van ons bestuursbureau en aan onze samenwerkingspartners is op zijn plaats. Ons fonds heeft de stresstest goed doorstaan. Ons CMT komt inmiddels alleen nog op afroep bijeen.

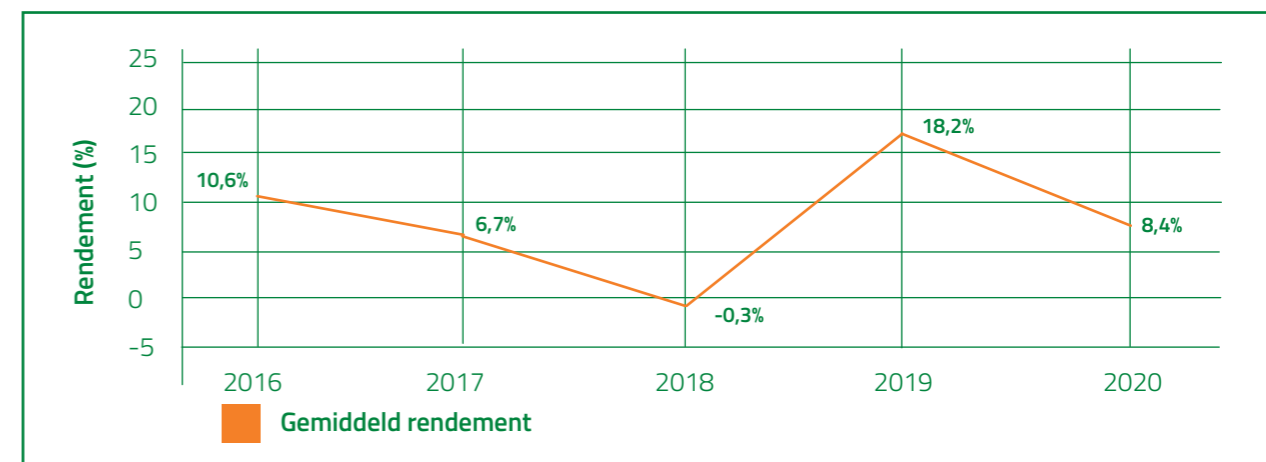
Herschikking beleggingsportefeuille (rebalancing)

We hebben de verdeling van beleggingscategorieën binnen onze totale portefeuille terug weten te brengen naar het strategische gewicht dat we voor iedere categorie voor ogen hadden. Deze herschikking was door de onrust die corona op de effectenmarkten veroorzaakte aanvankelijk niet mogelijk. Er was in sommige beleggingscategorieën in het eerste kwartaal 2020 te weinig handel. Toch is de herschikking uiteindelijk gelukt en heeft deze zelfs goed uitgepakt, omdat we veel aandelen tegen heel lage koersen hebben kunnen kopen.

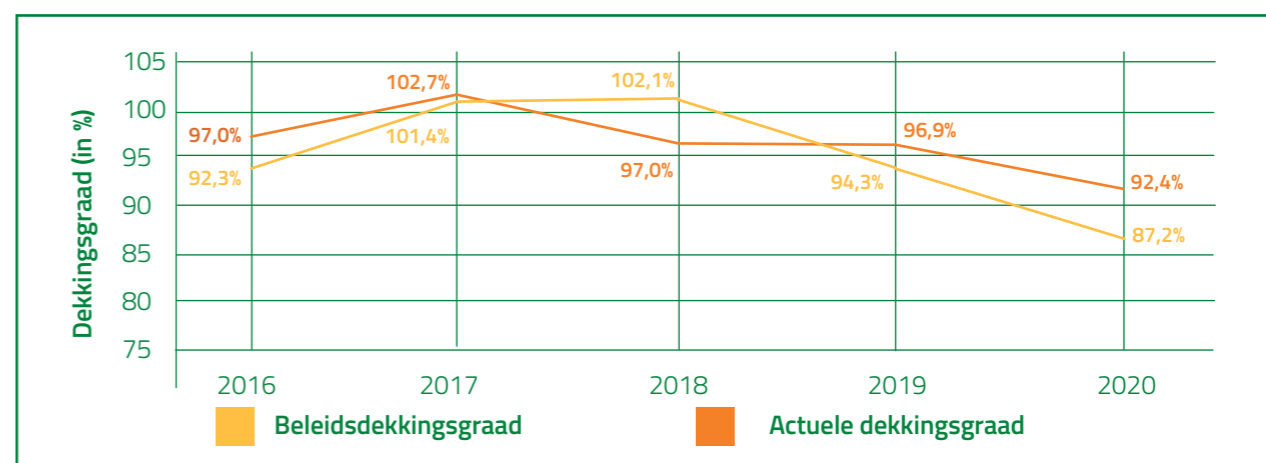
Meerjarenoverzicht

Bedragen (x € 1.000)	2020	2019	2018	2017	2016
Aantallen (per eind van het jaar)					
Werkgevers (met personeel)	14.918	15.131	14.698	14.561	14.600
Deelnemers, actief en voortgezet	122.886	120.491	116.437	111.809	106.509
Gewezen deelnemers	486.144	487.817	488.109	479.820	468.242
Pensioengerechtigden	71.190	69.577	68.262	67.245	64.368
Pensioenen					
Premiebijdragen	588.174	487.870	453.730	430.670	396.214
Kostendeekkende premie	1.047.438	838.979	750.433	718.677	576.701
Pensioenuitvoeringskosten	21.927	20.495	20.095	20.081	20.260
Uitkeringen	325.193	304.541	295.154	282.908	262.574
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in €)	105	100	101	105	111
Vermogen en solvabiliteit					
Resultaat boekjaar	-1.218.361	-123.950	-974.956	934.932	-282.592
Aanwezig vrij beschikbaar eigen vermogen	-1.871.139	-652.778	-522.070	445.189	-488.264
Minimaal vereist eigen vermogen (art. 131 PW)	1.050.416	919.090	748.301	733.098	706.607
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,4%
Vereist eigen vermogen (art. 132 PW)	4.936.931	4.464.659	3.898.130	3.777.655	3.584.596
Vereiste dekkingsgraad	120,1%	120,9%	122,4%	123,2%	122,3%
Voorzieningen pensioenverplichtingen	24.599.897	21.374.175	17.402.364	16.291.055	16.059.254
Actuele dekkingsgraad in %	92,4%	96,9%	97,0%	102,7%	97,0%
Beleidsdekkingsgraad in %	87,2%	94,3%	102,1%	101,4%	92,3%
Performancetoets	1,65	1,36	1,14	0,36	1,00
Gemiddelde interest van verplichtingen					
	0,28%	0,83%	1,48%	1,61%	1,46%
Beleggingen					
Belegd vermogen (incl. derivaten passiva)	23.069.166	21.391.566	17.838.779	17.704.578	16.448.661
Beleggingsresultaten	1.699.232	3.027.676	-126.937	1.004.581	1.427.491
Gemiddeld rendement op beleggingen (incl. rentehedge)	8,4%	18,2%	-0,3%	6,7%	10,6%
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,2%	0,21%	0,24%	0,25%	0,29%
Transactiekosten	0,08%	0,06%	0,07%	0,06%	0,11%

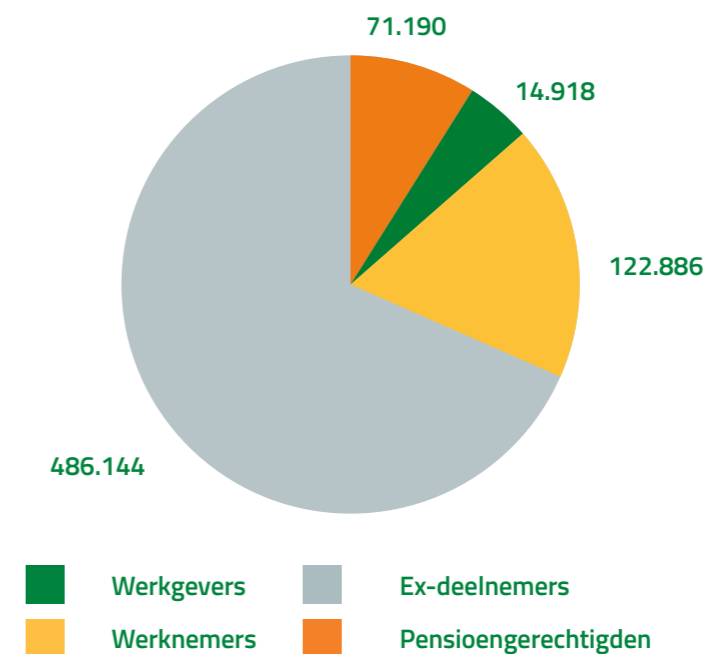
Gemiddeld rendement op beleggingen (in %)

Dekkingsgraad (in%) per jaareinde

Aantal (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers 2020

RANDVOORWAARDEN

STRATEGIE & DOELEN

A

STRATEGIE & DOELEN

BPL Pensioen voor de agrarische en groene sectoren

DE RANDVOORWAARDEN OM ONZE STRATEGISCHE DOELEN TE BEREIKEN ZIJN OP ORDE

Onze strategische pijlers staan centraal en geven richting aan de koers die wij volgen

Mede door corona hebben we in 2020 veel aandacht besteed aan operationele zaken. Daarom nemen we in 2021 de tijd om te bepalen waar we in strategisch opzicht staan en om te beoordelen of en in welke mate onze missie, visie en strategie nog passen bij de doelen die wij als fonds willen bereiken. We betrekken daar ook de uitdagingen bij die voortkomen uit het nieuwe pensioenstelsel. Dit mondt de komende jaren uit in een nieuwe pensioenregeling voor ons fonds. Een herijkt strategisch kompas zal ons helpen om daarvoor de juiste keuzes te kunnen maken.

“WIJ HEBBEN DE AMBITIE OM IEDERE WERKNEMER EEN GOED PENSIOEN

TE BIEDEN IN EEN LEEFBARE WERELD.”

Ons risicomanagement past bij de strategie die we uitvoeren

Door de implementatie van het ‘three lines of defence model’ in 2019 staat ons risicomanagement goed in de steigers. Dat helpt bij de implementatie van onze strategie en van de doelen die we op grond daarvan nastreven. We zijn ons zeer bewust van de strategische én operationele risico’s die we lopen. Daarom hebben we in 2020 in het bijzonder aandacht besteed aan onze kwetsbare financiële positie, onze informatiebeveiliging en de mogelijke lange termijngevolgen van de coronapandemie voor ons fonds.

Onze strategie uit zich in gedrag

Onze strategie uit zich in ons eigen gedrag en daarom hebben wij ons besluitvormingsproces en de manier waarop wij met elkaar samenwerken verbeterd. Om die reden stellen wij sinds vorig jaar tijdens iedere bestuursvergadering een observant aan die toeziet op de manier waarop wij tot besluiten komen. Ook zijn en blijven wij kritisch op het kennisniveau van onze individuele bestuurders. Daarvoor hebben we een collectief opleidingsplan opgesteld. Ook vinden wij een goede relatie met ons Verantwoordingsorgaan en de Raad van toezicht belangrijk. In 2020 organiseerden wij twee gezamenlijke themadagen waarin kennisdeling en samenwerking centraal stonden. Dit alles helpt ons bij de realisatie van onze doelen.

EEN GROEN PENSIOENFONDS

1

STRATEGIE & DOELEN

Pijler 1: Een groen pensioenfonds

WIJ LOPEN VOOROP MET MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE BELEGGINGEN. IN 2020 ZIJN WE HIER BEPERKT MEE NAAR BUITEN GETREDEN, MAAR OP DE ACHTERGROND ZIJN WE ER WEL VOLOP MEE DOOR GEGAAN.

Milieu en duurzaamheid zijn belangrijke onderwerpen voor de bij ons aangesloten werkgevers en onze deelnemers. Voor ons is het vanzelfsprekend om 'een groen pensioenfonds' als een van onze strategische pijlers te hebben. Daarmee zorgen wij voor een goed pensioen in een leefbare wereld.

We lopen voorop met maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Ons maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid is geen doel op zich, maar een middel om een optimaal rendement tegen aanvaardbare risico's en een betaalbare prijs mogelijk te maken. Ook in 2020 hebben we belangrijke stappen gezet in het verder verduurzamen van onze beleggingsportefeuille. Zo besteedden we veel aandacht aan het beheersen en terugdringen van de gevolgen van klimaatverandering op onze vastgoedportefeuille. En we zijn gestopt met beleggingen in de meest CO₂-intensieve vorm van oliewinning: olie uit teerzanden. Bovendien sluiten we bedrijven uit als ze zich niet houden aan onze verwachtingen van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiervoor hanteren we onder andere ESG-criteria. ESG staat voor Environmental, Social en Governance en bevat een set criteria voor ondernemingen, zodat te toetsen is of en in welke mate ze maatschappelijk verantwoord handelen en investeren. We zijn enorm trots op wat we tot nu toe bereikt hebben en zien onszelf als vooroploper. We doen veel op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Dat laten we ook zien in het hoofdstuk vermogensbeheer en in bijlage 6, MVB. In die bijlage geven we aan hoe wij de MVB-principes naleven.

Verdere verduurzaming van onze woningportefeuille en CO₂-reductie

De reductie van CO₂ krijgt wereldwijd veel aandacht. Ook wij vinden die reductie belangrijk. Dat wij hier al langer aan werken, blijkt uit de CO₂-reductie in onze vastgoedportefeuille. De CO₂-uitstoot daar is ten opzichte van 1990 met 29% gedaald. Maar onze ambitie reikt nog verder; in 2030 willen we een reductie van 50% gerealiseerd hebben. Dat doen we door bestaande woningen in onze portefeuille te verduurzamen en nieuw te bouwen woningen energieneutraal te bouwen. 13% van onze woningen gebruikt duurzame energie. Verder zijn we gestart met een pilot om inzicht te krijgen in het waterverbruik. Die pilot zetten we in 2021 voort. Daarnaast hebben we ons plan afgerond om minimaal 20% van de afvalstromen inzichtelijk te krijgen. Helaas bleek dit niet echt bij te dragen aan tastbare verduurzaming. Daarom hanteren we voor afvalstromen niet langer een streefpercentage. Woningen uit onze kernportefeuille die nu energielabel C hebben, verduurzamen we naar label A. Dat is een doelstelling waar een langere adem voor nodig is, maar we zijn er in 2020 voortvarend mee verder gegaan.

Het is in 2020 ook gelukt om bij nieuwbouw en renovatie voor 90% gebruik te maken van FSC-hout. Dit borgen we door in onze programma's van eisen als een harde voorwaarde aan bouwers op te leggen. En we zijn er enorm trots op dat we in 2021 als één van de eersten in Nederland bezig zijn met de verwerving van een houtbouwproject. Door te beleggen in woningen gebouwd van hout verwachten we goede rendementen te kunnen halen én bij te dragen aan CO₂-reductie. Dit draagt bij aan een verdere verduurzaming van onze samenleving.

EEN GROEN PENSIOENFONDS

STRATEGIE & DOELEN

Bijdragen aan een betere samenleving

We vinden het belangrijk dat mensen in een duurzame, gezonde en schone omgeving kunnen wonen. Daarom kiezen we bewust voor beleggingen in middeldure vrije sectorwoningen. Daardoor leveren we ook een bijdrage aan het oplossen van een groot maatschappelijk probleem: het bieden van huisvesting aan middeninkomens. Bovendien spelen we met onze woningen in op stijgende vraag naar levensloopgeschikte woningen. Om concreet invulling te geven aan ons ESG-beleid. Specifiek besteden we aandacht aan gezondheid en welzijn (3), betaalbare en schone energie (7), duurzame steden (11), verantwoorde consumptie en productie (12) en allianties om doelen te bereiken (17).

Onze klanten zien ons als een groen pensioenfonds

We doen veel dingen op het gebied van duurzaamheid, maar kloppen onszelf niet op de borst. Iets meer trots zou mogen, want wij doen veel goeds met de premie die onze deelnemers betalen; dat mogen zij dus best weten. Door het betalen van pensioenpremie dragen zij immers bij aan een betere wereld. Gelukkig blijkt uit onderzoek dat iets meer dan de helft van onze deelnemers ons ziet als 'groen pensioenfonds'. En ruim een derde weet dat we maatschappelijk verantwoord beleggen. Minder bekend is dat wij ook bedrijven uitsluiten van onze beleggingen als zij zich niet houden aan onze verwachtingen voor maatschappelijk verantwoord beleggen.

Eind 2020 is bekend gemaakt dat pensioenfondsen vanaf maart 2021 aan de zogenoemde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) moeten voldoen. Doel daarvan is om financiële instellingen transparanter te laten zijn over hun maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Ons fonds voldoet al aan deze nieuwe regelgeving. In 2021 willen we met concrete voorbeelden meer inzicht geven in wat we op het gebied

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

2

STRATEGIE & DOELEN

Pijler 2: Klaar voor de toekomst

ONZE HORIZON REIKT VERDER DAN DE DAG VAN VANDAAG. WE BEREIDEN ONS VOOR OP DE VERANDERINGEN VAN HET PENSIOENSTELSEL EN MET NIEUWE DIGITALE MIDDELEN SPELEN WE IN OP DE TOEKOMST.

We handelen niet naar het perspectief van morgen, maar kijken naar de lange termijn. Wij vinden het belangrijk dat iedereen die pensioen bij ons opbouwt of heeft opgebouwd straks een goed pensioen van ons krijgt. Dat kunnen wij als geen ander, omdat onze regeling aansluit bij de sectoren waar we voor werken. We spreken hun taal én dankzij onze ICT-systemen kunnen wij voldoen aan de hoge verwachtingen van onze deelnemers. Bij ons staat het belang van onze deelnemers altijd voorop. We denken proactief mee en zorgen voor een goede balans op 'kosten-serviceniveau'.

We zijn een fonds van formaat en willen dat blijven

Ons plan voor 2020 was nieuwe werkgevers te vinden die zich vrijwillig bij ons zouden willen aansluiten. Dit willen we, omdat we in de groene en agrarische sector de beste partij zijn om voor een goed pensioen te zorgen. Gezien onze financiële situatie was het niet gepast om actief nieuwe werkgevers te benaderen. Ook in de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel is het onlogisch hier de komende jaren heel veel energie in te steken. We weten namelijk nog niet hoe onze nieuwe pensioenregeling er uit gaat zien en wat we werkgevers en werknemers precies kunnen bieden. Daarom ligt onze focus voorlopig vooral op het bieden van goede dienstverlening aan onze bestaande werkgevers en hun werknemers.

Onze pensioenconsulenten ondersteunen werkgevers en hun werknemers via videogesprekken

In 2019 zijn we gestart met een pilot voor videosprekken. De ervaring die we daarmee hebben opgedaan, kwam zeer van pas toen we in 2020 alle afspraken op locatie moesten afzeggen. We konden direct overschakelen op videogesprekken met onze deelnemers. Ook onze pensioenconsulenten konden hun afspraken met onze werkgevers via videogesprekken laten plaatsvinden.

Tevredenheid over onze dienstverlening kan helpen bij schaalvergroting

Eerder hebben we in 2020 in kaart gebracht hoeveel niet-werknemers er in de agrarische en groene sector werkzaam zijn. Deels zijn dit ZZP-ers, deels meewerkende gezinsleden. Dit aantal is in 2020 met zo'n 4.000 personen gestegen. We volgen in het licht van het nieuwe pensioenstelsel de ontwikkelingen rond het wel of niet aansluiten van ZZP-ers nauwgezet en nemen op later moment een beslissing of wij onze pensioenregeling ook voor hen kunnen opstellen. Uit ons jaarlijkse communicatieonderzoek blijkt overigens dat 75% van de actieve deelnemers, 81% van de gepensioneerden en 63% van de ex-deelnemers bij ons zou blijven als er geen verplichtstelling meer zou zijn. Daarmee scoren we bij actieve deelnemers minder dan in 2019, bij de anderen juist beter.

De verbetering van onze financiële situatie is van belang voor een goed pensioen

Onze financiële situatie hebben we versterkt door de premie in 2020 en 2021 te verhogen en door het opbouwpercentage te verlagen naar 1,70%. Met onze beleggingen dekken we de aanhoudend lage rente zo goed mogelijk af. Daarmee trachten we ons fonds zo gezond mogelijk te houden. In 2020 waren we daarin minder succesvol dan in voorgaande jaren. Door steeds kritisch naar onze financiële situatie te kijken en tijdig maatregelen te treffen, vergroten wij de kans dat iedereen bij ons een goed pensioen opbouwt.

We letten scherp op de kosten die wij maken

Door de toegenomen Digitale Dienstverlening Deelnemers zorgen we er ook voor dat we de kosten laag kunnen houden. In 2019 waren de kosten € 100 per deelnemer, in 2020 € 105. Een toename onder andere door uitbreiding van het bestuursbureau, gestegen looncontrolekosten en de aanstelling van de sleutelfunctiehouders. We kijken steeds kritisch naar de noodzaak van uitgaven en of deze in het belang van onze werkgevers en deelnemers zijn. Daarom hebben wij ook ons toetredingsbeleid voor inkomende waardeoverdrachten gewijzigd. Voortaan betaalt de overdragende partij de kosten van een collectieve waarde-overdracht. Deze komen niet langer ten laste van BPL Pensioen. Ook de toegenomen digitale dienstverlening moet bijdragen aan het laag houden van de kosten per deelnemer.

Met nieuwe digitale mogelijkheden spelen we in op de wensen van werkgevers en deelnemers

Op ICT-gebied hebben we in 2020 volop kansen kunnen benutten. TKP Pensioen heeft met het programma TKP Connect ons in de gelegenheid gesteld een nieuwe website live te brengen, een klantvriendelijk deelnemersportaal met onder meer een planner en een portaal voor betere dienstverlening aan onze werkgevers. We hebben onze digitale communicatie hierdoor kunnen verbeteren. Daarmee hebben wij in nauwe samenwerking met onze partners belangrijke stappen voorwaarts gezet. Overigens is onze digitalisering nooit af: we willen zo goed mogelijk aan de verwachtingen van onze werkgevers en deelnemers blijven voldoen. Ook trachten we onze diensten en service voortdurend te verbeteren en in te spelen op veranderingen in onze sector. De nieuwe digitale mogelijkheden van TKP Connect helpen ons een omni-channel organisatie te worden met onze communicatie en diensten. En bij iedere stap in die richting hebben we steeds goed oog voor de risico's die we lopen, zowel financieel als niet-financieel. Ons integraal risicomangementmodel is hierbij van grote waarde.

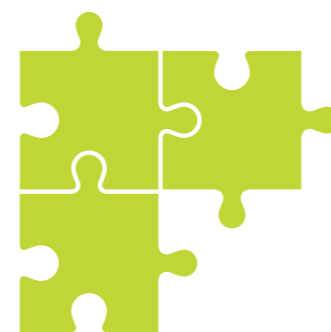
DE DEELNEMER BIJSTAAN

3

STRATEGIE & DOELEN

Pijler 3: De deelnemer bijstaan

WIJ STAAN VOOR AL ONZE DEELNEMERS KLAAR. OF JE NU BEGINT MET WERKEN, VAN BAAN VERANDERT, ARBEIDSONGESCHIKT RAAKT, MET PENSIOEN GAAT OF GAAT SCHEIDEN.

Wij zorgen ervoor dat onze deelnemers weten wat ze kunnen verwachten als ze stoppen met werken. Dat betekent dat we het belangrijk vinden dat deelnemers zich vanaf het moment dat zij pensioen gaan opbouwen totdat ze met pensioen gaan begeleid en geholpen voelen. Ook bij onverwachte gebeurtenissen die gevolgen hebben voor hun financiële toekomst, zoals arbeidsongeschikt raken of werkloos worden.

Onderzoek geeft aan dat onze deelnemers:

- Zich door ons geholpen voelen
- Zich persoonlijk benaderd voelen
- Ons vertrouwen
- Vinden dat we ze helpen op momenten dat ze keuzes kunnen maken
- Vinden dat we op maatschappelijk verantwoorde wijze hun geld beleggen
- Onze nieuwe website en pensioenplanner erg waarderen

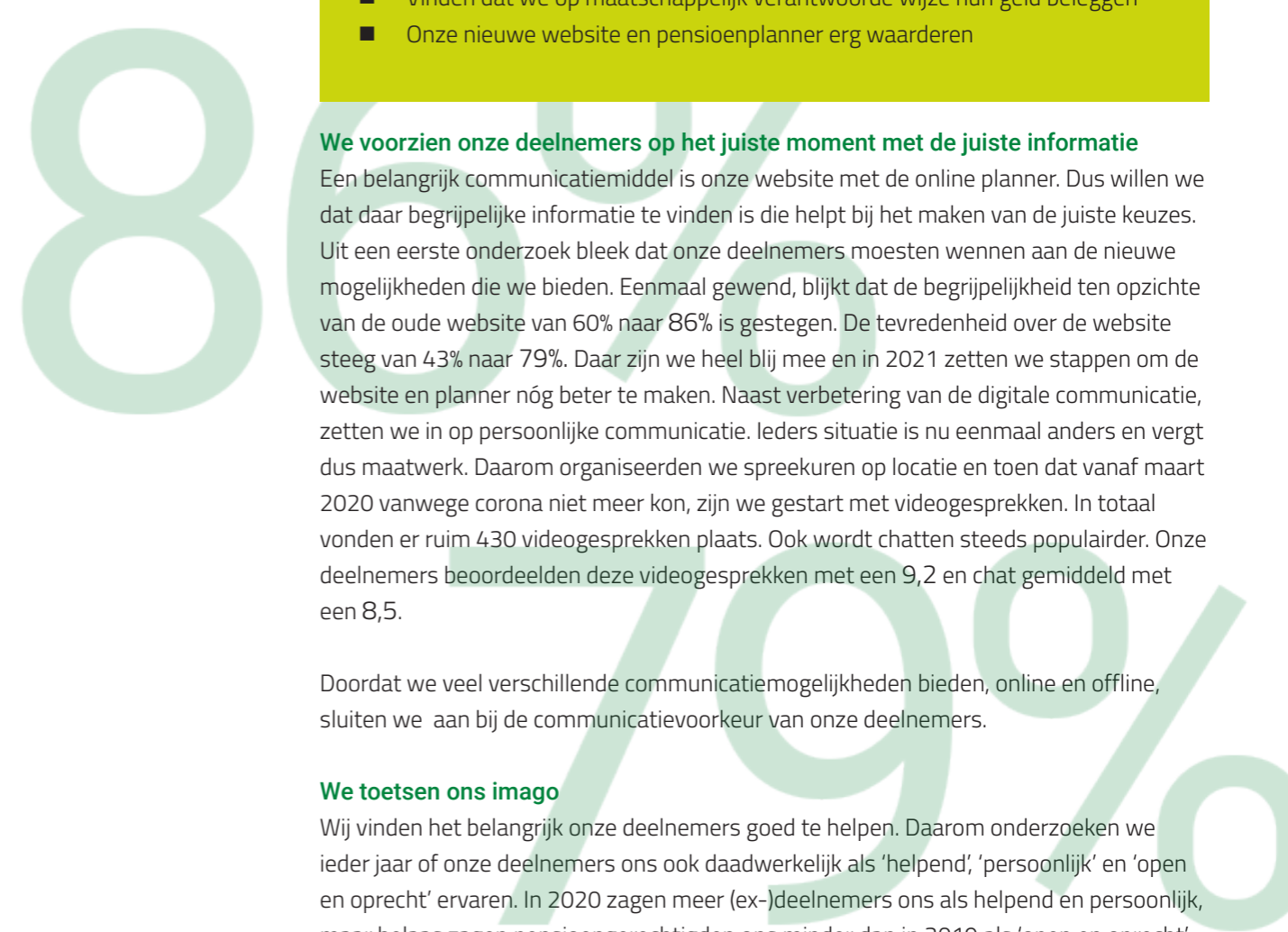
We voorzien onze deelnemers op het juiste moment met de juiste informatie

Een belangrijk communicatiemiddel is onze website met de online planner. Dus willen we dat daar begrijpelijke informatie te vinden is die helpt bij het maken van de juiste keuzes. Uit een eerste onderzoek bleek dat onze deelnemers moesten wennen aan de nieuwe mogelijkheden die we bieden. Eenmaal gewend, blijkt dat de begrijpelijkheid ten opzichte van de oude website van 60% naar 86% is gestegen. De tevredenheid over de website steeg van 43% naar 79%. Daar zijn we heel blij mee en in 2021 zetten we stappen om de website en planner nóg beter te maken. Naast verbetering van de digitale communicatie, zetten we in op persoonlijke communicatie. Iedere situatie is nu eenmaal anders en vergt dus maatwerk. Daarom organiseerden we spreekuren op locatie en toen dat vanaf maart 2020 vanwege corona niet meer kon, zijn we gestart met videogesprekken. In totaal vonden er ruim 430 videogesprekken plaats. Ook wordt chatten steeds populairder. Onze deelnemers beoordeelden deze videogesprekken met een 9,2 en chat gemiddeld met een 8,5.

Doordat we veel verschillende communicatiemogelijkheden bieden, online en offline, sluiten we aan bij de communicatievoorkeur van onze deelnemers.

We toetsen ons imago

Wij vinden het belangrijk onze deelnemers goed te helpen. Daarom onderzoeken we ieder jaar of onze deelnemers ons ook daadwerkelijk als 'helpend', 'persoonlijk' en 'open en oprecht' ervaren. In 2020 zagen meer (ex-)deelnemers ons als helpend en persoonlijk, maar helaas zagen pensioengerechtigden ons minder dan in 2019 als 'open en oprecht'. Dat vinden we vervelend en we proberen te achterhalen hoe dit komt, zodat we daar wat aan kunnen doen en in 2021 weer een stijgende lijn krijgen.

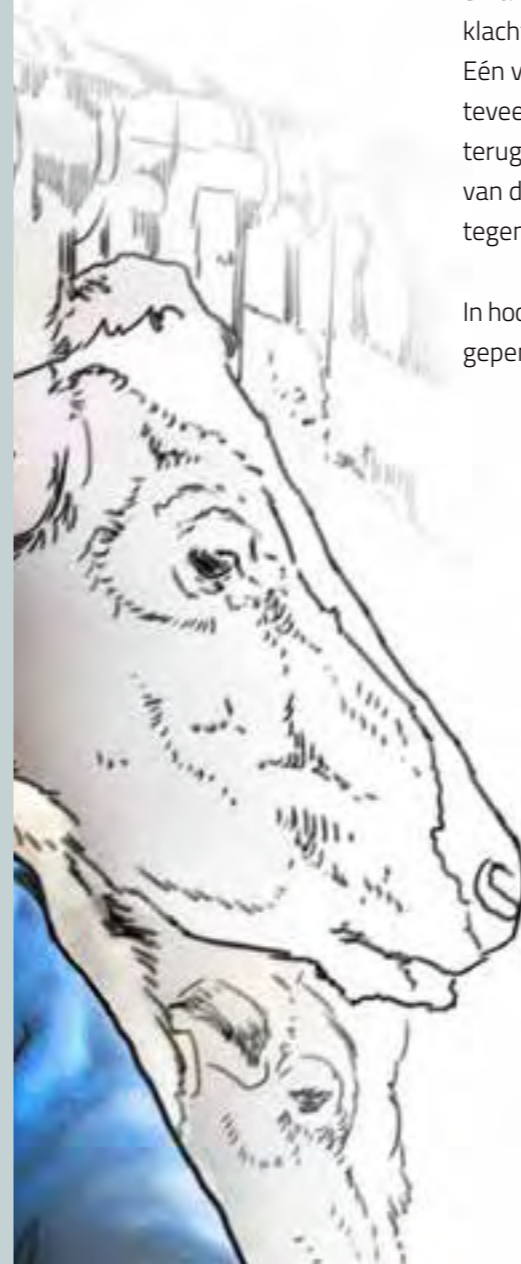

DE DEELNEMER BIJSTAAN

STRATEGIE & DOELEN

We zijn laagdrempelig in onze informatievoorziening over pensioen

We weten dat 18% van de Nederlanders moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen. Dat zijn veel mensen en als fonds vinden we dat we ook met hen rekening moeten houden in onze informatievoorziening. We hebben al belangrijke stappen gezet in het begrijpelijk maken van onze informatie, maar voor deze groep moeten we nog meer doen om onze informatie laagdrempelig te maken. Daar gaan we in 2021 mee aan de slag. Een ander idee voor het laagdrempelig maken van onze informatie was het verbeteren van onze website ten behoeve van slechtzienden. We hebben onderzocht of en hoe onze website het Waarmerk Drempelvrij.nl zou kunnen krijgen. Dat wordt uitgereikt aan websites die goed toegankelijk zijn voor slechtzienden. We hebben dit idee niet verder uitgewerkt, omdat het behoorlijk wat voeten in aarde had om het te realiseren én omdat het de begrijpelijkheid voor andere bezoekers soms minder kan maken. Ook hebben we van onze klanten en deelnemers nog nooit signalen gekregen, dat hier behoefte aan bestaat.

We zorgen er naast laagdrempelige informatievoorziening ook voor dat we goed naar onze klanten luisteren. We nemen vragen en klachten heel serieus en waar mogelijk passen we ons aan. Toen we bijvoorbeeld veel vragen kregen over geboorteverlof, hebben we direct meer informatie over dit onderwerp op onze website geplaatst. En op aanraden van de Ombudsman pensioenen hebben we de vindbaarheid van onze klachtenprocedure verbeterd. Ook zijn we gestart met het registreren van klachten die telefonisch en per email binnenkomen. Hierdoor krijgen we meer inzicht over de hoeveelheid en aard van de klachten die bij ons binnenkomen.

Eén van de klachten waar we wat van geleerd hebben, betreft die over terugbetaling van teveel uitbetaald pensioen. Maar hoe redelijk is het om jaren teveel uitbetaald pensioen terug te vorderen als wij zelf een fout gemaakt hebben in de vaststelling van de hoogte van dat pensioen? Daarom hebben wij ons 'zogenaamde terugvorderingsbeleid' nog eens tegen het licht gehouden en aangepast.

In hoofdstuk 3 van deel B staat meer informatie over de communicatie met (ex-)deelnemers, gepensioneerden en werkgevers.

ONTZORGEN VAN DE WERKGEVER

4

STRATEGIE & DOELEN

Pijler 4: Ontzorgen van de werkgever

EEN GOEDE RELATIE MET ONZE WERKGEVERS IS BELANGRIJK. WE VOEREN EEN PENSIOENREGELING UIT DIE ZIJ MET TROTS ALS SECUNDAIRE ARBEIDSVORWAARDE KUNNEN AANBIEDEN. WERKGEVERS VOELEN ZICH DOOR ONS GEZIEN EN GEHOLPEN.

Onderzoek geeft aan dat onze werkgevers:

- Zich geholpen voelen door onze verbeterde digitale dienstverlening
- Zich begrepen voelen in economisch zwaar weer
- Zich ondersteund voelen door onze pensioenconsulenten
- Vinden dat we met onze communicatie aansluiten bij de kennis van hun werknemers

We vinden een goede relatie met onze werkgevers belangrijk. We helpen ze proactief en denken met ze mee. Werkgevers zijn er trots op dat ze onze pensioenregeling als goede secundaire arbeidsvoorwaarde kunnen aanbieden aan hun werknemers. Een pensioenregeling die naast een goed pensioen ook bijdraagt aan een leefbare wereld. Wij zorgen ervoor dat werknemers met vragen over hun pensioen weten waar ze een snel en volledig antwoord kunnen krijgen en ontzien daarmee de werkgever. Voor werkgevers die wel graag zelf hun werknemers begeleiden, bieden wij passende communicatiemiddelen en praktische instrumenten.

Wat we tijdens de pandemie deden om onze werkgevers ontzorgen

Door het uitbreken van de coronapandemie is een deel van de bij ons aangesloten werkgevers economisch in zwaar weer terecht gekomen. We stelden ons de vraag of we hen zouden kunnen helpen. Concreet ging het om wel of niet coulant zijn met premiebetaling. We hebben hier veel en lang over gediscussieerd, want kun en mag je coulant zijn naar een aantal werkgevers als daardoor risico's kunnen ontstaan voor alle deelnemers? Want dat gebeurt als er geen premie binnenkomt, maar we wel pensioenrechten toekennen. Uiteindelijk hebben we binnen de wettelijke mogelijkheden voor een individuele aanpak gekozen. Dit leidde bij een aantal werkgevers tot betalingsafspraken én het tijdelijk staken van incassotrajecten. De betrokken werkgevers begrepen allemaal dat wij geen premies konden kwijtschelden, maar onze persoonlijke aanpak waardeerden zij zeer.

We denken mee, begeleiden onze werkgevers en stellen ons proactief op

We vinden het belangrijk onze werkgevers verschillende communicatiemiddelen aan te bieden. Soms volstaat algemene informatie, in andere gevallen is persoonlijk contact nodig. In de begeleiding van en het meedenken met werkgevers spelen onze pensioenconsulenten een cruciale rol. We hebben drie consulenten in dienst die op verzoek bij werkgevers langsgaan, presentaties geven en gesprekken met werknemers voeren. Daarnaast hebben we een team pensioenexperts dat per telefoon, via mail, chat óf via een videogesprek werkgeversvragen beantwoordt en ondersteuning biedt. Waar nodig nemen we ook proactief contact met werkgevers op. Bijvoorbeeld bij de invoering van de Uniforme Pensioen Aangifte (UPA). Daar is een geschikt salarispakket voor nodig.

We hebben uitgezocht welke werkgevers géén geschikt salarispakket hebben. Met die werkgevers hebben we medio 2020 contact opgenomen en uitgelegd hoe ze hun salarisgegevens op de nieuwe manier konden gaan aanleveren. Daarvoor hebben we hen extra tijd gegeven. Met vragen konden ze direct terecht bij onze pensioenconsulenten. We helpen werkgevers ook door hen een kaart te sturen waarin wij hen wijzen op de diensten van onze pensioenconsulenten. We sturen de kaart naar die werkgevers waarvan wij weten dat zij werknemers van 60 jaar of ouder in dienst hebben, want 60 is de leeftijd waarop werknemers over hun pensioen gaan nadenken. De pensioenconsulenten kunnen hen daarbij helpen.

STRATEGIE & DOELEN

En ondanks de coronapandemie, waren we via onze verschillende communicatiemiddelen steeds bereikbaar voor onze werkgevers. We konden snel overschakelen naar thuis werken, waardoor onze dienstverlening doorliep ook al vergde dit soms het uiterste van iedereen. Om ook rekening te houden met de thuissituatie van onze medewerkers, hebben we onze eerder verruimde openingstijden weer teruggebracht naar reguliere openingstijden tussen 9:00 en 17:00 uur. Dit heeft niet tot problemen geleid bij werkgevers en werknemers.

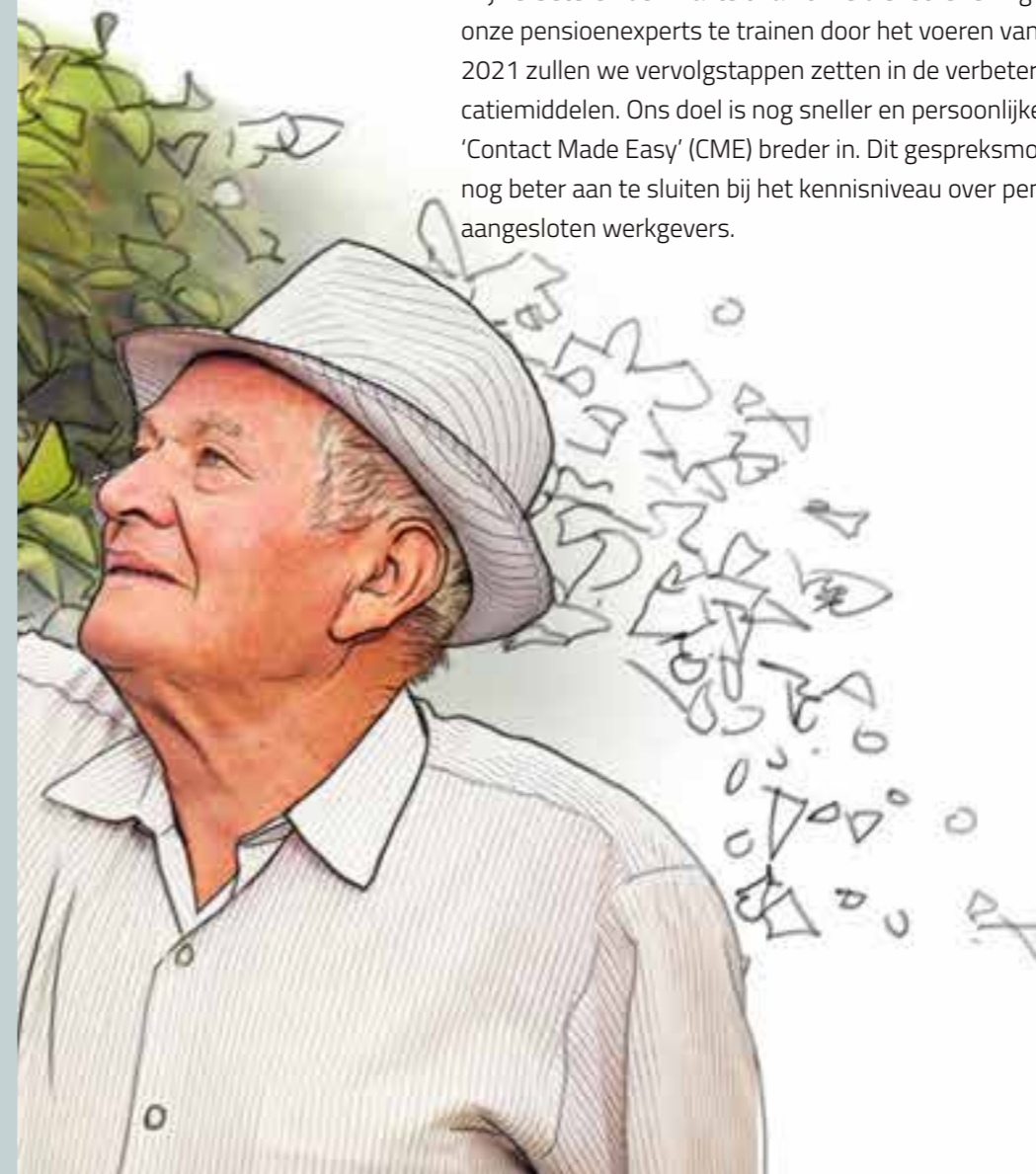
We werken voortdurend aan de verbetering van de klanttevredenheid

Ondanks de beperkingen als gevolg van de coronapandemie hebben we in 2020 veel zorg en aandacht besteed aan de dienstverlening aan onze werkgevers. Daardoor is de klanttevredenheid van onze werkgevers onveranderd hoog. Met een 7,9 hebben we ons doel gehaald! Dit komt onder andere doordat we vaker even bellen in plaats van mailen. En doordat we doorvragen, kunnen we nóg beter helpen.

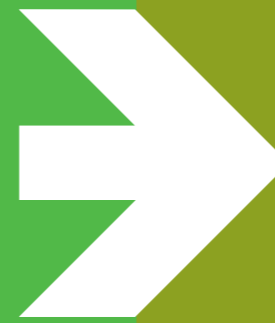
In 2021 beoordelen we of we het keurmerk Sociaal Verantwoord Incasseren (SVI) kunnen aanvragen. Dit keurmerk geeft normen en richtlijnen voor het incasseren van premies. Als we aan die normen voldoen, geeft dat aan dat we een correct en klantvriendelijk incassotraject hebben, zonder onnodige kosten. Daar hebben onze werkgevers baat bij. We vinden nu al dat we correct en sociaal incasseren, het zou mooi zijn als een keurmerk dat nog eens bevestigt.

Training voor iedereen met klantcontact

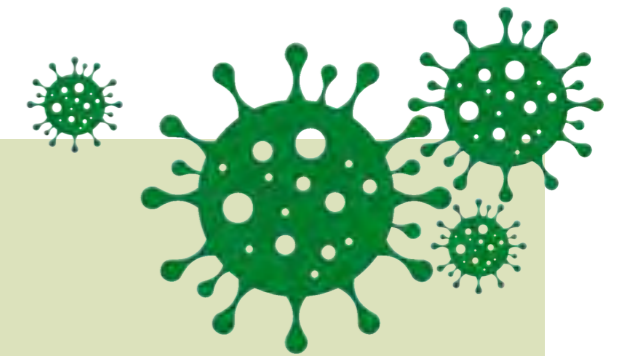
Wij verbeteren de kwaliteit van onze dienstverlening voortdurend. Bijvoorbeeld door onze pensioenexperts te trainen door het voeren van fictieve pensioengesprekken. In 2021 zullen we vervolgstappen zetten in de verbetering van onze schriftelijke communicatiemiddelen. Ons doel is nog sneller en persoonlijker te corresponderen. En we zetten 'Contact Made Easy' (CME) breder in. Dit gespreksmodel helpt om in onze dienstverlening nog beter aan te sluiten bij het kennisniveau over pensioenen van onze deelnemers en aangesloten werkgevers.

De organisatie en wijze van besturen van ons pensioenfonds

We hebben onze bestuurlijke effectiviteit flink aangescherpt. We onderkennen eerder of een dossier complex is, stellen dan een werkgroep in, zorgen voor voldoende ruimte voor reflecties en tegengeluiden en zijn ons daarbij bewust van twee snelheden: die van de werkgroep en die van het bestuur. Tenslotte realiseren we ons dat de bestuurlijke effectiviteit van onze processen continue aandacht nodig heeft. In 2020 hebben we een collectief opleidingsplan vastgesteld en we werken met ontwikkelafspraken voor individuele bestuurders. Verder hebben we de invoering van IORP II en de sleutelfuncties geëvalueerd. Daar gaan we in 2021 mee door.

1.1 DE WERELD OM ONS HEEN

De wet- en regelgeving waar pensioenfondsen mee te maken hebben, is voortdurend in ontwikkeling. Zo werd in 2020 de uitwerking in hoofdlijnen van het in 2019 bereikte principe akkoord voor een nieuw pensioenstelsel gepresenteerd. Samen met onze sociale partners volgen wij die ontwikkeling. We bereiden ons voor op mogelijke veranderingen in wet- en regelgeving.

Maar er is meer dat invloed heeft op ons fonds. Het COVID-19 virus toont aan hoeveel impact de buitenwereld heeft. Niet alleen op het vermogensbeheer, maar ook op de continuïteit en wendbaarheid van ons pensioenfonds. Denk bijvoorbeeld aan de coulance die we binnen de wettelijke grenzen verlenen bij premieachterstanden als bedrijven door de coronacrisis in zwaar weer verkeren. Ook voor onze eigen organisatie was COVID-19 ingrijpend.

Wij en onze samenwerkingspartners hebben de operationele organisatie zoveel mogelijk vanuit huis in bedrijf gehouden. Dit vergde veel flexibiliteit van alle medewerkers en stelde hoge eisen aan onze IT.

Ook de lage langetermijnrente heeft invloed op ons fonds en zorgt er onder andere voor dat onze financiële positie onvoldoende is. Daarom hebben we in 2020 een aantal maatregelen moeten nemen om die positie te verbeteren. We hebben ons zelfs voorbereid op een verlaging van de (opgebouwde) pensioenen, maar gelukkig hoefden we geen verlaging door te voeren.

Op de volgende pagina beschrijven we een aantal specifieke gebeurtenissen en thema's die ons bezig houden.

Hieronder beschrijven we een aantal specifieke gebeurtenissen en thema's die ons bezig houden.

Nieuw pensioenstelsel

Na bijna tien jaar overleg tussen sociale partners en de overheid is het zover: er ligt een pensioenakkoord voor vernieuwing van het pensioenstelsel in Nederland. Op 16 december 2020 is dit voorstel vastgelegd in een wetsontwerp waarop iedereen in Nederland door middel van een internetconsultatie binnen 8 weken kon reageren. Wat zijn de belangrijkste wijzigingen van ons het pensioenstelsel en wat betekenen die voor ons pensioenfonds?

- Er komen nieuwe contractvormen voor pensioenfondsden. De huidige uitkeringsovereenkomsten verdwijnen en daarvoor in de plaats komen premieovereenkomsten. Onze sociale partners kunnen kiezen voor het nieuwe pensioencontract met ondermeer een collectief beleggingsbeleid en integrale solidariteitsreserve of voor de verbeterde premieregeling. Welke keuze het wordt, weten wij nog niet. Wel weten we het volgende:
  - De pensioenpremie blijft leeftijdsonafhankelijk, maar er is geen sprake meer van een doorsneepremie
  - Pensioenopbouw wordt meer op de persoon toegesneden in de vorm van een persoonlijk gereserveerd pensioenvermogen. De huidige administratie van opgebouwde pensioenaanspraken verdwijnt
  - De hoogte van de gereserveerde persoonlijke pensioenvermogens bepaalt de uiteindelijke pensioenuitkering
  - Ook ingegane pensioenen bewegen mee met de economische ontwikkelingen en gaan daardoor eerder omhoog of omlaag
  - De nieuwe pensioenregeling die ons pensioenfonds op basis van het pensioenakkoord krijgt, gaat uiterlijk op 1 januari 2027 in.
- De reeds opgebouwde pensioenen en ingegane pensioenen zullen we inbrengen ("invaren") in het nieuwe stelsel, tenzij dit nadelig is voor onze deelnemers

- Het pensioen voor nabestaanden wordt eenvoudiger en uniformer. Onze sociale partners moeten de hoogte van het nieuwe partnerpensioen nog bepalen. Inmiddels is er meer bekend over de werking van het nieuwe nabestaandenpensioen:
  - Deelnemers krijgen een verzekerd nabestaandenpensioen voor het geval zij overlijden vóór pensioneren. Dit gebeurt op risicobasis. Bij overlijden na pensioneren verandert er niets. Daarvoor is net als nu een kapitaal gespaard
  - Er komt een gelijke definitie van partner voor alle pensioenfondsden
  - De dekking loopt na het einde van het dienstverband van een deelnemer minimaal drie maanden automatisch door
  - Het verzekerde partnerpensioen wordt een percentage van het loon en niet van de pensioengrondslag. Bovendien is de dekking voortaan onafhankelijk van de diensttijd.
- De AOW-leeftijd stijgt minder snel dan eerder was bepaald. Vanaf 2025 stijgt de AOW-leeftijd mee met de gemiddelde levensverwachting; als de levensverwachting met 1 jaar stijgt dan schuift de AOW-leeftijd op met 8 maanden
- Vanaf 2023 mogen deelnemers op hun pensioendatum (maximaal) 10% van de pensioenwaarde van het ouderdompensioen opnemen
- Voor ZZP-ers komt een wettelijke verzekeringsplicht voor het arbeidsongeschiktheidsrisico. En er komt onderzoek naar hoe zij makkelijker voor hun pensioen in de "tweede pijler" van ons pensioenstelsel kunnen sparen
- Werkgevers krijgen tijdelijk de mogelijkheid om fiscaal aantrekkelijke regelingen te treffen voor werknemers die vervroegd met pensioen willen gaan.

COVID-19

Begin 2020 zijn wij allemaal geconfronteerd met het nieuwe coronavirus. Dat had grote maatschappelijke en financiële gevolgen. Direct na de eerste lockdown in maart 2020, hebben wij een crisismanagementteam (CMT) ingesteld. Begin 2021 is ons CMT is nog steeds operationeel. Het team bestaat uit bestuurders en medewerkers van ons bestuursbureau. Ons CMT kwam in het begin van de crisis twee keer per week digitaal of telefonisch bijeen. Vanaf de zomer 2020 is de vergaderintensiteit terug gebracht naar één keer per week en later naar bijeenkomen-op-afroep.

Het CMT beoordeelde de impact van de coronacrisis en ondernam actie waar dat nodig was. Zo besloten we om tijdelijk, binnen de wettelijke kaders, ons incassobeleid te versoepelen, zodat werkgevers die met hun bedrijf in zwaar weer terecht kwamen 'lucht' kregen bij betalingsachterstanden. Die werkgevers konden met ons een betalingsregeling aan gaan. Een andere belangrijke taak van ons CMT was het in de gaten houden of reguliere werkzaamheden doorliepen, volgens de afspraken die wij met TKP Pensioen, onze uitvoeringspartner, hebben. Het ging onder andere om de uitbetaling van uitkeringen aan pensioengerechtigden en de verwerking van mutaties die onze werkgevers doorgaven.

We ondernamen ook stappen om de continuïteit in onze eigen organisatie te waarborgen. Daarom hebben we een continuïteitsplan gemaakt en hebben we aan ons financieel crisisplan nog een apart crisisprotocol toegevoegd. Door de genomen maatregelen zorgden we voor een solide bedrijfsvoering.

We zijn in staat gebleken om samen met onze uitvoerders binnen zeer korte tijd om te schakelen naar een "COVID-19 proof" manier van werken. Dit heeft wel een grote impact gehad op alle mensen die voor ons fonds werken. We spreken onze waardering uit voor alle medewerkers én deelnemers die te maken kregen met deze bijzondere en soms moeilijke omstandigheden.

Al jaren hebben we te maken met een historisch lage rente. Daardoor zijn pensioenen duurder dan in het verleden. Het betekent dat we meer in kas moeten hebben om onze pensioentoezeggingen na te komen. In 2020 leek het er op dat we onvoldoende geld zouden hebben en daarom bereidden we ons voor op een mogelijke verlaging van de opgebouwde pensioenen. We hebben hiervoor verschillende scenario's uitgewerkt.

Uiteindelijk sloten we het jaar 2020 af met een dekkingsgraad van 92,4%. Dit betekent dat we de opgebouwde pensioenen in 2021 toch niet hoeven te verlagen. Wel hebben we in 2020 en 2021 een aantal andere maatregelen genomen: we verhoogden de premie in 2020 naar 25% en in 2021 naar 26,4%. Verder hebben we met ingang van 1 januari 2021 het opbouwpercentage verlaagd van 1,875% naar 1,70% van de pensioengrondslag. Die verlaging was natuurlijk geen prettige boodschap voor onze deelnemers en werkgevers. Daarom hebben we voor hen op 18 januari 2021 een webinar georganiseerd om de noodzaak van deze verlaging goed uit te leggen. In hoofdstuk 3, Communicatie en Pensioenbeheer, vertellen we nog meer over dit webinar.

Ondanks de genomen maatregelen, is onze financiële positie nog steeds niet goed genoeg. We hebben, afgemeten aan de huidige wettelijke regels, nog steeds te weinig geld in kas. Dat betekent dat we de komende jaren tot aan de invoering van het nieuwe pensioenstelsel mogelijk nog meer maatregelen moeten nemen om weer financieel gezond te worden. We staan voor moeilijke keuzes die we samen met onze sociale partners moeten maken. We kijken daarbij goed naar de evenwichtige belangenafweging en hoe we de pijn over onze deelnemers verdelen, mocht het echt zover komen.

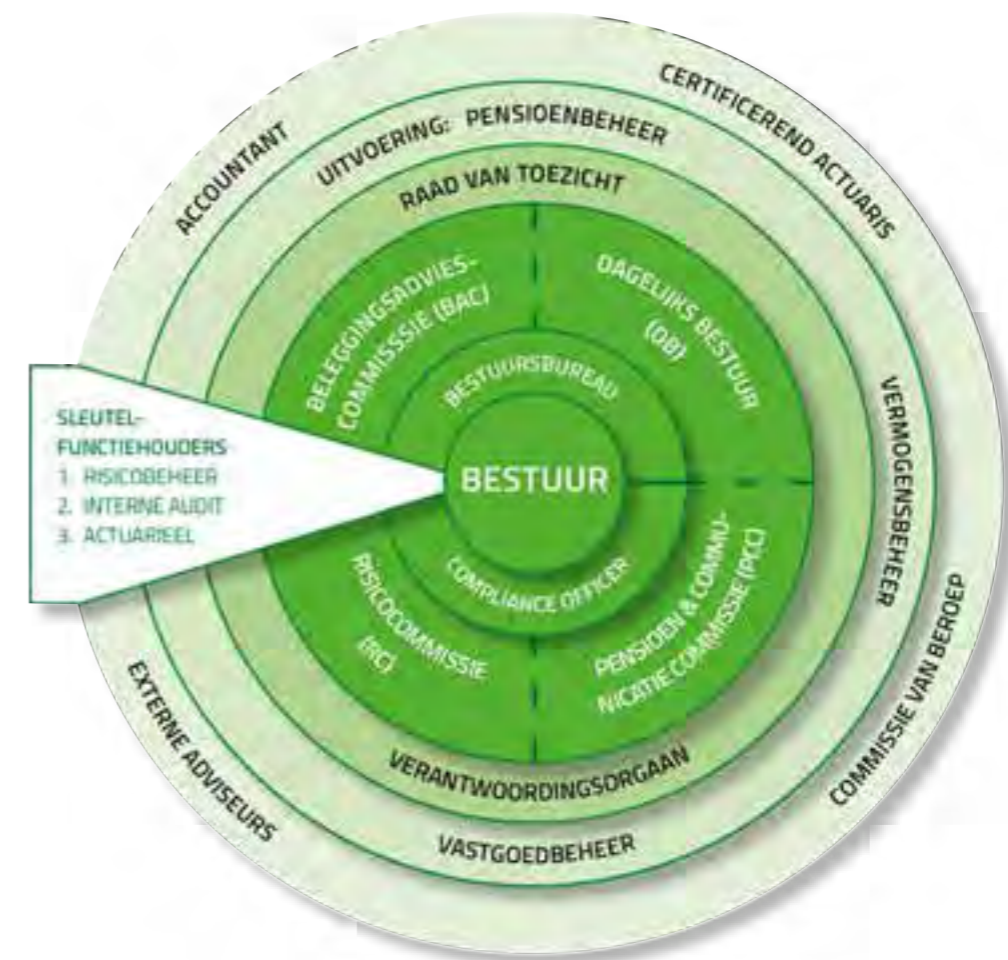
Overeenkomst van opdrachtaanvaarding

Wij voeren de pensioenregeling van BPL Pensioen uit in opdracht van onze sociale partners. Zij zijn onze opdrachtgevers. De afspraken die wij daarvoor maken, liggen vast in een zogenoemde overeenkomst van opdrachtaanvaarding. Onze huidige overeenkomst heeft een looptijd van vijf jaar en loopt in december 2021 af. Dat betekent dat wij in 2021 nieuwe afspraken maken over de uitvoering van de huidige pensioenregeling vanaf 2022. Die komen dus vast te liggen in een nieuwe overeenkomst van opdrachtaanvaarding. Deze overeenkomst staat dus los van de vernieuwing van het pensioenstelsel waarover we eerder spraken.

Ieder bestuursorgaan heeft een specifieke rol. Het bestuur bestuurt ons pensioenfonds en is verantwoordelijk voor de uitvoering van de door onze sociale partners overeengekomen pensioenregeling. Het bestuur streeft naar optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en transparantie. De Raad van toezicht houdt toezicht op ons fonds en ons bestuur. Als bestuur leggen we ieder jaar verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan. Dat doen we over het afgelopen boekjaar op basis van onze jaarstukken. Het bestuursbureau ondersteunt ons. Dat bureau vormt de schakel tussen ons bestuur, onze uitvoeringspartners en overige externe partijen. Niels Smit is in februari 2020 gestart als sleutelfunctiehouder interne audit. Sinds oktober 2019 waren al, als gevolg van IORP II, Fred Gertsen als sleutelfunctiehouder risico-beheer en Hamadi Zaghdoudi als sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie benoemd. We streven naar een zo efficiënt mogelijke samenwerking en afstemming tussen de partijen aan wie we uitbesteden.

1.2 ONZE ORGANISATIE

WE HEBBEN DRIE BELANGRIJKE ORGANEN: HET BESTUUR, DE RAAD VAN TOEZICHT EN HET VERANTWOORDINGSORGAAN. IEDER ORGAAN HEEFT EEN SPECIFIEKE ROL. HET BESTUURSBUREAU VORMT DE SCHAKEL TUSSEN ONS BESTUUR, ONZE UITVOERINGS-PARTNERS EN DE OVERIGE EXTERNE PARTIËN.

1.3 BESTUUR

Het bestuur van BPL Pensioen telt 10 zetels. De leden van ons bestuur vertegenwoordigen hun achterban op basis van gelijkheid. Dit heet een paritair bestuur. De Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO) draagt namens de werkgevers drie leden voor in ons bestuur, Cumela één en de Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners (VHG) draagt ook één lid voor. FNV draagt namens de werknemers twee leden voor en CNV Vakmensen (CNV) één lid. Daarnaast zijn er twee leden namens de pensioengerechtigden. Ook zijn er twee externe bestuursleden. De zittingstermijn van ieder lid is vier jaar met de mogelijkheid om twee keer te verlengen. Een bestuurder kan dus maximaal 12 jaar in het bestuur zitten. De werkgevers- en werknemersvoorzitters wisselen ieder jaar in april van voorzitter naar plaatsvervangend voorzitter. Elke maand komt het bestuur bijeen voor een bestuursvergadering en een strategisch overleg.

In 2020 hebben we verkiezingen georganiseerd voor een bestuurder namens de pensioengerechtigden die zich richt op het aandachtsgebied integraal risicomanagement. Evelien Vlastuin kreeg de meeste stemmen. In december 2020 is zij, na het doorlopen van haar aspirant-lidmaatschap en na goedkeuring door DNB, benoemd voor een bestuursperiode van vier jaar. In december 2020 heeft Ronald Zwijnenburg ons laten weten zich per 1 januari 2021 helaas terug te trekken als bestuurder namens de pensioengerechtigden. Dat betekent dat we in 2021 opnieuw verkiezingen organiseren.

1.4 RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van ons bestuur en op de algemene gang van zaken binnen ons pensioenfonds. Dit interne toezicht draagt bij aan het effectief en slagvaardig functioneren van ons pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

De Raad van toezicht legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over de uitvoering van de taken en bevoegdheden die in het jaarverslag staan vermeld. De Raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden. Ons bestuur benoemt deze leden na bindende voordracht van het Verantwoordingsorgaan.

1.5 VERANTWOORDINGSORGAAN

De 21 leden van het Verantwoordingsorgaan vertegenwoordigen de werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden in de agrarische en groene sector. Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur en over de Raad van toezicht. De werkgevers- en werknemersvoorzitters van het Verantwoordingsorgaan wisselen ieder jaar van voorzitter naar plaatsvervangend voorzitter. De inrichting en bevoegdheden van het Verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in de statuten van ons fonds en in het reglement Verantwoordingsorgaan.

1.6 BESTUURLIJKE COMMISSIES

Vier bestuurlijke commissies ondersteunen ons bestuur. Hun taak is voornamelijk het voorbereiden van onderwerpen waarover ons bestuur een besluit moet nemen. Ook geven zij ons bestuur advies over de te nemen besluiten. Ons bestuur heeft de taken en bevoegdheden van deze commissies vastgelegd in afzonderlijke reglementen. De vier commissies zijn:

- Het Dagelijks Bestuur (DB) bereidt de bestuursvergaderingen voor. Daarnaast brengt het DB (dringende) beleidsbepalende kwesties aan de orde
- De Pensioen & Communicatie Commissie (PCC) bereidt de besluitvorming voor op alle aspecten die van invloed zijn op de pensioenregeling, de verplichtingen en op de communicatie van ons fonds. Ook bewaakt deze commissie het pensioenbeheer, de communicatie, de naleving van de contracten en de uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst
- De Beleggingsadviescommissie (BAC) bereidt de besluitvorming voor op het gebied van de beleggingen van ons fonds. Ook bewaakt deze commissie het vermogensbeheer en vastgoedbeheer, inclusief de naleving van de contracten en de dienstverleningsovereenkomst
- De Risicocommissie (RC) adviseert ons bestuur over het strategisch risicobeleid en het te hanteren risicokader.

1.7 COMMISSIE VAN BEROEP

De Commissie van beroep bestaat uit drie onafhankelijke leden. De commissie doet een uitspraak bij geschillen over besluiten van het bestuur. Het kan gaan om geschillen met deelnemers, ex-deelnemers, pensioengerechtigden of werkgevers.

1.8 BESTUURSBUREAU BPL PENSIOEN

Het bestuursbureau ondersteunt ons bestuur bij de uitoefening van haar taken en verantwoordelijkheden. Het bestuursbureau creëert niet alleen de omstandigheden waaronder ons bestuur zich optimaal kan toeleggen op haar taken. Het bestuursbureau vervult ook een coördinerende, bewakende en adviserende rol. Daarom heeft ons bestuursbureau beleidsvoorbereidende en ondersteunende taken onder meer op het gebied van:

- monitoring uitvoeringspartners
- communicatie
- governance en organisatie
- risicomanagement
- compliance
- adviserend actuariaat
- pensioen juridische zaken
- control en externe verantwoording.

Ons bestuursbureau is gevestigd in Woerden, bij Actor, het bureau voor Sectoradvies. Richard Devue is de directeur van ons bestuursbureau. Het bestuur is en blijft (eind-)verantwoordelijk voor de taken en werkzaamheden die het bestuursbureau uitvoert.

1.9 UITVOERING

Pensioenbeheer

Ons bestuur heeft het Pensioenbeheer uitbesteed aan TKP Pensioen B.V.

Vermogensbeheer

Achmea Investment Management (Achmea IM) voert het fiduciair management uit. Een deel van onze gelden beleggen we door middel van mandaten bij Achmea IM. Het merendeel van onze gelden is belegd bij externe vermogensbeheerders, zoals BlackRock. De volledige vastgoedportefeuille is belegd door middel van een mandaat bij Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SAREF).

1.10 NALEVING CODE PENSIOENFONDSEN

BPL Pensioen volgt de Code Pensioenfondsen die de Wet versterking bestuur pensioenfondsen op bepaalde aspecten nader invult. De Code Pensioenfondsen is tot stand gekomen door samenwerking van de Pensioenfederatie met de Stichting van de Arbeid. In deel D van dit jaarverslag is de jaarlijkse rapportage opgenomen, waarin we de naleving van de Code verantwoorden.

1.11 WIJZIGING STATUTEN

Wij hebben onze statuten op 25 augustus 2020 gewijzigd. Dit hebben wij gedaan omdat:

- onze sociale partners de verplichtstelling BPL Pensioen willen wijzigen. Op 1 januari 2022 treedt een gewijzigde verplichtstelling in werking
- we bestuurders moeten kunnen herbenoemen, totdat de maximale zittingsduur van 12 jaar is verstreken
- we in geval van noodsituaties rechtsgeldige besluiten moeten kunnen nemen, zonder dat aan de statutaire quorumeis en/of voorwaarden voor machtiging is voldaan
- het nodig was de statuten te verduidelijken.

1.12 GESCHIKTHEIDSBELEID GEACTUALISEERD

We hebben ons geschiktheidsbeleid in september 2020 geactualiseerd. In het geschiktheidsbeleid staan de vereisten voor de afzonderlijke bestuursfuncties vermeld. De geactualiseerde onderdelen van ons beleid hebben betrekking op de opleidingen en de opvolging van bestuurders. Ons beleid geldt zowel voor de leden van het bestuur, als voor de leden van het Verantwoordingsorgaan en Raad van toezicht. In de bijlage van het geschiktheidsbeleid zijn de functieprofielen opgenomen die we in januari en september 2020 opnieuw hebben vastgesteld. Dit was naar aanleiding van het in 2019 opgestarte project geschiktheidsbevordering.

De functieprofielen zijn modulair opgesteld en bestaan uit een algemeen functieprofiel, aangevuld met verdiepingen voor bijvoorbeeld de voorzitter, een commissielid of een sleutelfunctiehouder. De verschillende functies vereisen specifieke kennisaspecten en competenties.

Bij de samenstelling van het bestuur letten we erop dat bestuurders elkaar in kennis en competenties aanvullen. De functieprofielen voor vacante bestuurszetels leggen we vooraf ter goedkeuring voor aan de Raad van toezicht. Ieder jaar bepalen we aan de hand van een evaluatie of we ons geschiktheidsbeleid moeten aanpassen.

1.13 ZELFEVALUATIE BESTUUR EN TEAMBUILDING

In 2020 hebben we de manier waarop wij als bestuur werken en tot besluitvorming komen, geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie hebben we vastgelegd in 27 'lessons learned'. Voor het sturen op bestuurlijke effectiviteit hebben we zowel procesmatige als governance-technische en relationele aspecten betrokken. We hebben ook aandacht besteed aan de zes specifieke competenties leiderschap, verantwoordelijkheid, communicatie, samenwerkingsvermogen, omgevingssensitiviteit en aan onderhandelingsvaardigheid, zoals beschreven in de Beleidsregel Geschiktheid van DNB.

De 27 lessons learned hebben we in onze bestuurlijke processen verwerkt. En tijdens diverse bestuursvergaderingen en strategische overleggen in de periode 1 juni en 1 oktober 2020 hebben wij geëvalueerd of we dit goed gedaan hebben. Met een verslag van deze evaluatie waarin good practices en aandachtspunten staan vermeld, hebben wij eind september 2020 terugkoppeling gegeven aan de toezichthouder DNB.

Een voorbeeld van een lesson learned betreft ons besluitvormingsproces. Om dat te verbeteren, hebben wij het BOB-model geïntroduceerd: beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Per vergadering staan we daardoor nadrukkelijk stil bij de verschillende fases van onze besluitvorming. Tijdens iedere bestuursvergadering vervult één van onze bestuursleden de rol van observator. Hij of zij beoordeelt hoe we besluiten nemen langs de lijnen van proces, governance en relatie. Aan het einde van een vergadering kijken we daar gezamenlijk dan op terug.

Ook hebben wij criteria vastgesteld om te bepalen of een dossier regulier en complex is. Dossiers die we als complex kwalificeren, bespreken we volgens een vast bestuurlijk proces, waardoor we de zorgvuldigheid waarmee we het behandelen kunnen waarborgen.

Een andere lesson learned heeft te maken met onze relatie en afstemmomenten met de andere bestuursorganen van ons pensioenfonds en de verwachtingen die wij van elkaar hebben. Om onze relatie met de Raad van toezicht, maar ook die met het Verantwoordingsorgaan, te versterken, organiseerden we in 2020 twee gezamenlijke themadagen. Daarin stonden kennisdelen en samenwerking centraal. In 2021 organiseren we weer twee gezamenlijke themadagen.

Als bestuur hebben we ook teruggekeken op het sinds 2015 lopende en complexe dossier van de verkiezingen voor een vertegenwoordiger van gepensioneerden binnen ons bestuur. Dat was een intensief 'terugkijktraject', maar heeft ons veel gebracht. Het resultaat was dat we onze bestuurlijke effectiviteit er flink door hebben aangescherpt. We onderkennen veel eerder of een dossier complex is, stellen dan een werkgroep in, zorgen voor voldoende ruimte voor reflecties en tegengeluiden en zijn ons daarbij bewust dat er twee snelheden kunnen zijn: die van de werkgroep en die van ons bestuur. Tenslotte realiseren we ons dat de bestuurlijke effectiviteit van onze processen continue aandacht nodig heeft.

1.14 COMPLIANCE

We stimuleren en zien toe op de naleving van wetten, in- en externe regels en van normen door iedereen die vanuit zijn of haar functie bij BPL Pensioen betrokken is. Dit noemen we compliance. Het doel van compliance is het waarborgen van onze reputatie door integer te handelen. Met diverse maatregelen geven we compliance voldoende aandacht binnen onze organisatie. De compliance officer werkt nauw samen met de risicomangers van BPL Pensioen (zie hoofdstuk 5). In 2020 hebben zich twee integriteitsincidenten voorgedaan. Het ene incident betrof een zogenaamde ongebruikelijke transactie binnen een vastgoeddossier. Er is geen sprake van directe betrokkenheid van BPL Pensioen, maar we hebben dit dossier wel bij de toezichthouder onder de aandacht gebracht en samen met onze vastgoedbeheerder bewaken we dit dossier scherp. Het tweede incident betrof een mogelijke poging tot fraude binnen het afkoopproces. De fraude is uiteindelijk niet vast komen te staan, maar we hebben wel samen met onze pensioenadministrateur maatregelen genomen om het risico op fraude in dit proces verder te verkleinen.

1.15 PRIVACY

In verband met het toezicht op de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) hebben wij een privacy officer aangesteld. Deze officer adviseert over privacyvraagstukken en heeft een coördinerende taak bij de afhandeling van datalekken. In 2020 hebben wij 13 datalekken geregistreerd, waarvan er één is gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. In 2020 hebben wij ons privacybeleid laten toetsen door een externe auditor aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens van de Pensioenfederatie. Uit het auditrapport is gebleken dat de Gedragslijn is nageleefd. Wel is er een aantal aanbevelingen geformuleerd die het beleid verduidelijken en de verdere waarborg van de privacy ten goede komen. Deze aanbevelingen zullen we in 2021 opvolgen.

1.16 ONDERZOEKEN TOEZICHTHOUDER

DNB kondigt jaarlijks in december aan welke toezichtthema's op de kalender in het daarop volgende jaar staan. De volgende onderzoeken hebben in 2020 plaatsgevonden:

- Onderzoek naar de kwaliteit van het uitbestedingsproces inclusief een verdieping van het onderzoek op de wijze waarop de kwaliteit van de keuze voor uitbestedingspartners wordt bewaakt. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden bij onze uitbestedingspartner TKP Pensioen en werd uitgevoerd door het bestuderen van documentatie en het afnemen van interviews. De onderzoeksvragen richtten zich op het proces van uitbesteding, het compliant zijn met wet- en regelgeving en de mate van in de praktijk brengen van de uitbestedingsrichtlijnen en, zoals gezegd, op de kwaliteit van de rapportages waarmee een selectie van uitbestedingspartners wordt bewaakt. De uitkomsten van het onderzoek en de opvolging van de bevindingen uit het onderzoek door TKP Pensioen, hebben wij in december 2020 en in het eerste kwartaal van 2021 met DNB besproken
- Onderzoek naar datakwaliteit. Dit onderzoek heeft ook plaatsgevonden bij onze uitbestedingspartner TKP Pensioen. Dit onderzoek richtte zich op de processen en governance rondom datakwaliteit. De uitkomsten van het onderzoek hebben wij gedurende het schrijven van het bestuursverslag nog niet ontvangen
- Diverse uitvragen en vragenlijsten, waaronder: premie en indexatie, niet-financiële risico's, informatiebeveiliging, rente benchmarks, beheersing liquiditeitsrisico, Nederlandse woonhypotheken.

Een aantal onderzoeken loopt in 2021 nog door.

1.17 MELDINGEN OP GROND VAN ARTIKEL 96 PENSIOENWET

In 2020 heeft BPL Pensioen het herstelplan geactualiseerd. Verder was er in 2020 bij BPL Pensioen geen sprake van:

- Het opleggen van dwangsommen en boetes door de toezichthouder
- Een aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet
- De beëindiging van de situatie, als bedoeld in artikel 172 van de Pensioenwet, waarin de bevoegdheidsuitoefening is gebonden aan toestemming van de toezichthouder
- De aanstelling van een bewindvoerder door de toezichthouder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet.

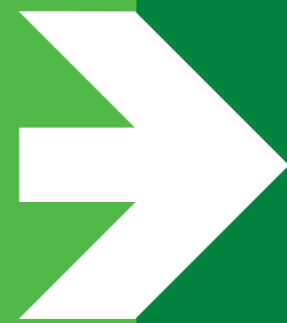
1.18 AANBEVELINGEN RAAD VAN TOEZICHT EN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Naar aanleiding van het jaarwerk 2019, hebben de Raad van toezicht en het Verantwoordingsorgaan aanbevelingen gedaan voor 2020.

Ook de waarmede actuaire, adviserend actuaire en accountant hebben naar aanleiding van het jaarwerk 2019 aanbevelingen gedaan. Deze zijn behandeld en waar nodig verwerkt.

FINANCIËLE ZAKEN

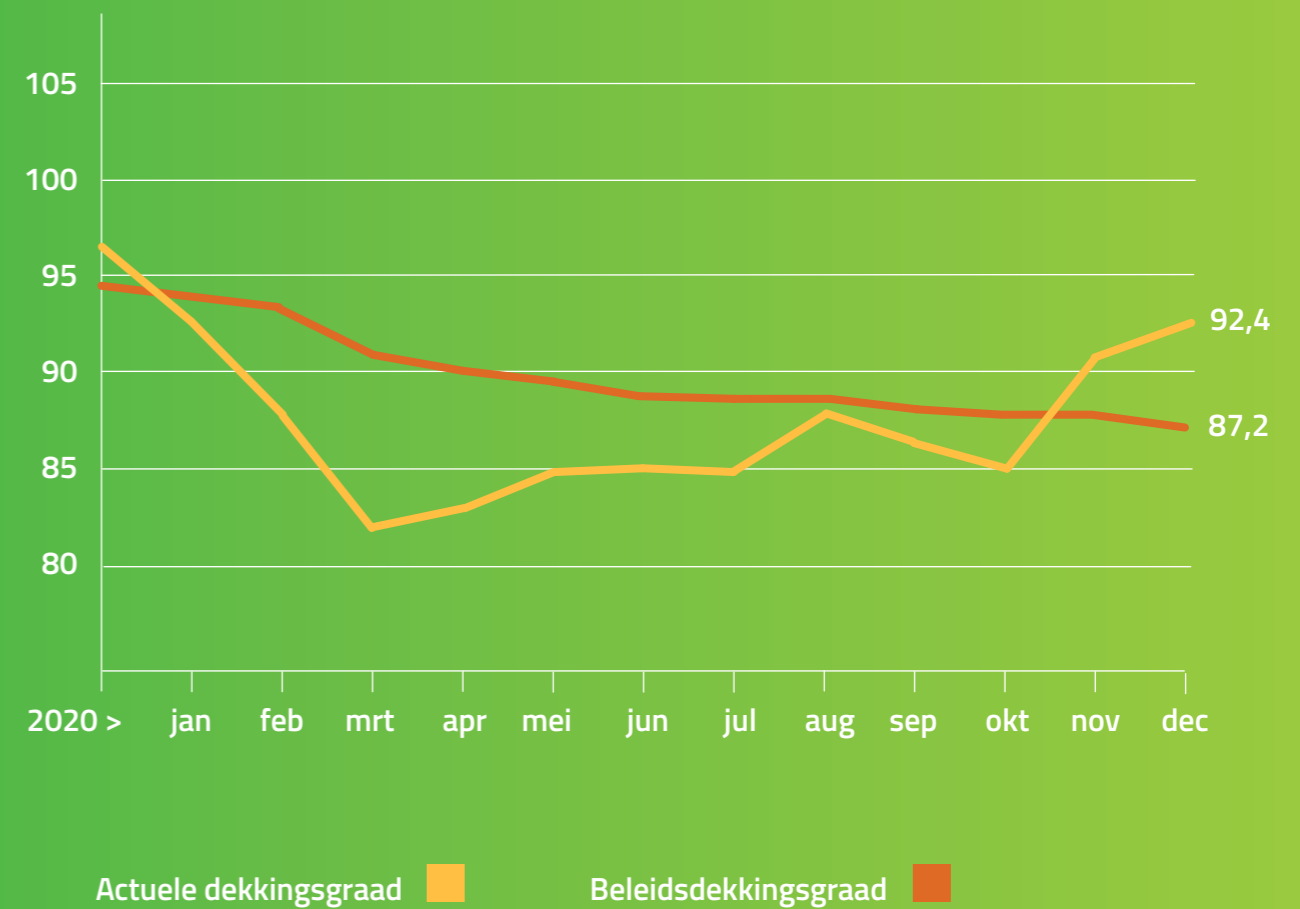

2

FINANCIËLE ZAKEN

Financiële Zaken

DE ONTWIKKELING VAN DE ACTUELE EN BELEIDSDEKKINGSGRAAD

Een goed pensioen

"We zetten ons in om onze deelnemers een goed pensioen te bieden. Dit doel past bij onze strategische pijler 'klaar voor de toekomst'. Helaas zijn we er al meerdere jaren niet in geslaagd onze pensioenen te verhogen. Om onze financiële positie te versterken, hebben we in overleg met onze sociale partners de premie voor 2020 en 2021 verhoogd.

Daardoor komt er meer geld binnen, wat gezien de lage rente beslist nodig is. Bovendien zijn we heel kritisch op de kosten en besparen we waar mogelijk op onze uitgaven. Daarnaast hebben we het opbouwpercentage voor nieuw op te bouwen pensioen verlaagd. Geen leuke maatregelen, maar wel noodzakelijk."

MAANDELIJKS VOLGEN WE DE ONTWIKKELING VAN DE ACTUELE EN BELEIDSDEKKINGSGRAAD. BEGIN 2020 WAS DE BELEIDSDEKKINGSGRAAD 94,3%. DE BELEIDSDEKKINGSGRAAD IS HET GEMIDDELDE VAN DE ACTUELE DEKKINGSGRAADEN OVER DE VOORGAANDE 12 MAANDEN. DEZE IS GEDURENDE HET JAAR GEDAALD TOT 87,2%. DE ACTUELE DEKKINGSGRAAD IS IN 2020 GEEINDIGD OP 92,4%.

Het verloop van onze dekkingsgraad in 2020

Reden voor deze daling was met name de gedaalde rente. Maar gedurende het jaar varieerden de resultaten op de financiële beurzen sterk. Negatieve beleggingsresultaten als gevolg van de coronacrisis zorgden in maart voor een dieptepunt van de dekkingsgraad. De actuele dekkingsgraad was toen 82,4%. Deze steeg naar 92,4% eind december. Ondanks het sterk herstel van het rendement op onze beleggingen na het dieptepunt in maart, daalde de beleidsdekkingsgraad eind december naar 87,2%. Daarmee bleef onze beleidsdekkingsgraad lager dan de vereiste 104,3%. De beleidsdekkingsgraad is een belangrijke financiële graadmeter voor bestuursbesluiten, zoals besluiten over het verhogen of verlagen van pensioenen. Eind 2020 moest onze beleidsdekkingsgraad minimaal 104,3% zijn. Zou deze op dat moment lager zijn dan zouden we de pensioenen moeten verlagen. Dat we die toch niet verlaagd hebben, komt omdat de minister de grens voor de actuele dekkingsgraad eenmalig heeft verlaagd naar 90%. En die dekkingsgraad lag hier wel boven. Verlaging van de pensioenen met ingang van 1 januari 2021 is niet nodig op voorwaarde dat de actuele dekkingsgraad eind december 2020 boven de 90%-grens zou liggen. Daaraan is voldaan.

Het pensioenresultaat is in 2020 gedaald

Ook ons pensioenresultaat lag in 2020 lager dan we verwachtten: 94% in plaats van 95%. Dit resultaat is vastgesteld met de haalbaarheidstoets die wij jaarlijks uitvoeren. Met deze toets krijgen wij inzicht in de samenhang tussen onze financiële opzet, het pensioenresultaat en de risico's die we daar bij lopen en nemen. Met het pensioenresultaat hebben wij een maatstaf voor het koopkrachtverlies of koopkrachtbehoud. Een pensioenresultaat van 94% geeft een koopkrachtverlies van 6% aan. Als het op de beurs erg tegen zit ('slecht weerscenario'), ligt het pensioenresultaat overigens 29% lager, maar dan blijft het toch nog binnen de vastgestelde maximale daling van 50%. Het beoogde pensioenresultaat

stond in het voorjaar van 2020 op de agenda van het bestuur en de sociale partners. In samenspraak met hen hebben we in 2015 de norm van 95% vastgesteld.

De vraag die we ons hebben gesteld was: hoe moeten we met deze tegenvaller omgaan? Moeten we onze financiële opzet aanpassen? Afgesproken is dit opnieuw te bespreken in 2021. Dan wordt het nieuwe beleid vastgesteld voor de jaren vanaf 2022.

Financiële opzet van ons fonds

Met onze financiële opzet willen we het verlagen van pensioenen zoveel mogelijk voorkomen. Of dat lukt, kunnen we niet garanderen. De overige uitgangspunten voor onze huidige financiële opzet zijn:

- Om onze reële ambitie te realiseren, nemen we beleggingsrisico's. Op lange termijn leidt dit tot een hoger rendement. Het is dus logisch om de premie ook op het verwachte rendement op onze beleggingen te baseren. Jaarlijks toetst het bestuur of de parameters waarop we de premie baseren nog in lijn zijn met de veronderstellingen die we hanteren in de ALM-studie
- We geven de voorkeur aan een hoog opbouwpercentage in plaats van een hoge indexatie. Een laag opbouwpercentage kan immers om fiscale redenen niet meer in de toekomst worden gecompenseerd. Maar een lage indexatie kan in de toekomst wel door middel van inhaalindexatie worden gecorrigeerd
- De combinatie van een hoog opbouwpercentage en lage indexatie zorgt voor het overgrote deel van de actieve deelnemers voor een beter pensioenvooruitzicht. De negatieve invloed van lage indexatie of verlaging voor de inactieve deelnemers blijft daarbij binnen de perken
- De manier waarop we de gedempte kostendekkende premie hebben vastgesteld, voldoet aan de eisen van geldende wet- en

Premie aangepast voor 2021

De pensioenpremie die wij ontvangen is niet voldoende voor de financiering van de jaarlijkse pensioenopbouw. Dit betekent dat onze zogenoemde premiedekkingsgraad te laag is. Dit leidt tot een jaarlijkse daling van de dekkingsgraad met circa 1% per jaar. Om een verdere daling van de dekkingsgraad te voorkomen, hebben de sociale partners in 2019 besloten om de premie voor 2020 en voor 2021 te verhogen. Tevens is besloten om de pensioenregeling te versoberen voor 2021. Het opbouwpercentage is met ingang van 1 januari 2021 vastgesteld op 1,70%. Dit was in 2020 nog 1,875%.
Hoewel de premie volledig voldoet aan wet- en regelgeving, heeft onze financiële situatie onze volledige aandacht. Dit hebben we ook nadrukkelijk onder de aandacht gebracht van de sociale partners.

Nieuwe overeenkomst tussen het bestuur en de sociale partners in 2021

Vanaf 2022 gelden nieuwe afspraken voor onze huidige pensioenregeling. Die leggen we in een nieuwe overeenkomst vast.

Voor de duidelijkheid: deze overeenkomst gaat niet over een nieuwe pensioenregeling naar aanleiding van het pensioenakkoord. De nieuwe afspraken betreffen de hoogte van de premie en het opbouwpercentage vanaf 2022 tot aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel dat uiterlijk in 2027 ingaat.

2.1 DE ONTWIKKELING VAN DE FINANCIËLE SITUATIE

De actuele dekkingsgraad is in 2020 met 4,5%-punt gedaald: van 96,9% naar 92,4%. De tabel laat zien welke factoren hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad. Het grootste effect op de dekkingsgraad hadden de gedaalde rente en het verminderde beleggingsrendement. In maart 2020 daalde het beleggingsrendement. Gelukkig steeg het rendement vanaf maart weer. Dit kwam vooral door het rendement op aandelen en de gedaalde rente. Ook de positieve bijdrage van de renterisicoafdekking van 40% van de verplichtingen volgens de Ultimate Forward Rente (UFR) droeg bij aan de stijging van het rendement.

Hierdoor is een verdere daling van de dekkingsgraad wegens de gedaalde rente voorkomen. Omdat er in 2020 onvoldoende premie binnen is gekomen voor de financiering van de jaarlijkse opbouw van pensioenaanspraken, is een deel van deze opbouw gefinancierd uit ons vermogen. Hierdoor is de dekkingsgraad met 1,1% gedaald. Daarnaast waren er ook eenmalige oorzaken die een positief effect van 2,1% op de dekkingsgraad hadden. Deze staan onder 'overige effecten' in de tabel hieronder. Verderop beschrijven we de twee oorzaken van deze overige effecten verder.

Verloop van de actuele dekkingsgraad in 2020

Dekkingsgraad eind 2019	96,9%
Beleggingsopbrengsten	8,3%
Effect rente op de voorziening	-13,6%
Premie	-1,1%
Overige effecten	1,9%
Dekkingsgraad eind 2020	92,4%

De beleidsdekkingsgraad, die het gemiddelde van de dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden weergeeft, is in 2020 gedaald met 7,1% van 94,3% naar 87,2% eind 2020.

Deze sterke daling van de beleidsdekkingsgraad komt doordat de hogere actuele dekkingsgraden van 2019 uit de middeling van 12 maanden zijn gevallen. Daarvoor in de plaats zijn lagere actuele dekkingsgraden van 2020 gekomen. Eind 2020 was de reële dekkingsgraad 71,2%. Die geeft aan hoeveel het pensioen in de toekomst waard is als de prijzen stijgen.

Herstelplan

De dekkingsgraad voor het Minimum Vereist Eigen Vermogen bedraagt 104,3%. En de dekkingsgraad voor het Vereist Eigen Vermogen bedraagt 120,1% van de voorziening. Met een actuele dekkingsgraad van 92,4% en een beleidsdekkingsgraad van 87,2% voldoen we niet aan de eisen van het Minimum Vereist Eigen Vermogen. Om deze reden hebben we in het voorjaar van 2021 een geactualiseerd herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Op grond van de systematiek van dit herstelplan, blijkt dat we binnen de wettelijke termijn van 10 jaar kunnen voldoen aan de vereiste dekkingsgraad van 120,1%. We hoeven de opgebouwde pensioenen en ingegane pensioenen niet te verlagen om aan deze vereiste dekkingsgraad te voldoen. Op dit onderdeel hebben we geen gebruik hoeven maken van de vrijstellingsregeling van minister Koolmees. Die vrijstellingsregeling biedt de mogelijkheid om binnen 12 in plaats van 10 jaar te herstellen.

De invloed van de beleggingen was positief

Het beleggingsrendement exclusief de rentehedge bedroeg 4,5%. Met dit rendement financieren we de laatste jaren de rentetoevoeging aan de voorziening voor de pensioenverplichtingen. Overigens moet de matching portefeuille de rente wel gedeeltelijk bijhouden. Doordat de marktrente voor een periode van 1 jaar 0,3% negatief was en het beleggingsrendement positief, is het bezit van ons pensioenfonds genomen. We hebben hierop een positief resultaat geboekt. Door het totale positieve rendement van 8,4% is het effect op de dekkingsgraad per saldo 8,3%.

De invloed van de rente en UFR was negatief

De ontwikkeling van de marktrente beïnvloedt de dekkingsgraad sterk. Wet- en regelgeving vereist dat we de voorziening berekenen op basis van de door DNB gepubliceerde rekenrente: de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze UFR is tot en met een looptijd van 20 jaar gelijk aan de marktrente (swaprente) en wordt na deze looptijd gebaseerd op de gemiddelde 20 jaar-forward-rente in de afgelopen 10 jaar. Een dalende rente leidt tot een hogere voorziening voor de pensioenverplichtingen en, als de beleggingen niet in gelijke mate meebewegen, daarmee tot een lagere dekkingsgraad. Het renterisico van een dalende rente dekken we af door de rentegevoeligheid van de beleggingen meer in lijn te brengen met de rentegevoeligheid van de voorziening. In 2020 is 40% van het renterisico op basis van de UFR afgedekt. Dat wil zeggen dat we 40% van de verhoging van de voorziening door rentedalingen goedmaken door specifiek daarvoor bedoelde beleggingen. We dekken het renterisico niet voor 100% af, want dan kunnen we niet meer profiteren van een rentestijging. Het risico van de rentedaling is daardoor maar gedeeltelijk afgedekt.

UFR 2021

Met ingang van januari 2021 past DNB de gepubliceerde rekenrente aan. Deze aangepaste rente is nog niet van toepassing op het jaarwerk 2020 en dus niet op de eindstand van 2020. Wel stellen we vanaf januari de dekkingsgraad met de nieuwe rekenrente, de UFR 2021, vast. Het toepassen van de gewijzigde rekenrente

heeft in januari 2021 geleid tot een eenmalige daling van de dekkingsgraad met 1,8%-punt.

De invloed van de premie

In 2020 bedraagt onze pensioenpremie 25,0% van de pensioengrondslag en voldoet daarmee aan alle eisen van wet- en regelgeving. De hoogte van de premie is onvoldoende om de opbouw van de pensioenen volledig te financieren. Dit komt doordat de premie is gebaseerd op een ingeschat verwacht rendement van 3,0%. Maar het opnemen van de aanspraken op de balans vindt plaats op basis van de wettelijk voorgeschreven lagere UFR en die is gemiddeld 0,8%; dus geen 3%. Daardoor ontvangen we minder premie dan op basis van de UFR nodig is voor de financiering van de opbouw van de pensioenen. De veronderstelling is dat we rendement behalen op de pensioenpremie. Dit effect geven we weer met de premiedekkingsgraad. Bij een premiedekkingsgraad van meer dan 100% ontvangen we voldoende premie om de kosten van de opbouw op basis van de UFR te financieren. Onze premiedekkingsgraad bedroeg in 2020 67,1%. Ons premiebeleid had in 2020 een negatief effect op de dekkingsgraad.

De invloed van de 'overige effecten'

Deze invloed komt voornamelijk door wijziging van de grondslagen voor het vaststellen van onze verplichtingen. We baseren onze voorziening voor de pensioenverplichtingen op de meest recente overlevingstabellen. In 2020 zijn er nieuwe overlevingstabellen gepubliceerd. Dit heeft tot aanpassing van onze overlevingstabellen geleid wat een positief effect op de dekkingsgraad had van 2,9%.

In 2020 is onderzoek gedaan naar de overige grondslagen voor het vaststellen van onze verplichtingen. We hebben hierdoor onder andere het leeftijdsverschil tussen de hoofdverzekerde en de medeverzekerde aangepast. Het positieve effect hiervan op de dekkingsgraad was 0,7%. In 2020 zijn de per 31 december 2019 geldende voorwaardelijke aanspraken uit de VPL-regeling voor Groenten- en fruitverwerkende Industrie omgezet in onvoorwaardelijke aanspraken. Na de omzetting bleef er een positief saldo over. Dit is gebruikt om deze onvoorwaardelijke aanspraken te verhogen.

2.2 PREMIEBELEID

De verplicht gestelde basisregeling

In 2019 hebben de sociale partners besloten om de premie voor 2020 en 2021 achtereenvolgens te verhogen naar 25,0% en 26,4%. Jaarlijks toetsen wij vervolgens of deze premie in combinatie met het opbouwpercentage hoger is dan de wettelijk voorgeschreven kostendekkende premie. Die kostendekkende premie is gebaseerd op het verwachte rendement. Uit de toets blijkt dat de premie voor 2020 met 1,875% opbouw voldoet aan de wettelijke toetsing. Omdat 1,875% in 2021 niet voldoet, is eind 2020 besloten om het opbouwpercentage voor 2021 vaste te stellen op 1,70%. Hiermee wordt wel voldaan aan de toets op de premie voor 2021. In 2021 zullen sociale partners de premie en het opbouwpercentage voor 2022 en de jaren tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel vaststellen.

De vrijwillige DB-excedentregeling

De DB-excedentregeling kent een leeftijds- en sekseafhankelijke premie. Deze premie is op vrijwel dezelfde grondslagen vastgesteld als de premie voor de verplichte basisregeling en kent daardoor een vergelijkbare premiedekkingsgraad. We hanteren dezelfde premiestelling, omdat de pensioenopbouw van de excedentregeling dezelfde kansen op indexatie en verlagen kent als de basisregeling. In 2020 hebben we voor de DB-excedentregeling € 21.399 duizend aan premie ontvangen. In 2020 hebben 238 werkgevers met 4.090 werknemers hiervan gebruik gemaakt.

De vrijwillige DC-excedentregeling

Vanaf 1 januari 2017 kunnen werkgevers ook een DC-excedentregeling voor hun werknemers afsluiten. In 2020 is voor de DC-excedentregeling € 244 duizend aan premie ontvangen.

TOTAALOVERZICHT (BEDRAGEN IN € X 1.000)

Kostendekkende premie	2020	2019
Actuarieel nodig voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	854.386	675.485
Opslag voor instandhouding van het Vereist eigen Vermogen	178.567	149.958
Opslag voor uitvoeringskosten	14.485	13.536
Totaal kostendekkende premie	1.047.438	838.979
Gedempte premie		
Actuarieel nodig voor (on)voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	418.937	387.449
Opslag voor instandhouding van het Vereist eigen Vermogen	60.473	60.396
Opslag voor uitvoeringskosten	14.485	13.536
Totaal gedempte premie	493.895	461.361
Feitelijke premie		
Bijdrage werknemers	155.513	103.644
Bijdrage werkgevers	432.661	384.226
	588.174	487.870

2.3 INDEXATIEBELEID

Ons indexatiebeleid is niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. De indexatiemaatstaf is de prijsinflatie, die we corrigeren voor de effecten van belastingen en accijnzen. Ons beleid is volledig gebaseerd op het Financieel Toetsingskader (FTK). Volledige indexatie kennen we pas toe als de dekkinggraad hoog genoeg is. Bij de huidige rente is dit mogelijk bij een dekkinggraad van 122,5%. Tussen een dekkinggraad van 110% en 122,5% kennen we gedeeltelijke indexatie toe.

In 2020 konden we de pensioenen niet indexeren. Ook de komende jaren verwachten we dat indexatie niet mogelijk is.

Met ingang van 2017 is besloten om bij de vaststelling van de inhaalindexatie steeds rekening te houden met de niet gegeven indexaties over een periode van tien jaar in het verleden. De eerste niet gegeven indexaties (binnen de termijn van tien jaar) halen we het eerst in.

Bij indexaties staan de toegekende indexaties weergegeven per 1 januari van het daar opvolgende jaar.

De toegekende indexaties en de prijsinflatie over de laatste 10 jaar

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
INDEXATIES	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
PRIJSINFLATIE	1,0%	1,6%	1,5%	1,5%	0,0%	0,3%	0,6%	1,1%	2,1%	2,5%

2.4 SAMENVATTING FINANCIËLE POSITIE

Onze financiële positie en de ontwikkelingen gedurende 2020

(x € 1.000)	Pensioenvermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari	20.721.397	21.373.914	96,9%
Beleggingsresultaten	1.699.274	-69.679	
Premiebijdragen	600.764		
Uitkeringen	-325.193	-324.430	
Wijziging marktrente		3.503.229	
Wijziging actuariële uitgangspunten		-734.811	
Overige	32.516	851.184	
Stand per 31 december	22.728.758	24.599.407	92,4%

De ontwikkeling van de dekkinggraad op basis van jaarrekening

	2020	2019	2018	2017	2016
Dekkingsgraden eind december	92,4 %	96,9%	97,0%	102,7%	97,0%
Afgeleide gemiddelde rente eind van het jaar	0,28%	0,83%	1,48%	1,61%	1,46%

2.5 ACTUARIËLE ANALYSE

Totaal overzicht

Premieresultaat (x € 1.000)	2020	2019	2018
Premiebijdragen	600.764	530.005	489.761
Pensioenopbouw	-870.404	-713.720	-632.833
Mutatie technische voorziening voor pensioenuitvoeringskosten	7.462	6.983	5.806
Pensioenuitvoeringskosten	-21.927	-20.495	-20.095
	-284.105	-197.227	-157.361
Inclusief rendementsresultaat			
Beleggingsresultaten inclusief rentederivaten	1.699.274	3.027.910	-126.941
Rentetoevoeging technische voorziening	69.637	41.050	42.382
Wijziging marktrente	-3.503.229	-3.339.612	-872.915
	-1.734.318	-270.652	-957.474
Overige resultaten			
Resultaat op waardeoverdrachten	-238	-202	-2.587
Resultaat op kanssystemen (overige wijzigingen)	33.708	27.725	14.723
Resultaat op uitkeringen	-763	-909	-4.472
Indexering en overige toeslagen	-	-	-
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	766.867	157.103	131.621
Overige baten	1.664	160.449	1.759
Overige lasten	-1.176	-237	-1.165
	800.062	343.929	139.879
Totaal saldo van baten en lasten basisregeling	-1.218.361	-123.950	-974.956

2.6 VPL-REGELINGEN

Namens de sociale partners voeren we één VPL-regeling uit.

De VPL-regeling van de sector Groenten- en fruitverwerkende Industrie

De premie voor deze regeling is 5,4% van het salaris, volgens de definitie die de sector Groenten- en fruitverwerkende industrie (GFI) destijds heeft vastgesteld. Deze premies beleggen we in een beleggingsdepot bij Aegon en blijven van de sociale partners. Daardoor hebben de sociale partners (GFI) een vordering op BPL Pensioen.

In 2020 zijn deze VPL-aanspraken als onvoorwaardelijke pensioenaanspraken ingekocht voor de hiervoor gerechtigde deelnemers. Op basis van de UFR per eind 2020, bedraagt de contante waarde van deze VPL-aanspraken € 48.000 duizend. Bij de bepaling van de contante waarde is rekening gehouden met de voorschriften die DNB hieraan stelt.

In 2019 voerden we ook nog de VPL-regeling van de sector Agrarisch en Groen uit. In de loop van 2020 zijn de aanspraken van deze regeling omgezet in pensioenen voor de betreffende deelnemers.

2.7 VERMOGENSPOSITIE IS SLECHT, VOLGENS DE CERTIFICEREND ACTUARIS

Jaarlijks stelt de certificerend actuaaris een rapport op dat een oordeel geeft over de financiële positie van ons pensioenfonds. De certificerend actuaaris beoordeelt met name of we voldoen aan de vereisten in de Pensioenwet. Naar het oordeel van de certificerend actuaaris voldoen wij in 2020 aan de volgende onderdelen:

- de technische voorzieningen zijn toereikend
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten en het beleggingsbeleid is in overeenstemming met de prudent-person regel.

Samenvattend verklaart de certificerend actuaaris dat over het boekjaar 2020 is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikelen 131, 132 en 133. Dit komt omdat er sprake is van een negatief eigen vermogen. De technische voorzieningen zijn juist berekend en dus als geheel gezien, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, toereikend. Wij zijn bij de vaststelling van de kostendekkende premie voor boekjaar 2020 uitgegaan van de geldende wet- en regelgeving.

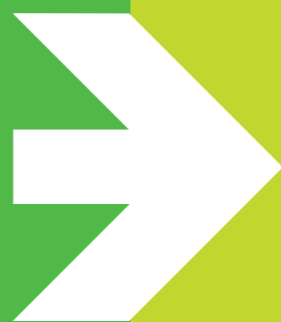
De actuaaris kwalificeert onze vermogenspositie als slecht, omdat ons aanwezige eigen vermogen lager is dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

FINANCIËLE ZAKEN

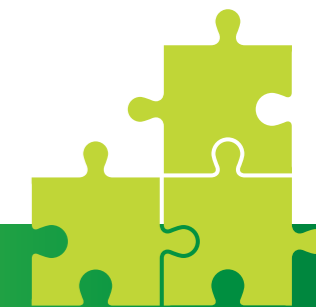
PENSIOENBEHEER & COMMUNICATIE

3

PENSIOENBEHEER & COMMUNICATIE

Pensioenbeheer en communicatie

DE DEELNEMER BIJSTAAN Tussen (..) staat 2019.

	Deelnemers	Ex-deelnemers	Gepensioneerden
Van hoeveel deelnemers weten we de communicatievoorkeur? Voorkeurkanaal	39% (33,3%)	14% (13,5%)	87% (81,7%)
Welk percentage deelnemers kiest voor ons als de verplichtstelling komt te vervallen? Kiest voor BPL	75% (81,6%)	63% (60,4%)	81% (73,7%)
Wat vindt u van onze nieuwe website? Begrijpelijk Informatie makkelijk vindbaar	77% (41%) 66% (40%)	69% (46%) 73% (40%)	79% (49%) 76% (50%)
Wat vindt u van onze nieuwe pensioenplanner? Begrijpelijk Informatie waar ik behoefte aan heb	86% (31%) 83% (33%)		77% (30%) 77% (35%)
Hoe vaak is onze nieuwe website en planner bezocht?* Website Planner	50% (60,8%) 40%	41% (52,2%) nvt	27% (47,2%) 23%
Welk percentage deelnemers vindt dat door maatschappelijk verantwoord te beleggen wij aan een leefbare toekomst en goed pensioen bijdragen?	59%	46%	68%
Welke steekwoorden vinden onze deelnemers bij ons imago passen? Helpend Persoonlijk Open en oprecht	45% (44,8%) 48% (40,9%) 53% (46%)	26% (24,7%) 34% (25,8%) 38% (31%)	57% (44,3%) 58% (40,7%) 58% (47%)
Welke beoordeling geven onze deelnemers ons? (Streefcijfer 7,2)	6,9 (6,8)	6,6 (6,3)	7,4 (7,1)
Weten onze deelnemers dat zij bij ons pensioen opbouwen? Vinden ze samen opbouwen beter dan alleen? Weet van opbouw bij BPL Pensioen Vindt samen opbouwen beter	98% (97,5%) 64% (63,9%)		
Welke beoordeling geven onze deelnemers ons? 433 videogesprekken voor werknemers. 2.356 chatgesprekken 282 spreekuren op locatie	9,2 8,5		

We hebben in februari 2020 nog 4 bijeenkomsten (in totaal 447 aanwezige deelnemers en ex-deelnemers) georganiseerd. 86% van de aanwezigen zou een collega aanbevelen volgende keer ook te gaan.

*) Op moment van het onderzoek waren de website en planner net vernieuwd. Dit kan de resultaten beïnvloed hebben.

WE VINDEN HET BELANGRIJK DAT WERKGEVERS EN WERKNEMERS ZICH SERIEUS GENOMEN VOELEN DOOR ZE ÉCHT TE HELPEN. COMMUNICATIE SPEELT DAARIN EEN BELANGRIJKE ROL.

3.1 ACTIVITEITEN STRATEGISCH JAARPLAN

Het strategisch jaarplan kent vier pijlers. Pensioenbeheer richt zich onder andere op de realisatie van de doelen die er op gericht zijn deelnemers bij te staan en werkgevers te ontzorgen; de derde en vierde pijler van het strategisch jaarplan. De bereikte resultaten van deze pijlers staan beschreven in het integrated reporting deel van dit jaarverslag. Zie ook het kader hiernaast waarin we de kwantitatieve resultaten van 2020 weergeven.

3.2 EEN DRUK JAAR VOOR PENSIOENBEHEER

Begin 2020 ging veel aandacht uit naar de gevolgen van het uitbreken van de coronapandemie. Zo besloten wij het incassobeleid tijdelijk te versoepelen om werkgevers die door de pandemie geraakt werden meer tijd te geven om aan hun verplichtingen te voldoen.

Zorgelijke financiële situatie

Onze dekkinggraad lag bijna het hele jaar onder de 90%. Een noodzakelijke verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten in 2021 werd steeds waarschijnlijker. We hebben daarom veel tijd gestoken in het uitwerken en bespreken van een groot aantal verlagingsscenario's en -varianten. Als we zouden verlagen, zouden we een verlaging van meer dan 5% spreiden over meerdere jaren. Onder de 5% zouden we de verlaging in één keer doorvoeren. Doordat onze dekkinggraad op 31 december 2020 op 92,4% stond, hoefden we de pensioenen gelukkig toch niet te verlagen. Want met een dekkinggraad van 92,4% zaten we uiteindelijk boven de 90%-kortingsgrens van minister Koolmees. We hebben gebruik gemaakt van de door minister Koolmees geboden vrijstellingsregeling.

Hierdoor hoefden we niet tot de ondergrens van 104,3% te verlagen. Zonder deze vrijstellingsregeling zouden we eind 2020 wel in een keer tot de ondergrens van 104,3% moeten verlagen. Voorwaarde om niet op grond van deze vrijstellingsregeling te hoeven verlagen, was dat de dekkinggraad minimaal 90% moest zijn. Daaraan is voldaan. Omdat we dit relevante informatie vinden en we transparant zijn over onze financiële situatie, hebben wij onze deelnemers hierover op 18 januari 2021 tijdens een webinar geïnformeerd. In hoofdstuk 2 Financiële situatie gaan we hier nog verder op in.

Uitbestedingsbeleid

Ons uitbestedingsbeleid dateerde uit 2016 en is in 2020 geactualiseerd. Het onderwerp uitbesteding is sinds 2016 verder uitgediept in de richtlijn van de DNB en in wet- en regelgeving (o.a. IORP en Cloud computing). Goede, bruikbare elementen hebben we behouden en we hebben nieuwe passages toegevoegd. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Introductie van kritieke uitbesteding en kennisgeving daarvan aan DNB
- Verduidelijken doelstelling van de uitbesteding
- Verduidelijken van de reikwijdte van de uitbesteding
- Verdieping op de situatie van onderuitbesteding.

DNB heeft in 2020 een uitbestedingsonderzoek uitgevoerd naar de mate waarin TKP Pensioen het uitbestedingsrisico beheerst. DNB concludeert dat TKP Pensioen het uitbestedingsrisico op een aantal punten nog onvoldoende onder controle heeft. We hebben TKP Pensioen daarop aangesproken en om een plan van aanpak voor verbetering gevraagd. We hebben ook kritisch naar onszelf gekeken en geconcludeerd dat we TKP Pensioen beter moeten volgen en waar nodig bijsturen. Hiervoor maken we capaciteit vrij bij ons bestuursbureau, die het volgen, beoordelen en aansturen van onze uitvoeringspartners in belangrijke mate voor ons doet. In onze Pensioen & Communicatie Commissie besteden we in 2021 ook meer aandacht aan de dialoog met TKP Pensioen.

We volgen TKP Pensioen nauwgezet

In 2018 is TKP Pensioen gestart met het verbeter- en veranderprogramma TKP Connect. Hier maken onder andere de Digitale Dienstverlening Deelnemers en Digitale Dienstverlening Werkgevers deel van uit. Andere onderdelen van het programma zijn 'Vernieuwing DB', Vernieuwing DC' en de verbeteringen in de IT-architectuur bij TKP Pensioen. Daar valt ook de voorgenomen IT transitie naar de cloud bij Amazon Webservices onder. Wij volgen deze ontwikkelingen bij TKP Pensioen nauwgezet, omdat wij het belangrijk vinden dat onze pensioen-uitvoeringspartner inspeelt op veranderingen in de markt. Zeker met oog de ontwikkelingen die zich de komende jaren gaan voordoen als gevolg van het nieuwe pensioenstelsel, vinden wij het verandervermogen van TKP Pensioen zeer belangrijk. Wij voeren over deze ontwikkelingen daarom regelmatig gesprekken met de programmamanagers en directie van TKP Pensioen.

Verplichtstelling

In 2020 is ook besloten de verplichtstelling te wijzigen. De wijzigingen vloeien voort uit de wens van onze sociale partners. Deze wijziging is in behandeling bij het ministerie van SZW. Daarnaast hebben we een begin gemaakt met het opstellen van een toetredingsbeleid voor vrijwillige aansluitingen. Hierdoor krijgen de bestuursvoorzitters een duidelijk beleidskader waaraan zij verzoeken tot vrijwillige aansluiting kunnen toetsen.

Inspanningsverplichting in het zoeken van pensioengerechtigden

Wij zien het als onze taak om in principe alle inspanningen te verrichten die mogelijk zijn om mensen te vinden die recht hebben op een pensioen. Wij hebben daarom een actie opgestart om 'onvindbare personen' alsnog te traceren. We focussen daarbij op pensioenen boven € 100 bruto per jaar.

PENSIOENBEHEER & COMMUNICATIE

ONTZORGEN WERKGEVER

ALGHELE WAARDERING: 6,9 (2019: 6,9)*

BEOOGDE WAARDERING: 7,9

PERCENTAGE DOOR WERKGEVER CORRECT AANGELEVERDE WERKNEMERSMUTATIES

VERWERKT BINNEN 5 DAGEN 100%

	2019	2020
AANTAL KLACHTEN WERKGEVERS:	5	4
AANTAL KLACHTEN WERKNEMERS:	11	9
AANTAL GESCHILLEN WERKGEVERS:	8	7
AANTAL GESCHILLEN WERKNEMERS:	19	18
AANTAL GESCHILLEN DOOR WERKNEMERS VOORGELEGD AAN BEROEP:	2	2
AANTAL GESCHILLEN AFGEHANDELD:		
AANTAL VRIJWILLIGE AANSLUITINGEN	49	65

3.3 ONTWIKKELINGEN PENSIOENREGELING

Wijzigingen reglementen

In 2020 zijn de wijzigingen voor het 'Pensioenreglement 1 januari 2021' tot stand gekomen. Los van toepassing van de juiste parameters en franchise voor 2020, ging het onder andere om aanpassingen vanwege:

- De verhoging van werkgevers- en de werknemerspremie
- De inkoop van de voorwaardelijke pensioenen (VPL-aanspraken)
- De koppeling van de PVI-bepalingen aan 90% van het loon in het jaar vóór de eerste ziektedag
- Het kunnen kiezen van een aangepast hoog-laag pensioen naar aanleiding van de Wet temporisering AOW-leeftijd
- Het vervallen van heel kleine pensioen ontstaan vóór 1 januari 2019.

In het 'Pensioenreglement extra tijdelijk partnerpensioen' is de wijziging van het verzekerde bedrag van het extra tijdelijk nabestaandenpensioen verhoogd volgens het door de overheid vastgestelde ANW-bedrag. Het 'Pensioenreglement excedent-premieregeling' is zo gewijzigd dat de toezegging gelijk is aan de maximale fiscale staffel. Deze is gericht op een opbouwpercentage van 1,875% voor ouderdomspensioen, een uitgesteld partnerpensioen en op een rekenrente van 4%.

Klachten en geschillen

De klachten- en geschillenregeling staat in het Klachten- en geschillenreglement omschreven. Wie een klacht of geschil heeft, kan op de website vinden wat hij of zij dan kan doen. Ook in onze correspondentie wijzen we op de mogelijkheid om een klacht in te dienen of een geschil aanhangig te maken.

Vrijwillige aansluitingen

In 2020 zijn er 65 bedrijven vrijwillig bij ons aangesloten. Randvoorwaardelijk voor aansluiting is dat er sprake is van een duidelijke link met de agrarische en groene sector of met ons

duurzame beleggingsbeleid.

Consulenten

Er zijn drie consulenten in dienst bij ons bestuursbureau. Zij adviseren werkgevers onder meer bij vrijwillige aansluitingen en beantwoorden vragen over de pensioenregeling en pensioenadministratie. Ook informeren zij deelnemers over de inhoud van onze pensioenregeling. Ze houden ook persoonlijke spreekuren, maar die zijn vanwege corona tussen maart en juli niet doorgegaan. Daarom hebben zij in die periode gebruik gemaakt van videospreekuren. In 2020 zijn in totaal 433 videospreekuren door de consulenten gehouden. De gemiddelde beoordeling daarvan was een 9,2.

3.4 FLEXIBILISERINGS- MOGELIJKHEDEN

In onze regeling is een groot aantal flexibiliseringsmogelijkheden opgenomen. In bijlage 2 geven we aan in welke mate deelnemers daarvan gebruik maken bij hun pensioeningang. Onze deelnemers maken vooral gebruik van de mogelijkheid vervroegd met pensioen te gaan. De meest door hen genoemde reden is dat ze al voor hun 68e AOW ontvangen. Ze willen hun pensioen tegelijk met hun AOW laten ingaan. Uitrust van partnerpensioen voor een hoger ouderdomspensioen is een andere mogelijkheid die deelnemers veel benutten. Deelnemers maken vaak van meerdere flexibiliseringsmogelijkheden gebruik.

3.5 COMMUNICATIEBELEIDS- PLAN

In ons communicatiebeleidsplan 2018-2020 hebben we twee belangrijke communicatiethema's benoemd: 'positionering' en 'proactieve communicatie op maat'. Die thema's zijn ook voor de komende jaren actueel en handhaven we in de beleidsperiode 2021-2023. Digitalisering en segmentatie spelen daarbij een ondersteunende rol, maar zijn geen doelen op zich. Met onze communicatie en communicatiemiddelen sluiten we aan bij de (mogelijke) behoefte van de ontvanger.

3.6 WERKGEVERS EN WERK- NEMERS ZIJN BLIJ MET ONS

We zorgen voor online gemak

Online moet het voor werknemers eenvoudig zijn om inzicht te krijgen in de hoogte van hun pensioen, in de gevolgen van hun pensioenkeuzes en om pensioenzaken te regelen. En onze werkgevers moeten hun gegevens met enkele muisklikken kunnen aanleveren, zodat het bijhouden van de administratie laagdrempelig en eenvoudig is. Daarom is TKP Pensioen in 2020 onder de paraplu 'Digitaal pensioenplatform' vijf projecten gestart. Het project Digitale Dienstverlening Deelnemer (DDD) is er één van en betreft de eerder genoemde nieuwe website en pensioenplanner. Vanaf de lancering van onze nieuwe website in april zijn er nieuwe functionaliteiten aan toegevoegd. Komende jaren komen er nog meer functies bij. Inmiddels is het voor (ex-)deelnemers mogelijk om online pensioen aan te vragen, waardeoverdracht en afkoop te regelen. Bovendien krijgen deelnemers die bij ons voor het eerst pensioen gaan opbouwen uitleg over hoe hun pensioenbouw werkt.

Met ingang van 1 januari 2021 zet het project Digitale Dienstverlening Werkgevers (DDW) een eerste stap in een betere aanlevering van salarisgegevens door over te stappen op UPA (Uniforme Pensioen Aangifte). De UPA is een standaard voor het volautomatisch uitwisselen van salarisgegevens tussen werkgevers, administratiekantoren en pensioenfondsen. Om in te loggen op het nieuwe werknemers- en het nieuwe werkgeversportaal werken we in het licht van de Wet digitale overheid aan een nieuwe inlogstandaard. We gaan over op e-Herkenning en implementeren deze inlogstandaard naar verwachting in 2021. Met het project Omni-channel zijn we begin 2020 gestart en we voorzien daarmee onder andere in een chatmogelijkheid voor onze deelnemers. We onderzoeken bovendien hoe we onze klantbediening kunnen verbeteren door binnengekomen klachten beter in onze informatiesystemen te integreren. Bovendien maken we onze klachtenprocedure zicht-

baarder en toegankelijker, waardoor we beter inspelen op de aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen.

De andere twee projecten, vernieuwing DB en DC, zijn gericht op de verbetering van administratiesystemen van deze regelingen. Ook met deze vernieuwingen zijn we in 2020 begonnen en in 2021 gaan we daarmee verder.

We onderzoeken of wij kunnen helpen bij het in kaart brengen van de toekomstige financiële situatie

Uit onderzoek onder onze deelnemers blijkt dat zij zich begeleid en voorbereid voelen voor het moment van 'met pensioen gaan'. Om deelnemers verder voor te bereiden, zijn wij in 2018 een onderzoek naar een online instrument gestart. Hiermee kan een deelnemer zijn of haar persoonlijke financiële situatie in kaart brengen. Voor nu en straks. Vervolgstappen zijn vanwege onze onzekere financiële situatie tijdelijk stilgelegd. In 2021 bepalen we of we op korte termijn vervolgstappen gaan zetten.

We wijzen werkgevers op de mogelijkheid van contact met een pensioenconsulent

Werkgevers die dat willen, helpen we om de vragen van hun werknemers te kunnen beantwoorden. En als ze dat liever aan ons overlaten, doen we dat natuurlijk ook graag. Onze pensioenconsulenten gaan langs bij werkgevers om onder andere presentaties aan werknemers te geven, voor één-op-ééngesprekken met werknemers en voor het beantwoorden van werkgeversvragen. In alle relevante communicatiemiddelen wijzen we werkgevers op die mogelijkheden. Net als in 2019 gaven werkgevers ons na afloop van telefonisch of mailcontact, een 7,9.

We toetsten of onze communicatie aansluit bij de behoeften en het kennisniveau van onze werkgevers en werknemers

Welke boodschap we voor onze deelnemers of werkgevers ook hebben, we willen altijd relevant, effectief en efficiënt met hen communiceren. Daarom zijn we kritisch op de kosten en toetsen we het effect en de waardering van onze communicatie doorlopend. Waar nodig sturen we bij. We (pre-)testten en evalueerden

daarom in 2020 per uiting het effect van ingezette communicatiemiddelen met passende toetsingsinstrumenten, bijvoorbeeld via het online lezerspanel, A/B-tests en polls op de website. Deelnemers gaven onze communicatie in 2020 gemiddeld een 7,0. Dat is een stijging van 0,3 punten ten opzichte van 2019. Alle subdoelgroepen beoordeelden onze communicatie in 2020 weer net iets beter dan een jaar daarvoor. Het rapportcijfer ligt voor deelnemers iets boven de benchmark en voor pensioengerechtigden is dit gelijk aan de benchmark.

PENSIOENBEHEER & COMMUNICATIE

3.7 BPL PENSIOEN ZORGT VOOR EEN LEEFBARE TOEKOMST ÉN EEN GOED PENSIOEN

Wij vinden het belangrijk dat onze (ex-)deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden zich met ons verbonden voelen. Doordat wij rekening houden met de unieke kenmerken van de sector en waarde hechten aan duurzaamheid en milieu, zien zij ons als hét pensioenfonds voor hun sector. Onze communicatie draagt hier in belangrijke mate aan bij.

Om op de hoogte te blijven van wat er in de agrarische en groene sectoren speelt, gaan we graag langs bij de bij ons aangesloten werkgevers. Zo zijn we in het voorjaar van 2020 bijvoorbeeld bij een varkenshouder op bezoek geweest. Helaas was het dit jaar vanwege corona niet mogelijk om meer bezoeken af te leggen. In het algemeen staat het vertrouwen in pensioenfonds al jaren onder druk. Het gesprek daarover gaan wij niet uit de weg en wij zijn open en eerlijk over hoe wij er financieel voorstaan: onzeker. Feit is ook dat we de pensioenpremie in 2020 en 2021 verhoogd hebben. Daarnaast heeft de coronacrisis invloed op ons en op de bij ons aangesloten werkgevers en werknemers. En het aangekondigde nieuwe pensioenstelsel zorgt nog voor veel vragen en onduidelijkheden. Toch is ondanks alles het vertrouwen van onze pensioengerechtigden en ex-deelnemers in 2020 gestegen naar respectievelijk 90% en 75%. In 2019 was dat nog 88% en 73%.

Het vertrouwen onder onze actieve deelnemers is voor het derde jaar op rij gelijk gebleven (79%).

Meer bekendheid geven aan onze maatschappelijk verantwoorde beleggingen

In ons jaarlijkse communicatieonderzoek zijn de kenmerken 'helpend', 'persoonlijk', 'open en oprecht', 'speciaal voor mijn sector', 'maatschappelijk verantwoord' en 'attent' ten opzichte van 2019 door onze pensioengerechtigden veel positiever beoordeeld. Ook (ex-)deelnemers waren over het algemeen positiever. De grootste stijging kreeg het kenmerk 'persoonlijk'. Alle deelnemers beoordeelden deze competentie veel beter dan een jaar geleden. Vanwege de onzekere financiële situatie van het fonds, dreigden we gedurende 2020 herstelmaatregelen te moeten nemen. Daarom hebben we in 2020 in onze communicatie meer aandacht besteed aan onze financiële situatie en minder aan onze maatschappelijk verantwoorde beleggingsactiviteiten. Dit had zijn weerslag in de uitkomsten van het communicatieonderzoek 2020: de meeste deelnemers gaven aan weinig te weten van onze maatschappelijk verantwoorde beleggingsactiviteiten. Zo bleek de helft van alle actieve en pensioengerechtigde deelnemers en 60% van de ex-deelnemers niet te weten dat BPL Pensioen bedrijven die zich niet houden aan onze verwachtingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen, uitsluit van beleggingen. Ook wisten opvallend weinig deelnemers dat we niet beleggen in bedrijven die niet willen meewerken aan duurzaamheid of het verlagen van CO₂-uitstoot. Op dit gebied valt dus winst te behalen.

Gelukkig zijn ook successen behaald met betrekking tot ons groene imago, zonder dat we daar veel voor gedaan hebben. Ons communicatieonderzoek geeft aan dat deelnemers vaker dan in 2019 weten dat BPL Pensioen op maatschappelijk verantwoorde wijze belegt. Het percentage werkgevers dat het kenmerk 'maatschappelijk verantwoord' goed bij BPL Pensioen vindt passen, is ten opzichte van vorig jaar zelfs significant toegenomen. In 2021 zullen we ons weer actief gaan profileren als groen pensioenfonds.

90% / 75%

3.8 RELEVANTE, PROACTIEVE INFORMATIE VIA HET KANAAL VAN VOORKEUR

Pensioen is een belangrijke arbeidsvoorwaarde. Onze deelnemers mogen daarom van ons verwachten dat we goed voor hun pensioen zorgen en dat we hen gevraagd en ongevraagd helpen. Wij weten wanneer het belangrijk is om in actie te komen en dus starten we onze communicatie precies op de momenten dat het voor hen relevant is. Zo stuurden we vorig jaar bijvoorbeeld de werknemers die 60 jaar werden, een kaart om ze te wijzen op de keuzemogelijkheden die ze vanaf dan voor hun pensioen hebben. We moedigden ze met deze verjaardagskaart aan contact met ons op te nemen, zodat wij hen konden helpen bij het in kaart brengen van hun keuzemogelijkheden. En we namen contact op met mensen als we ons afvroegen of de door hen gemaakte pensioenkeuze wel bij hun situatie paste.

Waardering van onze planner en website

Vaker dan in 2019 konden we deelnemers met onze website helpen door daar relevante informatie aan te bieden. We onderzochten ook of onze deelnemers zich door onze website daadwerkelijk ondersteund voelden. We zagen vorig jaar nog geen verschil met 2019, maar dat komt waarschijnlijk omdat we ons onderzoek in april, kort na het live gaan van onze nieuwe website met nieuwe functies, hebben uitgevoerd. We verwachten dat onze deelnemers zich in de toekomst beter ondersteund voelen als ze meer gewend zijn aan de nieuwe website. Overigens laat tussentijds onderzoek van de nieuwe pensioenplanner zien dat we ten opzichte van vorig jaar behoorlijk beter scoren op de kenmerken 'begrijpelijkheid' en 'aansluiten' op de behoefte van onze deelnemers. Zo steeg de beoordeling op begrijpelijkheid van de pensioenplanner onder actieve deelnemers van 60% naar 86%. En steeg de tevredenheid over de website onder pensioengerechtigden van 43% naar 79%!

Overleg en hulp in verband met corona

In maart 2020 stond de wereld voor veel

mensen en bedrijven van de ene op de ander dag op zijn kop. We informeerden werkgevers en werknemers daarom over de steun- en herstelpakketten van de overheid om bedrijven overeind te houden en om het verlies van banen te beperken. Ook lieten we werkgevers weten dat we met ze mee wilden denken als ze problemen hadden met het betalen van de pensioenpremies.

Nieuwe persoonlijke communicatie

In onze ogen is persoonlijk contact dé manier om onze deelnemers écht te kunnen helpen. Sinds het tweede kwartaal van 2019 organiseren we daarom spreekuren op locatie door het land. Vanaf begin 2020 kunnen deelnemers ook online met ons chatten. Verder zijn we gestart met online videogesprekken. De live gang viel mooi samen met het tijdelijk stopzetten van de spreekuren op locatie wegens corona. We gaan in 2021 door met online videogesprekken, omdat onze deelnemers aangeven deze vorm van communicatie enorm te waarderen. De gemiddelde beoordeling is een 9,3.

Uiteraard zijn we ook 'gewoon' telefonisch en per e-mail persoonlijk bereikbaar.

Een nieuw magazine: relevanter en kostenbewust

Uit het in 2019 gehouden onderzoek naar de informatiebehoefte van onze deelnemers en de rol die ons magazine Later Lekker Leven daarin kan vervullen, bleek dat er zeker behoefte aan een magazine is, maar dan wel met iets relevantere inhoud. De uitkomsten van het onderzoek waren de aanleiding om in 2020 een nieuw magazine uit te brengen: Mijn BPL Pensioen. Dat kon mede doordat we het magazine heel kostenbewust opgezet hebben. Wie het magazine liever niet per post ontvangt, kan kiezen voor een online versie van 'Mijn BPL Pensioen'. Om te toetsen of we de juiste stappen zetten, hebben we eind 2020 opnieuw een kort onderzoek gedaan. 125 lezers hebben na ontvangst van ons nieuwe magazine een vragenlijst ingevuld. Hun feedback is enorm belangrijk voor de ontwikkeling van volgende edities van het magazine.

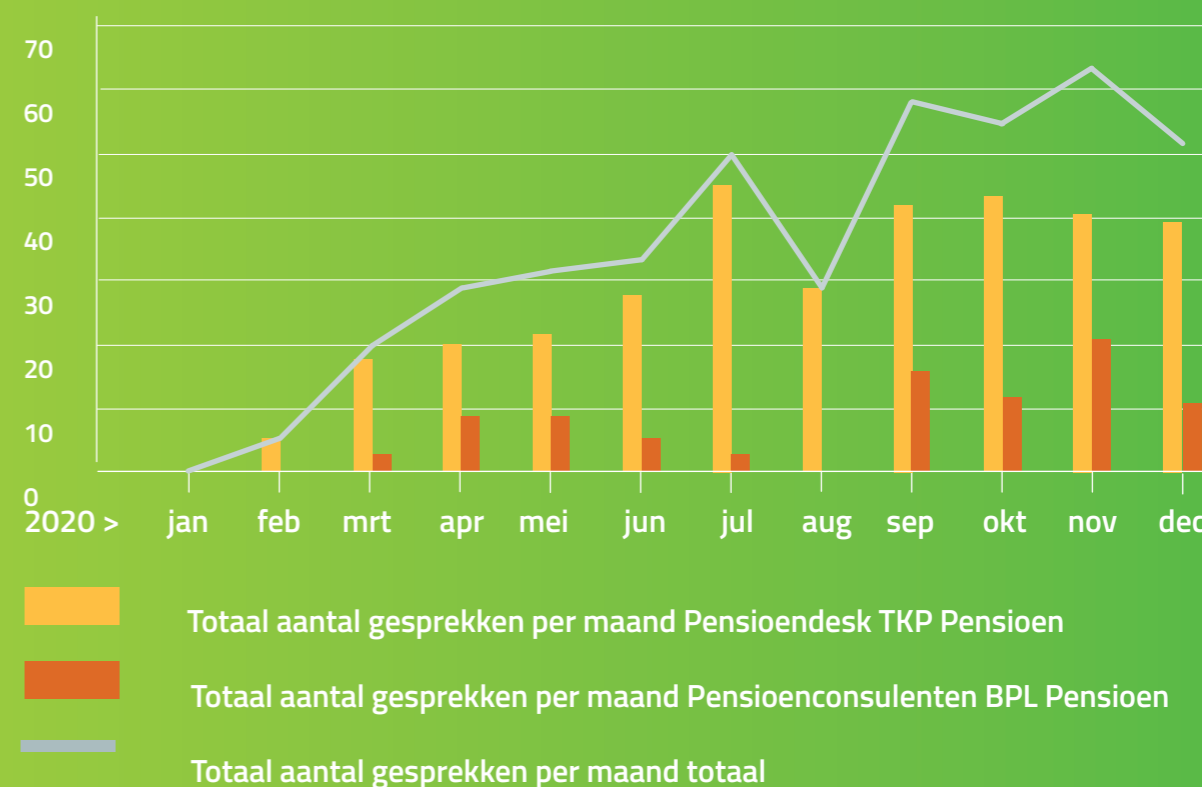
PENSIOENBEHEER & COMMUNICATIE

De belangrijkste feedback is:

- Het nieuwe format en de vormgeving van Mijn BPL Pensioen bevalt de lezers: 75% was positief

- 60% vindt de artikelen begrijpelijk en relevant
- De lezers vinden het een prettige manier om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen bij BPL Pensioen.

AANTAL VIDEOGESPREKKEN PER MAAND IN 2020

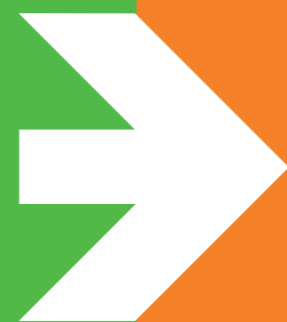

Landelijke spreekuren deelnemers	Q4 2020	Q3 2020	Q2 2020	Q1 2020
Aantal spreekuurdagen	0	5	0	11
Aanmeldingen spreekuur	0	24	0	78
Aanmeldingen videogesprek	140	108	75	5
Niet geweest/afgemeld	-16	-5		-3
Totaal aantal gevoerde gesprekken	124	127	75	80
Naar status deelnemer:				
Actief	86	101	51	54
Oud-deelnemer	26	21	18	20
Arbeidsongeschikt	10	8	4	5
Gepensioneerd	1	2	2	1

VERMOGENSBEHEER

4

VERMOGENSBEHEER

Vermogensbeheer

STRATEGISCHE PIJLER: GROEN FONDS

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

“Vastgoed vinden wij bij uitstek geschikt om concreet invulling te geven aan de doelstellingen van ons ESG-beleid. Specifiek besteden we aandacht aan gezondheid en welzijn (3), betaalbare en schone energie (7), duurzame steden (11), verantwoorde consumptie en productie (12) en allianties om doelen te bereiken (17). Door in het bijzonder te investeren in woningen behalen wij op een duurzame manier stabiele en relatief hoge rendementen. Onze focus ligt op vrije sector huurwoningen met een huur in het middensegment. Duurzaam vastgoed rendeert volgens ons beter dan niet duurzaam vastgoed. We geloven dat mensen het beste tot hun recht komen in een duurzame, veilige, en gezonde woonomgeving.”

De CO₂ emissie van onze woningportefeuille is per vierkante meter woonoppervlakte met 29% gedaald ten opzichte van 1990. In 2030 moet een daling van 50% bereikt zijn.

CO₂ reductie realiseren we onder andere door goed geïsoleerde woningen te bouwen, die weinig energie gebruiken.

- Zonnepanelen
- Groene daken als waterbuffer, verkoeling en biodiversiteit
- Nieuw: hout skeletbouw 2.0
- Verduurzamen van oudere woningen

De waarde van onze vastgoedportefeuille bedraagt eind 2020 ruim **€ 2,4 miljard**: een groei van **€ 180 miljoen** ten opzichte van 2019.

De komende drie jaar willen we voor **€ 525 miljoen** euro vastgoed aankopen. En we verkopen in dezelfde periode voor **€ 110 miljoen**. In 2023 willen we een vastgoedportefeuille hebben van ongeveer **€ 3 miljard**.

We vinden het belangrijk in te spelen op de stijgende vraag naar levensloopgeschikte woningen waar zorg op afroep vanuit de nabije omgeving beschikbaar is.

We verduurzamen oudere woningen. Als dit financieel niet rendabel is, verkopen we in principe deze woningen.

Onze lange termijn rendementsdoelstelling is:

5,5%

4.1 MARKTONTWIKKELINGEN 2020

Pandemie houdt wereld in zijn greep

Sinds de Tweede Wereldoorlog heeft geen ander onderwerp de wereldwijde media zo gedomineerd als de coronacrisis. De uitbraak begon eind 2019 in China en in kort tijd verspreidde het virus zich over de hele wereld. Halverwege februari trof het virus Italië en kort daarna ging dat land als eerste in Europa in lockdown: voor reizen gingen strenge beperkingen gelden en winkels en kantoren gingen dicht. Al snel volgden andere Europese landen. Dit had een enorme daling van de economische activiteit tot gevolg. Voor sommige sectoren had de pandemie zeer ernstige gevolgen. Maar er waren ook ondernemingen, zoals supermarkten, bouwmarkten en IT-bedrijven, die nauwelijks last hadden van de pandemie en er zelfs van profiteerden. Het IMF heeft berekend dat de wereldeconomie in 2020 met ruim 4% is gekrompen. De verwachting is dat de bewonderingswaardig snel ontwikkelde vaccins in 2021 bij gaan dragen aan economisch herstel.

Overheden ondersteunen economie met zwaar geschut

De economische gevolgen van het coronavirus en de maatregelen om het virus te beteugelen, zijn verstrekkend. Grote delen van de economie draaiden daardoor niet of op halve kracht. Beleidsmakers voerden ter compensatie ongekende steunmaatregelen in om de negatieve economische effecten van de coronacrisis te bestrijden. Overheden gaven garanties af, zorgden voor

uitkeringen aan bedrijven en introduceerden diverse stimuleringspakketten. Ook centrale banken zorgden dat overheden goedkoop geld konden lenen voor hun stimuleringsmaatregelen. Dit had vergaande gevolgen voor de rente die tot extreem lage niveaus daalde.

Amerikaanse presidentsverkiezingen en Brexit op de achtergrond

De coronacrisis verdrong veel andere gebeurtenissen naar de achtergrond. Uiteraard was de winst van Joe Biden van de Amerikaanse presidentsverkiezingen in november wel wereldnieuws, evenals de grote verdeeldheid in de Amerikaanse samenleving. In Europa sleepten de onderhandelingen over een handelsakkoord tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk zich gedurende het jaar voort. Pas de dag voor Kerst kwamen zij een handelsakkoord overeen en bleef een no-deal Brexit uit. In 2020 speelden ook de nodige geopolitieke strubbelingen, die minder aandacht kregen dan gewoonlijk. De groeiende spanning in de relatie tussen de Verenigde Staten en China, mede door de invoering van de Chinese veiligheidswet in Hongkong, kreeg wel de nodige aandacht.

4.2 PORTEFEUILLEWAARDE

De waarde van onze portefeuille en de verdeling van ons vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar en het begin van 2020 staan weergegeven in het overzicht.

Bedragen x € 1.000.000	2020			2019	
	Bedrag	%	Norm-portefeuille	Bedrag	%
Aandelen	9.030	41,5%	38,75%	7.931	39,9%
Vastrentende waarden	9.572	44,0%	46,25%	8.900	44,8%
Alternatieve beleggingen	93	0,4%	0,5%	131	0,7%
Vastgoed	2.569	11,8%	12,5%	2.382	12,0%
Liquide middelen	484	2,3%	2,5%	513	2,6%
Totaal	21.748	100,0%	100,0%	19.857	100,0%
Waarde rente- en valuta-afdekking	793				
Totaal inclusief rente- en valutabedragen	22.541				

Rendementen

In onderstaand overzicht staat een uitsplitsing van de performance per categorie waarin ons fonds belegt.

	2020 Portefeuille	2020 Benchmark
Aandelen	1,29%	1,39%
Vastrentende waarden	3,99%	3,59%
Alternatieve beleggingen	-10,96%	3,72%
Vastgoed	7,96%	8,89%
Liquide middelen	-0,52%	-0,55%
Totaal	3,64%	3,46%
Inclusief rente- en valutahedge	8,36%	

Het rendement van 3,64% weerspiegelt positieve rendementen van bijna alle beleggingscategorieën. Het rendement was 0,18% hoger dan het benchmarkrendement. Het totaalrendement inclusief de bijdrage van de rente- en valutahedge bedroeg 8,36%. De outperformance van 0,18% was voornamelijk het gevolg van de resultaten van de vermogensbeheerders bij vastrentende waarden. Zowel staatsobligaties, niet-staatsobligaties, global high yield en obligaties in opkomende markten droegen daar positief aan bij. Op aandelen was een kleine underperformance, voornamelijk veroorzaakt door small cap aandelen. De overige aandelen, wisten wel de benchmark te verslaan, zowel wereldwijd als in opkomende markten. Alternatieve beleggingen presteerden beduidend slechter dan de benchmark, mede veroorzaakt door het feit dat deze portefeuille in afbouw is. Op vastgoed werd een underperformance behaald. De oorzaak van de underperformance is dat de leeftijd van de woningen in de portefeuille ouder is dan van de benchmark. Hierdoor zijn de (onderhouds-)kosten hoger. Een tweede oorzaak voor het achterblijvende rendement is dat BPL Pensioen in 2020 fors heeft geïnvesteerd in verduurzaming van oudere woningen. Bij verduurzaming gaan de lasten voor de baten uit. De investering wordt op termijn terugverdiend, maar in het jaar waarin de investering wordt gedaan heeft dit een drukkend effect op het rendement.

Per saldo steeg de euro ten opzichte van de andere valuta's in waarde. Dit zorgde voor een positieve bijdrage van de valuta overlay van

0,90%. De gedaalde rente zorgde voor een positieve bijdrage van 3,45% aan de rente overlay, maar de gedaalde rente zorgde er ook voor dat de pensioenverplichtingen stegen. Doordat we het renterisico slechts gedeeltelijk afdekken, zorgde deze rentedaling voor een daling van onze dekkingsgraad. Hieronder gaan we verder op de resultaten van de verschillende categorieën in.

Afdekking renterisico ongeveer 40%

Renterisico is één van de grootste en belangrijkste risico's op de balans van een pensioenfonds. Wij beheersen dit risico door te beleggen in staatsobligaties euro, niet-staatsobligaties euro, hypotheek en renteswaps. Wij maken gebruik van een dynamische renteafdekking. Dit houdt in dat de mate van renteafdekking gekoppeld is aan de hoogte van de rente. Bij lage rentestanden (<1) dekken we minder van het renterisico af (40% op basis van de UFR rente) en bij hoge rentestanden (>4%) dekken we een groter deel van het renterisico (90%) af. Bij rentestanden daartussen ligt de afdekking tussen de 40% en 90%. Gedurende 2020 was het afdekkingspercentage 40%, omdat de 30-jaars swaprente het hele jaar lager was dan 1%.

In 2020 daalde de 30-jaars swaprente van 0,62% naar -0,02%. Aangezien we het renterisico niet volledig afdekken, had de rentedaling een negatieve impact op de dekkingsgraad. De waarde van onze pensioenverplichtingen steeg hierdoor sterker dan de waarde van onze beleggingen.

Afdekking valutarisico

De beleggingsportefeuille van ons fonds bevat beleggingen die in buitenlandse valuta's genoteerd zijn. Hierdoor ontstaat valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen, waardoor de beleggingen omgerekend in euro's ook in waarde dalen. Wij hebben als doel het valutarisico zo optimaal mogelijk af te dekken. Belangrijke buitenlandse valuta's waarin we beleggen zijn de Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Het risico van deze valuta's dekken we binnen de categorie aandelen voor 50% af naar de euro. Binnen de categorie obligaties in opkomende markten in harde valuta, dekken we het valutarisico voor 100% af. Voor de beleggingscategorieën global high yield en infrastructuur dekken we het valutarisico volledig af binnen de beleggingsinstellingen.

Per saldo droeg de valuta-afdekking positief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2020. De valuta-afdekking beschermt namelijk tegen een daling van de afgedekte valuta's. Als deze valuta's dalen levert de valuta-afdekking dus een positief resultaat op. Dit was voor alle afgedekte valuta's het geval in 2020. De Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen daalden allemaal in meer of mindere mate ten opzichte van de euro. De daling van de Amerikaanse dollar, met 8,9%, was het meest bepalend voor het resultaat van de valuta-afdekking, omdat dit de grootste valutapositie is.

4.3 RENDEMENTEN PER BELEGGINGSCATEGORIE

Vastrentende waarden

De vastrentende waardenportefeuille heeft in 2020 een rendement behaald van 3,99%. De portefeuille bleef hiermee 0,41% voor op de benchmark.

Staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheek

Het doel van staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheek is om binnen de beleggingsportefeuille een veilige basis te bieden, zodat we aan de nominale verplichtingen van het fonds kunnen voldoen.

Staatsobligaties beperken het verlies

De portefeuille heeft over 2020 een rendement behaald van 7,30%. Dit is een out-performance van 0,59%. Het jaar 2020 stond voornamelijk in het teken van Covid-19. Grote stimuleringspakketten van de centrale banken en overheden hebben de economische effecten van de aanvankelijke paniek, kunnen beperken. Na een forse daling in de eerste helft van het jaar hebben de rentes in de tweede helft zich iets hersteld. Uiteindelijk sloot de Duitse 10-jaarsrente het jaar af op -0,57%. Dat is ongeveer 0,40% lager dan het jaar ervoor. De Amerikaanse 10-jaarsrente daalde van 1,92% naar 0,91%.

Bedrijfsobligaties (credits) deden het goed

Voor de creditmarkten was 2020 een goed jaar. Het totaalrendement op niet-staatsobligaties in de eurozone bedroeg bijna 3%. De risico-opslag daalde na de forse stijging in het eerste kwartaal en de kredietverliezen bleven beperkt. Deze daling was onder andere te danken aan het 'pandemic emergency purchase programme' (PEPP) dat de ECB heeft geïntroduceerd. Dit is een opkoopprogramma voor staats- en bedrijfsobligaties. Op de creditportefeuille is in 2020 een rendement behaald van 3,16%, dit was 0,54% hoger dan de benchmark.

Hypotheek behaalden een rendement van 2,3%

Institutionele beleggers zoeken in tijden van lage (risicovrije) rente op obligaties naar alternatieve 'veilige havens'. Het beleggen in Nederlandse hypotheek is zo'n veilige haven, want ze kennen een beperkt risico en een aantrekkelijke marge. De managers van Saref en Dynamic Credit beheren onze hypotheekportefeuille. De portefeuille heeft een positieve absolute performance laten zien met name door de rente-inkomsten. In 2020 hebben de hypotheekrentes de daling van de swaprentes (de benchmark) niet bijgehouden, waardoor de relatieve performance negatief was. Dit effect is zichtbaar bij zowel SAREF als Dynamic Credit. Eind 2020 is aan beide beheerders een commitment afgegeven om richting de normallocatie voor hypotheek te bewegen. Op de hypotheekportefeuille is een absoluut rendement behaald van 2,31%.

High Yield wereldwijd positief

In 2020 behaalden wereldwijde High Yield obligaties een positief rendement. Dat is opmerkelijk, aangezien de benchmark, vanwege het uitbreken van de coronacrisis aan het einde van het eerste kwartaal nog op -15% stond. Keerpunt was de bekendmaking van het opkoopprogramma van de Amerikaanse centrale bank. Naast investment grade bedrijfsobligaties, vielen ook de meest veilige leningen binnen het High Yield spectrum onder dit programma. Over het jaar gemeten presteerden de minst risicovolle obligaties dan ook beter dan de meest risicovolle obligaties. Wat het rendement betreft, bleven Europese High Yield obligaties in 2020 achter bij Amerikaanse High Yield obligaties. Doordat vier van de vijf externe managers de eigen regionale benchmarks ruimschoots wisten te verslaan, behaalde het High Yield fonds als geheel een out performance. Op de High Yield portefeuille is in 2020 een rendement behaald van 4,18%.

Schuldpapier Opkomende landen te lijden van corona en prijsdaling olie

Obligaties in Opkomende landen kenden in 2020 een turbulent jaar. De schuld van Opkomende landen had enorm te lijden onder de ongunstige economische corona-effecten in combinatie met de scherpe olieprijsdalingen in maart. De rentevergoeding -ten opzichte van staatsobligaties- voor obligaties in Opkomende landen genoteerd in Amerikaanse dollar liep fors op. Deze toename zorgde voor een fors negatief rendement. Het positieve rendement door de dalende Amerikaanse rente, kon dit effect maar voor een deel teniet doen. Vanaf mei herstelde de markt. Door de sterke stijging van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar sloot de benchmark het jaar af met een rendement in euro's van -3,93%. Door in te spelen op nieuwe uitgiftes presteerde de manager beter dan de benchmark.

Obligaties in Opkomende landen genoteerd in lokale valuta daalden in euro's met -2,28%. Dit komt voornamelijk door het achterblijven van de Braziliaanse reaal en de Zuid-Afrikaanse

rand. De combinatie van de twee managers in portefeuille leverde een beter resultaat op dan de benchmark.

Aandelen

De aandelenportefeuille heeft in 2020 een rendement behaald van 1,29%. De benchmark haalde een rendement van 1,39%. De portefeuille bleef hiermee, 0,10% achter op de benchmark.

Aandelen Wereldwijd positief ondanks de pandemie

Ondanks de wereldwijde pandemie wisten wereldwijde aandelen een positief rendement te halen. In het eerste kwartaal daalden de koersen sterk. Nadat monetaire autoriteiten fors ingrepen, herstelden de financiële en aandelenmarkten. De rest van het jaar overheerste een positief sentiment. Factorbeleggers ondervonden het afgelopen jaar veel tegenwind. Kwaliteit wist als enige factor een positief rendement te behalen. Waarde en lage volatiliteit presteerden juist beneden verwachting.

Voor ontwikkelde markten heeft ons pensioenfonds Edhec en FTSE aangesteld als leveranciers van gespreide indices. Deze zijn samengesteld uit de factorpremies: waarde, kwaliteit en laag volatiele aandelen. Bij de samenstelling van de indices is er veel aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. We volgen de indices passief. Het rendement op de ontwikkelde aandelenportefeuille van ons pensioenfonds bleef per saldo achter bij de MSCI Wereldindex.

Small Cap aandelen bleven ook in 2020 achter

Ons pensioenfonds belegt in Small Cap aandelen bij AXA Rosenberg (wereldwijd mandaat). Small Caps bleven per saldo achter bij het totaal van de markt. Ook binnen de Small Cap portefeuille belegt ons fonds vooral in relatief laag gewaardeerde aandelen. Dit heeft veel overeenkomsten met de factor 'waarde' die in 2020 slecht presteerde.

Aandelen Opkomende markten bleven voor op de benchmark

De Opkomende aandelenmarkten sloten het jaar positief af. Het rendement is vooral te danken aan Chinese aandelen. De portefeuille van Opkomende markten bestaat uit een actief mandaat bij Robeco. In 2020 is afscheid genomen van het passieve beleggingsfonds van State Street. De portefeuille van Robeco heeft in 2020 een rendement behaald van 10,65%. De benchmark haalde een rendement van 8,54%. De portefeuille bleef hiermee 2,12% voor op de benchmark.

Alternatieve beleggingen

De portefeuille alternatieve beleggingen heeft in 2020 een rendement behaald van -10,96%. We beschrijven hieronder waar deze in 2020 uit bestond.

Private equity in afbouwfase

Het bestaande private equity programma zit in de afbouwfase. Eind 2020 droeg deze categorie nog maar 0,1% aan de portefeuille bij. De grootste nog aanwezige positie loopt in 2022 formeel af. Hierdoor verwachten wij de komende jaren, net als in 2020, uitkeringen door verkoop van onderliggende belangen van het fonds in ondernemingen. Deze uitkeringen zullen groter zijn dan mogelijke vervolginvesteringen door de fondsen in het programma. Hierdoor zal de totale waarde van de portefeuille verder afnemen. Op de portefeuille private equity is in 2020 een rendement behaald van -12,57%.

Infrastructuur neemt af

De infrastructuurportefeuille bestaat uit een pool met vier onderliggende fondsen. Twee fondsen hebben alle investeringen verkocht en zijn opgeheven of in liquidatie. De twee andere fondsen zijn in een vergevorderd stadium van het verkoopprogramma. Eind 2020 droeg deze categorie nog maar 0,2% aan de portefeuille bij. Door het coronavirus en de Brexit zijn investeerders voorzichtig. Dat zorgt voor vertraging bij de verkoop. De verwachting is dat eind 2021 de resterende posities verkocht zullen zijn. De beheerder van de pool heeft in 2020 de looptijd opnieuw met één jaar verlengd tot februari 2022. De omvang van de portefeuille infrastructuur is in 2020 afgenomen. Dit komt met name door afwaarderingen bij de grootste onderliggende

positie. Op de portefeuille infrastructuur is in 2020 een rendement behaald van -15,92%.

Fagoed

De afgelopen jaren zijn verschillende mogelijkheden voor de uitbouw van Fagoed (financiering landbouwgronden) onderzocht. Daar bleek onvoldoende animo voor te zijn. Vervolgens is gekeken of het mogelijk was om Fagoed te verkopen. Dit bleek niet mogelijk tegen een reële prijs. Daarom hebben we besloten om de belegging in Fagoed vooralsnog in de huidige vorm voort te zetten. Eind 2020 droeg deze categorie nog maar 0,1% aan de portefeuille bij.

Vastgoed

Ontwikkelingen vastgoedportefeuille en duurzaamheid

Vastgoedbeleggingen bieden diversificatievoordelen in de totale beleggingsportefeuille en hebben een tweeledig doel. Naast een aantrekkelijk rendements-risicoprofiel, hebben vastgoedbeleggingen maatschappelijke impact: ecologisch, sociaal en governance. Daarmee dragen deze beleggingen bij aan ons ESG-beleid. Zo leveren we met vastgoedbeleggingen in nieuwbouwwoningen een bijdrage aan het verminderen van de woningnood in steden. En door woningen te verduurzamen, daalt de CO₂-uitstoot. Onze beleggingsovertuiging is dat duurzaam vastgoed op de lange termijn beter rendeert.

De strategische allocatie naar vastgoed over 2020 is 16,5% van de beleggingsportefeuille. Eind 2020 bedroeg de omvang van de vastgoedportefeuille bijna € 2,6 miljard. De ambitie is te groeien naar een portefeuilleomvang van € 3,0 miljard in 2022. Als we die portefeuilleomvang bereiken, sluit het feitelijke gewicht van vastgoed op dat moment beter aan op het strategisch gewicht van vastgoed. We willen een kwalitatief goede en duurzame vastgoedportefeuille samenstellen met een stabiel rendement en een beperkt risico. Ook hebben we in aansluiting op het Klimaatakkoord de ambitie om in 2030 de CO₂-emissie van onze woningportefeuille te halveren ten opzichte van 1990. Eind 2020 bedroeg de relatieve CO₂-reductie 29%.

We hebben in 2020 de kwaliteit van onze vastgoedbeleggingsportefeuille verder verbeterd door aan- en verkopen en door verduurzaming van bestaande objecten. We hebben voor circa € 63 miljoen aan nieuw vastgoed gekocht voor de ontwikkeling van ongeveer 205 nieuwe appartementen en eengezinswoningen onder andere in Amsterdam, Groningen en Doetinchem.

Bovendien hebben we het object Parkrand te Amsterdam in ruil voor de participaties in dit fonds overgenomen uit de portefeuille van Stedenfonds Amsterdam NV. Alle nieuwe objecten die wij aangekocht hebben, voldoen aan strenge duurzaamheidscriteria en beschikken over een energielabel A, zijn gasloos en voor een groot deel energieneutraal.

Onze in 2020 vernieuwde samenwerking met Roosdom Tjshuis en BPD zorgt voor een verlenging tot 2035 van ons gezamenlijk eigenaarschap van een groot aantal locaties in Nederland. Daar verwachten we de komende jaren nieuwe woningen te realiseren.

We profiteerden verder van de gunstige marktomstandigheden op de woningmarkt en hebben veertien kleinere objecten met in totaal 284 woningen in een gestructureerde verkoop verkocht. Deze objecten lagen verspreid over diverse gemeenten en hadden een boekwaarde van € 58 miljoen. Het ging veelal om oudere woningobjecten die niet meer aan het gewenste rendements-risicoprofiel voldeden.

We investeerden in 2020 in 13 bestaande woningobjecten met het doel deze te verduurzamen en het energielabel van deze objecten te verbeteren. Voor de komende jaren hebben wij goedkeuring verleend om gefaseerd 1.115 woningen te verduurzamen, waarvan 298 in 2021. Onze ambitie om de kernwoningportefeuille in 2020 volledig over groene energielabels te laten beschikken, is nagenoeg gerealiseerd.

VERMOGENSBEHEER

En we hebben in 2020 een belangrijke stap gezet in het verder uitbreiden van onze duurzaamheidsambities. Daarom hebben we ook besloten te gaan beleggen in woningbeleggingen waarbij houtbouw 2.0 wordt toegepast.

Ons beleid voor de duurzaamheid van onze vastgoedportefeuille laten we jaarlijks toetsen door deel te nemen aan de internationale duurzaamheidsbenchmark GRESB. In 2020 is een score behaald van 82 (2019: 81) en een waardering van 4 sterren, waar 5 sterren maximaal haalbaar is. Het object Fenixloodsen in Rotterdam is met de ULI Europe Awards for Excellence, een award voor de meest innovatieve en duurzame gebouwen, in de prijzen gevallen.

4.4 VERANTWOORD BELEGGEN

Wij zijn ervan overtuigd dat maatschappelijk verantwoord beleggen bijdraagt aan het realiseren van een goed pensioen en een leefbare toekomst voor onze deelnemers. Vandaar dat wij Ecologische, Sociale en Governance (ESG) normen hanteren om duurzaamheidsrisico's binnen de beleggingsportefeuille te beperken en bij te dragen aan een betere leefomgeving.

Ons verantwoord beleggingsbeleid is geen doel op zich, maar een middel om een optimaal rendement tegen aanvaardbare risico's en een betaalbare prijs mogelijk te maken.

Als fonds zijn we transparant en daarom leggen we onze overwegingen over verantwoord beleggen duidelijk vast. Die overwegingen zijn daardoor ook inzichtelijk voor belanghebbers. We bespreken bovendien periodiek de keuzes die we voor verantwoord beleggen maken met onze deelnemers. De meerderheid van de deelnemers zijn daar positief over.

De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de VN Global Compact principes vormen een belangrijke basis voor ons beleid. Dit zijn aanbevelingen aan ondernemingen, waarin de verwachtingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) uiteengezet zijn. Ze bieden een handvat voor ondernemingen om met maatschappelijke kwesties als kinderarbeid, milieu en corruptie om te gaan. Maar ook met kwesties als consumentenbelangen, concurrentiebeperkende afspraken en het afdragen van belastingen aan een gastland. De uitgangspunten van de OESO-richtlijnen zijn opgenomen in ons overkoepelend MVB-beleid en komen met name tot uiting in het engagementbeleid.

We voeren overigens al vanaf 2007 een actief maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. De afgelopen jaren is dit beleid specifiek per beleggingscategorie of -product verder ontwikkeld. En steeds beoordelen we de wijze en mate waarin we onze beleggingsbeginselen over 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' beheerst in praktijk kunnen brengen. Deze aanpak vanuit de basis heeft in de afgelopen jaren tot veel waardering voor het verantwoord beleggingsbeleid geleid.

IMVB-convenant voor pensioenfondsen

Convenanten voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO-convenanten) zijn een samenwerking tussen bedrijven, overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties. Samen gaan ze aan de slag om misstanden, zoals mensenrechten, dierenleed of milieuschade te voorkomen. Pensioenfondsen beleggen in internationaal opererende bedrijven en proberen door middel van die beleggingen waar nodig invloed uit te oefenen op het beleid van die bedrijven. Daarom spreken we in de context van pensioenfondsen over Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB convenant). De IMVB-afspraken zijn erop gericht om bij te dragen aan het waarborgen van een goed en betaalbaar pensioen, een stabiele economie en een duurzame, veilige en rechtvaardige wereld. Ook wij ondertekenden het convenant en kozen ervoor deel te nemen aan het 'diepe spoor'. Samen met andere aandeelhouders hebben we ons extra ingezet voor het milieu door mijnbouwbedrijven aan te spreken op het naleven van milieuvoorschriften.

Speerpuntenbeleid

Binnen het verantwoord beleggingsbeleid zijn voor ons de speerpunten rond de thema's klimaatverandering en water heel belangrijk. Thema's die bovendien ook belangrijk zijn voor de agrarische sectoren. Deze specifieke speerpunten zorgen voor de verdere verankering van duurzaamheid in onze beleggingsactiviteiten. Wij hanteren ze naast de uitgangsprincipes van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale

ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Wij zijn er van overtuigd dat een heldere focus op deze speerpunten niet alleen bijdraagt aan de impact die wij als institutionele belegger kunnen bereiken.

Die focus zorgt ook voor de herkenbaarheid van ons beleid bij onze deelnemers en werkgevers. Juist daarom ondersteunen we actief (bestaande) initiatieven rond klimaatverandering en water, die voor de agrarische en groene sectoren extra relevant zijn. We bedrukken hiermee de urgentie en dragen bij aan een grotere bewustwording van deze thema's.

Aanscherping verantwoord beleggingsbeleid

De samenhang, de eigenheid en de kwaliteit van ons verantwoord beleggingsbeleid hebben we vastgelegd in een overkoepelend verantwoord beleggingsbeleid. We beschrijven daarin uitgebreid op welke grondslagen onze overtuiging over het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid gebaseerd is. Ook beschrijven we met welke uitgangspunten, beleidsinstrumenten en bijpassende ambities we ons beleid in de praktijk uitvoeren.

Het is een levend beleidsdocument, dat we steeds aanpassen al naar gelang we nieuwe inzichten hebben en er ontwikkelingen zijn in de pensioensector. Het document borgt onze aanpak. We brengen ons beleid er op realistische, maar ook ambitieuze manier mee in de praktijk. Met ons aangescherpte verantwoord beleggingsbeleid bewijzen we een voorloper te zijn. Zo hebben we besloten ondernemingen uit te sluiten als een overheid van een uitgesloten land meer dan 50% van de aandelen in handen heeft. Dat was bijvoorbeeld het geval bij Saudi Aramco. En we voeren nu ook ESG-beleid op aandelen Opkomende markten, omdat de ESG-data die uit die landen komt, inmiddels sterk verbeterd zijn. Op de aanscherpingen van ons speerpuntenbeleid gericht op klimaatverandering geven we hier nog een nadere toelichting.

Aanscherping speerpuntenbeleid klimaatverandering

De leefbaarheid van de planeet staat door klimaatverandering onder grote druk. Het is een urgent probleem dat ook de waarde van beleggingen en de winstgevendheid van bedrijven negatief kan beïnvloeden. Met ons speerpuntenbeleid zorgen we dat extra aandacht besteden aan de klimaatrisico's. Wij proberen ondernemingen te stimuleren om tijdig de klimaatproblemen te onderkennen en te beheersen.

Ons beleid biedt een kader voor het verder formuleren en aanscherpen van klimaatgerelateerde doelstellingen voor onze portefeuilles. Dit kader geldt zowel voor de aandelen- en creditportefeuilles als voor de vastgoedportefeuille. Ook is het geschikt om bedrijven waar we in beleggen aan te spreken op klimaatrisico's. Via ons engagement- en stembeleid zetten we in op het realiseren van onze klimaatdoelstellingen.

Verantwoord beleggen 2020

Op onze website leggen we elk halfjaar verantwoording af over de verantwoord beleggingsprestaties. Ook staat er een aantal belangrijke documenten, zoals:

- Het overkoepelend verantwoord beleggingsbeleid
- Het uitsluitingsbeleid
- Het stembeleid en het stemgedrag
- Een lijst van ondernemingen waarin we beleggen.

Voor de beleidsinstrumenten 'engagement' en 'stemmen op aandeelhoudersvergaderingen' lichten we op hoofdlijnen de prestaties toe, samen met de ontwikkelingen in onze vastgoedportefeuille.

Engagement

Engagement is het aangaan van de dialoog met ondernemingen. Het is het centrale middel van ons verantwoord beleggingsbeleid. Met het aangaan van de dialoog willen we het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren en

tegelijkertijd waardecreatie voor de lange termijn nastreven.

Ons engagementprogramma is op te splitsen in een:

- Normen gedreven programma
- Programma gericht op de thema's uit het speerpuntenbeleid
- Programma gericht op samenwerking (collectieve engagements).

Normen gedreven engagementprogramma

Binnen ons normengedreven engagementprogramma worden (potentiële) duurzaamheidsrisico's besproken met de ondernemingen waarin wij beleggen. Deze duurzaamheidsrisico's hebben onze aandacht gekregen, doordat wij voor deze portefeuille een screening hebben uitgevoerd op de naleving van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, op de VN Global Compact principes en op de Guiding Principles on Business and Human Rights. Doel van ons engagementprogramma is te bewerkstelligen dat ondernemingen maatregelen nemen om verdere betrokkenheid bij duurzaamheidsrisico's te voorkomen of hun betrokkenheid te beëindigen.

Binnen het normengedreven engagementprogramma, zijn namens ons in 2020 77 dialogen met 58 ondernemingen gevoerd. De aandachtsgebieden mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie zijn nagenoeg gelijk vertegenwoordigd in het programma. De ondernemingen komen uit verschillende regio's en markten. De focus van ons programma ligt op de Ontwikkelde markten waar we met 53 ondernemingen spraken. Daarnaast voerden we dialoog met 5 ondernemingen uit Opkomende markten.

Thema's van het speerpunten engagementprogramma

Het thematische engagementprogramma bestaat uit zeven thema's die zich in verschillende fases bevinden. Binnen deze thema's zijn 49 ondernemingen opgenomen. De dialogen met deze ondernemingen voeren we deels zelf, via onze fiduciair manager, en deels via andere vermogensbeheerders die de dialoog namens alle deelnemende pensioenfondsen voeren. Wij zijn dan supporting investor.

De thema's van het engagementprogramma zijn in 2020 onder meer gericht op de energietransitie, het verhogen van industriële energie-efficiëntie, klimaat en de transportsector en waterschaarste bij bedrijven. Wat betreft de waterrisico's is het engagementprogramma met name gericht op het verstandig omgaan met drinkwater. Het doel van deze thema's is om ondernemingen een gedegen klimaatstrategie te laten ontwikkelen én uitvoeren. Dit betekent dat hun klimaatstrategie zowel financieel als maatschappelijk robuust moet zijn. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, moeten onderdeel gaan uitmaken van de lange termijnstrategie van deze ondernemingen. En ze moeten voortkomen uit een klimaatvisie. De ondernemingen moeten ook helder uitleggen hoe zij klimaatgerelateerde risico's en kansen meten en beheersen.

Het stellen van meetbare, eenvoudige en eenduidige energie-efficiëntie doelen die aantoonbaar in lijn zijn met een 2°C klimaatscenario, is een belangrijke doelstelling voor ons fonds. Die is afgestemd op de doelstelling van het akkoord van Parijs. We voeren over de realisatie van deze doelen met ondernemingen dialogen. Over de voortgang en de achtergronden daarvan geven we meer inzicht via onze halfjaarlijkse MVB-rapportage.

Thema's gericht op samenwerking (collectieve engagements)

Binnen dit onderdeel van ons engagementprogramma onderschrijven en steunen we de volgende initiatieven:

- Beheersen en verkleinen van methaanuitstoot en -risico's. Het betreft hier de uitstoot van methaan door olie- en gasbedrijven en elektriciteitsbedrijven
- Investor Decarbonisation Initiative Dit initiatief heeft tot doel klimaatacties bij bedrijven te versnellen. We baseren ons hierbij op wetenschappelijk onderbouwde emissiedoelstellingen. En op doelstellingen gericht op hernieuwbare elektriciteit (RE100), energieproductiviteit (EP100) en elektrische mobiliteit (EV100)
- Climate Action 100+ Dit is een investeerdersinitiatief om bedrijven met de grootste CO₂-uitstoot aan te sporen om:
  - hun CO₂-uitstoot te verminderen
  - transparanter te zijn over hun klimaatbeleid en -doelstellingen
  - hun governance op het gebied van klimaatverandering te verbeteren.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is ook een belangrijk onderdeel van het verantwoord beleggingsbeleid. We voeren een eigen stembeleid dat onder meer nadrukkelijk aandacht besteedt aan een beheerst beloningsbeleid en duurzaamheid gerelateerde aandeelhoudersresoluties. Het stemmen zelf doet Achmea Investment Management voor de Ontwikkelde markten. Vermogensbeheerder Robeco stemt in Opkomende markten en AXA stemt op aandeelhoudersvergadering van bedrijven met een kleine marktkapitalisatie.

Ons fonds stemde in 2020 op 2.288 aandeelhoudersvergaderingen, waarbij 27.552 agendapunten zijn behandeld. Op ruim 17% van alle agendapunten is tegen het management gestemd.

17%

Hierbij ging het vooral om:

- De benoeming van bestuurders van ondernemingen, die niet onafhankelijk waren als dit wel geëist of gewenst was
- Beloningsstructuren die excessief waren, onvoldoende toegelicht of niet transparant genoeg.

Op aandeelhoudersresoluties over ecologische, sociale en governance kwesties is in meer dan de helft van de gevallen tegen het management gestemd.

Uiteraard is tegen het management stemmen geen doel op zich. Het gaat ons om zo goed mogelijk verantwoord te beleggen.

Informatie op onze website

We plaatsen elk kwartaal een verslag van de ste-mactiviteiten op de website. Daar geven we ook inzicht in het stemgedrag.

4.5 AANPASSINGEN BELEGGINGSBELEID

Portefeuille-constructie-studie

Eind 2019 is door middel van een update van de ALM-studie getoetst of het in 2018 vastgestelde strategische beleggingsbeleid nog goed aansluit bij de ambitie en risicohouding van ons fonds. Jaarlijks voeren wij een portefeuilleconstructie-studie uit waarbij we de normportefeuille vaststellen. Bij de portefeuilleconstructie-studie is met name de middellange termijn relevant. Daarom is in de portefeuilleconstructie-update gerekend met één hoofdsce-nario: 3L. In het 3L scenario staan lage verwachte economische groei, lage inflatie en lage renteniveaus centraal. Ook zijn drie thematische crisisscenario's uitgewerkt. BPL Pensioen heeft de renteafdekkingsstaffel aangepast naar aanleiding van de update van de ALM studie. Uit de ALM berekeningen is gebleken dat we in de meeste scenario's betere resultaten kunnen behalen als we eerder starten met het ophogen van de afdekking. We hebben besloten om de renteafdekking te verhogen als de 30-jaars swaprente boven de 1% stijgt. Tot een rente van 4% verhogen we de renteafdekking geleidelijk naar 90%.

Aanpassingen normportefeuille

Het doel van de portefeuille-constructie-studie is het opstellen van de normportefeuille die zoveel mogelijk aansluit op de strategische portefeuille. Er zijn verschillende redenen waarom de normportefeuille kan afwijken van de strategische portefeuille. Deze redenen hebben te maken met de vooruitzichten op de middellange termijn, een beperkte mogelijkheid om illiquide beleggingen in te vullen, bestuurlijke afwegingen voor de implementatie van (nieuwe) beleggingscategorieën en met liquiditeitsbeheer. Bij het vaststellen van de normportefeuille voor 2020 zijn de volgende afwegingen gemaakt:

- Een hogere allocatie naar aandelen Opkomende markten en EMD LC ten koste van global high yield. Wij handhaafden deze positionering voor 2020, omdat het beleggingsklimaat dit ondersteunde
- Het verhogen van de allocatie naar hypotheek ten laste van euro credits. Deze aanpassing geldt eveneens voor de strategische portefeuille. Het strategisch gewicht voor hypotheek gaat ten laste van credits waarvan het strategisch gewicht met 2% is verlaagd naar 10%
- Het verhogen van aandelen Opkomende markten (+2%) ten laste van staatsleningen (-2%)
- Het normgewicht 2020 van vastgoed is op basis van een realistische inschatting vastgesteld op 12%. Er is rekening gehouden met het toegenomen portefeuillegewicht in 2019 en de beoogde groei in 2020. Het strategisch gewicht van vastgoed bedraagt 16,5%. Via de parkeerregels verdelen we dit verschil in gewicht in de normportefeuille over aandelen wereld en euro staatsobligaties. Het normgewicht vastgoed (-0,5%) is verlaagd ten gunste van aandelen ontwikkelde markten (+0,25%) en staatsleningen (+0,25%)
- Voor central clearing zijn liquiditeiten nodig als onderpand. De direct beschikbare liquiditeiten in de portefeuille komen uit de 2,5% allocatie naar liquiditeiten. Het normgewicht is gehandhaafd op 2,5%.

Uitsluiten staatsbedrijven

Wij hebben besloten staatsbedrijven uit te sluiten van landen die we op grond van onze normatieve gronden uitsluiten. Dit betreft met name de aandelen van Saudische, Russische en Chinese staatsbedrijven. Het gaat om bedrijven waarvan de overheid meer dan 50% van de aandelen in handen heeft. In totaal raken de uitsluitingen ruim 7% van onze portefeuille Opkomende markten.

Aandelen Opkomende markten

Lange tijd waren wij van mening dat de kwaliteit van ESG data van Opkomende markten ondernemingen niet goed genoeg was. Inmiddels is de kwaliteit verbeterd en vindt Achmea Investment Management dat deze data bruikbaar zijn in het beheer van een Opkomende markten aandelenportefeuille. Het actieve mandaat bij Robeco is daarom omgezet naar een ESG-variant en het passieve mandaat van State Street is ook naar Robeco overgebracht.

Investment cases

Wij hebben voor nagenoeg alle beleggingscategorieën een investment case en kaders vastgesteld.

EMD

De beheerder Stone Harbor is vervangen door L&G, vanwege tegenvallende resultaten en wij zijn hiermee overgestapt van een actief beheerde portefeuille naar een passief beheerde portefeuille.

Hypotheek

Wij hebben de verdeling van de verstrekkingen van hypotheek over de verschillende Loan to Value buckets aangepast. De eis dat minstens de helft van de verstrekte hypotheek een Nationale Hypotheek Garantie (NHG) moet hebben, is losgelaten. Hiervoor in de plaats is de restrictie gekomen dat minstens 60% van onze hypotheekportefeuille moet beschikken over een Loan to Value van minder dan 60% of een NHG moet hebben.

Onderzoek dekkingsgraadrisico's

In 2020 hebben wij onderzocht of het zinvol is om de dekkingsgraadrisico's te vermindern om de kans op pensioenverlagingen te verkleinen. Het onderzoek wees uit dat we ons lange termijn beleggingsbeleid hierdoor te veel geweld zouden aandoen. De kansen op herstel van onze dekkingsgraad zouden we er juist teveel door belemmeren. Het heeft daarom onze voorkeur vast te houden aan het lange termijnbeleid en dus willen we het dekkingsgraadrisico niet nog verder afdekken.

Benchmark wijzigingen

Als gevolg van de vervanging van Eonia door €str, vindt aanpassing van de benchmark voor liquiditeiten plaats. In 2020 hebben we ook gesproken over het staatsobligatiemandaat. Begin 2021 wijzigen wij de uitvoering van het staatsobligatiemandaat. Dit brengt ook een wijziging van de benchmark voor staatsobligaties met zich mee.

Brexit

Eind januari 2021 heeft het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie (EU) verlaten. Begin 2019 waren we reeds juridisch en operationeel voorbereid op een eventuele harde Brexit. Hiervoor zijn waar nodig, de contracten met Britse vermogensbeheerders en tegenpartijen voor derivatentransacties.

4.6 Z-SCORE

De Z-score maakt deel uit van de performancetoets. Deze score geeft het verschil tussen het werkelijk behaalde rendement en het rendement van de normportefeuille weer. Daarmee is het een indicator voor de mate van out- of underperformance op de beleggingen. Het rendement geeft na correctie voor beleggingskosten en beleggingsrisico een z-score over 2020 van 0,14 positief.

Performancetoets

Volgens de vrijstellingsregeling passen we de performancetoets in 2020 over de periode januari 2016 tot en met december 2020 toe. Als over deze periode de uitkomst van de performancetoets lager uitkomt dan de waarde 0 dan heeft een werkgever de mogelijkheid een verzoek tot vrijstelling van verplichte deelname aan ons pensioenfonds in te dienen. De performancetoets berekenen we door de z-scores van de afgelopen vijf jaar bij elkaar op te tellen, dit getal te delen door de wortel van vijf en bij de uitkomst van die berekening 1,28 op te tellen. De performancetoets bedraagt 1,64. Hiermee voldoet de score ruimschoots aan de minimumgrens.

4.7 BEHEERKOSTEN VAN HET FONDS

De kosten van fiduciair management en vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de volgende kostencomponenten:

- De totale kosten over 2020 bedragen € 58,7 miljoen (2019: € 51,8 miljoen). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de kosten 0,28% (2019: 0,27%)
- De (geschatte) transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen 0,08% (2019: 0,06%). In Hoofdstuk 6 van deel B splitsen we de kosten verder uit en lichten we die toe.

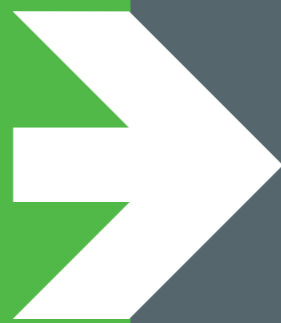
4.8 KOSTEN VERMOGENS-BEHEER

Jaarlijks laten wij onderzoek doen naar de kosten die wij voor ons vermogensbeheer maken. We vergelijken onze kosten met een aantal andere pensioenfondsen die in omvang vergelijkbaar zijn met BPL Pensioen. Die groep vormt onze 'peer group'. Wij laten dit onderzoek uitvoeren door CEM Benchmarking. De uitkomsten van dit onderzoek zijn ieder jaar in september beschikbaar. Als gevolg van die ritmiek vermelden we in dit jaarverslag de kosten over 2019 en in het jaarverslag van 2021 vermelden we de kosten over 2020.

RISICOBEBEHEER

5

RISICOBEBEHEER

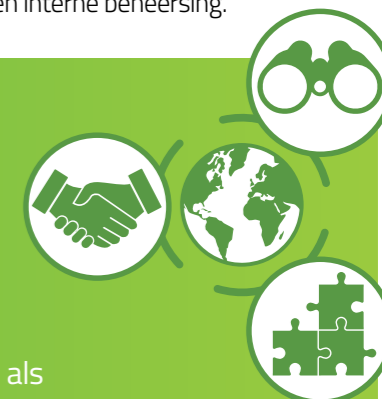
Risicobeheer

HET BESTUUR VAN BPL PENSIOEN BESCHOUWT GOED RISICOMANAGEMENT ALS EEN RAND-VOORWAARDE VOOR DE REALISATIE VAN HAAR STRATEGISCHE DOELEN EN HET BEREIKEN VAN EEN GOED PENSIOEN. ONS INTEGRALE RISICOMANAGEMENT IS GEBASEERD OP THREE LINES OF DEFENCE-MODEL.

Ons risicomanagement richt zich op het beheersen van alle risico's die wij als fonds lopen: van strategische, organisatorische, beleggingsrisico's tot risico's met betrekking tot de reeds opgebouwde pensioenen.

De verantwoordelijkheid voor de beheersing van deze risico's hebben we verdeeld over de eerste een tweede lijn. De derde lijn geeft aanvullende zekerheid over de effectiviteit van besturing, risicobeheer en interne beheersing.

"ONS RISICOMANAGEMENT HELPT OM IN CONTROL TE ZIJN"

"De dienstverlening van belangrijke samenwerkingspartners als TKP Pensioen, Achmea Investment Management en Stichting Achmea Real Estate & Finance verliep in 2020 goed.

Vrijwel alle afspraken uit de met hen afgesloten dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) zijn door hen nagekomen. Soms waren er kleine incidenten, maar die waren beperkt in omvang en impact. Door nieuwe beheersmaatregelen te treffen wordt zo veel mogelijk voorkomen dat deze incidenten zich nog een keer voordoen."

■ We hebben in 2020 het niveau van onze informatiebeveiliging op een hoger plan gebracht. Onze informatiebeveiliging, inclusief de beveiliging tegen cyberrisico's past nu bij de ambitie van onze organisatie. Onze belangrijkste uitvoeringspartners voldoen aan de door DNB vereiste volwassenheidsniveaus volgens de COBIT standaard. Deze standaard beschrijft een groot aantal beheersmaatregelen, waarmee we de mate van hun informatiebeveiliging in kaart kunnen brengen. Uitvoeringspartners die hier op dit moment nog niet volledig aan voldoen, zullen naar

verwachting medio 2021 aan de COBIT standaard voldoen

■ Als bestuur hebben we samen met het bestuursbureau een 'security awareness plan' opgesteld. Ook hebben we een IT-opleidingsprogramma gemaakt om onze kennis mee te laten groeien met de ontwikkelingen in de markt

■ We zijn een proces gestart dat tot doel heeft om de risicobereidheid van onze uitvoeringspartners op één lijn te krijgen met de risico's die wij bereid zijn te nemen om onze strategische doelen te bereiken.

- Op ons verzoek hebben onze samenwerkingspartners in beeld gebracht welke risico's zij bij onderuitbesteding lopen, zodat wij daar meer zicht op hebben en kunnen beoordelen of zij de minimale controlestandaarden effectief uitvoeren
- We volgen en bewaken ook structureel de incidentmeldingen van onze samenwerkingspartners en hebben er voor gezorgd dat hier goede rapportages van beschikbaar zijn
- In verband met TKP Connect, het project van TKP Pensioen voor de invoering van de nieuwe deelnemers- en werkgeversportalen, heeft de risicocommissie periodiek overleg met TKP Pensioen. Zie ook hoofdstuk 3
- We volgen TKP Pensioen nauwgezet bij het plan om de pensioendata en delen van de bijbehorende software over te zetten naar een Cloud service. Deze overgang verloopt trager dan gepland en is reden voor extra aandacht van onze zijde
- Onze dekkingsgraad vormt een risico voor onze strategische pijler 'Klaar voor de toekomst'. Daarom zijn we extra alert op de financiële risico's die ons fonds loopt
- We hebben in verband met de coronacrisis extra rapportages opgevraagd over premieachterstanden en onze liquiditeitspositie. Zie ook hoofdstuk 3.3.

5.1 EIGEN RISICOBEOORDELING IN HET LICHT VAN ONZE STRATEGISCHE PIJLERS

In 2020 hebben we een eigen risicobeoordeling (ERB) gemaakt. Die beoordeling stelt ons in staat om inzicht te krijgen in de belangrijkste toekomstige strategische risico's en op welke pijlers zij van invloed zijn. Met ons risicobeheer kunnen we beter anticiperen op deze risico's. De resultaten van onze ERB staan in de tabel op de volgende pagina.

Ons risicomanagement draagt bij aan onze strategische doelen

Onze missie hebben we vertaald in vier strategische pijlers, die samen onze visie vormen:

- Een groen pensioenfonds
- Klaar voor de toekomst
- De deelnemer bijstaan en
- Ontzorgen van de werkgever.

Als we over risico's praten, bedoelen we die risico's die van invloed kunnen zijn op de strategie van ons fonds, de organisatie, het beheerd vermogen en de opgebouwde pensioenen. Door deze risico's goed te managen, proberen we de belangen van onze deelnemers zo goed mogelijk te beschermen. Het in 2019 vernieuwde en integraal raamwerk voor risicomanagement draagt sinds 2020 daadwerkelijk effectief bij aan het beheerst realiseren van onze strategie en doelstellingen.

#	Risico	Groen pensioenfonds	Klaar voor de toekomst	Deelnemers bijstaan	Wergevers ontzorgen
1	BPL en samenwerkingspartners voldoen niet aan eisen informatiebeveiliging	■	■	■	■
2	"Groen pensioenfonds" is niet duurzaam onderscheidend	■	■		
3	Onze werkgevers staan onder grote maatschappelijke druk		■		
4	Reputatieverlies	■		■	■
5	Draagvlak sociale partners valt weg	■		■	■
6	Politieke risico's door nieuw pensioenstelsel en wetgeving		■		
7	Vergaande consolidatie: kans of risico voor BPL Pensioen?	■	■		
8	Toekomstige financiële positie is onvoldoende		■		
9	Op termijn te weinig expertise en competenties		■		
10	Langdurige gevolgen COVID-19		■		

De uitkomsten van onze ERB betrekken we in 2021 bij de voor dat jaar geplande aanpassing van onze strategische pijlers.

5.2 WE ONDERSCHIEDEN FINANCIËLE EN NIET-FINANCIËLE RISICO'S

We onderscheiden financiële en niet-financiële risico's. Financiële risico's zijn onder andere de door ons gekozen financiële opzet, aandelenrisico's, vastgoedrisico's, renterisico's, liquiditeitsrisico's en inflatierisico. Sommige van deze risico's zoeken we bewust op, zoals beleggingsrisico's, want we verwachten dat daar positieve rendementen tegenover staan. Voor andere risico's, zoals renterisico's, nemen we maatregelen om deze te beperken. Bij niet-financiële risico's ging het in 2020 onder andere over de impact van corona en de continuïteit van onze operationele organisatie, onze informatiebeveiliging, ons integriteitsbeleid, uitbestedingsrisico's, reputatierisico, het draagvlak onder onze sociale partners en het vertrouwen van onze deelnemers in onze pensioenregeling.

Wij zijn er van overtuigd dat een heldere focus op deze speerpunten niet alleen bijdraagt aan de impact die wij als institutionele belegger kunnen bereiken.

5.3 EEN BIJZONDER RISICO VORMT HET NIET KUNNEN VOLDOEN AAN DE MINIMALE NORM VOOR DE DEKKINGS- GRAAD

Om aan de minimale norm voor de dekkingsgraad te kunnen voldoen, hebben we een overall risicohouding vastgesteld. Deze risicohouding is de mate waarin we bereid zijn beleggingsrisico's te lopen om onze fondsdoelstellingen te realiseren. Die zetten we af tegen de mate waarin we deze beleggingsrisico's aanvaardbaar vinden, gezien de kenmerken van ons fonds. Deze risicohouding is mede gebaseerd op een eerder gehouden risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers en de pensioengerechtigden van ons fonds. Zij begrijpen voor het overgrote deel dat we risico's in het beleggingsbeleid nemen. Dat doen we door in aandelen te beleggen. Daardoor halen we ook

naar de verwachting van deze deelnemers een hoger pensioenresultaat. Onze deelnemers accepteren dat ons beleggingsbeleid uiteindelijk ook tot een lager pensioen kan leiden. Ook al eindigde onze dekkingsgraad eind 2020 op 92,4%, halverwege 2020 daalde onze dekkingsgraad tot onder de norm van 90%. Het risico dat we de pensioenen moeten verlagen blijft dus aanwezig. Dit is inmiddels aanleiding om onze risicohouding te heroverwegen, omdat de huidige risicohouding nog is gebaseerd op een hogere dekkingsgraad dan we nu hebben.

5.4 KWANTITATIEVE RISICO-HOUDING VOOR DE KORTE EN LANGE TERMIJN

De kwantitatieve risicohouding voor financiële risico's komt voor de korte termijn tot uitdrukking in het vereiste vermogen van 120% (eind 2020). Die risicohouding is gebaseerd op de strategische beleggingsmix. De kwantitatieve risicohouding voor de lange termijn baseren we op het haalbaarheidsonderzoek. Aan de hand van dit jaarlijkse onderzoek bepalen we het verwachte pensioenresultaat. Op dit moment gaan we uit van een pensioenresultaat van 95%. Dat wil zeggen dat we op lange termijn 5% koopkrachtverlies accepteren. Daarnaast accepteren we een maximale afwijking van 50% ten opzichte van de mediaan bij een slechtweerscenario.

De uitkomst van de haalbaarheidstoets eind 2020 lag ook dit jaar beneden de vastgestelde ondergrenzen. Mede daarom is besloten de pensioenpremie voor 2020 en 2021 te verhogen en het opbouwpercentage in 2021 te verlagen. In 2021 zal voor de jaren 2022 tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel met sociale partners een nieuwe financiële opzet worden opgesteld. Daarbij houden we rekening met de nog vast te stellen richtdekkingsgraad die ons fonds nodig heeft om op een evenwichtige wijze over te gaan naar het nieuwe stelsel. Dit neemt niet weg dat versoeringen van de pensioenregeling de komende jaren mogelijk zijn. We zijn hierover in overleg met onze sociale partners. Zie ook hoofdstuk 2, Financiële zaken.

5.5 DE CORONACRISIS

Vanaf maart 2020 merkten wij de gevolgen van de coronacrisis. Vanuit risicomanagement-oogpunt hebben we met name veel aandacht besteed aan onze liquiditeitspositie en de situatie bij onze uitbesteders.

Vanuit het liquiditeitsrisico hebben we wekelijks vastgesteld of het betaalgedrag van onze werkgevers van invloed was op onze liquiditeitspositie. Ook hebben we onderzocht of ontwikkelingen op de financiële markten er toe kunnen leiden dat we extra liquiditeiten moet aanhouden om aan onderpandverplichtingen te kunnen voldoen op onze derivatenpositie.

We hebben tijdelijk ons incassobeleid versoepeld om onze werkgevers wat meer speelruimte bieden tijdens de coronacrisis.

Daarnaast hebben we onze liquiditeitspositie verruimd om er zeker van te zijn dat we elke maand de pensioenen konden uitkeren. Cash-flow-projecties lieten zien dat BPL Pensioen ook in deze uitzonderlijke tijden met de getroffen maatregelen geen liquiditeitsproblemen zou krijgen.

Ook hebben we in de coronacrisis veel overlegd met onze samenwerkingspartners en hebben we hen gevraagd om meer uitgebreide en frequentere rapportages over hun risico's, hun beheersmaatregelen en over de wijze waarop zij in dit kader omgaan met hun eigen uitbestedingspartijen. Uit deze extra rapportages bleek steevast dat de uitvoerders ook in deze onzekere tijden, waarin hun medewerkers veelal digitaal vanuit huis werkten, hun dienstverlening op een hoog niveau konden vasthouden.

5.6 GOVERNANCE GEBASEERD OP 'THREE LINES OF DEFENCE MODEL'

De governance vormt een belangrijk onderdeel van het risico-management. Ons bestuur heeft de governance voor het integraal risicomanagementbeleid mede naar aanleiding van de implementatie van de IORP II-richtlijn in 2019 gewijzigd.

THREE LINES OF DEFENCE MODEL 2020

'Three lines of defence-model' in de praktijk

In 2020 hebben we dit defence-model ingezet om veel activiteiten die de 2e lijn voorheen verrichtte over te dragen aan de 1e lijn. De 2e lijn kon zich daardoor beter focussen op haar eigenlijke taken.

Die bestonden onder andere uit:

- het maken van het risicojaarplan en het incidentenregister
- de beoordeling van de risicorapportages van de 1e lijn
- het voeren van periodieke overleggen met de risicomangers van alle uitvoerders om hen te bevragen op hun beheersmaatregelen.

Onze governance was in 2020 voor het eerst volledig gebaseerd op het 'three lines of defence-model'. Het model biedt een heldere structuur met duidelijk omschreven rollen en verantwoordelijkheden, beslissingsrechten en rapportagelijnen. Ons 2e lijns risicomanagement is hiermee voldoende onafhankelijk van de operationele 1e lijns activiteiten.

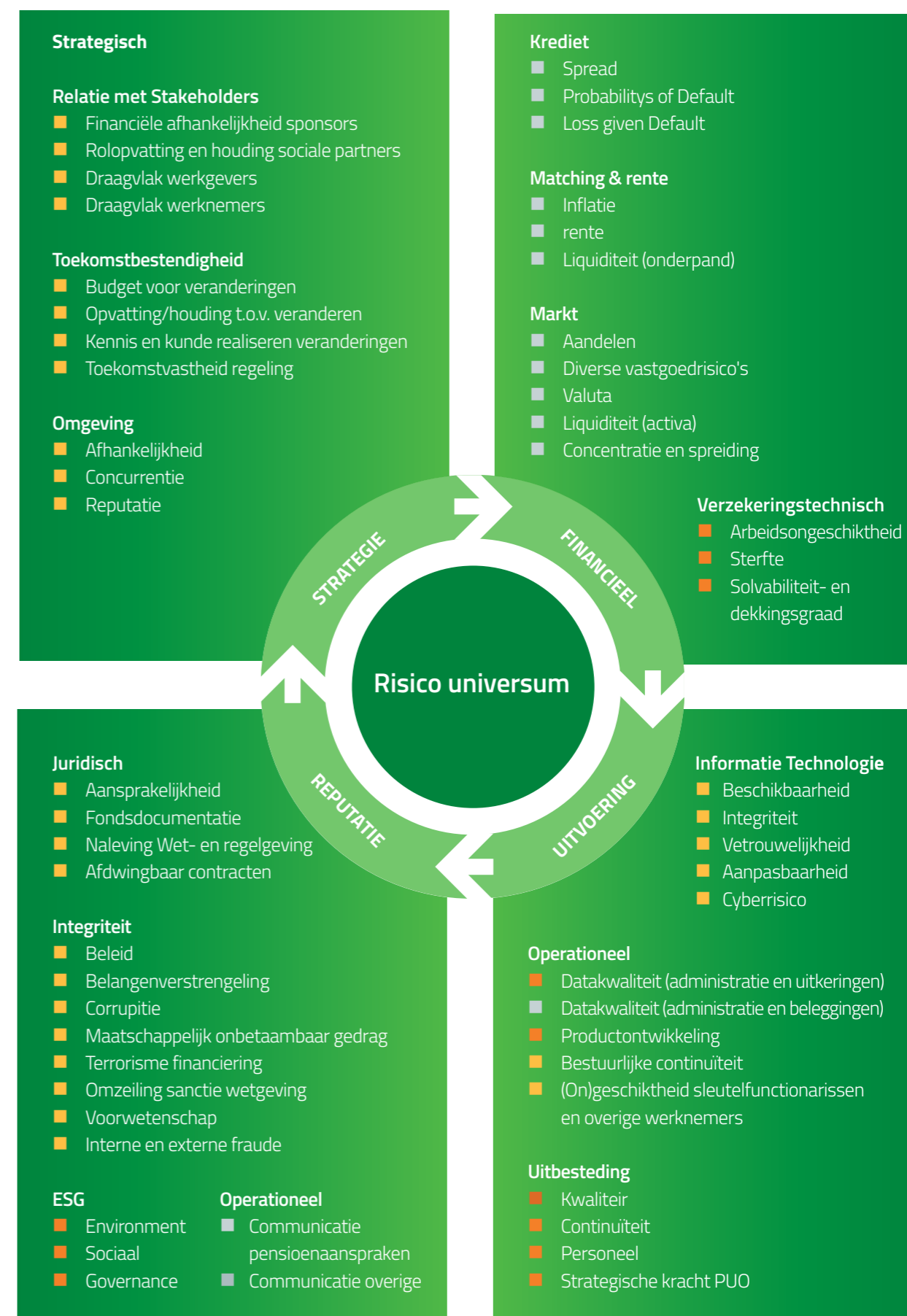
Veel aandacht is in 2020 besteed aan onze informatiebeveiliging, in het bijzonder die van onze samenwerkingspartners. Zij hebben in 2020, voor zover nodig, de kwaliteit van hun beheersmaatregelen verbeterd.

We zijn daarnaast in overleg getreden met TKP Pensioen om in het licht van het nieuwe pensioenstelsel te komen tot een gezamenlijke IT-strategie en tot een nieuwe infrastructuur. Een van onze speerpunten voor 2021 is daarbij de verdere ontwikkeling van het datakwaliteitsbeleid.

Zie ook hoofdstuk 3, Pensioenbeheer en communicatie.

RISICOSBEHEER

5.7 BEHEER VAN DE RISICO'S IN HANDEN VAN BESTUUR EN COMMISSIES

Bestuur PCC BAC

Het bestuur heeft een Dagelijks Bestuur (DB) en drie bestuurscommissies:

- Pensioen Communicatie Commissie (PCC)
- Belegging Advies Commissie (BAC)
- Risicocommissie (RC).

Het DB, de PCC en de BAC zijn eerstelijnscommissies. Zij managen de risico's. De RC is een tweedelijnscommissie die bewaakt of het risicomanagement goed verloopt. De commissies bereiden, afhankelijk van het mandaat, de besluitvorming van ons bestuur voor. Ook adviseren zij ons en houden zij toezicht op ons beleid, de daarop gebaseerde implementatieactiviteiten en de eerstelijnsrisico's die ons fonds daarbij loopt. De commissies hebben een beperkt besluitvormingsmandaat. Het bestuursbureau en de uitbestedingspartijen ondersteunen de commissies bij de uitvoering van hun activiteiten. Ons bestuur is altijd eindverantwoordelijk voor een adequate opzet, het bestaan en de effectieve werking van de eerste, tweede en derde lijn. Daarmee draagt ons bestuur ook de eindverantwoordelijkheid voor het inrichten en functioneren van de 'sleutelfuncties'. Uiteraard behouden de sleutelfunctiehouders hun eigen verantwoordelijkheid.

5.8 DE SLEUTELFUNCTIES

Sinds 2019 zijn er op grond van de vereisten uit IORP II drie sleutelfuncties ingericht:

- De risicobeheersfunctie
- De actuariële functie
- De interne audit functie.

Hieronder geven we de sleutelfuncties volgens de definitie van IORP II weer:

■ Sleutelfunctie risicobeheer

De sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordeelt, ziet toe op en rapporteert over het risicobeheersysteem. Ook heeft deze sleutelfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer

De voorzitter van de risicocommissie is sleutelfunctiehouder van het risicobeheer. Hij of zij laat zich onder andere ondersteunen door de risicomanager van het bestuursbureau

■ Sleutelfunctie actuariële zaken

De sleutelfunctiehouder actuariële zaken beoordeelt de technische grondslagen bij de vaststelling van de voorziening en de toetsing van de gegevens die de basis vormen voor deze voorziening. De certificerend actuaris is bij ons de houder van de actuariële sleutelfunctie

■ Sleutelfunctie interne audit

De sleutelfunctiehouder interne audit evalueert objectief en onafhankelijk, middels een systematische, risicogeorïenteerde aanpak de effectiviteit van de besturing, het risicobeheer en de interne beheersing. Hij geeft hierover aanvullende zekerheid, inzicht en advies. Zo helpt hij het fonds zijn doelstellingen beheerst te realiseren en de waarde van het fonds te verbeteren en beschermen. Deze sleutelfunctiehouder is in dienst van Actor maar opereert onafhankelijk van het bestuursbureau. Hiervoor hanteren we een afzonderlijke inleenovereenkomst die specifieke waarborgen omvat voor de onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouder.

5.9 RISICOMANAGEMENT-CYCLUS KENT VIJF STADIA

Bij het managen van alle risico's die wij voor het realiseren van onze bedrijfsvoering en strategische doelen lopen, onderkennen we vijf stadia:

1. Onderkennen van de risico's

We onderscheiden 11 hoofd-risicocategorieën. Die zijn gekoppeld aan onze vier strategische pijlers. Deze categorieën zijn weer verdeeld in sub-risicocategorieën

2. Meten van de risico's

Voor alle relevante risico's stellen we Key Risk Indicators (KRI's) met bijbehorende limieten vast. De KRI's leggen we vast in de risicorapportages van de uitvoerders en van het bestuursbureau. De limieten van de KRI's worden in de diverse commissie besproken en beoordeeld

3. Bewaken van de risico's

Aan de hand van de KRI's bewaken we of de risico's buiten de tolerantiegrenzen vallen en of we eventueel extra maatregelen moet nemen. In 2020 zijn alleen de KRI's 'Kans op korten' en de 'Mate van korten' als gevolg van de lage dekkingsgraad overschreden. Deze KRI's waren vastgesteld in een periode dat de rente zich op een structureel hoger niveau bevond dan in het boekjaar. Daarom stellen we voor 2021 deze KRI's in samenspraak met sociale partners opnieuw vast

4. Beheersen van de risico's

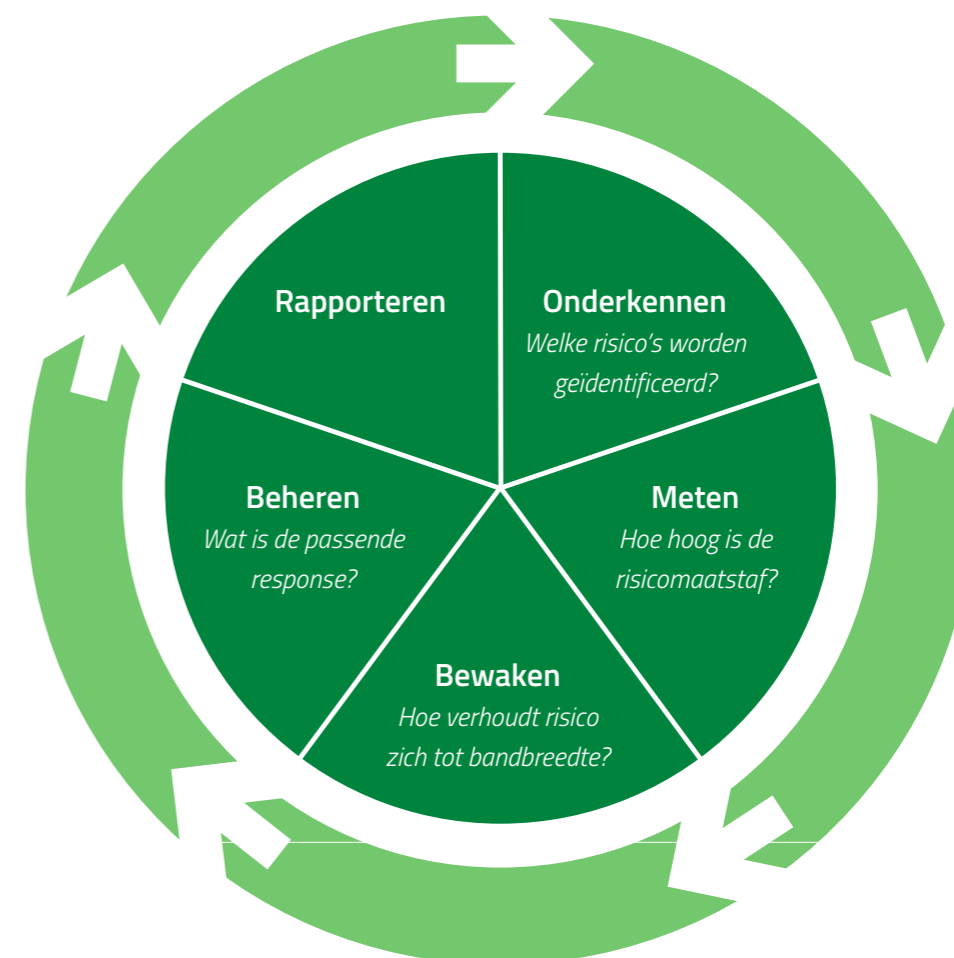
Bij de vaststelling van beheersmaatregelen kijken we naar:

- De reeds bestaande maatregelen
- Het effect van de mogelijke maatregelen op de kans dat het risico zich voordoet en de impact die risico dan heeft, inclusief eventuele gevolgen voor andere risico's
- De kosten en baten van de implementatie van de maatregelen
- Het resulterende risico na de maatregelen en of dat risico binnen het gewenste tolerantie niveau komt.

5. Rapporteren

We worden elke kwartaal op de hoogte gebracht van de ontwikkeling van de KRI's. De 1e lijn is verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie voor het risicodashboard. Mede met inbreng van de 2e en 3e lijn kan ons bestuur vervolgens de vijf stadia van deze cyclus doorlopen.

De vijf stadia van de risicomanagementcyclus

5.10 RISICOMANAGEMENTPROCES EN RISICOBEREIDHEID

In aanvulling op de vijf stadia van de risicomanagementcyclus, kennen we ook risicomanagementprocessen. De belangrijkste processen zijn:

- Op basis van onze strategische doelstellingen hebben we voor elk subrisico de risicobereidheid geformuleerd. Vervolgens hebben we Kritische Risico Indicatoren gedefinieerd. Dat zijn als het ware meetinstrumenten waarmee we kunnen bepalen of onze risicobereidheid wordt overschreden. Onze risicobereidheid leggen we verder vast in een heatmap. Die geeft de kans op en de impact van het risico weer. De risicobereidheid is precies dat deel van de heatmap waarin we ons voor dat risico willen bevinden
- Periodiek, maar minimaal één keer per jaar, doen we Risk Self Assessments (RSA's) voor elk subrisico. Doel is om zo het bruto risico, de beheersmaatregelen en het netto risico in kaart te brengen. Het netto risico vergelijken we vervolgens met onze risicobereidheid. De RSA's hebben een tweeledig doel. Enerzijds om te bepalen of er voldoende beheersmaatregelen zijn en of deze voldoende effectief zijn. Anderzijds om vast te stellen of het bewuste risico zich nog binnen de grenzen van onze risicobereidheid bevindt. In 2020 hebben we fonds vrijwel alle RSA's opnieuw besproken en vastgesteld dat de netto risico's binnen de risicobereid vielen, met uitzondering van de al eerder genoemde kans op en mate van korting. We hebben daarbij extra aandacht besteed aan de RSA 'Klimaatrisico's.

5.11 INSTRUMENTEN VAN HET RISICOMANAGEMENT

We geven ons risicomanagement concreet handen en voeten met behulp van vijf instrumenten:

1. Operationeel risicojaarplan

Het risicojaarplan geeft de geplande activiteiten van het risicomanagement voor het komende jaar weer. De activiteiten zijn erop gericht om de kwaliteit van het integraal risicomanagement te bewaken en te verbeteren

De algehele supervisie op de voortgang van het risico-jaarplan is toebedeeld aan de risicomanager

2. Risk Self Assessment

Voor alle risico's, zoals genoemd in paragraaf 5.7, formuleren de commissies scenario's die zich die kunnen voordoen en waarmee de kans en impact van dit risico op BPL Pensioen kan worden bepaald. Hier maken we onderscheid naar bruto-risico (dan wordt er geen rekening gehouden met de beheersmaatregelen) en netto-risico (dan wordt er wel rekening gehouden met de beheersmaatregelen). Vervolgens bezien we of het netto-risico valt binnen de risico-bereidheid en of we aanvullende beheersmaatregelen moeten doorvoeren

3. Risicoparagraaf

Ieder beleidsadvies dat we voorgelegd krijgen, voorziet de opsteller van dat advies van een risicoparagraaf. Daarin staan risico's die BPL Pensioen loopt beschreven. Daarnaast moet de impact van het advies op de risico's worden vermeld. Ook staan in de risicoparagraaf eventueel aanvullende beheersmaatregelen vermeld. De 1e lijn stelt de risicoparagraaf op

4. Risico-opinie

Naast de risicoparagraaf, bevat een advies aan ons bestuur ook (soms) een onafhankelijke beoordeling (risico-opinie) door de sleutelfunctiehouder risicobeheer. De risico-opinie betreft een beoordeling of in de besluitvorming met alle risico's rekening is gehouden. Ook gaat het om een beoordeling of het advies voldoet aan ons beleid en of het juiste proces is gevolgd. De risicoparagraaf en risico-opinie ondersteunen samen een risico-gestuurde besluitvorming en een goede evaluatie van genomen besluiten

5. Risicorapportages

De 1e lijn verzorgt op kwartaalbasis een rapportage waarmee we, op basis de beoordeling van de KRI's, inzicht geven in het verloop van de risico's. KRI's die duiden op een overschrijding van de risico-tolerantie, vergen van ons bestuur aanvullende maatregelen. De 2e lijn beoordeelt deze rapportages inhoudelijk en stelt de 1e lijn kritisch vragen over de inhoud.

UITVOERINGSKOSTEN

6

UITVOERINGSKOSTEN

UITVOERINGSKOSTEN

WE HEBBEN INZICHT IN ONZE KOSTEN. WE BEWAKEN DIE EN RAPPORTEREN JAARLIJKS OVER HET VERLOOP DAARVAN. ONZE PENSIOENREGELING VOEREN WE UIT TEGEN ACCEPTABELE KOSTEN. IN DIT HOOFDSTUK GEVEN WE PER KOSTENSOORT UITLEG OVER DE AAN ONS GELEVERDE DIENSTEN.

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

KOSTEN PENSIOENBEHEER GESTEGEN MET	€ 1,43 miljoen
ADVIESKOSTEN GESTEGEN MET	€ 118.000
JURIDISCHE KOSTEN GEDAALD MET	€ 80.000
KOSTEN VOOR BESTUURSONDERSTEUNING GESTEGEN MET	€ 616.000
KOSTEN PER DEELNEMER GESTEGEN MET € 5	€ 105
KOSTEN VOOR VERMOGENSBEHEER GESTEGEN MET	€ 636.000
HET GEMIDDELDE BELEGD VERMOGEN GESTEGEN MET	€ 1,48 miljoen

6.1 ONTWIKKELING KOSTEN PENSIOENBEHEER 2020

Kosten pensioenbeheer (Bedragen x € 1.000)	2020	2019
Bestuurskosten	€ 899	€ 1.037
Kosten VO en Rvt	€ 257	€ 215
Administratiekostenvergoeding	€ 13.862	€ 13.499
Accountantskosten	€ 521	€ 192
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	€ 828	€ 710
Contributies en bijdragen	€ 1.014	€ 1.072
Dwangsommen en boetes	€ 0	€ 0
Overige kosten inclusief communicatie	€ 1.171	€ 1.100
Bestuursondersteuning	€ 3.375	€ 2.759
Totaal	€ 21.927	€ 20.495

Beloningsbeleid

Duurzaamheid zit 'm ook in een beheerst beloningsbeleid, zonder perverse prikkels die ten koste gaan van de belangen van onze deelnemers. Om duurzaamheid op een gebalanceerde wijze in het beleggingsbeleid op te nemen heeft ons bestuur een strategische pijler 'Een Groen Pensioenfonds' opgesteld en een verantwoord beleggen visie en strategie uitgewerkt. Ook zorgen we voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Het beloningsbeleid en de strategische pijler 'Een Groen Pensioenfonds' moedigen niet aan om meer risico's te nemen dan voor ons fonds aanvaardbaar is. Het beloningsbeleid voor onze bestuurders is vastgelegd in het reglement Vacatievergoeding. In dat reglement staan ook de vergoedingen van ons bestuur, de Raad van toezicht en het Verantwoordingsorgaan. Bestuurders ontvangen een vaste vacatievergoeding per jaar. De leden van de Raad van toezicht ontvangen ook een vaste vacatievergoeding. Aspirant-leden ontvangen een vergoeding per vergadering net als de leden van het verantwoordingsorgaan en de leden van de Commissie van beroep. Er zijn geen mensen in dienst van BPL Pensioen en er is geen sprake van prestatiegerelateerde beloningen.

Bestuurskosten

De bestuurskosten zijn in 2020 gedaald ten opzichte van 2019. De vergoeding voor onze bestuurders volgt de jaarlijkse prijsindex voor de zakelijke dienstverlening.

Controle- en advieskosten

De controle- en advieskosten, exclusief accountantskosten, zijn in 2020 met ongeveer 17% toegenomen ten opzichte van 2019. Deze stijging is onder andere te verklaren door de invoering van de sleutelfuncties interne audit en actuariële functie op grond van de IORP II richtlijn.

Tegenover deze stijging staat een daling van de kosten voor juridisch advies.

Contributies en bijdragen

De contributies en bijdragen zijn met ongeveer 5% afgenomen. De externe toezichtkosten (de AFM en DNB) zijn in 2020 toegenomen ten opzichte van 2019. De daling van de kosten is een gevolg van de daling van kosten van contributies van externe lidmaatschappen.

Jaarvergoeding bestuurlijke commissies	Vergoeding 2020
Voorzitter bestuur	€ 80.898
Bestuurder	€ 50.289
Bestuurder met sleutelfunctiehouderschap risicobeheer	€ 55.756
Voorzitter Raad van toezicht	€ 25.147
Lid Raad van toezicht	€ 16.403
Beleggingsadviescommissie	€ 10.931
Risicocommissie	€ 10.931
Pensioen & Communicatie Commissie	€ 10.931
Dagelijks Bestuur	€ 5.467

Overige

De overige kosten zijn in 2020 met ongeveer 16% gestegen ten opzichte van 2019. Deze stijging is een gevolg van toegenomen bankkosten. Daar staat een daling van de communicatiekosten in 2020 tegenover.

Bestuursondersteuning

De kosten voor ons bestuursbureau zijn in 2020 gestegen. Deze stijging valt te verklaren door een toename van het aantal vergaderingen en de complexiteit van lopende dossiers en de daarover te nemen besluiten. Bovendien is ons bestuursbureau al in 2020 begonnen met voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel. De komende jaren zullen we daar nog veel meer aandacht aan moeten besteden. In verband daarmee is ons bestuursbureau in 2020 uitgebreid. Dit heeft tot een kostenstijging geleid van de bestuursondersteuning.

Hogere accountantskosten

De accountantskosten van € 344 duizend in 2020 zijn ten opzichte van 2019 toegenomen. Dit komt doordat we de kosten voor looncontroles met ingang van 2020 direct in de accountantskosten verantwoordden.

Kosten voor pensioenbeheer

De kosten voor pensioenbeheer wijzen we gedeeltelijk toe aan de kosten voor vermogensbeheer.

Het gaat om de volgende kostenposten:

- De kosten van ons bestuursbureau voorzover die gebaseerd zijn op een interne urenregistratie en directe gefactureerde kosten
- De bestuurskosten, de kosten van de Raad van toezicht, van het verantwoordingsorgaan, voor de accountantscontrole van de jaarrekening en de kosten van de certificerende actuaris. We delen die voor 25% toe aan vermogensbeheer, de rest aan pensioenbeheer. Deze verdeling is gebaseerd op een globale inschatting van het tijdsbeslag dat alle partijen aan pensioenbeheer en vermogensbeheer besteden
- De kosten voor DNB, de AFM en de Pensioenfederatie delen we voor 50% toe aan vermogensbeheer.

In totaal delen we van de € 21.927 duizend aan kosten, € 1.557 duizend toe aan vermogensbeheer. Daardoor zijn de kosten voor pensioenbeheer uiteindelijk € 20.370 duizend. In 2019 deelden we € 1.478 duizend toe aan vermogensbeheer.

Ontwikkeling deelnemersbestand 2020

Uit analyse van de ontwikkeling van ons deelnemersbestand blijkt het volgende:

Ontwikkeling deelnemersbestand (x € 1.000)	2020	2019	Vershil
Werknemers	122.886	120.491	+2.395
Gepensioneerden	71.190	69.577	+1.613
Totaal werknemers en gepensioneerden*	194.076	190.068	+4.008
Ex-deelnemers	486.144	487.817	-1.673
Totaal inclusief ex-deelnemers	680.220	677.885	+6.343

*) Uitgangspunt voor berekening kosten per deelnemer volgens definitie Pensioenfederatie

Voor de berekening van de kosten per deelnemer is het aantal actieven en gepensioneerden relevant. We volgen de berekening zoals de

Pensioenfederatie die heeft uitgewerkt; daarin zijn de kosten niet over ex-deelnemers omgeslagen.

In onderstaand overzicht is te zien dat de kosten in 2020 ten opzichte van 2019 zijn toegenomen met € 1.432 duizend. Alle stijgingen bij elkaar hebben in 2020 voor een stijging van € 5 per deelnemer gezorgd. We lichten hieronder de ontwikkeling van de kosten voor het pensioenbeheer toe.

+€5

Ontwikkeling kosten per deelnemer (x € 1.000)	2020	2019
Pensioenuitvoeringskosten (jaarrekening)	21.927.000	20.494.706
Pensioenuitvoeringskosten die zijn toegewezen aan vermogensbeheerkosten	-1.557.250	-1.477.356
Totaal pensioenuitvoeringskosten t.b.v. de berekening kosten per deelnemer (A)	20.369.750	19.017.350
Totaal werknemers en gepensioneerden (B)	194.076	190.068
Kosten per deelnemer (A) / (B)	105	100

De kosten per deelnemer zijn niet alleen afhankelijk van het verschil in de pensioenbeheerkosten, maar ook van de ontwikkeling van het deelnemersbestand. Hieronder is de ontwikkeling van de kosten per deelnemer weergegeven, uitgesplitst naar de oorzaak:

- Bij een ongewijzigd deelnemersbestand zouden de kosten per deelnemer ten opzichte van 2019 zijn toegenomen met € 7 (kosten 2020/aantal deelnemers 2019) -/- (kosten 2019/aantal deelnemers 2019)
- Door het toegenomen aantal deelnemers zijn de kosten per deelnemer ten opzichte van 2019 toegenomen met € 5 (kosten 2020/aantal deelnemers 2020) -/- (kosten 2019/aantal deelnemers 2019).

Kosten per deelnemer 2020	Vershil a.g.v. ontwikkeling pensioenbeheerkosten	Vershil a.g.v. ontwikkeling deelnemersbestand	Afrondingsverschillen	Kosten per deelnemer 2019
€ 105	€ 7	- € 2	€ 0	€ 100

UITVOERINGSKOSTEN

6.2 KOSTEN VERMOGENSBEHEER

Kosten vermogensbeheer (x € 1.000)	2020	2019
In euro's		
Gemiddeld belegd vermogen	20.914.000	19.427.000
Totale kosten exclusief transactiekosten	41.146	40.510
Totale kosten inclusief transactiekosten	58.720	51.763
In procenten		
Kosten % (excl. transactiekosten)	0,20%	0,21%
Kosten % (incl. transactiekosten)	0,28%	0,27%

Het 'gemiddeld belegd vermogen' is bepaald op basis van de definitie die de Pensioenfederatie aanbeveelt. In deze definitie is het gemiddeld belegd vermogen gebaseerd op de stand aan het einde van iedere maand gedurende het jaar. De totale kosten voor vermogensbeheer in bovenstaande tabel zijn gelijk aan de kosten die we aan DNB rapporteren (jaarstaat J402). Bij het transparant maken van de kosten voor vermogensbeheer zijn de aanbevelingen en definities van de Pensioenfederatie in acht genomen.

Dat wil zeggen dat de cijfers zijn gebaseerd op aantoonbare kosten, of een resultaat zijn van schattingen die qua methodiek minimaal voldoen aan de vereisten van de Pensioenfederatie.

De kosten vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar:

- Beheerkosten
- Performance gerelateerde kosten
- Transactiekosten.

	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactiekosten	Totaal
Vastgoed	13.427		2.091	15.518
Aandelen	7.874		7.876	15.750
Vastrentende waarden	13.849		6.330	20.179
Alternatieve beleggingen	1.256	-461	-3	793
Overige beleggingen	387			387
Derivaten	1.175		1.280	2.455
Kosten fiduciair beheer	1.658			
Kosten bewaarloon	423			
Kosten bestuursbureau	1.558			
Overige kosten				
Totaal	41.607	-461	17.574	58.720

De transactiekosten zijn de kosten die we maken om effectentransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen. Dit komt bijvoorbeeld omdat er bij transacties in de categorie vastrentende waarden geen aparte kosten worden berekend. Deze zitten namelijk in het verschil tussen de bied- en laat-spread. In de volgende paragrafen gaan we dieper in op de kosten die in 2020 gemaakt zijn. Die vergelijken we met de kosten in 2019.

In de jaarrekening zijn kosten voor vermogensbeheer opgenomen van € 34.569 duizend. In onderstaand overzicht sluiten de kosten voor vermogensbeheer aan op de kosten die zijn opgenomen in de jaarrekening.

De post 'indirecte kosten vermogensbeheer' bestaat met name uit vermogensbeheerkosten in beleggingsfondsen die ten laste komen van het rendement van het beleggingsfonds. De transactiekosten zijn verwerkt in het beleggingsresultaat.

Bedragen x € 1.000	DIRECTE KOSTEN VERMOGENSBEHEER	INDIRECTE KOSTEN VERMOGENSBEHEER		TRANSACTIE-KOSTEN
	Jaarrekening	Overige indirecte beheerkosten (in koersen en beleggingsfondsen)	Algemene indirecte kosten	Transactiekosten
Vastgoedbeleggingen	13.882	284		2.091
Aandelen	10.194	146		7.876
Vastrentende waarden	6.487	7.361		6.330
Overige beleggingen	1.173	9		-3
Derivaten	1.175	-		1.280
Overige Kosten van vermogensbeheer (niet toe te rekenen aan asset categorie) inclusief kosten fiduciair beheer	1.658			
Bewaarloon			423	
Toerekening pensioenuitvoeringskosten vanuit pensioenbeheer			1.558	
	34.569	7.800	1.981	17.574
TOTAAL DIRECTE KOSTEN VERMOGENSBEHEER (JAARREKENING)		34.569		
TOTAAL INDIRECTE KOSTEN VERMOGENSBEHEER		9.781		
TOTAAL TRANSACTIEKOSTEN		17.574		
TOTAAL RECLASS*		-3.204		
TOTAAL VERMOGENSBEHEERKOSTEN		58.720		

*) Deze post bestaat voornamelijk uit overlopende kosten die zijn opgenomen in de B-010 rapportage (verantwoording kosten die betrekking hebben op het boekjaar).

UITVOERINGSKOSTEN

INZICHT IN BEHEERKOSTEN

Aansluiting met de jaarrekening

In de aanbevelingen voor uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie zijn de directe en indirecte kosten opgenomen. De aanbevelingen maken expliciet onderscheid tussen vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten opgenomen die direct bij ons in rekening zijn gebracht. De voor een deel geschatte direct toe te rekenen beleggingskosten binnen de beleggingsfondsen en transactiekosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. In de opstelling van de vermogensbeheerskosten in dit hoofdstuk zijn ook de kosten van advisering voor vermogensbeheer opgenomen. Er zijn meerdere factoren die van invloed zijn op de hoogte van de kosten. We geven hieronder aan welke factoren een belangrijke invloed op de kosten hebben.

Beleggingsmix

Het type belegging is in belangrijke mate bepalend voor de omvang van de beheerkosten. De belangrijkste 'drivers' tussen verschillende type beleggingen zijn afwegingen tussen zakelijke en vastrentende waarden, tussen liquide en illiquide beleggingen, tussen traditionele en alternatieve beleggingen en tussen beleggingen in ontwikkelde markten en opkomende markten. Bepaalde categorieën zijn weliswaar duurder, maar zijn geselecteerd, omdat ze naar verwachting bijdragen aan een betere rendement-risicoverhouding van de totale beleggingsportefeuille.

Schaalgrootte

Wanneer wij of onze fiduciaire beheerder schaalvoordelen kunnen behalen, vallen de kosten doorgaans lager uit.

Actief en passief beleggen

Bij actief beheer krijgt de manager de doelstelling mee om de relevante benchmark te verslaan, wat een hoger verwacht rendement betekent. Hier staan hogere kosten tegenover, omdat er veel tijd en energie nodig is voor onder andere het beleggingsproces, research en analisten. En er staat natuurlijk ook een hoger risico tegenover.

Overige factoren

Het beheer door een enkele manager of juist

meerdere managers heeft impact op de kosten. Daarnaast kan de keuze tussen een discretionaire oplossing en/of een beleggingsfonds invloed hebben op de hoogte van de kosten.

Beheerkosten

Hieronder geven we per categorie inzicht in de hoogte van de kosten aan de hand van de genoemde factoren. We kijken ook naar de kosten in 2019.

Vastgoed

De beheerkosten voor vastgoed bedroegen in 2020 € 13.427 duizend. Dit is een lichte stijging van € 531 duizend ten opzichte van 2019. De belangrijkste reden van de stijging, is de sterke groei van de omvang van de vastgoedportefeuille.

Aandelen

De beheerkosten voor aandelen bedroegen in 2020 € 7.874 duizend. Dit is € 702 duizend hoger dan in 2019. Deze stijging is met name het gevolg van het gestegen vermogen in aandelen en het feit dat we de MVB kosten onder de categorie aandelen verantwoordden.

Vastrentende waarden

De beheerkosten voor vastrentende waarden bedroegen in 2020 € 13.848 duizend. Dit is een stijging van € 1.434 duizend ten opzichte van 2019. De beheerkosten zijn met name gestegen, omdat het belegde vermogen in vastrentende waarden is toegenomen en omdat de korting op het High Yield fund in 2020 onder de kosten voor fiduciair beheer zijn verantwoord.

Alternatieve beleggingen, inclusief performance gerelateerde kosten

De beheerkosten voor alternatieve beleggingen bedroegen in 2020 € 1.256 duizend. Daarnaast bedroegen de performance gerelateerde kosten -/- € 461 duizend. In totaal bedroegen de kosten € 793 duizend. Dit is een daling van € 1.346 duizend ten opzichte van 2019. Deze daling komt doordat zowel de Private Equity- als de infrastructuurportefeuille in de verkoopfase zitten; het belegd vermogen in deze categorieën daalt dus. Daarnaast is in 2020 een gedeelte van de betaalde performance fee terugontvangen.

Derivaten

De beheerkosten voor derivaten bedroegen in 2020 € 1.175 duizend. Daarmee zijn de beheerkosten nagenoeg gelijk aan de beheerkosten in 2019 van € 1.151 duizend.

Kosten fiduciair

De kosten voor het fiduciair beheer bedroegen in 2020 € 1.658 duizend. Dit is minder dan de fiduciaire kosten in 2019 van € 2.411 duizend. De kosten zijn lager, omdat de MVB kosten in 2020 onder de kosten van aandelen zijn verantwoord. Deze MVB kosten bedroegen € 837 duizend.

Kosten bewaarloon

De bewaarloonkosten bedroegen in 2020 € 423 duizend. Dit is een stijging ten opzichte van de bewaarloonkosten in 2019. Die waren toen € 352 duizend. Dit is het gevolg van een toename van het belegd vermogen en een lichte stijging van het bewaartarief.

Kosten bestuursbureau

De kosten voor het bestuursbureau bedragen in 2020 € 1.588 duizend. Dit is een stijging van € 111 duizend ten opzichte van 2019.

Overige vermogensbeheerkosten

Deze kosten zijn in 2020 nihil. In 2019 waren deze kosten ook nihil.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten die we aan de beurs of aan een broker moeten betalen om een transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn niet altijd direct helder en zichtbaar, omdat ze onderdeel kunnen zijn van een prijs waarin de transactiekosten al zijn meegenomen. De transactiekosten zijn dan onderdeel van de zogenaamde nettoprijs. Vermogensbeheerders zijn vanuit toezichtwetgeving verplicht om te komen tot de beste uitvoeringsprijs. Dit draagt per transactie bij aan het bereiken van lage kosten. De deels geschatte transactiekosten in 2020 bedroegen € 17.574 duizend tegen € 11.253 duizend in 2019. Uitgedrukt als percentage van het totaal gemiddeld vermogen komt dit neer op 0,084% tegen 0,058% in 2019. De stijging van de transactiekosten is met name het gevolg van de toename in het transactievolume. Door de forse

koersdaling in het eerste kwartaal van 2020 was het transactievolume bij de portefeuille herschikking (rebalancing) in april groter dan normaal. Daarnaast is het transactievolume gestegen door een transitie in emerging markets aandelen.

Vastgoed

De transactiekosten voor vastgoed waren in 2020 met € 2.091 duizend hoger dan in 2019, want toen waren die € 1.046 duizend. Dit komt met name door een toename van het transactievolume.

Aandelen

De transactiekosten voor aandelen waren in 2020 € 7.874 duizend tegen € 6.473 duizend in 2019. De stijging is het gevolg van een groter transactievolume en een toename van de transactiekosten in het Emerging Market mandaat. Daar is een passief fonds omgezet in een actief fonds.

Vastrentende Waarden

De transactiekosten voor vastrentende waarden waren in 2020 € 6.330 duizend. Een toename van € 2.902 duizend vergeleken met 2019. Deze kostenstijging is het gevolg van een hoger transactievolume.

Overige transactiekosten

De transactiekosten van alternatieve beleggingen, derivaten en overige beleggingen waren in totaal € 1.280 duizend tegen € 306 duizend in 2019.

Kosten vermogensbeheer

Jaarlijks laten wij onderzoek doen naar de kosten die wij voor ons vermogensbeheer maken. We vergelijken onze kosten met een aantal andere pensioenfondsen die in omvang vergelijkbaar zijn met BPL Pensioen. Die groep vormt onze 'peer group'. Wij laten dit onderzoek uitvoeren door CEM Benchmarking. De uitkomsten van dit onderzoek zijn ieder jaar in september beschikbaar. Als gevolg van die ritmiek vermelden we in dit jaarverslag de kosten over 2019 en in het jaarverslag van 2021 vermelden we de kosten over 2020. Onze kosten voor vermogensbeheer waren in 2019 relatief laag: 22.0 basispunten ten opzichte van 30.9 basispunten van onze peer group. Dat is 25% lager, terwijl we een vergelijkbaar rendement hebben behaald als de pensioenfondsen uit onze peer group.

AANBEVELINGEN JAARWERK 2019

Raad van toezicht (Rvt)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
1.	<p>BPL Pensioen is een groen pensioenfonds</p> <p>De Raad constateert dat het bestuur de nodige stappen zet om voorbereid te zijn op de transitie naar een klimaat neutrale economie en is positief over de ambitie van het bestuur en de kennisuitwisseling die plaats vindt binnen en buiten de sector. De Raad beveelt aan dat het bestuur de noodzakelijke stappen blijft zetten om zijn naam als voortrekker op het terrein van maatschappelijk verantwoord beleggen eer aan te blijven doen.</p>	<p>Inzake de beleggingen wordt continue beoordeeld welke stappen BPL Pensioen nog kan nemen op het gebied van ESG en, meer specifiek, is Klimaat daarbij een belangrijk onderwerp. Zowel de fiduciair als de vastgoedbeheerder worden aangespoord om met voorstellen te komen voor de volgende stappen op het gebied van duurzaamheid.</p>		
2.	<p>De vier strategische pijlers:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Groen Fonds 2. Klaar voor de toekomst 3. De deelnemers bijstaan 4. Ontzorgen van de werkgever <p>De Raad raadt het bestuur aan om in 2020 tijdig en transparant te blijven communiceren over de financiële situatie en eventuele (verlagings-)maatregelen die aan het einde van het jaar aan de orde kunnen zijn. Aanbevolen wordt om zoveel als mogelijk de samenwerking met andere pensioenfondsen op te zoeken die mogelijk ook maatregelen moeten nemen, kennis over communicatie uit te wisselen, en te onderzoeken of eenduidige communicatielijnen mogelijk zijn binnen de sector.</p>	<p>In iedere PCC-vergadering in 2020 is aandacht besteed aan de communicatie over mogelijke maatregelen als gevolg van onze financiële positie. De samenwerking met andere fondsen verloopt via de Pensioenfederatie én TKP Pensioen. Op die manier zoekt BPL Pensioen zoveel mogelijk naar efficiëntie en leren we van initiatieven en onderzoeken van andere fondsen.</p>		
3.	<p>Governance:</p> <p><i>Bestuurlijke continuïteit en geschiktheid</i></p> <p>De Raad herhaalt de meer algemene aanbevelingen aan het bestuur om voldoende aandacht te blijven besteden aan de borging van de bestuurlijke continuïteit en kennis binnen het bestuur en bestuursbureau, onder meer door voor het bestuur de geschiktheidsprofielen periodiek te evalueren, de functievereisten waar nodig aan te scherpen in de profielen, zo mogelijk ten minste een jaar van te voren over (her)benoemingen en de functievereisten te communiceren met de voordragende instanties en zo nodig (interne) opleiding aan te bieden ter bevordering van de geschiktheid van kandidaat bestuurders.</p>	<p>De bestuurlijke continuïteit, effectiviteit en kennis binnen het bestuur en bestuursbureau hebben onze aandacht. In 2020 ondernamen we diverse acties met oog op de bestuurlijke continuïteit en effectiviteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ We hebben teruggekeken op de verkiezingen in 2018 en de benoeming van een pensioengerechtigdenvertegenwoordiger in ons bestuur. 		

Raad van toezicht (Rvt)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
	<p>Governance: <i>Bestuurlijke continuïteit en geschiktheid</i></p> <p>De Raad beveelt voorts aan dat het bestuur blijft inzetten op het bewerkstelligen van een goede verstandhouding met de gepensioneerdvereniging die de afgelopen jaren enkele procedures aanspande tegen BPL Pensioen, in het belang van de gepensioneerden bij BPL Pensioen.</p>	<p>De lessons learned uit deze zelfreflectie zijn verankerd in onze bestuurlijke processen. De Raad van toezicht heeft ook input gegeven in voor deze reflectie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Begin 2020 hebben we nieuwe functieprofielen voor ons bestuur vastgesteld. In de individuele functioneringsgesprekken van bestuurders met de voorzitters die in juni en juli 2020 plaatsvonden, is expliciet bij de deskundigheidseisen en competenties stil gestaan. Eventuele ontwikkeltrajecten zijn in de functioneringsgesprekken gemaakt. In de bestuursvergadering van 16 juli 2020 is het collectieve opleidingsplan 2020 vastgesteld. De geactualiseerde geschiktheids- en competentiematrix én het geactualiseerde geschiktheidsbeleid zijn op 24 september 2020 vastgesteld. De bespreking leidde tot het aanpassen van de functieprofielen op enkele punten. ■ In 2021 zullen we met voordragende organisaties en gepensioneerdverenigingen overleg voeren over opvolging, conform het opvolgingsbeleid dat is opgenomen in het geschiktheidsbeleid. 		

AANBEVELINGEN JAARWERK

Raad van toezicht (Rvt)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
4.	<p>Governance: <i>Gedrag en cultuur</i></p> <p>Na einde boekjaar heeft de coronacrisis zijn intrede gedaan in Nederland. Dat betekent dat ook het bestuur van BPL Pensioen virtueel vergadert, hetgeen nieuwe uitdagingen meebrengt om de zorgvuldigheid en evenwichtigheid van de besluitvorming te waarborgen. De Raad beveelt aan om in de zelfevaluatie van 2020 ook aandacht aan dit aspect te besteden. De Raad beveelt daarnaast aan de zelfevaluatie jaarlijks op een vast tijdstip in de jaarcyclus op te nemen en om hierover transparant en tijdig - na de bespreking hiervan door het bestuur - schriftelijk terug te koppelen aan de Raad.</p>	<p>De bestuurlijke zelfevaluatie in 2020 is gedaan door terug te kijken op de verkiezingen in 2018 en de benoeming van een pensioengerechtigdenvertegenwoordiger in ons bestuur. Als gevolg van de coronacrisis is een bestuurlijk crisismanagementteam (CMT) opgericht. Het CMT zullen we op enig moment ook weer ontbinden. We hebben ook een Continuïteitsplan vastgesteld. Daardoor is de continuïteit van ons bestuur en onze besluitvorming gewaarborgd. Na de crisis zullen we alle de genomen stappen evalueren.</p>		
5.	<p>Governance: <i>Sleutelfuncties</i></p> <p>De Raad beveelt het bestuur aan om in 2020, mede naar aanleiding van IORPII, het Handboek Integraal Risicomanagement te actualiseren en de werking van de sleutelfuncties in de praktijk te evalueren.</p>	<p>Door de Risicocommissie is het Risicomanagementhandboek geactualiseerd. Het handboek is in mei 2020 door ons bestuur vastgesteld. De evaluatie van de implementatie van IORPII en de werking van de sleutelfuncties was ingepland in december 2020. De evaluatie van de implementatie van IORP II en de werking van de sleutelfuncties is uitgesteld en heeft in februari 2021 plaatsgevonden.</p>	Q4 2020	De evaluatie is verplaatst naar februari 2021
6.	<p>Financieel: <i>Financiële opzet</i></p> <p>De Raad beoordeelt de financiële opzet van het pensioenfonds als onverminderd kwetsbaar voor mogelijke verlagingen van de pensioenen. De Raad beveelt aan om het financieel crisisplan te evalueren en uit te breiden met een stappenplan hoe te handelen in een crisissituatie.</p>	<p>Is inmiddels uitgevoerd.</p>		Afgerond

Raad van toezicht (Rvt)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
7.	<p>Financieel: <i>Evaluatie transitie beleggingsportefeuille</i></p> <p>De Raad heeft in 2018 aanbevolen om de ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille jaarlijks te evalueren om zo inzicht te krijgen of aan de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het besluit tot aanpassing van de beleggingsportefeuille wordt voldaan. Daaraan voegt de Raad toe dat het zinvol is om een aanvullend kader te scheppen voor de evaluatie door te benoemen op welke termijn de afwijkingen als relevant worden beschouwd en welke acties dan eventueel kunnen worden ondernomen.</p>	<p>Jaarlijks vindt een evaluatie plaats van de beleggingscategorieën waarin BPL Pensioen belegt. Ook vindt er een evaluatie plaats van de managers die ons vermogen beheren. Tenslotte voeren we tenminste eens in de drie jaar een ALM- studie uit. Dan kijken we of de beleggingsstrategie nog de meest optimale strategie voor BPL Pensioen is. De termijn waarop we een beleggingscategorie en manager beoordelen is vijf jaar. Als de prestaties van een categorie of manager over die periode niet aan de verwachtingen heeft voldaan, overwegen we om die categorie of manager te vervagen.</p>		
8.	<p>Uitvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Veranderprogramma bij TKP (TKP Connect) ■ Informatietechnologie ■ Informatiebeveiliging <p>De Raad constateert dat het bestuur, conform de aanbeveling van de Raad van vorig jaar, goed aangehaakt blijft op het veranderprogramma van TKP. De Raad beveelt het bestuur aan om te blijven monitoren of de overgang naar het nieuwe pensioenadministratiesysteem met de nodige waarborgen is omgeven en of uitvoering van de nieuwe pensioencontracten die nu nog landelijk worden uitgewerkt tijdig mogelijk zullen zijn als sociale partners daarvoor zullen kiezen.</p> <p>Ook heeft de Raad in 2019 aanbevolen om de pensioenuitvoerder te laten terugkoppelen of het voordelen biedt een verzekering af te (laten) sluiten voor het risico op cybersecurity. Het bestuur zal hierover nog terugkoppelen.</p>	<p>De bewaking van het veranderprogramma van TKP (TKP Connect) zetten we onveranderd voort.</p> <p>De Risicocommissie pakt de aanbeveling op over het laten terugkoppelen vanuit de pensioenuitvoerder. Deze aanbeveling betreft de vraag of het voordelen biedt een verzekering af te (laten) sluiten voor cyberrisico.</p>		

AANBEVELINGEN JAARWERK

Raad van toezicht (Rvt)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
9.	<p>Aanbeveling voor ontwikkelingen na einde boekjaar <i>Coronacrisis</i></p> <p>Na einde boekjaar heeft de coronacrisis zijn intrede gedaan in Nederland. Het bestuur heeft hiervoor een crisisteam ingericht en handelt conform crisisplan. De continuïteit van de bedrijfsvoering is tot dusver binnen het bestuur en het bestuursbureau geborgd. Dit geldt ook voor de pensioenuitvoering bij TKP. De pensioenen kunnen op tijd worden uitbetaald. Werkzaamheden worden veelal vanuit huis verricht door het bestuur, zijn organen en de uitvoeringsorganisatie. De Raad beveelt het bestuur mede om die reden aan bedacht te zijn op een eventuele toename van het cybercrime risico en de beheersingsmaatregelen hierop te blijven inrichten.</p>	<p>Een eventuele toename van cyberrisico bewaken we vanuit ons risicomangement en maakt onderdeel uit van de uitvraag bij onze pensioenuitvoerder.</p>		
Verantwoordingsorgaan (VO)				
10.	<p>Governance:</p> <p>Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om het VO te blijven informeren en te betrekken bij (externe) ontwikkelingen, waarbij tijdigheid een aandachtspunt blijft.</p>	<p>Ons bestuur neemt deze aanbeveling over. Voor de gezamenlijke vergaderingen van ons bestuur en het VO is een schema opgesteld om de aanwezigheid van bestuursleden te vast te leggen. Die hangt samen met de agenda en de betreffende aandachtsgebieden. Verder zijn er jaarlijks twee themasessies met het bestuur, VO en de Rvt.</p>		
11.	<p>Governance:</p> <p>Het VO doet de aanbeveling richting het bestuur aandacht te houden voor de eigen rol in contact met sociale partners.</p>	<p>Ons bestuur en de gemandateerde delegatie van de sociale partners hebben in 2020 met het oog op de financiële positie van ons fonds een aantal keren gesproken over de verantwoordelijkheden van ons bestuur en sociale partners. In 2021 starten we de gesprekken over de overeenkomst opdrachtaanvaarding vanaf 2022.</p>		

Verantwoordingsorgaan (VO)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
12.	Governance: Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur een passende missie aan te houden met bijbehorende strategie en vanuit die missie en strategie te handelen en beleid te ontwikkelen.	BPL Pensioen stelt jaarlijks strategische doelstellingen op en we rapporteren hierover in ons jaarverslag. Bij bestuurlijke besluitvorming betrekken we de vier strategische pijlers. In 2021 zullen we de missie, visie en strategie opnieuw doorlopen en actualiseren.		
13.	Governance: Het VO doet de aanbeveling om de manier waarop de zetels voor pensioengerechtigden in het bestuur (en VO) worden ingevuld te evalueren en hierbij de mogelijkheid van getrapte verkiezingen mee te nemen.	We nemen deze aanbeveling over en zullen dit onderwerp bespreken tijdens in een strategisch overleg in 2021.		
14.	Governance: Het VO doet de aanbeveling om de continuïteit en kwaliteit te bewaken bij de invulling van zetels van bestuurders, zodat het pensioenfonds toekomstbestendig is.	We nemen de aanbeveling van het VO over. We hebben in 2019 een nieuw geschiktheidsbeleid vastgesteld. De genoemde aandachtspunten zijn onderdeel van dat beleid. In 2021 zullen we in overleg treden met de voordragende partijen en gepensioneerdenverenigingen over opvolging in ons bestuur. Zo hebben we dat beschreven in ons opvolgingsbeleid dat onderdeel is van het geschiktheidsbeleid.		
15.	Governance: Het VO doet de aanbeveling om ook de continuïteit en kwaliteit van het bestuursbureau te bewaken.	We nemen de aanbeveling van het VO over. Er vindt een jaarlijkse evaluatie van en met het bestuursbureau plaats, waarin we continuïteit en kwaliteit bespreken.		

AANBEVELINGEN JAARWERK

Verantwoordingsorgaan (VO)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
16.	Communicatiebeleid: Het VO beveelt aan de begrijpelijkheid van de communicatie te toetsen en waar nodig te verbeteren. Het VO vindt het belangrijk dat de communicatie duidelijk en helder voor iedereen is, zodat de boodschap die gecommuniceerd wordt ook haar doel bereikt. Hiernaar moet het bestuur altijd blijven streven.	Dit is een vast aandachtspunt in alle communicatie we ontwikkelen. De nieuwe website is daar een mooi voorbeeld van. Niet alleen de teksten, maar ook het ontwerp zijn tijdens de bouw continue getoetst. Ook mailingen toetsen we zoveel mogelijk vooraf. We betrekken daar ook de communicatiewerkgroep van het VO bij.		
17.	Communicatiebeleid: Als er gecommuniceerd moet worden over kortingen, dan dient het bestuur dit uiterst zorgvuldig te doen en pas nadat de Communicatie Commissie als klankbord mee heeft kunnen lezen.	Communicatie over mogelijke maatregelen zijn in 2020 een vast agendapunt voor de PCC geweest. Gelukkig hebben we uiteindelijk geen maatregelen hoeven treffen.		
18.	Communicatiebeleid: Het VO is van mening dat het bestuur zich moet blijven inspannen om de deelname aan de digitale communicatie (o.a. mijnbplpensioen.nl) met belanghebbenden te vergroten.	In alle relevante uitingen wijzen we op het doorgeven van een communicatievoorkeur. Nieuwe deelnemers vragen we direct een mailadres door te geven. In 2021 zal aanvullend hierop een campagne plaatsvinden.		
19.	Financiële situatie en beleggingsbeleid: Het VO is van mening dat de koers die het bestuur zet met het maatschappelijk verantwoord beleggen moet worden voortgezet.	We nemen de aanbeveling van het VO over. Het VO is in de themabijeenkomst van 1 juli 2020 betrekken bij ons maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.		
20.	Financiële situatie en beleggingsbeleid: Het VO beveelt het bestuur aan om voortdurend kritisch te blijven op het uitgezette (strategisch) beleggingsbeleid en dit continu te evalueren. Het VO beveelt daarbij aan ook nieuwe (wetenschappelijke) inzichten die zich in de loop van de tijd presenteren in deze evaluaties mee te nemen. Het VO ziet graag dat het VO beter wordt meegenomen in de uitvoering van het (strategisch) beleggingsbeleid en de uitkomsten van evaluaties.	We bewaken onze beleggingsresultaten continu en blijven kritisch op de beleggingsrendementen.		

Verantwoordingsorgaan (VO)				
Nr.	Omschrijving aanbeveling/bevinding	Reactie	Planning	Status
21.	Financiële situatie en beleggingsbeleid: Het VO vindt het belangrijk dat het bestuur zich in blijft zetten om de kosten per deelnemer laag te houden.	Bij ieder besluit kijken we kritisch naar de kosten. BPL Pensioen let op een juiste kosten-service-balans. In 2019 zijn de kosten per deelnemer met € 1 gedaald ten opzichte van 2018. In 2020 zijn de kosten helaas gestegen ten opzichte van 2019.		
22.	Risicomanagement: Het VO ziet verbetering ten opzichte van voorgaande jaren, maar beveelt aan het VO regelmatig te informeren over de invulling en werking van het risicomanagement binnen BPL Pensioen.	We nemen deze aanbeveling over en zal het VO regelmatig (laten) bijpraten over het risicomanagement en risicobeheer.		
23.	Risicomanagement: Het VO beveelt het bestuur aan specifiek aandacht te besteden aan de beheersing van IT-risico's en het VO hierover te informeren.	We nemen deze aanbeveling over.		

AANBEVELINGEN JAARWERK

1. INLEIDING

De Raad van toezicht (de "Raad") geeft met dit verslag inzicht in zijn werkzaamheden, observaties en aanbevelingen over 2020. De Raad legt daarnaast met dit verslag verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over de uitvoering van zijn taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden.

BPL Pensioen is het pensioenfonds van en door groen, op een groene wijze uitgevoerd. Het motto van BPL Pensioen is 'samen werken voor later'. Het is één van de grotere bedrijfstakpensioenfonds in Nederland. Daarbij past dat het bestuur ambitieuze doelstellingen heeft geformuleerd. De Raad neemt het hoge ambitieniveau van het bestuur als uitgangspunt bij het vervullen van het intern toezicht.

De Raad heeft de wettelijke taak om toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. Er wordt een algemeen oordeel gegeven over het functioneren van het bestuur en toegezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De Raad staat het bestuur met raad terzijde en heeft op grond van de wet en statuten goedkeuringsrechten ten aanzien van specifieke bestuursbesluiten. De wijze waarop de Raad functioneert is vastgelegd in een reglement. De Raad heeft dit reglement in 2020 aangepast om de continuïteit van de besluitvorming te borgen bij belet. Naast het wettelijk kader en de statuten past de Raad de Code Pensioenfonds en de Toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP-code) toe.

In 2020 heeft de Raad drie keer vergaderd met het voltallige bestuur, vier keer met de bestuursvoorzitters, twee keer met het Verantwoordingsorgaan en drie keer met een delegatie van het Verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft de Raad deelgenomen aan een themasessie met het voltallige bestuur en het Verantwoordingsorgaan en zijn er verschillende besprekingen met de twee bestuursvoorzitters geweest. Ook was er overleg met de actuaire, accountant, compliance officer en sleutelfunctiehouders en waren de leden bijvoorbeeld aanwezig bij (online) deelnemersbijeenkomsten. Waar relevant kan onder "de deelnemers" in dit verslag ook worden verstaan de gewezen deelnemers, gepensioneerden, hun nabestaanden en de werkgevers.

2. PLAN VAN AANPAK EN SPECIFIEKE TOEZICHT THEMA'S 2020

Voor het intern toezicht van BPL Pensioen is het plan van aanpak een belangrijk document. De Raad stelt jaarlijks een plan van aanpak vast, nadat het is besproken met het Verantwoordingsorgaan en het bestuur. In dit plan staat voor welke thema's het intern toezicht dat jaar extra aandacht heeft. Het plan wordt zo nodig gedurende het jaar bijgesteld. Onderdeel van de aanpak is ook dat de Raad gedurende het jaar goed afstemt met het bestuur en Verantwoordingsorgaan over deze thema's en de invulling ervan door het bestuur.

De Raad heeft in 2020 naast de algemene wettelijke taken, specifiek aandacht gegeven aan de hiernaast genoemde thema's, met strategisch belang voor BPL Pensioen.

In dit verslag leest u in paragraaf 5 de bevindingen en aanbevelingen van de Raad over deze thema's. In het verslag staat ook de samenstelling van de Raad. Daarover leest u in paragraaf 3. De door de Raad uitgeoefende goedkeuringsrechten staan in paragraaf 4.

- STRATEGIE, waaronder evaluatie van de strategie en doelstellingen betreffende communicatie, klantbediening en het nieuwe pensioenstelsel
- GOVERNANCE, waaronder continuïteit van het bestuur en bestuurlijke effectiviteit, de binding van bestuursleden met de voordragende instanties, inrichting en implementatie van sleutelfuncties en versteviging van risicomanagement
- FINANCIËEL, waaronder de financiële positie van BPL Pensioen, evaluatie van beleggingscategorieën en renteafdekking en de bestuurlijke evenwichtige belangenafweging
- UITVOERING, waaronder adequaat risicobeheer rondom de beleggingen, cyberrisk en informatiebeveiliging (bij TKP Pensioen en bestuursbureau Actor) en het veranderprogramma van TKP Pensioen
- INTEGRITEIT, waaronder de systematische risicoanalyse van integriteitsrisico's

3. SAMENSTELLING RAAD EN FUNCTIONEREN RAAD

In de Raad nemen de volgende leden plaats: de heer Dirk Duijzer (voorzitter), mevrouw Monique van der Poel (lid) en mevrouw Trudy van der Kloet (lid). De Leden van de Raad worden voor de duur van vier jaar benoemd en kunnen één keer worden herbenoemd. Met het aan- en aftreedschema is de continuïteit binnen de Raad geborgd (zie tabel 1).

De samenstelling van de Raad is conform het diversiteitsbeleid van BPL Pensioen en in lijn met de eisen die de Raad, de toezichthouder, Code Pensioenfondsen en VITP-toezichtcode hieraan stellen. De leden hebben verschillende persoonlijkheden en expertisegebieden

(zie tabel 2), waarbinnen zij allen geruime tijd ervaring hebben opgebouwd. Ook naar leeftijdsopbouw en geslacht is er diversiteit: één dame is jonger dan 40 jaar en één dame en één heer zijn boven de 50. Bij nieuwe benoemingen is vergroting van diversiteit nog te bereiken door een lid te benoemen met een andere culturele achtergrond dan de Nederlandse.

BPL Pensioen stelt hoge eisen aan de deskundigheid van de Raad. De leden van de Raad moeten vanaf het moment van benoeming het hoogste expert-niveau hebben voor het eigen aandachtsgebied en deze kennis op peil houden; hieraan hebben de leden ook in 2020 voldaan. Voorts heeft de Raad het eigen functioneren geëvalueerd. De evaluatie was positief en de aandachtspunten die hieruit voortkwamen zijn direct geïmplementeerd.

Leden	Functie	Benoemd sinds	Einde termijn	Uiterste aftreiddatum
Dirk Duijzer	Voorzitter	1 januari 2015	1 januari 2023	1 januari 2023
Monique van der Poel	Lid	1 november 2017	1 november 2021	1 november 2025
Trudy van der Kloet	Lid	1 december 2019	1 december 2023	1 december 2027

* Tabel 1 - Aan- en aftreedschema.

Samenstelling Raad Aandachtsgebied (Expertniveau E)

Dirk Duijzer Monique van der Poel Trudy van der Kloet	Governance, compliance en beleggingsbeleid Communicatie, pensioenbeleid en juridische zaken Risicomanagement en actuariaat
---	--

* Tabel 2 – Samenstelling raad van toezicht BPL Pensioen

4. UITOEFENING GOEDKEURINGSRECHTEN

In het verslagjaar heeft het bestuur goedkeuring verzocht over de volgende onderwerpen en heeft de Raad goedkeuring verleend inzake de:

- vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2019

- vaststelling van de functieprofielen van de bestuurders en sleutelfunctiehouders
- wijziging van het reglement vacatievergoeding.

Tevens is de Raad gehoord over de voorgenomen benoeming van twee aspirant bestuursleden. Ook heeft de Raad het bestuur terzijde gestaan met raad en zijn diverse aanbevelingen gedaan gedurende het verslagjaar (zie paragraaf 5).

5. OBSERVATIES EN AANBEVELINGEN RAAD VAN TOEZICHT

De observaties en aanbevelingen van de Raad sluiten aan op de thema's uit het plan van aanpak van de Raad.

5.1 ALGEMEEN

De Raad hanteert als uitgangspunt dat het bestuur op een goede manier opvolging aan de aanbevelingen geeft. In het geval een aanbeveling niet of deels wordt opgevolgd, geeft het bestuur een goede onderbouwing. Het bestuur houdt de Raad op reguliere basis op de hoogte over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen die zijn gedaan. De Raad constateert dat de opvolging van de aanbevelingen die de raad in de dialoog met het bestuur heeft gedaan, gewoonlijk goed is en adequaat wordt opgepakt. De Raad heeft het Verantwoordingsorgaan hier in meegenomen tijdens het verslagjaar. De dialoog met het bestuur en het Verantwoordingsorgaan heeft de Raad beide als constructief en professioneel ervaren. Begin 2021 is de wijze van afstemming en terugkoppeling tussen het bestuur en de Raad geëvalueerd en zijn afspraken gemaakt om tot een nog effectievere samenwerking te komen.

5.2 DE VIER STRATEGISCHE PIJLERS

Uitgangspunt is dat de strategie, de doelstellingen en beleidsuitgangspunten consistent zijn met de missie van het fonds en dat het risicobeleid en de risicohouding consistent zijn met de strategie.

Het bestuur heeft de missie en visie van het pensioenfonds uitgewerkt in vier strategische pijlers, die resulteren in een routekaart. In 2018 heeft het bestuur voor de eerste keer een strategisch jaarplan opgesteld. Mede op aangeven van de Raad heeft het bestuur de strategiedocumenten in 2020 aangescherpt en de doelstellingen en het stappenplan nader geconcretiseerd.

De uitvoering van het plan is belegd in de verschillende bestuurlijke commissies en in het bestuur. De Raad monitort de opvolging ervan.

In 2020 heeft het bestuur voor het eerst de Eigen Risico Beoordeling uitgevoerd op de strategische risico's. Het bestuur heeft zich de vraag gesteld welke risico's er zijn waardoor de strategische pijlers niet volledig zouden kunnen worden waargemaakt en welke beheersmaatregelen daarbij passen. De Raad heeft het proces geobserveerd. Een van de waarnemingen is dat er voor elke strategische pijler inzichten zijn opgedaan door het bestuur, die laten zien dat de strategie aan herijking toe zou kunnen zijn. Deze herpositionering van de strategie staat op de agenda van het bestuur voor 2021.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan in 2021 een adequate follow up te geven aan de uitkomsten van de Eigen Risico Beoordeling. Daarbij geeft de Raad mee aan het bestuur met name voldoende aandacht te geven aan het goed operationaliseren van de strategie volgens een gedegen proces.

De eerste strategische pijler is:

'BPL Pensioen is een groen pensioenfonds'.

De Raad constateert dat het bestuur stappen vooruit blijft zetten om zijn naam als een van de voortrekkers op het terrein van maatschappelijk verantwoord beleggen eer aan te blijven doen. Op het gebied van naleving en monitoring van ESG, maar ook bij het specifiek formuleren van klimaatbeleid, inclusief de (mogelijkheden tot) omschakeling naar een klimaat neutrale economie. Zo is nader onderzocht hoe de CO₂ uitstoot in de vastgoedportefeuille kan worden gereduceerd en het bouwen van uitsluitend duurzame woningen gecontinueerd. Ook de fiduciair en vastgoedbeheerder worden door het bestuur aangespoord om stappen te blijven zetten op dit vlak.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan de beleggingsportefeuille verder te blijven verduurzamen en de boodschap over de relevantie van deze verduurzaming nog beter uit te dragen aan de belanghebbenden van het fonds. Enerzijds in relatie tot de bij hen getoetste behoeften. Anderzijds in relatie tot de rendementsdoelstelling en bijdrage daaraan door dergelijke beleggingen.

De tweede, derde en vierde strategische pijlers zijn:

'Klaar voor de toekomst',

'De deelnemer bijstaan' en

'Ontzorgen van de werkgever'.

BPL Pensioen wil ervoor zorgen dat werkgevers en deelnemers vertrouwen hebben in BPL Pensioen en tevreden blijven over de klantbediening en de wijze waarop BPL Pensioen tegemoet komt aan de behoeften van de agrarische en groene sector. Uitgangspunt daarbij is dat ook wanneer de huidige verplichte deelneming in het fonds ooit mocht wegvallen – alhoewel dit niet de inzet is van het kabinet – werkgevers en werknemers in de agrarische en groene sector blijven kiezen voor BPL Pensioen.

De Raad stelt vast dat het bestuur in 2020 tijdig en duidelijk op verschillende momenten heeft gecommuniceerd aan de deelnemers en sociale partners over de financiële situatie bij BPL Pensioen en de mogelijke effecten op de pensioenen. Onder meer via de website, tijdens een webinar, in een persoonlijke brief en in een speciale editie van het BPL Pensioen magazine. Het bestuur heeft de fondsorganen en sociale partners daarover geïnformeerd op meerdere momenten, aan de hand van het werkdocument 'communicatieplan verlagen'. Ook waardeert de Raad dat het bestuur de samenwerking met andere fondsen heeft gezocht via de Pensioenfederatie én TKP Pensioen over communicatie rondom potentiële pensioenverlagingen, zodat ook geleerd kon worden van initiatieven en onderzoeken van andere fondsen.

Het nieuwe pensioencontract

Om tijdig klaar te zijn voor de implementatie van de Wet toekomst pensioenen en keuzes die sociale partners daarin zullen moeten maken de komende jaren, heeft het bestuur een kalender ontwikkeld met de behandeling van de verschillende relevante onderwerpen, waarin ook de fondsorganen worden meegenomen. Ook zijn er diverse gesprekken gevoerd met sociale partners. De Raad heeft het proces gevolgd en constateert in 2020 in voldoende mate inzicht te hebben gekregen in de wijze waarop het bestuur zich voorbereidt op het nieuwe pensioencontract en toekomstige beslistrajecten, inclusief het in kaart brengen van mogelijke implicaties voor de pensioenuitvoeringsorganisatie.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan in 2021 tijdig een goed plan van aanpak gereed te hebben om de noodzakelijke stappen te zetten, met oog op een beheerste overgang naar het nieuwe pensioencontract. Daarbij zal de Raad er tevens op toezien dat het bestuur de sociale partners en het Verantwoordingsorgaan goed meeneemt en faciliteert in hun besluitvorming.

5.3 GOVERNANCE

De Raad hanteert als uitgangspunt dat de structuur van het fonds, het bestuursmodel en de samenstelling van het bestuur een goede besturing moet waarborgen. Daarbij opereren het bestuur en de fondsorganen transparant en gaan zij met besef en respect voor een ieders rol met elkaar om. Individuele bestuurders en het bestuur als geheel voldoen aan de geschiktheidseisen, die voor een fonds van deze omvang gelden.

De bestuurlijke continuïteit, effectiviteit en kennis binnen het bestuur hebben de aandacht van de Raad, inclusief de eisen die, om effectief te kunnen besturen, vanuit het bestuur moeten worden gesteld aan de professionaliteit van de bestuursondersteuning. In 2020 ondernam het bestuur diverse acties met het oog op de bestuurlijke continuïteit en effectiviteit. Het bestuur heeft, onder meer met input van de Raad, uitgebreid gereflecteerd op het eigen functioneren rondom de verkiezingen in 2018 en de benoeming van een pensioengerechtigdenvertegenwoordiger in het bestuur. De Raad beoordeelt de wijze waarop de zelfreflectie is uitgevoerd als positief. De lessons learned uit deze zelfreflectie verankert het bestuur in de bestuurlijke processen van het bestuur.

Begin 2020 zijn nieuwe functieprofielen voor het bestuur vastgesteld. In de individuele functioneringsgesprekken van bestuurders met de voorzitters, die in juni en juli 2020 plaatsvonden is expliciet bij de deskundigheidseisen en competenties stil gestaan. Naast persoonlijke ontwikkelplannen is ook een collectief opleidingsplan 2020 vastgesteld en is het geschiktheidsbeleid geactualiseerd.

In het voorjaar van 2020 hebben verkiezingen voor de bestuurder namens pensioengerechtigden met het aandachtsgebied integraal risicomanagement succesvol plaatsgevonden. Mevrouw Vlastuin is benoemd tot bestuurder namens pensioengerechtigden. Daarnaast is na een succesvol opleidingstraject de heer Douma in februari 2021 met positief

besluit van DNB door het bestuur benoemd als bestuurder namens de werkgevers. Het bestuur heeft zich in 2020 ingezet voor het bewerkstelligen van een goede verstandhouding met de gepensioneerdvereniging. Ten slotte heeft het bestuur gesprekken gevoerd met de verschillende voordragende organisaties over opvolging, conform het opvolgingsbeleid dat is opgenomen in het geschiktheidsbeleid.

Aanbeveling 2021

De Raad vraagt het bestuur om blijvende aandacht te hebben voor borging van de bestuurlijke continuïteit en kennis binnen het bestuur.

De Raad beveelt het bestuur aan om hun eigen verwachtingen ten aanzien van de professionaliteit van de bestuursondersteuning in kaart te brengen die zij noodzakelijk achten om als high performance team te kunnen opereren. Volgens de Raad ligt het voor de hand om dit bestuurlijke proces te doorlopen met externe ondersteuning.

Gedrag en cultuur

Begin 2020 heeft de coronacrisis zijn intrede gedaan. Dat betekent dat ook het bestuur van BPL Pensioen online vergadert, hetgeen nieuwe uitdagingen meebrengt om de kwaliteit van de besluitvorming te waarborgen. De Raad ziet met genoegen dat het bestuur ondanks de online vergaderingen goed is blijven functioneren, waarbij extra aandacht wordt gegeven aan goede boardroom dynamics aangezien deze lastiger aan te voelen kunnen zijn via videobellen dan in persoon. Er is ten tijde van het ontstaan van de Covid 19-situatie een bestuurlijk crisismanagementteam (CMT) ingesteld om in crisissituaties versneld besluiten te kunnen nemen. Het bestuur heeft bovendien een Continuïteitsplan vastgesteld en een crisisprotocol opgenomen in het financieel crisisplan, waarin de continuïteit van het bestuur en de besluitvorming is geborgd. Tevens heeft het bestuur de statuten aangepast om het bestuurlijke besluitvormingsproces te borgen in crisissituaties.

Het bestuur heeft ten slotte in 2020 een uitgebreide zelfevaluatie verricht, met externe ondersteuning, waarbij deels ook de Raad en het Verantwoordingsorgaan zijn betrokken. De Raad waardeert de wijze waarop de zelfevaluatie is uitgevoerd.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan om de bevindingen uit de zelfreflectie en zelfevaluatie 2020 niet alleen te implementeren, maar ook de lessons learned bij een volgende evaluatie te betrekken.

Sleutelfuncties

Het jaar 2020 stond in het teken van het inbedden van de sleutelfuncties in de governance van het fonds. De Raad heeft in dat verband diverse (kennismakings-)gesprekken gevoerd met de sleutelfunctiehouders. Observatie van de Raad is dat het voor de sleutelfunctie risicobeheer, die wordt ingevuld door een bestuurslid, een opgave kan zijn om met verschillende petten op een effectieve vorm van samenwerking met en binnen het bestuur te vinden. De Raad vindt het een positieve ontwikkeling dat de sleutelfuncties het intern toezicht steeds beter gaan versterken, mede door het opleveren van periodieke rapportages en het voeren van besprekingen hierover.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan om (de werking van) de sleutelfuncties na circa een jaar te evalueren en zodanig in te bedden in de organisatie dat deze steeds effectiever bijdragen aan de kwaliteit van de besluitvorming en het risicobeheer.

5.4 FINANCIËEL

Uitgangspunt is dat het bestuur zich bij de vervulling van zijn taak richt naar de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken deelnemers en werkgevers en ervoor zorgt dat deze zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

Daarbij voert het fonds een beleid dat gericht is op het duurzaam beheersen van te lopen financiële risico's.

Financiële opzet

De financiële positie van het pensioenfonds is

ook in 2020 onverminderd kwetsbaar gebleven, waardoor helaas mogelijke verlagingen van de pensioenen in beeld bleven. Het bestuur heeft voorts het financieel crisisplan geëvalueerd en uitgebreid met een stappenplan hoe te handelen in een crisissituatie.

De Raad heeft de besluitvorming van het bestuur met betrekking tot de financiële positie en opzet, de opdracht van sociale partners in relatie tot de premie en opbouw en gebruikmaking van de ministeriële vrijstellingsregeling kritisch gevolgd. De Raad constateert dat het bestuurlijke proces van evenwichtige belangenafweging en de verschillende invalshoeken daarbij intensief zijn doorlopen. Gegeven het feit dat de sociale partners in 2019 de premie voor 2020 (25%) en 2021 (26,4%) al hadden vastgesteld en de kostendekkendheid van de premie onder druk stond, heeft het bestuur het opbouwpercentage met ingang van 1 januari 2021 verlaagd naar 1,70%. Ook heeft het bestuur eind 2020 besloten om gebruik te maken van de ministeriële vrijstellingsregeling om pensioenverlagingen af te wenden, bij een actuele dekkingsgraad onder het minimum vereist eigen vermogen en boven de 90%.

Aanbeveling 2021

In 2021 zal de Raad de besluitvorming van het bestuur m.b.t. de financiële positie en opzet (en mogelijke aanpassing daarvan) kritisch blijven volgen, evenals de communicatie hierover aan de deelnemers. De Raad beveelt het bestuur aan zijn besluiten te nemen, met inachtneming van zijn visie op het verwachte benodigde herstelpad, mede met het oog op de aanloop naar het nieuwe stelsel.

In 2021 treft het bestuur de voorbereidingen om tot een nieuwe overeenkomst tot opdrachtaanvaarding te komen met sociale partners per 1 januari 2022. De Raad beveelt het bestuur aan om vooraf een kwalitatief kader voor evenwichtige besluitvorming vast te stellen welke in de bestuurlijke besluitvorming over vraagstukken van evenwichtige belangenafweging, waaronder die inzake de opdrachtaanvaarding, behulpzaam kan zijn en sociale partners en het verantwoordingsorgaan tijdig te informeren over dat kader.

Evaluatie transitie beleggingsportefeuille

Jaarlijks vindt een evaluatie plaats van de beleggingscategorieën waarin BPL Pensioen belegt. Tevens vindt er een evaluatie plaats van de managers die het vermogen beheren. Ook wordt tenminste eens in de drie jaar een ALM studie uitgevoerd, waarbij onder meer wordt bekeken of de gekozen beleggingsstrategie nog de meest optimale strategie is voor BPL Pensioen. De volgende ALM studie is naar verwachting in 2022. De termijn waarop een beleggingscategorie en manager wordt beoordeeld is vijf jaar. Als de prestaties van een categorie of manager over die periode niet aan de verwachtingen heeft voldaan wordt overwogen om die categorie of manager te vervangen.

Aan de (eerdere) aanbeveling van de Raad om kritisch de ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille voor wat betreft factorbeleggen en in het bijzonder de factor value te volgen, geeft het bestuur op de volgende wijze navolging. Na afloop van de periode van vijf jaar zal het bestuur evalueren of de strategie moet worden aangepast. Het bestuur heeft aangegeven tot die tijd kritisch te blijven kijken naar mogelijke verbeteringen, bijvoorbeeld door in de definitie van value de immateriële activa (en dan met name R&D investeringen) mee te nemen.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan bij de evaluatie van het vermogensbeheer mede de potentieel benodigde (toekomstige) aanpassingen te betrekken in aanloop naar het nieuwe stelsel en sociale partners en de fondsgremia hierin mee te nemen.

5.5 UITVOERING

Uitgangspunt is dat het fonds zorgdraagt voor een adequaat risicobeheer rondom de beleggingen en rondom de pensioenuitvoering.

Veranderprogramma bij TKP (TKP Connect)
De Raad constateert dat het bestuur, conform de aanbeveling van de Raad van vorig jaar, monitort of het veranderprogramma van TKP Pensioen volgens schema wordt uitgevoerd. De mogelijkheid om nieuwe pensioencontracten met verschillende keuze opties uit te kunnen

voeren en de mate van verandervermogen maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. In 2020 heeft DNB een onderzoek gedaan naar de (onder-)uitbesteding van TKP en zijn bevindingen gerapporteerd aan het bestuur.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan in dialoog te blijven met TKP Pensioen over de toekomstbestendigheid en weerbaarheid van de uitvoeringsorganisatie en de focus bij TKP Pensioen op het realiseren van de strategische doelstellingen voor de (gewezen) deelnemers van BPL Pensioen, de pensioengerechtigden en hun nabestaanden. Ook de follow-up door TKP Pensioen naar aanleiding van de bevindingen van DNB is een punt dat naar de mening van de Raad nauwgezet gevolgd moet worden.

Risicomanagement en strategisch risicomanagement

Het is ingevolge de Raad positief dat het risicomanagement in de tweede lijn, dat in 2019 naast de eerste lijn is komen te staan, in 2020 beter is gaan functioneren. De introductie van interne audit als de onafhankelijke controlefunctie binnen BPL Pensioen vormt daar een goede aanvulling op. Observatie van de Raad is dat de sleutelfunctie interne audit met zijn praktische reflecties een positief effect kan hebben op het beheersen van de bedrijfsvoering van BPL Pensioen.

De Raad is positief over de stappen die het bestuur in 2020 heeft gezet om het volwassenheidsniveau van het risicomanagement verder te verhogen. Zo is het integraal risicomanagementbeleid vastgesteld, de risicobereidheid opnieuw vastgesteld en het risicoprofiel opnieuw beoordeeld.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt aan dat het bestuur zich in 2021 richt op het effectief operationaliseren van de strategie in 2021 en de daarop volgende jaren. Dit dient niet alleen tot uitdrukking te komen in het vaststellen en monitoren van de strategische doelen, maar ook in het formuleren van de risicobereidheid op strategisch niveau, waarbij de relatie met de risicobereidheid op het meer operationele niveau wordt gelegd.

5.6 INTEGRITEIT

Uitgangspunt is dat BPL Pensioen zorgdraagt voor een systematische analyse van integriteitsrisico's en aan de hand van deze analyse een integriteitsbeleid vaststelt en zorgdraagt voor de uitvoering van dat beleid.

Informatietechnologie en -beveiliging

De Raad constateert dat er in 2019 een verbeterplan is opgesteld teneinde het IT-beleid te implementeren naar best- in-class normen. Een eventuele toename op cyberrisico wordt, conform aanbeveling van de Raad, gemonitord vanuit het risicomanagement en maakt onderdeel uit van de uitvraag bij de pensioenuitvoerder. De Raad blijft monitoren dat er voldoende stappen tot verbetering worden gezet om het plan tot uitvoering te brengen.

Aanbeveling 2021

De Raad waardeert dat er een Security Awareness Programma en IT-opleidingsplan is, ter verhoging van de kennis van het volledige bestuur. Daarbij vraagt de Raad ook aandacht voor het borgen van voldoende specifieke IT-kennis binnen het bestuur.

Financieel economische criminaliteit/SIRA

Er is een incident geweest dat betrekking had op de beheersmaatregelen inzake de bestrijding/voorkomen van financieel economische criminaliteit. Naar aanleiding van dit incident zijn de beheersmaatregelen aangescherpt. In de jaarlijkse SIRA is voor dit onderwerp in den brede vervolgens de nodige aandacht geweest vanuit het bestuur. Ten aanzien van de vierde anti-witwasrichtlijn heeft alleen het UBO-register impact op de bedrijfsvoering van BPL Pensioen.

Aanbeveling 2021

De Raad beveelt het bestuur aan om voldoende zicht en grip te verkrijgen op de wijze waarop SAREF de integriteit in vastgoeddossiers onderzoekt en vastlegt. Daarbij acht de Raad het formuleren van actueel, toereikend beleid van belang, ter voorkoming van het risico op witwassen binnen de vastgoedactiviteiten. Voor wat betreft het risico op belangenverstremming geeft de Raad het bestuur in overweging om voor deze activiteiten ook specifiek de potentiële risico's en beheersmaatregelen te evalueren in 2021.

VERSLAG VERANTWOORDINGSORGAAN

1. SAMENSTELLING VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN IN 2020

Het Verantwoordingsorgaan (VO) bestaat in totaal uit 21 leden. De zetels zijn verdeeld over de werknemers- pensioengerechtigden- en de werkgeversgeleding.

Zetelverdeling werknemers en pensioengerechtigden

Van de 14 beschikbare zetels komen er 9 toe aan de werknemersorganisaties en 5 aan de organisaties die de belangen van pensioengerechtigden behartigen.

Zetelverdeling werkgevers

Van de 7 beschikbare zetels worden er vier ingevuld door LTO, twee door Cumela en een door de Koninklijke Vereniging Hoveniers en Groenvoorzieners.

Dit resulteerde in de volgende zetelverdeling voor het VO:

Geleding	Zetelverdeling 2018- 2022	
Werknemersgeleding	CNV	2
	FNV	6
	Vacature	1
Pensioengerechtigden-geleding	CNV	2
	FNV	3
Werkgeversgeleding	Cumela	2
	KVHG	1
	LTO	4

Personele wijzigingen

Door FNV is per januari 2020 Martin Wolkers benoemd. Theo Coumans is namens werkgeversgeleding LTO per maart 2020 benoemd. Dirk Aaldering, lid namens de werknemersgeleding FNV, is in 2020 afgetreden. Hierdoor is er per 31 december 2020 één vacature

2. BIJEENKOMSTEN VO IN 2020

Door de COVID-19 maatregelen hebben alle bijeenkomsten vanaf 13 maart 2020 digitaal plaatsgevonden.

Bijeenkomsten van het VO

Het VO is in 2020 negen keer bij elkaar gekomen. De reguliere vergaderingen waren op 13 maart, 17 april, 20 mei, 16 juni, 29 juni, 2 oktober en 8 december. Het VO heeft voorafgaand aan de overleggen met het bestuur een vooroverleg waarbij het VO met elkaar vergaderd onder leiding van de voorzitter van het VO. Na afloop van dit vooroverleg, overlegt het VO met het bestuur. De themabijeenkomsten hebben plaatsgevonden op 1 juli en 21 september 2020.

Op 17 april 2020 heeft het VO ter voorbereiding op de jaarwerkvergadering van 18 mei een vergadering gehad met de deskundigen die betrokken waren bij het jaarwerk van BPL Pensioen. Dit waren de certificerend actuaire, de accountant, de accountmanager van de pensioenadministratie en de adviseur vermogensbeheer en de fonds actuaire. Ook heeft het VO de bevindingen van de Raad van toezicht (Rvt) tot zich genomen.

Het VO heeft twee voorzitters. Beide zijn voorzitter namens het hele VO. Jacqueline Tuinenga is voorzitter afkomstig uit de werkgeversgeleding, en Rob Bekker is voorzitter uit de werknemers- en pensioengerechtigdengeleding. In 2020 was mevrouw Tuinenga fungerend voorzitter.

Commissies binnen het VO

Communicatie Commissie

De Communicatie Commissie is in het afgelopen jaar twee keer bij elkaar gekomen. Tijdens de bijeenkomst in maart is gesproken over het Communicatieplan, UPO en de crisiscommunicatie betreffende corona. In het tweede overleg in september is onder meer de voortgang van het Communicatiebeleidsplan 2021-2023 besproken met de communicatieadviseur van het bestuursbureau van BPL Pensioen.

Commissie Raad van toezicht

In 2020 heeft de Commissie die overlegt met de Raad van toezicht twee keer een overleg met de Raad van toezicht gehad. Tijdens het eerste overleg is het Plan van aanpak Rvt 2020 besproken. In het tweede overleg in november is de samenwerking en rolinvulling VO en Rvt besproken.

Commissie Oordeel Jaarwerk

De Commissie Oordeel Jaarwerk is in 2020 twee keer bij elkaar gekomen. Deze commissie heeft een rol in de voorbereiding van het schrijven van het oordeel van het VO.

Commissie Beleggingscommissie

Het VO heeft 2 oktober 2020 besloten om per januari 2021 een beleggingscommissie VO op te richten. Doel van deze commissie is om het beleggingsbeleid BPL te monitoren. Ter voorbereiding heeft er in het najaar van 2020 een afstemmingsoverleg plaatsgevonden waar het beleggingsbeleidsplan aan de orde is geweest.

Opleiding van het VO

Het VO heeft op 29 januari en 30 oktober 2020 opleidingsdagen gevolgd. Er zijn op 1 juli en 21 september themabijeenkomsten georganiseerd voor het bestuur, Rvt en VO.

Een aantal leden van het VO hebben deelgenomen aan de VO-bijeenkomsten van de Pensioenfederatie en een aantal nieuwe leden van het VO hebben een introductie cursus bij Swalef gevolgd.

Locatie bezoek

In verband met COVID -19 heeft er geen locatie bezoek plaatsgevonden voor het VO.

Zelfevaluatie VO

In december heeft er een zelfevaluatie plaatsgevonden onder de VO-leden. Deze evaluatie betrof een vergelijking van de resultaten van de zelfevaluatie van 2019.

3. OORDEEL VAN HET VO OVER HET BESTUUR

Het oordeel van het VO over het bestuur wordt opgesteld aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de Raad van toezicht over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het VO neemt daarnaast in haar beoordeling ook de in 2020 aangeboden adviestrajecten aan het VO mee.

3.1 ADVIESAANVRAGEN AAN HET VO

Deze vallen uiteen in:

- wettelijke adviesbevoegdheden (w)
- bovenwettelijke adviesbevoegdheden (bw)

In het overzicht op de volgende pagina zijn alle gevallen opgenomen, waarin het VO haar wettelijke en bovenwettelijke adviesbevoegdheden heeft toegepast. De datum is de vergaderdatum van het VO waar het onderwerp op de agenda stond.

w of bw	Adviesrecht	Toegepast	Thema	datum
bw	Vaststellen Actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en herstelplan	Ja	De adviesaanvraag voor de Abtn 2020 is vanwege de coronacrisis digitaal aan het VO voorgelegd. Het VO heeft hierop een positief advies afgegeven. Het VO adviseert het bestuur om de volledige tekst een keer te herschrijven, zodat alle onderdelen qua stijl en vorm op elkaar aansluiten.	13 maart 2020
w	Vaststellen en wijzigen communicatie- en voorlichtingsbeleid	Ja	Het VO geeft een positief advies af over het communicatie- en voorlichtingsbeleid. Het VO geeft daarbij mee dat een meer proactief communicatie- en voorlichtingsbeleid kan helpen onderwerpen (beter) in de hand te houden.	17 april 2020
w	Vaststellen en wijzigen klachten en geschillenprocedure	Ja	Het VO geeft een positief advies over: ■ het Reglement Commissie van Beroep; ■ de wijziging in de klachten- en geschillenregeling.	16 juni 2020
bw	Wijzigen van statuten en reglementen	ja	Het VO heeft in eerste termijn niet de benodigde informatie om een advies te kunnen geven over de gewijzigde statuten, met name op het punt van de benoemingstermijnen, ontvangen. Na nadere toelichting hierover heeft het VO alsnog positief geadviseerd.	16 juni/ 29 juni 2020
		Ja	Het VO geeft een positief advies over: ■ Pensioenreglement per 1 juli 2020	16 juni 2020
		Ja	Het VO geeft een positief advies over: ■ Reglement DC-excedentregeling per 1 juli 2020.	16 juni 2020
		Ja	Het VO geeft een positief advies over: ■ het Reglement Raad van toezicht.	16 juni 2020
		Ja	Het VO heeft per mail een positief advies over het herstelplan 2020 afgegeven.	30 maart 2020
		Ja	Het VO geeft een positief advies over: ■ het Financieel crisisplan in Abtn).	16 juni 2020
bw	Parameters	Ja	Het VO heeft na een uitgebreide discussie binnen het VO, over de verlaging van het opbouwpercentage, een positief advies over parameters afgegeven.	8 december 2020
bw	Reglementen 2021	Ja	Het VO geeft positief advies over de reglementen 2021	8 december 2020

3.2 OVERIGE BIJZONDERHEDEN

De voorzitters van het VO zijn regelmatig door de voorzitters van het bestuur op de hoogte gehouden over de voortgang van het bestuurlijk crisismanagementteam (CMT).

De voorzitters van het VO hebben hun inbreng gegeven over de zelfreflectie m.b.t. het onderzoek bestuurlijke effectiviteit.

3.3 OORDEEL OVER HET BELEID

Naast het oordeel over de adviestrajecten geeft het VO ook een oordeel over het beleid van het bestuur. Hieronder komen de volgende beleidsterreinen aan de orde waar het VO in 2020 bij heeft stilgestaan. Het bestuur heeft verantwoording afgelegd aan het VO in de vergadering van 12 mei 2021.

3.4 GOVERNANCE

In de vergaderingen die het VO heeft met het bestuur, wordt het VO geïnformeerd over ontwikkelingen die spelen binnen het fonds en het VO raken.

Oordeel

Het VO is over het algemeen positief over de wijze waarop het door het bestuur wordt geïnformeerd als het gaat om ontwikkelingen die spelen binnen het fonds.

Het bestuur heeft tijdens de COVID-19 crisis in 2020 adequaat gehandeld, binnen het bestuur is het crisismanagementteam (CMT) ingesteld om op de ontwikkelingen te kunnen inspelen en handelen. Het VO is hierover regelmatig geïnformeerd. De themabijeenkomsten in combinatie met bestuur en de Rvt zijn binnen het VO positief ontvangen. De rolvastheid van het bestuur ten aanzien van de sociale partners is verbeterd. Er is binnen het bestuur aandacht voor de zetels van de pensioengerechtigden in het bestuur en het VO en de mogelijkheid van getrapte verkiezingen. Het VO ziet verbetering in het proces van de aanlevering van stukken, zodat de informatievoorziening beter op elkaar aansluit.

In het voorjaar van 2020 hebben verkiezingen voor de bestuurderszetel namens pensioengerechtigden plaatsgevonden, er is een aspirant bestuurder benoemd. Ook is er een aspirant bestuurder namens de werkgevers benoemd. Daarnaast is er een Sleutelfunctiehouder Interne Audit binnen het bestuursbureau aangesteld. De Sleutelfunctiehouder de heer Smit heeft zich in september aan het VO voorgesteld.

Het VO ziet dat er binnen het bestuur naar aanleiding van het onderzoek bestuurlijke effectiviteit stappen zijn gezet, er vindt na iedere vergadering een evaluatie plaats en de bestuursverslagen zijn uitgebreider en duidelijker. Het VO vindt dit een positieve ontwikkeling.

Aanbevelingen

- Het VO doet de aanbeveling om de continuïteit en kwaliteit te bewaken bij de invulling van zetels van bestuurders, zodat het pensioenfonds toekomstbestendig blijft
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om het VO te blijven informeren en te betrekken bij (externe) ontwikkelingen, waarbij tijdigheid een aandachtspunt blijft, zoals beschreven in het reglement van het VO
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om het VO op de hoogte te houden over de voortgang en ontwikkelingen rondom de invoering van het nieuwe pensioenakkoord
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om de communicatie en de relatie met het sociale partners goed te houden
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om tijdig (eind 2021), in verband met einde zittingstermijn medio 2022 van het VO, duidelijkheid te scheppen over de keuzes die het bestuur maakt rondom verkiezingen van de pensioengerechtigdenzetels
- Het VO doet de aanbeveling aan het bestuur om de verbeteringen op het gebied van bestuurlijke effectiviteit voort te zetten.

3.3.2 COMMUNICATIE- BELEID

Het communicatiebeleidsplan is vastgesteld voor de periode 2021 tot en met 2023. In het communicatiebeleidsplan zijn de doelstellingen aangescherpt. In het beleidsplan is beschreven hoe de communicatie de komende drie jaar een bijdrage levert aan het realiseren van onze ambitie 'onze klanten kiezen voor ons, als ze zelf zouden mogen kiezen'. De Communicatie Commissie van het VO is op 30 maart en 17 september 2020 bij elkaar gekomen en heeft met de communicatieadviseur het beleidsplan besproken. Op 2 oktober 2020 is het communicatiebeleidsplan voor 2021 met het hele VO besproken met de communicatieadviseur en het bestuur. In een paar gevallen is de Communicatie Commissie van het VO gevraagd mee te lezen met uitingen richting deelnemers, waaronder berichtgeving m.b.t. de financiële situatie van het pensioenfonds.

Oordeel

Het VO is positief over het inschakelen van de Communicatie Commissie van het VO. Het VO is positief over de communicatie naar de (ex)deelnemers, werkgevers en gepensioneerden ondanks de ingewikkelde dilemma's die de wet- en regelgeving soms met zich meebrengen. Het VO is positief over de ontwikkelingen op het gebied van de digitalisering van de communicatie. We nemen waar dat de COVID-19 beperkingen ontwikkelingen op dit vlak versnellen.

Aanbevelingen

- Het VO beveelt het bestuur aan om eind 2021 open en transparant te communiceren over eventuele versoeringen in verband met de dekkingsgraad naar de VO leden
- Als er gecommuniceerd moet worden over dergelijke versoeringen richting deelnemers dan dient het bestuur dit uiterst zorgvuldig te doen en pas nadat de Communicatie Commissie als klankbord mee heeft kunnen lezen.

- Het VO beveelt het bestuur aan de begrijpelijkheid van de communicatie te blijven toetsen en waar nodig te verbeteren. Het VO vindt het belangrijk dat de communicatie duidelijk en helder voor iedereen is, zodat de boodschap die gecommuniceerd wordt ook haar doel bereikt
- Het VO beveelt het bestuur aan zich te blijven inspannen om de deelname aan de digitale communicatie (o.a. mijnbplpensioen.nl) met belanghebbenden te vergroten

3.3.3 FINANCIËLE SITUATIE EN BELEGGINGSBELEID

Uit het jaarverslag en de jaarrekening verneemt het VO de resultaten die behaald zijn met het beleggingsbeleid van het bestuur. Ook wordt het VO tijdens elke vergadering met het bestuur geïnformeerd over de financiële situatie. Belangrijke financiële onderwerpen in 2020 zijn de ontwikkelingen over het wel of niet verlagen van pensioenen. De hoogte van de pensioenpremie respectievelijk het opbouwpercentage, de wet- en regelgeving over het nieuwe Pensioenstelsel en de IT-beheersing. De voorzitters VO nemen deel aan het overleg van het jaarwerk met alle betrokkenen en deskundigen bij het jaarwerkproces. Er vindt ook een bijeenkomst van het gehele VO met de deskundigen plaats. Er heeft een overleg plaatsgevonden om met de Raad van toezicht van gedachten te wisselen over het jaarwerk en de bevindingen hierover van de Raad van toezicht.

Oordeel

Het VO is positief over de wijze waarop het bestuur haar bij iedere vergadering heeft geïnformeerd over de ontwikkelingen van de financiële situatie. Het VO tekent hier wel bij aan, om het VO tijdig te informeren over de communicatie naar de (gewezen)deelnemers en gepensioneerden, over eventuele versoeringen van het pensioen. Het VO is tevreden over de voortgang en aanpak van het jaarwerk. Het VO tekent hier wel bij aan dat het VO tijdig geïnformeerd moet worden zodat er voldoende tijd overblijft voor de oordeelsvorming.

De strakke planning van het proces rondom het jaarwerk is hiermee soms tegenstrijdig. Helaas constateert het VO dat in de concept jaarrekening enkele onjuiste cijfers zijn opgenomen en dat dit niet de eerste keer is. Tot onze spijt hebben verantwoordelijken dit niet opgemerkt. Het VO wil meer geïnformeerd worden over de keuzes die worden genomen rondom het beleggingsbeleid. Dit heeft ertoe geleid dat het VO de aanzet heeft gemaakt om een beleggingscommissie te installeren in 2021.

Aanbevelingen

- Het VO is van mening dat de koers die het bestuur zet met het maatschappelijk verantwoord beleggen moet worden voortgezet
- Het VO beveelt het bestuur aan om voortdurend kritisch te blijven op het uitgezette (strategisch) beleggingsbeleid en dit continu te evalueren. Het VO beveelt daarbij aan ook nieuwe (wetesenschappelijke) inzichten die zich in de loop van de tijd presenteren in deze evaluaties mee te nemen
- Het VO vindt het belangrijk dat het bestuur zich in blijft zetten om de kosten per deelnemer laag te houden
- Het VO beveelt het bestuur aan om de beleggingscommissie van het VO tijdig te informeren
- Het VO beveelt het bestuur aan om alerter te zijn op aangeleverde stukken.

3.3.4 RISICOMANAGEMENT

In 2020 is het VO geïnformeerd over de wijze waarop het bestuur het risicomanagement invult en de overwegingen en keuzes die hierbij gemaakt zijn. Met betrekking tot specifiek het IT-risico is het VO in het najaar kort geïnformeerd over de beheersing van deze risico's bij de verschillende uitbestedingspartijen. Het VO ziet verbetering in de uitwerkingen van de risico opinies door de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer bij de ontvangen adviesaanvragen.

Oordeel

Het risicomanagement binnen BPL Pensioen wordt beter ingevuld, Door de inzet van de Sleutelfunctiehouder heeft het VO hiervan een beter beeld gekregen.

Aanbevelingen

- Het VO ziet verbetering ten opzichte van voorgaande jaren, maar beveelt aan het VO regelmatig te informeren over de invulling en werking van het risicomanagement binnen BPL Pensioen
- Het VO beveelt het bestuur aan om de IT-risicobeheersing te blijven monitoren en het VO hierover te blijven informeren.

4. OORDEEL VAN HET VO OVER DE RAAD VAN TOEZICHT

Overleg met de Raad van toezicht en het hele VO vindt minimaal twee keer per jaar plaats. De Raad van toezicht heeft in 2020 5 keer een vergadering gehad met het VO of met de VO-commissie. Op 17 april en op 18 mei stonden het jaarverslag en de jaarrekening centraal.

De VO-commissie Rvt heeft overleg met de Raad van toezicht. Terugkoppelingen van deze overleggen vindt plaats door de commissie aan het VO met een verslag in de eerstvolgende VO-vergadering.

Op 29 april 2021 heeft de Raad van toezicht aan het VO en het bestuur haar verslag over 2020 gepresenteerd.

De Raad van toezicht heeft verantwoording afgelegd aan het VO over het verslag en de bevindingen in de vergadering met het VO op 29 april 2021.

Oordeel

Het VO is positief over het functioneren van de Raad van toezicht. Het VO komt tot deze conclusie doordat het plan van aanpak vooraf wordt gecommuniceerd met het VO. Vervolgens vindt terugkoppeling hiervan plaats. Het VO wil op deze plek zijn waardering hiervoor uitspreken. Ook is het VO positief over de communicatie met de Raad van toezicht. Er heerst een open sfeer in de overleggen met de Raad van toezicht.

Oordeel

Het VO is positief over het functioneren van de Raad van toezicht. Het VO komt tot deze conclusie doordat het plan van aanpak vooraf wordt gecommuniceerd met het VO. Vervolgens vindt terugkoppeling hiervan plaats. Het VO wil op deze plek zijn waardering hiervoor uitspreken. Ook is het VO positief over de communicatie met de Raad van toezicht. Er heerst een open sfeer in de overleggen met de Raad van toezicht.

Aanbevelingen

- Het VO heeft als aanbeveling voor de Raad van toezicht om scherp toe te blijven zien dat het bestuur de continuïteit en kwaliteit van het bestuur, de bestuurlijke commissies en het bestuursbureau waarborgt om toekomstbestendig te blijven.
- Het VO heeft als aanbeveling voor de Raad van toezicht om de financiële situatie kritisch te blijven monitoren.
- Het VO heeft als aanbeveling voor de Raad van toezicht om de evaluatie van het beleggingsbeleid kritisch te volgen.
- Het VO heeft als aanbeveling voor de Raad van toezicht om de ontwikkelingen op het gebied van het nieuwe pensioenstelsel kritisch te blijven monitoren.

Tot slot

Het VO vertrouwt erop dat de samenwerking met de Raad van toezicht en het bestuur open en constructief blijft. Het VO hanteert daarbij een positief kritische houding richting het bestuur en Raad van toezicht. Met het oog op de aanstaande wijziging van het pensioenstelsel wordt dit steeds belangrijker. De belangen van de (gewezen)deelnemers en gepensioneerden dienen we altijd in evenwichtige samenhang te beoordelen.

12 mei 2021

Namens het VO,

Jacqueline Tuinenga
Werkgeversvoorzitter

Rob Bekker
Werknemersvoorzitter

REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Het bestuur heeft met belangstelling kennisgenomen van het oordeel zoals door het Verantwoordingsorgaan is uitgebracht. Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan (VO) voor haar werkzaamheden.

Naar aanleiding van het oordeel van het VO reageert het bestuur als volgt.

Governance

Het bestuur is verheugd dat het VO ervaart dat er naar aanleiding van het onderzoek bestuurlijke effectiviteit stappen zijn gezet en dat het VO de bestuurlijke verslaglegging als duidelijk ervaart.

Het bestuur ervaart de gezamenlijke themabijeenkomsten en de constructieve bijdrage van de VO leden hierin als nuttig. Deze bijeenkomsten worden gecontinueerd. Ook vanuit het VO worden mogelijk te bespreken onderwerpen aangedragen voor deze bijeenkomsten.

De komende jaren staan in het teken van de invoering van het nieuwe pensioencontract. Het bestuur vindt het van belang dat in de scholing hieromtrent ook het VO een verdiepingsslag maakt. In een gezamenlijke themasessie heeft het VO, samen met bestuur en Raad van toezicht hierin al een stap gemaakt. Verder zal het bestuur het VO tijdig informeren over de gemaakte keuzes ten aanzien van de verkiezing van pensioengerechtigdenzetels.

Communicatiebeleid

Het bestuur waardeert de betrokkenheid bij het communicatiebeleid vanuit de Communicatiecommissie van het VO.

Mocht de financiële positie eind 2021 aanleiding zijn voor communicatie over versoberingen, dan betreft het bestuur hierbij de Communicatiecommissie van het VO als klankbord. Dergelijke ontwikkelingen vragen om adequaat en snel handelen en om korte communicatielijnen. In 2021 heeft BPL Pensioen voor de eerste keer een webinar voor deelnemers georganiseerd. In lijn met de aanbeveling vanuit het VO om begrijpelijk te communiceren is hier met veel zorg een toegankelijke benadering gekozen.

Achteraf is bij deelnemers getoetst hoe de boodschap is overgekomen. De ervaringen zijn positief, maar leveren ook verbeterpunten op voor een mogelijk volgend webinar.

Financiële situatie en beleggingsbeleid

Het bestuur hecht waarde aan de kritische blik van het VO op de financiële situatie en de resultaten van het beleggingsbeleid. Ook in 2021 wordt het VO hier weer nauw bij betrokken en periodiek over geïnformeerd. Het bestuur ervaart het als plezierig, dat het VO van mening is dat de koers die het bestuur zet met het maatschappelijk verantwoord beleggen moet worden voortgezet en spant zich ook in om ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen flinke stappen te blijven zetten. Het VO heeft een eigen beleggingscommissie geïnstalleerd in 2021. Het bestuur zal de leden van de beleggingscommissie van het VO blijven informeren over de gemaakte keuzes van het bestuur en de BAC, in het bijzonder omtrent het beleggingsbeleid. Op verzoek licht de BAC gemaakte afwegingen op onderwerpen graag aan de beleggingscommissie van het VO toe. Het bestuur is het VO erkentelijk voor het feit dat zij het bestuur opmerzaam heeft gemaakt op een tweetal onjuist samengestelde cijfers in het conceptjaarwerk, waarna deze zijn hersteld.

Risicomanagement

Het bestuur vindt het waardevol, dat het VO door de inzet van de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer een beter beeld van risicomanagement binnen ons pensioenfonds heeft. De risico-opinie die bij adviesaanvragen is gevoegd draagt hiertoe bij.

Het bestuur informeert ook in 2021 het VO bij de invulling en de werking van risicomanagement binnen BPL Pensioen. Ook op het vlak van IT-risicobeheersing zal het bestuur in de toekomst het VO blijven informeren.

Het bestuur neemt graag de aanbevelingen over om het Verantwoordingsorgaan op dezelfde wijze te blijven informeren en te betrekken bij de ontwikkelingen.

10.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2020

ACTIVA		
(na resultaatbestemming) bedragen x € 1.000		
	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)		
Vastgoedbeleggingen	2.748.073	2.670.826
Aandelen	8.873.203	7.663.874
Vastrentende waarden	9.345.157	8.739.015
Derivaten	1.665.058	1.261.699
Overige beleggingen	731.677	722.150
	<u>23.363.168</u>	<u>21.057.564</u>
Beleggingen voor risico deelnemers	(2) 490	261
Beleggingen VPL GFI	(3) 49.364	43.135
Vorderingen en overlopende activa	(4) 209.962	213.934
Overige activa	(5) 74.102	76.672
	<u>23.697.086</u>	<u>21.391.566</u>
TOTAAL ACTIVA		
	<u>23.697.086</u>	<u>21.391.566</u>
PASSIVA		
Stichtingskapitaal en reserves	(6) -1.871.139	-652.778
Technische voorzieningen	(7) 24.599.407	21.373.914
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	(8) 490	261
Langlopende schulden	(9) 0	43.135
Derivaten	(10) 294.491	239.748
Overige schulden en overlopende passiva	(11) 673.837	387.286
	<u>23.697.086</u>	<u>21.391.566</u>
TOTAAL PASSIVA		
	<u>23.697.086</u>	<u>21.391.566</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 149

10.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

	2020		2019	
	€	€	€	€
Baten				
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (12)		600.520		529.721
Premiebijdragen risico deelnemers (13)		244		241
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (14)		1.699.232		3.027.676
Beleggingsresultaten risico deelnemers (15)		42		21
Financiering toegekende aanspraken VPL (16)		47.329		459.857
Overige baten (17)		2.973		160.705
Totaal baten		<u>2.350.340</u>		<u>4.178.221</u>
Lasten				
Pensioenuitkeringen (18)		325.193		304.451
Pensioenuitvoeringskosten (19)		21.927		20.495
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (20)				
- Pensioenopbouw	867.136		689.477	
- Rentetoevoeging	-69.679		-41.046	
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-331.892		-310.525	
- Wijziging marktrente	3.503.229		3.339.612	
- Wijziging actuariële uitgangspunten	-734.811		-157.103	
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	5.555		-5.007	
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-61.374		-3.715	
- Financiering VPL	47.329		459.857	
		<u>3.225.493</u>		<u>3.971.550</u>
Mutatie pensioenverplichtingen voor risicodeelnemers (21)		229		229
Saldo overdracht van rechten (22)		-5.317		5.210
Overige lasten (23)		1.176		236
Totaal lasten		<u>3.568.701</u>		<u>4.302.171</u>
Saldo van baten en lasten		<u>-1.218.361</u>		<u>-123.950</u>
Staat van baten en lasten				
Bestemming van het saldo van baten en lasten				
Algemene reserve		-1.573.474		-545.530
Beleggingsreserve		340.946		401.450
Reserve tijdelijk partnerpensioen		14.167		20.130
		<u>-1.218.361</u>		<u>-123.950</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 170

10.3 KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Bedragen x € 1.000

	2020		2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen premies	589.828		539.163	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	19.368		16.500	
		609.196		555.663
Uitgaven				
Betaalde pensioenuitkeringen	-323.512		-304.198	
Betaald in verband met overdracht van rechten	-14.055		-32.087	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-21.317		-18.432	
Overige uitgaven	-24		-563	
		-358.908		-355.280
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		<u>250.288</u>		<u>200.383</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	417.635		638.741	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	41.230.738		34.769.543	
Collectieve waardeoverdracht	0		3.915	
		41.648.373		35.412.199
Uitgaven				
Aankopen beleggingen	-41.864.292		-35.593.840	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-36.939		-26.021	
		-41.901.231		-35.619.861
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		<u>-252.858</u>		<u>-207.662</u>
Netto kasstroom		<u>-2.570</u>		<u>-7.279</u>
Mutatie liquide middelen		<u>-2.570</u>		<u>-7.279</u>
Samenstelling geldmiddelen		2020		2019
		€		€
Liquide middelen begin van het boekjaar (5)		76.672		83.951
Liquide middelen einde van het boekjaar (5)		74.102		76.672
Waarvan:				
Voor risico pensioenfonds		74.102		76.672
Voor risico deelnemers		0		0

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 149

10.4 TOELICHTING OP DE JAARREKENING

10.4.1 ALGEMEEN

Activiteiten

Stichting BPL Pensioen is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149285 en statutair gevestigd te Woerden.

Ons doel is het verstrekken van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden. Nu en in de toekomst. Daarnaast verstrekken we uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Dit doen we door op een goede manier de pensioenregelingen van de verplicht bij ons aangesloten werkgevers uit te voeren.

Overeenstemmingsverklaring

We hebben op 26 mei 2020 onze jaarrekening opge maakt. Onze jaarrekening is in overeenstemming met:

- De wettelijke bepalingen, die zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)
- De Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. We verwijzen daarmee naar de toelichting.

10.4.2 GRONDSLAGEN

10.4.2.1 ALGEMENE GRONDSLAGEN

Alle bedragen in onze jaarrekening vermelden we in euro's x 1.000, tenzij we anders aangeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

We hebben een actief in de balans opgenomen als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar ons pensioenfonds zullen toevloeien en we de waarde daarvan betrouwbaar kunnen vaststellen. We hebben een verplichting in de balans opgenomen als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan tot

uitstroom van middelen zal leiden en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Verantwoording van baten en lasten

Baten nemen we in de staat van baten en lasten op als een vermeerdering van het economisch potentieel, die samenhangt met de vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan we de omvang betrouwbaar kunnen vaststellen.

Lasten verwerken we als een vermindering van een economisch potentieel, die samenhangt met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan we de omvang betrouwbaar kunnen vaststellen.

We nemen het actief of de verplichting niet langer in de balans op als een transactie ertoe leidt dat:

- Nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en
- Alle of nagenoeg alle risico's die op een actief of een verplichting betrekking hebben aan een derde zijn overgedragen.

Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op, als niet meer aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van toekomstige economische voordelen en de betrouwbare waardebeoordeling daarvan te voldoen is.

Daarom verwerken we transacties op de handelsdatum en niet op de afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

We nemen een financieel actief en een financiële verplichting gesaldeerd als nettobedrag in de balans op als:

- Sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en
- De intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

De rentebaten en -lasten die met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangen, zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, want dat zijn onze functionele en presentatievaluta.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta in 2020 hebben we in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta hebben we omgerekend naar euro's tegen de koers op 31 december. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen, komen ten gunste of laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:	31 december 2020	Gemiddeld 2020	31 december 2019	Gemiddeld 2019
GBP	0,8951	0,8712	0,8474	0,8725
JPY	126,3255	124,1566	121,9877	123,7042
USD	1,2236	1,1730	1,1225	1,1328

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening is in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Daardoor zijn wij verplicht oordelen te vormen, schattingen en veronderstellingen te maken. Deze zijn van invloed op de toepassing van grondslagen en op de gerapporteerde waarde van activa en passiva of van rechten en verplichtingen. We beoordelen de schattingen en onderliggende veronderstellingen voortdurend.

We nemen de aard van onze oordelen, schattingen en veronderstellingen op in de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten. Dit doen we als dat voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is. Herzieningen van schattingen hebben we opgenomen in de periode waarin we de schatting herzien en in de periode waarvoor de herziening in de toekomst gevolgen heeft.

Correctiefactoren sterftekosten

We passen een leeftijdsafhankelijke correctiefactor op de sterftekosten toe. Dit doen we om rekening te houden met het gegeven dat onze fondspopulatie kan afwijken van de totale populatie waarop de prognosetafel is gebaseerd. In 2020 heeft het actuariële genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd (AG prognosetafel). We hebben besloten onze pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Hierdoor is onze technische voorziening gedaald met € 602,8 miljoen.

Het effect op onze actuele dekkingsgraad is 2,86%-punt positief. In de nieuwe prognosetafel is geen rekening gehouden met de gevolgen van COVID-19.

Latent partnerpensioen

Voor de voorziening voor het latent partnerpensioen bij nog niet ingegaan ouderdomspensioenen, geldt een kanssystemen.

In 2020 zijn de volgende kanssystemen gewijzigd:

- De partnerfrequentie leidt tot een verlaging van de voorziening met € 89,4 miljoen. Het gevolg hiervan voor de actuele dekkingsgraad is een verhoging van 0,45%-punt

■ Het leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen leidt tot een verlaging van de voorziening met € 26,5 miljoen. Het gevolg voor de actuele dekkingsgraad is een verhoging van 0,17%-punt

- De opslag voor het wezenpensioen leidt tot een verlaging van de voorziening met € 16,2 miljoen. Het gevolg voor de actuele dekkingsgraad is een verhoging van 0,12%-punt.

Dekkingsgraad

Onze beleidsdekkingsgraad baseren we op het rekenkundig gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. We maken steeds gebruik van de meest actuele inschatting van deze dekkingsgraden. Onze (nominale) dekkingsgraad berekenen we door op de balansdatum ons pensioenvermogen te delen door onze totale technische voorziening. Dat doen we inclusief de 'voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers', die in de balans staan.

Bij het bepalen van de reële dekkingsgraad van ons fonds herrekenen we de verplichtingen van onze pensioenverplichtingen door rekening te houden met de verwachte loon- en prijsinflatie.

10.4.2 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen

Algemeen

Onze beleggingen hebben we gewaardeerd tegen reële waarde. Alleen als de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar is vast te stellen, waarderen we op basis van de geamortiseerde kostprijs. Dat is de waarde bij eerste verwerking. Overlopende activa en passiva, maar ook liquiditeiten vermogensbeheer waarderen we tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, hebben we gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen is aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen die samenhangen met een specifieke beleggingscategorie, hebben we onder beleggingsdebiteuren of -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Financiële instrumenten gebruiken we om beleggingsrisico's af te dekken en om het vastgelegde beleggingsbeleid te realiseren. De derivatenposities hebben we opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds, hebben we opgenomen in de beleggingscategorie, waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Reële waarde

Onze beleggingen hebben we gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van onze financiële instrumenten kunnen we genoteerde marktprijzen gebruiken. Derivaten hebben we gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen, hebben we gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Alleen als de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar is vast te stel-

len, waarderen we op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed zijn gewaardeerd tegen de reële waarde. De reële waarde is gebaseerd op taxatiewaarde. De taxaties zijn verricht door onafhankelijke deskundigen. Als daar aanleiding voor is, houden we bij de waardering rekening met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde zijn in de staat van baten en lasten verantwoord.

Beursgenoteerde vastgoedfondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde. Dat is de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen zijn gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Als de waarderinggrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, is de waardering zo mogelijk aangepast aan onze eigen waarderinggrondslagen. Onroerend goed in ontwikkeling is gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente. Daarbij is getoetst of die uitgaven tot waarde wijzigingen leiden. Na oplevering zijn (her)ontwikkelde objecten naar reële waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder ook converteerbare obligaties, hebben we gewaardeerd tegen reële waarde. Van beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet beursgenoteerde participaties

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden hebben we gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten hebben we gewaardeerd tegen reële waarde. Dat is de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waardebepaling met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Derivaatcontracten met een negatieve waarde verantwoordt we in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva.

Overige beleggingen

Overige beleggingen hebben we gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering hiervan vindt plaats tegen de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die we voor de beleggingen voor risico van ons pensioenfonds aanhouden.

Beleggingen VPL GFI

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen VPL, zijn gelijk aan die we voor de beleggingen voor risico van ons pensioenfonds aanhouden.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op reële waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Die is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten. En deze waardering is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen hebben we tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen hebben we die kas- en banktegoeden opgenomen die onmiddellijk opeisbaar zijn of die een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Daarnaast hebben we hier die liquide middelen opgenomen die we aanhouden voor beleggingsdoeleinden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves nemen we volgens de

van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans op. Het bedrag daarvan bepalen we na aftrek van alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van ons pensioenfonds en overige technische voorzieningen. De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die we vormen, volgens artikel 2:389 en artikel 2:390 BW, blijken afzonderlijk uit de balans, volgens artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gevoed door het resultaat dat ontstaat, nadat de beleggingsreserve en de reserve tijdelijk partnerpensioen op het juiste niveau zijn gebracht.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen, verminderd met het Minimum Vereist Eigen Vermogen. Op deze wijze bewerkstelligen we dat de beleggingsreserve minimaal gelijk is aan de reserves, die we voor beleggingsrisico's volgens het FTK moeten aanhouden.

Reserve tijdelijk partnerpensioen

De reserve tijdelijk partnerpensioen is bestemd voor de ANW-hiaatuitkeringen en het tijdelijk partnerpensioen. Aan de reserve tijdelijk partnerpensioen hebben we het verschil toegevoegd/ onttrokken tussen de:

- Premie tijdelijk partnerpensioen (0,4% doorsneepremie) en toegerekende interest en
- Toevoeging aan de voorziening
- De toegerekende administratiekosten en
- De verrichte uitkeringen.

Het vrijwillig aanvullend tijdelijk partnerpensioen maakt geen deel uit van deze reserve.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van ons pensioenfonds waarderen we op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde bepalen we op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke toezeggingen tot toeslagen. De contante waarde bepalen we door gebruik te maken van de marktrente, volgens de actuele rentetermijnstructuur, die DNB publiceert.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen gaan we uit van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks besluiten we of we toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken kunnen verlenen. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening zijn in de berekening begrepen. Dit geldt ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-antecondities. We houden geen rekening met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening houden we rekening met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit. Dit is op basis van de contante waarde van premies, waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten zijn we uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen. Daarbij houden we rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Bij onze berekeningen zijn wij uitgegaan van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De technische voorziening hebben wij berekenen als de contante waarde van de op de balansdatum opgebouwde pensioenen, inclusief de eventueel op 1 januari daaropvolgend toe te kennen verhoging in verband met toeslagverlening

- Voor arbeidsongeschikte deelnemers hebben wij de technische voorziening voor het arbeidsongeschikte deel berekend als de contante waarde van de op de pensioenreken datum in het vooruitzicht gestelde pensioenen bij een tot die datum voortgezette pensioenopbouw
- Voor mannen en vrouwen hebben wij gebruik gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde AG prognosetafel 2020. Dat was in 2019 nog de prognosetafel 2018. Om rekening te houden met het gegeven dat de fondspopulatie kan afwijken van de totale populatie waarop de prognosetafel is gebaseerd, hebben we een leeftijdsafhankelijke correctiefactor op de sterftekansen toegepast. De correctiefactoren zijn gebaseerd op het Mercer-model 2019. De curve hanteert fonds specifieke correctiefactoren voor hoofdverzekerde mannen van 60 tot 95 jaar en medeverzekerde vrouwen van 70 tot 95 jaar. Voor hoofdverzekerde mannen tot leeftijd 60 zijn de correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'hoog-midden'. Voor medeverzekerde vrouwen tot 70 jaar zijn de correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'midden'. Voor hoofdverzekerde vrouwen en medeverzekerde mannen zijn de correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'hoog-midden'. Vanaf leeftijd 100 zijn de sterftekansen niet gecorrigeerd. De ingroei van inkomensafhankelijke naar fonds specifieke correctiefactoren vindt lineair plaats tussen leeftijd 55 en 65 voor hoofdverzekerde mannen en tussen leeftijd 65 en 75 voor medeverzekerde vrouwen. De ingroei naar ongecorrigeerde sterftekansen vindt voor zowel hoofdverzekerde mannen als medeverzekerde vrouwen lineair plaats tussen leeftijd 95 en leeftijd 100
- De leeftijd op balansdatum is gelijk aan de reglementaire pensioenleeftijd, verminderd met de toekomstige duur. De leeftijd en duur zijn in maanden nauwkeurig vastgesteld
- Voor de vrouwelijke deelnemer veronderstellen we dat zij een 2 jaar (2019: 1 jaar) oudere partner heeft. Voor de mannelijke deelnemer veronderstellen we dat hij een 3 jaar jongere partner heeft

- De reservering voor partnerpensioen is op basis van onbepaalde partner. De partnerfrequenties zijn gebaseerd op CBS 2019 (2019: 2016). Van 65 jaar (2019: 60 jaar) tot de pensioenleeftijd geldt een gehuwdheidsfrequentie van 100%. Na pensioendatum reserveren we volgens het bepaalde-partner-systeem
- Voor uitgesteld wezenpensioen hanteren we een opslag van 2,5% (2019:3%) van de technische voorziening van uitgesteld nabestaandenpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen;
- Per eind 2020 is voor toekomstige excassokosten 2,3% (2019: 2,3%) van de netto technische voorziening opgenomen
- Als rekenrente voor de technische voorziening hanteren we de rentetermijnstructuur per 31-12-2020, zoals die door DNB is gepubliceerd
- We houden een voorziening voor overlijdensuitkeringen aan voor actieve deelnemers, ex-deelnemers en voor gepensioneerden met een partner. Dit betreft een uitkering aan de nabestaande van tweemaal het maandbedrag van het ouderdomspensioen of het arbeidsongeschiktheidspensioen
- Bij de bepaling van de toekomstige pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers houden we rekening met een jaarlijkse verhoging van 2,3% van de pensioengrondslag en een jaarlijkse revalidatie van 1%.

Voorzieningen voor risico van deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van onze deelnemers bepalen we door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Langlopende schulden

De VPL-middelen zijn verantwoord als een langlopende schuld en waarderen we tegen nominale waarde, met toerekening van jaarlijks rendement.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva waarderen we bij eerste verwerking op reële waarde. Na eerste verwerking zijn schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Die is gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten). Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

10.4.2.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten, zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

Onder premiebijdragen voor risico pensioenfonds verstaan we de aan derden in rekening gebrachte of nog te brengen bedragen voor de in 2020 verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies hebben we toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Eventuele opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Premiebijdragen risico deelnemers

Dit betreft ontvangen vrijwillige spaarbijdragen van deelnemers voor de beschikbare-premieregeling. Premies hebben we toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

(In)directe beleggingsresultaten hebben we toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten verstaan we de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening maken we geen onderscheid tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, zijn als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderings.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten verstaan we in dit verband rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer verstaan we de externe en de daaraan toegerekende interne kosten, die ons in rekening zijn gebracht. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten, zijn de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d. verrekend.

Beleggingsresultaten risico deelnemers

De grondslagen voor bepaling van het resultaat van de beleggingsresultaten voor risico deelnemers, zijn gelijk aan de grondslagen voor bepaling van het resultaat van de beleggingsresultaten die voor risico van ons pensioenfonds zijn.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen, inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar, gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

We streven er naar de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de stijging van het CPI-consumumentenprijsindexcijfer. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen

bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

Rentetoevoeging

De rente op de pensioenverplichtingen is met 0,32% negatief (2019: 0,235% negatief) aangepast, op basis van de éénjaarsrente van de DNB rentetermijnstructuur (RTS) aan het begin van 2020.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf maken we een actuariële berekening van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten, met name excassokosten en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen. Deze post betreft de vrijval voor de financiering van de kosten en uitkeringen van 2020.

Wijziging marktrente

Jaarlijks herrekenen we per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen door de toepassing van de actuele rentetermijnstructuur (RTS). Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur verantwoorden we onder 'wijziging marktrente'.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten (wijziging regeling)

De actuariële grondslagen en/of methoden beoordelen en -mogelijk- herzien we jaarlijks voor de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij gebruiken we interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen voor sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van ons pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces. We maken daarbij schattingen en beoordelingen. Het effect hiervan verantwoorden we in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan, doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het over te dragen bedrag gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. Onze tarieven wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

10.4.2.4 KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven zijn volgens die methode gepresenteerd. We onderscheiden kasstromen uit pensioenactiviteiten en uit beleggingsactiviteiten.

De liquide middelen op de eerste en laatste dag van het boekjaar bestaan uit liquide middelen op onze bankrekening en uit beleggingsliquiditeiten.

10.4.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Vastgoed- Beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	2.670.826	7.663.874	8.739.015	1.021.951	722.150	20.817.816
Aankopen	286.749	4.140.122	5.090.514	28.467.368	3.622.300	41.607.053
Verkopen	-255.674	-3.105.100	-4.690.990	-29.026.297	-3.598.660	-40.676.721
Herwaardering	46.172	174.307	206.618	907.545	-14.113	1.320.529
Stand per 31 december 2020	<u>2.748.073</u>	<u>8.873.203</u>	<u>9.345.157</u>	<u>1.370.567</u>	<u>731.677</u>	<u>23.068.677</u>
Schuldpositie derivaten (credit)						294.491
Totaal						<u>23.363.168</u>
Stand per 1 januari 2019	2.397.300	6.136.713	7.647.517	255.466	842.031	17.279.027
Aankopen	231.798	2.725.073	4.545.979	25.730.314	2.360.676	35.593.840
Verkopen	-205.459	-2.626.157	-3.921.844	-25.535.881	-2.482.371	-34.771.712
Herwaardering	244.784	1.430.648	467.363	572.052	1.814	2.716.661
Overige mutaties	2.403	-2.403	0	0	0	0
Stand per 31 december 2019	<u>2.670.826</u>	<u>7.663.874</u>	<u>8.739.015</u>	<u>1.021.951</u>	<u>722.150</u>	<u>20.817.816</u>
Schuldpositie derivaten (credit)						239.748
Totaal						<u>21.057.564</u>

Beleggingen voor risico pensioenfonds

	31-12-2020 €	31-12-2019 €
Vastgoedbeleggingen		
Directe vastgoedbeleggingen	2.199.544	1.953.257
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	277.176	443.061
Vastgoedbeleggingen in ontwikkeling	271.353	274.508
	<u>2.748.073</u>	<u>2.670.826</u>

Gedurende 2020 is 100,0% (2019: 100,0%) van het direct vastgoed getaxeerd door onafhankelijke beëdigde taxateurs. Deze taxaties vinden jaarlijks plaats.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen	6.810.039	6.038.402
Private equity	16.107	22.183
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	2.047.057	1.603.289
	<u>8.873.203</u>	<u>7.663.874</u>

Vastrentende waarden

Staatsobligaties	4.352.199	4.207.502
Hypothecaire leningen	1.375.934	927.961
Leningen op schuldbekentenis	34.769	33.986
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	1.998.005	2.057.451
Covered fondsen	600.110	676.812
Obligatiebeleggingen	905.424	763.396
Inflation linked bonds	0	9.585
Overige	78.716	62.322
	<u>9.345.157</u>	<u>8.739.015</u>

Derivaten

Valutaderivaten	69.736	27.954
Rentederivaten	1.595.322	1.233.745
	<u>1.665.058</u>	<u>1.261.699</u>

Voor een nadere toelichting op de derivatenpositie wordt verwezen naar de risicoparagraaf 10.4.3.1.

Overige beleggingen

Infrastructuur	50.041	78.984
Beleggingsfondsen (Geldmarktfondsen)	681.636	643.166
	<u>731.677</u>	<u>722.150</u>

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting, hebben we onze beleggingen nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum. En het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvoordelingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijnkarakter van de vorderingen en schulden.

De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van onze financiële instrumenten, gebruiken we marktnoteringen. Maar bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, hebben we gewaardeerd door Netto Contante Waarde-waarderingsmodellen en -technieken te gebruiken (NCW), inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde onderscheiden we:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekening	Andere methode	Totaal
	€	€	€	€	€
Per 31 december 2020					
Vastgoedbeleggingen	146.652	2.470.897	0	130.524	2.748.073
Aandelen	6.810.039	0	0	2.063.164	8.873.203
Vastrentende waarden	7.029.030	0	1.410.703	905.424	9.345.157
Derivaten	0	0	1.370.567	0	1.370.567
Overige beleggingen	0	0	0	731.677	731.677
	<u>13.985.721</u>	<u>2.470.897</u>	<u>2.781.270</u>	<u>3.830.789</u>	<u>23.068.677</u>
Per 31 december 2019					
Vastgoedbeleggingen	259.126	2.227.764	0	183.936	2.670.826
Aandelen	6.038.606	0	0	1.625.268	7.663.874
Vastrentende waarden	7.013.672	0	961.947	763.396	8.739.015
Derivaten	0	0	1.021.951	0	1.021.951
Overige beleggingen	0	0	0	722.150	722.150
	<u>13.311.404</u>	<u>2.227.764</u>	<u>1.983.898</u>	<u>3.294.750</u>	<u>20.817.816</u>

De categorie 'Genoteerde marktprijzen' bevat beleggingen, waarvan de waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

De categorie 'Onafhankelijke taxaties' betreft beleggingen die gewaardeerd zijn met waarderingmodellen zonder gebruik te maken van waarneembare marktdata.

Bij 'NCW-berekening' is de actuele waarde vastgesteld aan de hand van modellen, waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

'Andere methode' betreft de waarde waartegen de aandelen hierin kunnen worden verhandeld tegen intrinsieke waarde.

2. Beleggingen voor risico deelnemers

	31-12-2020 €	31-12-2019 €
Aandelen	382	203
Vastrentende waarden	108	58
	<u>490</u>	<u>261</u>

We bieden twee vrijwillige excedentregelingen aan voor pensioenopbouw boven het maximumsalaris van de basisregeling. Dit betreft de excedentmiddelloonregeling en de excedentpremierregeling. Eind 2020 nemen 4.090 deelnemers mee aan de excedentregeling.

3. Beleggingen VPL GFI

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Nog te verrekenen met beleggingsdepot	1.000	-652
Beleggingen VPL GFI	48.364	43.787
	<u>49.364</u>	<u>43.135</u>

Eind december 2020 is er nog een post 'nog te verrekenen met het beleggingsdepot' opgenomen. Dit komt doordat de laatste VPL premie-oplegging over 2020 volledig in februari 2021 heeft plaatsgevonden en doordat de koopsommen voor de inkoop van rechten in februari 2021 definitief zijn vastgesteld. Hierdoor is de afdracht naar het depot opnieuw bepaald en is op 31 december 2020 sprake van een schuld van € 1 miljoen.

4. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Premievordering werkgevers	110.707	98.480
Beleggingsdebiteuren	98.208	112.728
Overige vorderingen en overlopende activa	1.047	2.726
	<u>209.962</u>	<u>213.934</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd die korter is dan één jaar.

Vordering op de werkgever(s)

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Vorderingen op werkgevers	111.168	98.690
Voorziening dubieuze debiteuren	-461	-210
	<u>110.707</u>	<u>98.480</u>

Beleggingsdebiteuren

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Te ontvangen dividend	7.792	8.200
Lopende interest	68.275	85.534
Te vorderen dividend- en couponbelasting	3.347	4.486
Huurpenningen	799	1.011
Overige	17.995	13.497
	<u>98.208</u>	<u>112.728</u>

5. Overige activa

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Liquide middelen	47.511	33.108
Beleggingsliquiditeiten	26.591	43.564
	<u>74.102</u>	<u>76.672</u>

De liquiditeiten staan ons vrij ter beschikking. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

6. Stichtingskapitaal en reserves

	Algemene reserve	Beleggings-reserve	Reserve tijdelijk partnerpensioen	
Stand per 1 januari 2019	-3.707.559	3.144.119	34.612	-528.828
Bestemming van saldo baten en lasten	-545.530	401.450	20.130	-123.950
Stand per 1 januari 2020	-4.253.089	3.545.569	54.742	-652.778
Bestemming van saldo baten en lasten	-1.573.474	340.946	14.167	-1.218.361
Stand per 31 december 2020	<u>-5.826.563</u>	<u>3.886.515</u>	<u>68.909</u>	<u>-1.871.139</u>
Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan			2020	2019
			%	%
De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:				
Nominale dekkingsgraad			92,4	96,9
Reële dekkingsgraad			71,2	75,4
Beleidsdekkingsgraad			87,2	94,3

In dit overzicht, hebben we het aanwezige vermogen bepaald met inbegrip van alle componenten die deel uitmaken van het eigen vermogen.

Onze nominale dekkingsgraad hebben we berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen door de totale technische voorziening, inclusief de voorziening 'pensioenverplichtingen risico deelnemers', zoals opgenomen in de balans.

Bij het bepalen van de reële dekkingsgraad van ons fonds herrekenen we de voorziening van onze pensioenverplichtingen door rekening te houden met de verwachte loon- en prijsinflatie.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

Voor het bepalen van het Vereist Eigen Vermogen, de zogenoemde solvabiliteitstoets, maken we gebruik van het standaardmodel. De vereiste solvabiliteit per risicofactor is aan de hand van een (wortel)formule gecombineerd tot een totaal vereiste solvabiliteit, inclusief een opslag voor actief risico. We gaan er hierbij van uit dat er geen materiële risico's zijn die niet door het standaardmodel gedekt worden op het actief risico na. We beschouwen het concentratierisico en liquiditeitsrisico niet als materieel.

We beschouwen het concentratierisico en liquiditeitsrisico niet als materieel. We vinden het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van ons pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets hebben we opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het Minimaal Vereist Eigen Vermogen op 31 december:

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Stichtingskapitaal en reserves	-1.871.139	-652.778
Minimaal Vereist Eigen Vermogen	1.050.416	919.090
Vereist eigen vermogen	4.936.931	4.464.659

De vermogenspositie van ons pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort.

Per 31 december 2020 is sprake van een dekkingstekort en zitten we in een herstelsituatie. Daarom hebben we in maart 2020 een herstelplan ingediend bij DNB. Op basis van dit herstelplan zullen we eind 2024 geen dekkingstekort meer hebben. In maart 2021 hebben we dit herstelplan geactualiseerd.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gevoed door het resultaat, nadat de beleggingsreserve en de reserve tijdelijk partnerpensioen op het juiste niveau zijn gebracht.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen verminderd met het Minimum Vereist Eigen Vermogen. Op deze wijze bewerkstelligen we dat de beleggingsreserve minimaal gelijk is aan de reserves die we moeten aanhouden voor beleggingsrisico's in het FTK.

Reserve tijdelijk partnerpensioen

De reserve tijdelijk partnerpensioen is bestemd voor de ANW-hiaatuitkeringen en het tijdelijk partnerpensioen. Aan de reserve tijdelijk partnerpensioen voegen we toe of onttrekken we:

- het verschil tussen enerzijds de premie tijdelijk partnerpensioen (0,4% doorsneepremie) en toegerekende interest en
- anderzijds de toevoeging aan de voorziening, de toegerekende administratiekosten en de verrichte uitkeringen.

Het vrijwillig aanvullend tijdelijk partnerpensioen maakt geen deel uit van deze reserve.

7. Technische voorzieningen

Eind 2020 bedraagt de gemiddelde discontovoet 0,28% (2019: 0,83%). De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds heeft een langlopend karakter.

De duration van de verplichtingen bedraagt eind 2020 23,6 (2019: 22,7).

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

Over de pensioenverplichtingen is de rente aangepast met 0,32% negatief (2019: 0,24% negatief), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve begin 2020.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen hebben we vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening, betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten, in het bijzonder excassokosten, hebben we vooraf actuair berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in 2020.

Wijziging marktrente

Jaarlijks per 31 december herrekenen we de marktwaarde van de technische voorzieningen door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur (RTS). Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur verantwoorden we onder het hoofd wijziging marktrente. De RTS eind 2020 ligt over de hele linie onder de RTS eind 2019. Wanneer we beide curves uitdrukken in één gemiddeld rentepercentage, is de rente in 2020 met circa 0,55%-punt gedaald. Dit leidt tot een toename van de voorziening en dus tot een negatief resultaat.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Prognosetafel Actuariel Genootschap
In 2020 heeft het actuair genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd. We hebben besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Dit zorgt voor een verlaging van de technische voorzieningen met € 602,8 miljoen. En de actuele dekkingsgraad stijgt hierdoor met 2,86%-punt. In de nieuwe prognosetafels is geen rekening gehouden met de gevolgen van COVID-19.

Om rekening te houden met het gegeven dat onze fondspopulatie af kan wijken van de totale populatie waarop de prognosetafel is gebaseerd, passen we een leeftijdafhankelijke correctiefactor op de sterftekansen toe. In 2020 zijn de correctiefactoren op de sterftekansen niet gewijzigd.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Latent partnerpensioen

Voor de voorziening voor het latent partnerpensioen bij nog niet ingegaan ouderdomspensioen, geldt een aantal kanssystemen. In 2020 zijn de volgende kanssystemen gewijzigd:

- De partnerfrequentie leidt tot een verlaging van de voorziening met € 89,4 miljoen. Het gevolg hiervan voor de actuele dekkingsgraad is een verhoging van 0,45%-punt
- Het leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen leidt tot een verlaging van de voorziening met € 26,5 miljoen. Het gevolg voor de actuele dekkingsgraad is een verhoging van 0,17%-punt
- De opslag voor het wezenpensioen leidt tot een verlaging van de voorziening met € 16,2 miljoen. Het gevolg voor de actuele dekkingsgraad is een verhoging van 0,12%-punt.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

	2020	2019
	€	€
Stand per begin van het boekjaar	21.373.914	17.402.364
Pensioenopbouw	867.136	689.477
Rentetoevoeging	-69.679	-41.046
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-331.892	-310.525
Wijziging marktrente	3.503.229	3.339.612
Wijziging actuariële uitgangspunten	-734.811	-157.103
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	5.555	-5.007
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-61.374	-3.715
Financiering VPL	47.329	459.857
Stand einde van het boekjaar	24.599.407	21.373.914

	2020	2019
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	16.757	19.301
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-11.202	-24.308
	5.555	-5.007
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		
Resultaat op kanssystemen: Sterfte	-25.303	-16.207
Arbeidsongeschiktheid	-1.974	-6.730
Mutaties	-34.097	19.222
	-61.374	-3.715

De post mutaties bestaat voornamelijk uit het verlagen van het opbouwpercentage naar 1,70%. Daardoor valt een deel van de voorziening voor toekomstige opbouw van arbeidsongeschikte deelnemers vrij: € 32,1 miljoen.

Financiering VPL

Per 31 december 2020 hebben we de langlopende schulden uit hoofde van VPL omgezet in daadwerkelijke pensioenaanspraken voor de deelnemer.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

Aantallen	2020		2019	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	12.088.162	122.886	10.122.652	120.491
Gepensioneerden	5.130.047	71.190	4.765.229	69.577
Slapers	7.381.198	486.144	6.486.033	487.817
Voorziening voor pensioenverplichtingen	24.599.407	680.220	21.373.914	677.885

Korte beschrijving pensioenregeling

Onze pensioenregeling is een middelloonregeling op basis van een uitkeringsovereenkomst. De pensioenrekenleeftijd is:

- 65 jaar voor pensioenen opgebouwd voor 1 januari 2013
- 67 jaar voor de pensioenen vanaf 1 januari 2013
- 68 jaar voor pensioenen vanaf 1 januari 2018

De pensioenen opgebouwd voor 1 januari 2013 hebben we van 65 jaar actuariel herrekend naar 67 jaar. En de pensioenen tot 1 januari 2018 hebben we actuariel herrekend naar 68 jaar.

Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bedraagt in 2020 1,875% en is in 2021 verlaagd naar 1,70%.

Bent u geboren tussen 1950 en 1965?

Dan hebben we extra pensioen ingekocht voor deelnemers die:

- Op 31 december 2006 en 1 januari 2007 deel namen aan de pensioenregeling en
- Tot en met 31 december 2021 -of tot hun pensioendatum als die eerder is- deelnemer blijven.

Sociale partners in de sector beoogden hiermee dat de in aanmerking komende deelnemers 2 tot 3 jaar eerder met pensioen kunnen dan de voor hen geldende AOW-leeftijd. De inkoop van het extra pensioen zou oorspronkelijk uiterlijk op 31 december 2021 plaatsvinden of, als een deelnemer eerder met pensioen gaat, op de eerdere pensioendatum. Dit is een voorwaardelijke toezegging, die pas onvoorwaardelijk wordt als de aanspraken zijn gefinancierd. Sociale partners hebben in 2019 besloten de oorspronkelijke einddatum met twee jaar te vervroegen tot december 2019. Hierdoor zijn de extra aanspraken inmiddels al ingekocht.

Voor deelnemers in de Groenten- en fruit verwerkende industrie (GFI) bestaat ook een dergelijke regeling. Dit geldt voor deelnemers geboren tussen 1950 en 1980, die onafgebroken in de sector blijven tot eind 2020 of tot pensionering. Deze pensioenaanspraken hebben we eind 2020 ingekocht.

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet ons pensioenreglement in een premievrije opbouw. De premievrijstellingsregeling bij arbeidsongeschiktheid die gold vóór 1 januari 2006, is voor bestaande gevallen gehandhaafd. Wanneer een deelnemer een loongerelateerde WW-uitkering ontvangt, voorziet ons reglement in premievrije opbouw gedurende maximaal een half jaar.

Daarnaast zijn er twee vrijwillige excedentregelingen voor pensioenopbouw boven het maximumsalaris van de basisregeling. Dit betreft de excedentmiddelloonregeling en de excedentpremieregeling. Voor de excedentmiddelloonregeling geldt een opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen van 1,875% en een actuariële premie. Het opbouwpercentage is in 2021 verlaagd naar 1,70%. Onze excedentregeling is voor risico van onze deelnemers. De premie-inleg is gebaseerd op een leeftijdsafhankelijke staffel.

Toeslagverlening

De indexatiemaatstaf is de prijsinflatie, gecorrigeerd voor effecten van belastingen en accijns. Ons indexatiebeleid is gebaseerd op de wijze waarop het FTK indexatie toestaat. Dat betekent dat er gedeeltelijke indexatie plaatsvindt als onze beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Volledige indexatie kennen we pas toe als onze dekkingsgraad hoog genoeg is om langdurig volledige indexatie toe te kunnen kennen. Bij de huidige rente kan dit bij een dekkingsgraad van 122,5%. Bij een dekkingsgraad tussen 110% en 122,5% vindt dus gedeeltelijke indexatie plaats.

We beslissen jaarlijks of en in hoeverre we de pensioenrechten en pensioenaanspraken verhogen. We verlenen alleen indexatie als we van mening zijn dat onze beschikbare middelen dit toelaten. We financieren de indexatie uit beleggingsrendementen. In 2020 hebben we besloten om net als in 2019 geen indexatie toe te kennen. Voor komende jaren verwachten we dat indexatie ook niet mogelijk is.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen we inhaalindexatie toekennen. Inhaalindexatie of -toeslag kunnen we toekennen als in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. De grens waarbij we inhaaltoeslagen kunnen toekennen, hebben we in de ABTN in een staffel opgenomen. Er is een gemiddelde dekkingsgraad voor nodig die hoger ligt dan de vereiste dekkingsgraad. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Als bestuur geven we in onze jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende indexatie.

Het CPI in 2020 is 1,0%. Volledige toeslag zou 1,0% zijn. De werkelijke toeslag was 0%. Voor de actieve deelnemers en pensioengerechtigden is deze specificatie in bovenstaande tabel opgenomen. Het toeslagpercentage is bepaald over het lopende boekjaar en gaat in per 1 januari van het daaropvolgende jaar.

	Volledige toeslagverlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Toeslag 1 januari voor (in-)actieve deelnemers				
2012	2,50	-	2,50	2,50
2013	2,10	-	2,10	4,65
2014	1,10	-	1,10	5,80
2015	0,60	-	0,60	6,44
2016	0,30	-	0,30	6,76
2017	-	-	-	6,76
2018	1,50	-	1,50	8,36
2019	1,50	-	1,50	9,98
2020	1,60	-	1,60	11,74
2021	1,00	-	1,00	12,86

8. Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

De pensioenregeling voor risico van de deelnemers is een beschikbare premieregeling; een premieovereenkomst. Deze regeling is bedoeld voor deelnemers met een salaris boven de maximale pensioengrondslag in de middelloonregeling, die boven die pensioengrondslag ook pensioen wensen op te bouwen (excedentregeling).

De premie is gebaseerd op een leeftijdsafhankelijke staffel. We ontvangen hiervoor jaarlijks de premie van de werkgever. Op de ingelegde premie houden we maandelijks € 2,50 aan kosten in.

De hoogte van de beleggingsrendementen en daarmee het te bereiken eindkapitaal, is naast de premie afhankelijk van het door de deelnemer geselecteerde beleggingsprofiel en de binnen dit profiel aangekochte beleggingen. Het uiteindelijk te bereiken pensioenkapitaal is hiermee onzeker en volledig voor risico van de deelnemer.

De deelnemer heeft op zijn of haar pensioendatum de verplichting om op basis van het tot bij ons in te kopen. Tussentijds opnemen van het pensioenkapitaal anders dan door middel van een waardeoverdracht is niet mogelijk. De overige mutaties in 2020 van € 25 duizend negatief hebben betrekking op met terugwerkende kracht ingelegde premies die een negatief rendement hadden.

Verloop voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

	2020 €	2019 €
Stand per begin van het boekjaar	261	32
Premiebijdragen	244	241
Expiraties/pensionering	-57	-8
Beleggingsresultaat voor risico deelnemers	42	21
Overige mutaties	0	-25
Stand per einde van het boekjaar	490	261

De overige mutaties in 2019 van € 25 duizend negatief hebben betrekking op met terugwerkende kracht ingelegde premies die een negatief rendement hadden.

9. Langlopende schulden

Wel ontvangen, maar nog niet aangewende middelen 'uit hoofde van VPL verplichtingen' verantwoordt wij volgens de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, richtlijn RJ 610.270, als langlopende schuld. BPL Pensioen kent begin 2020 een VPL regeling: de VPL GFI populatie. De ontvangen middelen vanuit de premiebatens voegen we direct toe aan de langlopende schuld. Bij inkoop van de rechten verantwoordt we de inkoopsum -en hiermee de vrijval uit de langlopende schuld- als separate post onder de overige premiebatens.

De nog resterende VPL rechten GFI zijn ingekocht op 31 december 2020. De bijbehorende voorziening bedraagt € 47.329 duizend. Het resterende bedrag van € 2.035 duizend is vrijgevalten ten gunste van het resultaat.

Dit bedrag is berekend op basis van de richtlijnen van DNB op grond van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Premies

De premie van onze GFI populatie bedraagt 5,4% van het salaris volgens de GFI-definitie en bedraagt in 2020 € 4.777 duizend (2019: € 5.614 duizend). De premie van de GFI populatie storten we in een depot bij Aegon.

Schuld uit hoofde van VPL GFI populatie

	2020 €	2019 €
Stand per begin van het boekjaar	43.135	34.224
Dotatie inzake premies	4.777	5.614
Rendement	4.577	5.451
Toekenning VPL aanspraken	-3.125	-2.154
Financiering VPL Groente en Fruit Industrie per 31-12-2020	-47.329	0
Vrijval financiering VPL Groente en Fruit Industrie	-2.035	0
Stand per einde van het boekjaar	0	43.135

10. Derivaten

	2020 €	2019 €
Derivaten	294.491	239.748

11. Overige schulden en overlopende passiva

	2020 €	2019 €
Crediteuren	1.296	299
Waardeoverdrachten	0	4
Pensioenuitkeringen	625	573
Beleggingscrediteuren	654.267	369.967
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.607	6.200
Premiecrediteuren	146	221
Correctie ambtshalve premieoplegging	2.084	2.001
Overige schulden en overlopende passiva	8.812	8.021
Totaal	673.837	387.286

De post 'Overige schulden en overlopende passiva' bestaat voornamelijk uit een raming voor nog te betalen kosten 2020 (€ 2,5 miljoen), afkoop klein pensioen (€ 5,3 miljoen) en nog af te storten gleden VPL GFI (€ 1,0 miljoen).

De ambtshalve opgelegde premies over 2020 zijn verantwoord onder de premiebatens. Tegenover een gedeelte van de opgelegde ambtshalve premie staat geen opbouw. Ter correctie is hiervoor een ambtshalve opgelegde premie opgenomen op de balans.

Met ingang van 2019 zijn de ambtshalve opgelegde premies, waar geen opbouw tegenover staat en meer dan 5 jaar geleden zijn opgelegd, vrij gevallen ten gunste van het resultaat.

De schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar, met uitzondering van de derivaten.

Beleggingscrediteuren

	2020 €	2019 €
Beleggingscrediteuren	8.110	6.656
Huurpenningen	3.038	2.402
Overige	643.119	360.909
Totaal	654.267	369.967

10.4.3.1 RISICIBEHEER

We lopen bij het beheer en de financiering van onze pensioenverplichtingen risico's. Onze belangrijkste doelstelling is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling streven we naar toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van onze pensioenverplichtingen.

Als bestuur beschikken we over een aantal beleidsinstrumenten om risico's te beheersen:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van deze beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en van de financiële markten. Daarbij maken we onder meer gebruik van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen, van de verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door ons vast te stellen beleggingsrichtlijnen. Die vormen de basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan, waarbinnen de uitvoering van ons beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de hierna beschreven belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van ons beleggingsbeleid maken we ook gebruik van derivaten.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor ons is het solvabiliteitsrisico. Dat is het risico dat we niet over voldoende vermogen beschikken om onze pensioenverplichtingen mee af te dekken. De solvabiliteit meten we op basis van algemeen geldende normen en op basis van specifieke normen die de toezichthouder oplegt. Als onze solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, lopen we het risico dat we de premie voor onze werkgevers en deelnemers moeten verhogen. Ook lopen we het risico dat er geen ruimte is voor eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat we verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkinggraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende surplus/tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2020	2019
	%	%
S1 Renterisico	1,6	3,7
S2 Risico zakelijke waarden	15,5	15,6
S3 Valutarisico	5,7	5,4
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	4,3	4,0
S6 Verzekeringstechnisch risico	4,0	4,0
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief risico	0,8	0,6
Diversificatie-effect	-11,8	-12,4
	<u>20,1</u>	<u>20,9</u>

	2020	2019
	%	%
Dekkinggraad per 1 januari	96,9	97,0
Premie	-1,1	-1,0
Uitkering	-	-0,1
Toeslagverlening	-	-
Korting van aanspraken en rechten	-	-
Beleggingsrendementen (inclusief renteafdekking)	8,3	17,6
Wijziging rentetermijnstructuur	-13,6	-15,7
Wijziging rentetermijnstructuur - UFR aanpassing	-	-
Wijziging rentetermijnstructuur - wegvallen middeling	-	-
Aanpassing levensverwachting en grondslagwijzigingen	3,7	0,8
Overige oorzaken	-1,8	-1,7
Dekkinggraad per 31 december	<u>92,4</u>	<u>96,9</u>

Het effect van -1,8% onder 'Overige oorzaken' bestaat voornamelijk uit kruiseffecten.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen, moeten we buffers in het vermogen aanhouden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het Vereiste Vermogen) stellen we met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets) vast. Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fonds specifieke restrisico's, na afdekking.

	2020	2019
	€	€
Vereist pensioenvermogen	29.536.828	25.838.834
Voorziening pensioenverplichting	24.599.897	21.374.175
Vereist eigen vermogen	4.936.931	4.464.659
Aanwezig eigen vermogen	-1.871.139	-652.778
Tekort	<u>-6.808.070</u>	<u>-5.117.437</u>

De buffers hebben we berekend op basis van de standaardmethode. Voor de samenstelling van de beleggingen gaan we uit van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

We hebben voor de afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers passen we het standaardmodel van DNB toe. Inflatie gerelateerde producten behandelen we afwijkend en we passen een correctie toe voor het actief beheer van de aandelenportefeuille.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het markt- en kredietrisico kunnen we splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Markt- en kredietrisico lopen we op de verschillende beleggingsmarkten, waarin we op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief zijn. De beheersing van het markt- en kredietrisico is geïntegreerd in ons beleggingsproces. Bij de uitvoering van ons beleggingsbeleid kunnen zich ook risico's voordoen bij de geselecteerde managers en bewaarbedrijven. Dit heet het zogeheten manager- en custodyrisico. Ook zijn er risico's rond de juridische bepalingen voor de gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst. Dit heet het juridisch risico. Het markt- en kredietrisico beheersen we doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken. Die zijn in overeenstemming met de beleidskaders en richtlijnen, zoals we die vastgesteld hebben. We bewaken de naleving van deze mandaten. De marktposities rapporteren we periodiek.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

We beperken via een rentehedge ons renterisico. Beleggingen en pensioenverplichtingen zijn namelijk niet in dezelfde mate gevoelig voor rentebewegingen. Daardoor kan onze dekkinggraad sterk meebewegen met rentebewegingen en lopen we een groter risico om in een dekkingstekort te komen. Dit renterisico kunnen we verkleinen door de rentegevoeligheid van de beleggingen meer in overeenstemming te brengen met de looptijd van de verplichtingen.

Ons beleid is erop gericht om de 'duratie-mismatch' te verkleinen door ons renterisico af te dekken. Het percentage renteafdekking gaat omlaag naarmate de rente lager is. De gedachte is dat bij een lage rente de kans toeneemt dat de rente weer zal stijgen en dat we dan bij een lagere afdekking meer profiteren van de rentestijging. De renteafdekking kunnen we realiseren door:

- Meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen, want aandelen hebben per definitie een duratie van nul
- Binnen de portefeuille kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties, renteswaps of swaptions.

Bij een renteswap ruilen we een vaste lange rente in tegen een variabele korte rente. We ontvangen in dit geval een lange rente. Die is vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en we betalen daarvoor een variabele korte rente, bijvoorbeeld Euribor.

De duratie en het effect van de renteaftdekking kunnen als volgt worden samengevat:

	2020		2019	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	9.345.157	8,0	8.739.015	7,6
Totale portefeuille (na derivaten)	23.137.441	9,0	20.817.816	8,2
(Nominale) pensioenverplichtingen	24.599.897	24,1	21.374.175	23,6

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	508.401	5,4	566.215	6,5
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	2.402.177	25,7	2.542.972	29,1
Resterende looptijd > 5	6.434.579	68,9	5.629.828	64,4
	<u>9.345.157</u>	<u>100,0</u>	<u>8.739.015</u>	<u>100,0</u>

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met:

- Het lange termijn karakter van de investeringen van ons het pensioenfonds
- Het hiermee samenhangende beleid, en ter vergelijking

■ De looptijden van de verplichtingen, zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de verplichtingen geven we als volgt weer:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	1.770.917	7,2	1.679.835	7,9
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	2.304.427	9,4	2.108.067	9,9
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	6.199.489	25,2	5.434.190	25,4
Resterende looptijd > 20 jaar	14.325.064	58,2	12.152.083	56,8
	<u>24.599.897</u>	<u>100,0</u>	<u>21.374.175</u>	<u>100,0</u>

Risico zakelijke waarden (S2)

Het zakelijke waardenrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het gaat hier voornamelijk om aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties. Het structurele marktrisico beheersen we binnen het ALM-proces. Daarmee stellen we een zodanige beleggingsmix vast, dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix.

Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico, maken we gebruik van derivaten.

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd, bedraagt eind 2020 ongeveer 33,4% (2019: 40,5%).

De valutapositie per 31 december 2020 vóór en na afdekking door valutaderivaten geven we als volgt weer:

	2020		
	Totaal voor afdekking €	Valuta-derivaten afdekking €	Netto positie Na afdekking €
EUR	13.038.594	3.042.572	16.084.166
GBP	326.409	-159.157	167.252
JPY	615.295	-292.388	322.907
USD	5.143.593	-2.563.052	2.580.541
Overige	3.415.807	35.752	3.451.559
	<u>22.539.698</u>	<u>66.727</u>	<u>22.606.425</u>

De valutapositie per 31 december 2019 vóór en na afdekking door valutaderivaten geven we als volgt weer:

	2019		
	Totaal voor afdekking €	Valuta-derivaten Afdekking €	Netto positie Na afdekking €
EUR	12.236.572	2.658.239	14.894.811
GBP	412.451	-222.581	189.870
JPY	579.038	-276.268	302.770
USD	4.433.284	-2.139.440	2.293.844
Overige	2.921.505	1.603	2.923.108
	<u>20.582.850</u>	<u>21.553</u>	<u>20.604.403</u>

Prijrisico

Het prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Die ontwikkeling hangt af van factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat we alle

beleggingen waarderen tegen reële waarde en we waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten verwerken, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico wordt beheerst en verkleind door diversificatie.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	1.487.234	16,8	1.536.155	20,1
Global	16.107	0,2	22.183	0,3
Noord-Amerika	4.588.521	51,7	3.819.642	49,8
Asia Pacific	766.796	8,6	723.091	9,4
Australasia	242.830	2,7	97.213	1,3
Emerging Markets	1.771.715	20,0	1.465.590	19,1
	<u>8.873.203</u>	<u>100,0</u>	<u>7.663.874</u>	<u>100,0</u>

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Energie	159.723	1,8	323.458	4,2
Industrie	998.529	11,3	842.264	11,0
Gezondheidszorg	993.287	11,2	704.363	9,2
Technologie	1.891.987	21,3	1.327.895	17,3
Telecommunicatie	543.452	6,1	506.461	6,6
Nutsbedrijven	268.830	3,0	347.819	4,5
Financiële instellingen	1.367.850	15,5	1.345.992	17,6
Basismaterialen	384.465	4,3	357.203	4,7
Handel	1.863.210	21,0	1.629.568	21,3
Diversen	401.870	4,5	278.851	3,6
	<u>8.873.203</u>	<u>100,0</u>	<u>7.663.874</u>	<u>100,0</u>

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen dat we lopen door faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen, waarop we (potentiële) vorderingen hebben. Te denken valt aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar we deposito's plaatsen, herverzekeraars en marktpartijen waarmee we Over The Counter (OTC)-derivatenposities aangaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee we transacties aangaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten. Daardoor leiden we financiële verliezen.

Beheersing van dit risico doen we door het:

- Stellen van limieten aan tegenpartijen met inachtneming van alle posities die een

tegenpartij jegens ons heeft

- Vragen van extra zekerheden, zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten
- Hanteren van verstandige verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen

Ter afdekking van het settlementrisico beleggen we alleen in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat we in nieuwe markten beleggen, verrichten we eerst onderzoek naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, werken we alleen met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA overeenkomsten zijn afgesloten. Daardoor zijn onze posities adequaat afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's vatten we als volgt samen:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Mature markets	8.046.397	86,1	7.502.984	85,9
Emerging markets	1.298.760	13,9	1.236.031	14,1
	<u>9.345.157</u>	<u>100,0</u>	<u>8.739.015</u>	<u>100,0</u>

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Industrie	272.199	2,9	208.473	2,4
Gezondheidszorg	171.126	1,8	210.437	2,4
Telecommunicatie	169.439	1,8	194.765	2,2
Nutsbedrijven	124.694	1,3	159.867	1,8
Financiële instellingen	2.902.501	31,1	2.627.509	30,1
Nederlandse overheidsinstellingen	997.348	10,6	972.262	11,1
Buitenlandse overheidsinstellingen	3.596.251	38,5	3.455.814	39,5
Beleggingsinstellingen	8.050	0,1	10.199	0,1
Handel	615.765	6,6	489.008	5,6
Basismaterialen	88.642	1,0	103.657	1,2
Olie en Gas	201.376	2,2	162.765	1,9
Technologie	106.800	1,1	84.235	1,0
Andere instellingen	90.966	1,0	60.024	0,7
	<u>9.345.157</u>	<u>100,0</u>	<u>8.739.015</u>	<u>100,0</u>

Rating agencies beoordelen ook de kredietwaardigheid van veel marktpartijen.

De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings per einde van het boekjaar is:

	2020		2019	
	€	%	€	%
AAA	2.519.192	27,0	2.632.653	30,1
AA	3.136.566	33,6	2.590.256	29,6
A	858.587	9,2	1.048.266	12,0
BBB	1.555.260	16,6	1.349.110	15,4
BB	573.875	6,1	480.811	5,5
B	319.603	3,4	327.793	3,8
CCC	143.100	1,5	108.829	1,3
CC	7.249	0,1	20.819	0,2
C	1.481	-	140	-
D	2.269	-	606	-
Geen rating	227.975	2,5	179.732	2,1
	<u>9.345.157</u>	<u>100,0</u>	<u>8.739.015</u>	<u>100,0</u>

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's (S6))

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer leven dan gemiddeld verondersteld bij de bepaling van de technische voorzieningen. Daardoor volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van onze pensioenverplichtingen. Door toepassing van de AG prognosetafel 2020 van het Actuarieel Genootschap met adequate correcties voor ervaringssterfte, is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van onze pensioenverplichtingen. In de nieuwe prognosetafel is geen rekening gehouden met de gevolgen van COVID-19.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat we in geval van overlijden van een deelnemer mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kunnen we uitdrukken in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat we voorzieningen moeten treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico brengen we jaarlijks een risicopremie in rekening. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten verwerken we via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie herzien we periodiek.

Ons beleid is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

We hebben de ambitie om de pensioenen te indexeren. De mate waarin dit kan, is afhankelijk van de ontwikkelingen van de rente, het beleggingsrendement, de looninflatie en de demografie.

We merken uitdrukkelijk op dat onze indexatie-toezegging voorwaardelijk is.

Ons beleid en ambitie voor indexatie en toeslagverlening gegeven we weer in de toelichting 'Indexering en overige toeslagen'.

Liquiditeitsrisico (S7)

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs om te zetten zijn in liquide middelen. Met als gevolg dat we op korte termijn niet aan onze verplichtingen kunnen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico beheersen we door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. We moeten eveneens rekening houden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten, zoals premies. Overigens beschikken we in onze beleggingsportefeuille over voldoende obligaties die we onmiddellijk zonder waardeverlies kunnen verkopen om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat we de financiële gevolgen ondervinden van grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico). Concentratierisico's in de beleggingsportefeuille kunnen optreden in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille, kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

De spreiding in de beleggingsportefeuille geven we weer in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft, zijn per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post merken we elke post aan die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Aan het einde van 2020 zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

BPL Pensioen - Direct Real Estate

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
IBPL Pensioen - Direct Real Estate	0	-	2.227.764	10,4
Aandelen				
Robeco QI Customized EM Enhanced Index Fund	0	-	1.393.767	6,5
Vastrentende waarden				
Nederland	984.159	4,2	951.070	4,5
Frankrijk	851.222	3,6	770.283	3,6
Duitsland	742.726	3,1	743.073	3,5
Syntrus Achmea Global High Yield Pool	0	-	753.255	3,5
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	0	-	494.363	2,3
Achmea IM Liquiditeiten Fonds	0	-	643.166	3,0
Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund	0	-	431.736	2,0
Totaal	2.578.107	10,9	8.408.477	39,3

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Die risico's beheersen we door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de uitvoeringsorganisaties die we onder andere betrekken bij de interne organisatie, procedures, processen en controles en kwaliteit van de geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen toetsen we periodiek.

Onze beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Achmea Investment Management (Achmea IM). De pensioenuitvoering hebben we uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP Pensioen. Met TKP Pensioen hebben we een uitbestedingsovereenkomst en een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten.

We beoordelen jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en TKP Pensioen door middel van performancerapportages (vermogensbeheerder), DVO-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages, In Control Statement).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, houden we hiervoor geen buffers aan in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Er sprake van een actief beleggingsrisico wanneer we met ons beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afwijken van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf van de mate waarin we actief beleggen, is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft aan hoe groot de afwijkingen van het rendement kunnen zijn ten opzichte van het benchmarkrendement. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief risico.

Het actief risico is in de berekening van het Vereist Eigen Vermogen opgenomen als S10. S10 heeft een omvang van tweemaal de tracking error van de portefeuille (97,5% zekerheid). De veronderstelling is dat het actief risico niet samenhangt met de andere risicofactoren.

Systeemrisico

Een systeemrisico doet zich voor als het mondiale financiële systeem, de internationale markten, niet langer naar behoren functioneert. Daardoor zijn onze beleggingen niet langer verhandelbaar en verliezen ze zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor ons niet beheersbaar. Een systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van ons beleggingsbeleid maken we gebruik van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat we derivaten uitsluitend gebruiken voor zover dit passend is binnen ons beleggingsbeleid. Derivaten gebruiken we hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico beperken we door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand. We kunnen onder meer de volgende instrumenten gebruik maken:

- Futures: Dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten, waarmee we snel posities kunnen wijzigen. Futures zijn bruikbaar voor ons tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is overigens slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van ons strategische beleggingsbeleid
- Valutatermijncontracten: Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten. Daarbij gaan we de verplichting aan tot het verkopen van valuta en de aankoop van andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten dekken we valutarisico's af
- Renteswaps: Dit betreft met individuele banken afgesloten contracten, waarbij we de verplichting aan gaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kunnen we de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2020:

2020 Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
	€	€	€	€
Futures	236.035	0	0	0
Valutaderivaten	3.223.508	66.727	69.737	3.010
Rentederivaten	1.347.000	1.303.840	1.595.321	291.481
	<u>4.806.543</u>	<u>1.370.567</u>	<u>1.665.058</u>	<u>294.491</u>

Eind december 2020 zijn zekerheden ontvangen voor de derivaten voor een bedrag van 763,9 miljoen (2019: € 688,3 miljoen) en zekerheden gesteld voor 11,6 miljoen (2019: € 1,0 miljoen.).

Het ontvangen onderpand staat niet tot vrije beschikking van ons pensioenfonds. We nemen niet deel aan securities lending programma's.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2019:

2019 Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
	€	€	€	€
Futures	213.452	0	0	0
Valutaderivaten	2.755.507	21.553	27.954	6.401
Rentederivaten	861.000	1.000.398	1.233.745	233.347
	<u>3.829.959</u>	<u>1.021.951</u>	<u>1.261.699</u>	<u>239.748</u>

10.4.4 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Ontvangen zekerheden en garanties

Er zijn bij ons geen zekerheden en garanties bekend die niet in de jaarrekening zijn opgenomen.

Langlopende contractuele verplichtingen

De uitbestedingsovereenkomst met TKP Pensioen hebben we voor onbepaalde tijd verlengd met een opzegtermijn van 12 maanden. De vergoeding over 2020 bedraagt € 14,1 miljoen.

Daarnaast hebben we een overeenkomst voor onbepaalde tijd met Achmea Investment Management voor het vermogensbeheer. De opzegtermijn bedraagt 12 maanden. De vergoeding over 2020 bedraagt € 8 miljoen. Met Syntrus Achmea Real Estate hebben we voor onbepaalde tijd een overeenkomst voor het beheer van onze vastgoedportefeuille afgesloten met een opzegtermijn van 12 maanden. De vergoeding over 2020 bedraagt € 12,8 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen, kennen we per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

	31-12-2020 €	31-12-2019 €
Private equity	12.140	12.687
Vastgoed	77.543	143.809
Infrastructuur	3.439	3.452
	<u>93.122</u>	<u>159.948</u>

10.4.5 VERBONDEN PARTIJEN

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen ons, de bij ons aangesloten ondernemingen en de werknemers daarvan.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Voor de beloning van onze bestuurders verwijzen we naar de toelichting op de staat van baten en lasten. We hebben geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Er zijn op hen ook geen vorderingen.

Overige transacties met verbonden partijen

We hebben een Uitvoeringsreglement afgesloten met de verplicht aangesloten werkgevers en een Uitvoeringsovereenkomst met de vrijwillig aangesloten werkgevers.

Er zijn, anders dan reguliere premiebetalingen, geen overige transacties met verbonden partijen.

10.4.6 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van:

- de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en
- de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening.

De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat ze de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wijzigt. Dit gebeurt naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters. Het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente en de wijziging van de rentetermijnstructuur zelf, zullen een verhogend effect op de technische voorzieningen hebben. Hierdoor zal de dekkingsgraad dalen. Per 1 januari 2021 voert DNB de nieuwe UFR-methode voor 25% in. Dit heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van bij benadering 1,8%.

10.4.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

12. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2020	2019
	€	€
De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
Pensioenpremie huidig jaar	588.174	487.870
Pensioenpremie voorgaand jaar	8.703	15.875
Koopsom VPL	3.125	25.005
Aanvullende pensioeninkoop	249	745
Aanvullend tijdelijk partnerpensioen	269	226
	<u>600.520</u>	<u>529.721</u>
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:		
Kostendekkende premie	1.047.438	838.979
Feitelijke premie	588.174	487.870
Gedempte kostendekkende premie	493.895	461.361

We financieren onze pensioenregeling met een reglementaire doorsneepremie. Deze premie moet minimaal gelijk zijn aan de gedempte kostendekkende premie. Deze gedempte kostendekkende premie baseren we op een verwacht rendement. Een lagere premie, premiekorting dus, is slechts toegestaan als we een gezonde financiële positie hebben. Dit betekent: geen reservetekort en het in belangrijke mate kunnen waarmaken van onze indexatieambitie.

De premie voor 2020 toetsen we aan de hand van de voorschriften van het FTK. De gedempte kostendekkende premie is € 493.895 duizend. De feitelijke premie, exclusief premie voorgaande boekjaren, bedraagt € 588.174 duizend. De gedempte kostende premie is lager dan de feitelijke premie. We voldoen hiermee aan de wettelijke eisen.

Op 1 januari 2020 hebben we de pensioenpremie verhoogd van 21,7% naar 25,0% van de pensioengrondslag. Daarnaast geldt in 2020 een opbouwpercentage van 1,875%. De premie voor het voorwaardelijke pensioen (VPL-AG) van 1,25% is per 1 januari 2020 komen te vervallen.

Dit komt omdat dit voorwaardelijke pensioen is omgezet naar een onvoorwaardelijk pensioen. De VPL premie voor de GFI populatie bedraagt 5,4% van het salaris volgens de GFI definitie en kennen we eveneens toe aan de langlopende schulden.

	2020	2019
	€	€
<i>Kostendekkende premie</i>		
Actuariel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	854.386	675.485
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	178.567	149.958
Opslag voor uitvoeringskosten	14.485	13.536
Totaal kostendekkende premie	<u>1.047.438</u>	<u>838.979</u>

De aan 2020 toe te rekenen feitelijke premie verantwoorden we in de staat van baten en lasten.

De samenstelling van de kostendekkende premie is:

	2020	2019
	€	€
<i>Feitelijke premie</i>		
Bijdrage werknemers	155.513	103.644
Bijdrage werkgevers	432.661	384.226
Totaal feitelijke premie	<u>588.174</u>	<u>487.870</u>

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit dezelfde componenten als genoemd onder de zuivere kostendekkende premie. Bij de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie gaan we in de periode 2016-2020 uit van het verwacht rendement. Het verwacht rendement hebben we enerzijds bepaald aan de hand van de maximaal door de Commissie Parameters toegestane rendementen (in combinatie met het strategisch beleggingsbeleid) en anderzijds aan de hand van de rentetermijnstructuur (RTS) van september 2015.

Naast het verwacht rendement, rekenen we met een opslag voor toekomstbestendige toeslagverlening ter grootte van de verwachte prijsinflatie van 2%. We hanteren een ingroei-pad voor de inflatie van vijf jaar, de ingroei is lineair. Als de opslag voor toeslagverlening hoger is dan de opslag voor het Vereist Eigen Vermogen, dan komt de opslag voor toeslagverlening in plaats van de opslag voor het Vereist Eigen Vermogen. Hier is dus de hoogste van de twee opslagen leidend.

	2020	2019
	€	€
Gedempte premie		
Actuaireel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	289.343	272.055
Opslag voor instandhouding van het Vereist Eigen Vermogen	60.473	60.396
Opslag voor uitvoeringskosten	14.485	13.536
Premie voorwaardelijke onderdelen	129.594	115.374
Totaal gedempte premie	493.895	461.361

13. Premiebijdragen risico deelnemers

Premie risico deelnemers	2020	2019
	€	€
	244	241

14. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

	Directe beleggings-opbrengst	Indirecte beleggings-opbrengst	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€	€	€	€
2020				
Vastgoedbeleggingen	100.184	43.847	-13.882	130.149
Aandelen	146.860	174.307	-10.194	310.973
Vastrentende waarden	146.244	206.618	-6.487	346.375
Derivaten	21.268	907.545	-1.175	927.638
Overige beleggingen	2.854	-15.926	-1.173	-14.245
Kosten van vermogensbeheer			-1.658	-1.658
	417.410	1.316.391	-34.569	1.699.232
2019				
Vastgoedbeleggingen	85.836	244.784	-11.851	318.769
Aandelen	159.963	1.430.827	-5.234	1.585.556
Vastrentende waarden	157.692	467.413	-5.619	619.486
Derivaten	30.327	572.052	-2.594	599.785
Overige beleggingen	1.569	-501	-1.151	-83
Kosten van vermogensbeheer			-1.775	-1.775
	435.387	2.714.575	-28.224	3.121.738
Af: Rendementstoerekening VPL				-94.062
				3.027.676

15. Beleggingsresultaten risico deelnemers

	2020	2019
	€	€
Aandelen	9	16
Vastrentende waarden	33	5
	42	21

16. Financiering toegekende aanspraken VPL

De overgebleven VPL-rechten zijn op 31 december 2020 ingekocht. De voorziening die daarbij hoort is € 47.329 duizend. De overgebleven schuld van € 2.035 duizend is ten gunste van het resultaat vrijgevallen. In 2019 is de VPL Agrarisch en Groen ingekocht.

Vrijval langlopende verplichting VPL	2020	2019
	€	€
	47.329	459.857

17. Overige baten

	2020	2019
	€	€
Interest waardeoverdrachten	0	3
Inkoop toegekende aanspraken VPL	2.035	159.164
Andere baten	938	1.538
	2.973	160.705

18. Pensioenuitkeringen

	2020	2019
	€	€
Ouderdompensioen	241.141	225.931
Partnerpensioen	56.906	55.499
Wezenpensioen	1.443	1.345
Overlijdensuitkering	792	651
WAO-aanvulling	6.918	7.279
Anw-aanvulling	4.151	4.736
Afkoop pensioenen en premierestitutie	13.842	9.010
	325.193	304.451

19. Pensioenuitvoeringskosten

	2020	2019
	€	€
Bestuurskosten	899	1.037
Kosten raad van toezicht en verantwoordingsorgaan	257	215
Administratiekostenvergoeding	13.862	13.499
Accountantskosten	521	192
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	828	710
Contributies en bijdragen	1.014	1.073
Dwangsommen en boetes	0	0
Overige	1.171	1.010
Bestuursondersteuning	3.375	2.759
	21.927	20.495

De accountantskosten zijn ten opzichte van voorgaand jaar toegenomen, doordat we de kosten voor looncontroles (2020: € 344 duizend) met ingang van 2020 direct in de kosten verantwoord en niet meer vooruitbetalen. De kosten voor bestuursondersteuning hebben betrekking op de bijdrage aan de Colland Sectorraad voor bestuurlijke en secretariële ondersteuning. De contributies en bijdragen bevatten onder andere € 655 duizend aan DNB, € 164 duizend aan de Pensioenfederatie, €65 aan het pensioenregister en € 65 duizend aan de AFM. De overige kosten betreffen met name kosten voor deelnemerscommunicatie.

Bezoldiging bestuurders

De totale bezoldiging voor onze (voormalige) bestuurders bedraagt € 801 duizend, (2019: € 795 duizend).

De bestuursleden ontvangen een vaste vacatievergoeding.

Aan betrokkenen hebben we geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Verantwoordingsorgaan

Aan de leden van het Verantwoordingsorgaan hebben we in 2020 een vergoeding verstrekt van € 177 duizend, (2019: € 140 duizend).

Accountantshonoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant(s) zijn als volgt:

Controle jaarrekening		
	2020	2019
	€	€
	120	120

Aantal personeelsleden

Bij ons pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. We hebben onze pensioenuitvoering volledig uitbesteed aan TKP Pensioen B.V. De transacties met onze bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden die verband houden met onze bestuurs- en commissievergaderingen. Dit is inclusief de vergaderingen van de deelnemersraad en het Verantwoordingsorgaan. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld en vergoedingen van reis- en verblijfkosten.

21. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

	2020	2019
	€	€
	229	229

22. Saldo overdracht van rechten

	2020	2019
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten	-49	-9.369
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	0	-1.863
Inkomende waardeoverdracht klein pensioen	-19.287	-5.641
Uitgaande waardeoverdrachten	0	13.345
Uitgaande waardeoverdracht klein pensioen	14.019	8.738
	<u>-5.317</u>	<u>5.210</u>

Met een inkomende waardeoverdracht bedoelen we het ontvangen van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken die onze deelnemers tot aan hun ontslagdatum hebben opgebouwd. Die waardeoverdracht komt van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van hun vorige werkgever.

Bij een uitgaande waardeoverdracht gaat de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken die onze deelnemers tot aan hun ontslagdatum bij BPL Pensioen hebben opgebouwd naar het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van deze deelnemers.

De ontvangen koopsommen zijn bedoeld voor de aankoop van extra pensioenaanspraken.

23. Overige lasten

	2020	2019
	€	€
Interest waardeoverdrachten	0	5
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	709	82
Overig	467	149
	<u>1.176</u>	<u>236</u>

10.4.8. OVERIGE BEPALINGEN

10.4.8.1 STATUTAIRE REGELINGEN VOOR DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Voor de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van ons pensioenfonds. De bestemming hebben we nader uitgewerkt in de ABTN.

Het negatieve saldo van de staat van baten en lasten hebben we als volgt toegevoegd aan de algemene reserve:

	2020
	€
Algemene reserve	-1.573.474
Beleggingsreserve	340.946
Reserve tijdelijk partnerpensioen	14.167

10.4.8.2 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting BPL Pensioen te Woerden is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmede ik als onafhankelijk van Stichting BPL Pensioen, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 230 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 11,5 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- De technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden)

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting BPL Pensioen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 26 mei 2021

drs. H. Zaghdoudi AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

ACTUARIËLE VERKLARING

10.4.8.3 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur Stichting BPL Pensioen

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting BPL Pensioen te Woerden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting BPL Pensioen op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2020
2. De staat van baten en lasten over 2020
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting BPL Pensioen zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 230.000.000. De materialiteit is gebaseerd op 1% van het pensioenvermogen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de organen belast met governance overeengekomen dat wij aan de organen belast met governance tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 11.500.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van onze controle

Stichting BPL Pensioen kent een aantal activiteiten welke grotendeels zijn uitbesteed aan serviceorganisaties. De stichting heeft het beheer van de beleggingen en de pensioenadministratie uitbesteed aan respectievelijk Achmea Investment Management B.V., Syntrus Real Estate & Finance B.V. en TKP Pensioen B.V. (hierna gezamenlijk: 'de uitvoeringsorganisatie'). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Achmea Investment Management B.V., Syntrus Real Estate & Finance B.V en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door TKP Pensioen B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de uitvoeringsorganisatie verleende diensten en het effect hiervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de stichting.

CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, bepalen wij de aard en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden en voeren wij controlewerkzaamheden uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van de uitvoeringsorganisatie, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II en 3000A-) rapportages. Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Verder evalueren wij de in de Standaard 3402- en 3000A-rapportages beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2020 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisatie.

In aanvulling hierop hebben wij eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder werkzaamheden ten aanzien van de aanwezige beheersingsmaatregelen op het niveau van het bestuur en het bestuursbureau.

Wij hebben voor de controle van de beleggingen en de beleggingsopbrengsten gebruik gemaakt van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden bepaald, rekening houdend met de omvang en het risicoprofiel van deze activiteiten, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Reikwijdte van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

Overeenkomstig de Nederlandse controlestandaarden zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de financiële overzichten als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevatten die het gevolg zijn van fraude of fouten. Het niet naleven van wet- en regelgeving kan leiden tot boetes, rechtszaken of andere gevolgen voor de entiteit die een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten.

Overwegingen ten aanzien van fraude

Bij het identificeren en inschatten van de risico's op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude, hebben wij inzicht verworven in Stichting BPL Pensioen en haar omgeving, met inbegrip van haar interne beheersing. Wij hebben de frauderisicoanalyse van Stichting BPL Pensioen beoordeeld en het bestuur, de met governance belaste personen en de Sleutelfunctiehouders om inlichtingen verzocht. Wij hebben overwogen of er frauderisicofactoren zijn geïdentificeerd die een aanwijzing vormen voor risico's op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

Op basis van deze werkzaamheden en het in de controlestandaarden veronderstelde risico, hebben wij de veronderstelde fraude risico's overwogen met betrekking tot het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het bestuur, inclusief of er indicaties zijn voor tendentie bij het bestuur van de entiteit die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van deze fraude risico's zijn gericht op een evaluatie van de opzet en de implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen om deze risico's te beperken.

Wij hebben tevens aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het toetsen van journaalboekingen, het beoordelen van schattingen op tendenties (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit vorige boekjaar) en de onderbouwing van de tijdens het opstellen van de financiële overzichten aangebrachte aanpassingen. Onze inschatting van de risico's op een afwijking van materieel belang ten gevolge van fraude hebben niet geresulteerd in een kernpunt van de controle.

Overwegingen ten aanzien van naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het pensioenfonds door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, het lezen van notulen en rapporten van internal audit.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risico-analyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, de vereisten in het kader van Titel 9 van Boek 2 BW en de Pensioenwet aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is het pensioenfonds onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen' waarvan de gevolgen van niet naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken. Gezien de aard van de activiteiten van het pensioenfonds en de complexiteit van de Pensioenwet, Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en de Algemene Verordening Gegevensbescherming bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van het pensioenfonds, voor de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het bestuur en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de stichting dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Tenslotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Vanwege de kenmerken van fraude, met name wanneer het gaat om geraffineerde en zorgvuldig opgezette plannen om de fraude te verhullen, zoals valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of het opzettelijk voorstellen van zaken en samenspanning, blijft er een onvermijdbaar risico bestaan dat wij niet alle fraudes detecteren tijdens onze controle.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de organen belast met governance gecommuniceerd, maar vormen geen

volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving van het kernpunt	De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd
<p>Ontwikkeling van de (beleids-)dekkingsgraad De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.</p> <p>Stichting BPL Pensioen is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de dekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of Stichting BPL Pensioen voldoende buffers heeft.</p> <p>De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in noot 6 en in de risicoparagraaf van de jaarrekening. Hieruit blijkt dat de beleidsdekkingsgraad lager is dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en dat Stichting BPL Pensioen gebruikmaakt van de door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geboden mogelijkheid tot vrijstelling van één jaar van het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat de toelichting met betrekking tot de dekkingsgraad, (Minimaal) Vereist Eigen Vermogen en herstelplan niet conform wet- en regelgeving is opgenomen in de jaarrekening.</p> <p>Om het risico te ondervangen hebben wij ondermeer:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Door controle van de balans de samenstellen- de delen van de dekkingsgraad gecontroleerd ■ Kennis genomen van de rapportages en de werkzaamheden van de certificerende actuaris ■ Kennis genomen van de in de jaarrekening gepresenteerde cijfermatige toelichting en getoetst of deze in overeenstemming is met het actuariael rapport ■ Wij hebben kennisgenomen van de door de certificerende actuaris uitgevoerde plausibiliteitstoets op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen van de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve ■ Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht. <p>Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p> <p>Onze observatie bij dit kernpunt: Wij achten de vaststelling van de dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraden en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2020 aanvaardbaar. Ook achten wij de toelichting in de jaarrekening met betrekking tot het Vereist Eigen Vermogen en herstelplan aanvaardbaar. Wij hebben geen significante bevindingen te rapporteren.</p>

Beschrijving van het kernpunt	De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd
<p>Waardering van beleggingen welke gewaardeerd zijn op basis van waarderingsmodellen en technieken</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van Stichting BPL Pensioen. Deze beleggingen dienen volgens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde.</p> <p>Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten. Illiquide beleggingen zijn beleggingen die worden gewaardeerd op basis van waarderingsmodellen. Het met behulp van deze modellen bepalen van de marktwaarde is complex en bevat subjectieve elementen die bij de berekening worden gehanteerd.</p> <p>Hierdoor neemt de waarderingonzekerheid inherent toe bij beleggingen zonder genoteerde marktprijzen en hangt dit samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens.</p> <p>In de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva geeft Stichting BPL Pensioen inzicht in de gehanteerde waarderingmethoden van de beleggingen. Een beschrijving van deze modellen en technieken is weergegeven in noot 1. Uit deze toelichting blijkt dat voor 61% van de beleggingen van het pensioenfonds de waardering is gebaseerd op directe marktnoteringen, voor 27% van de beleggingen van het pensioenfonds de waardering is gebaseerd op afgeleide marktnoteringen en voor 12% op basis van waarderingsmodellen en – technieken.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat illiquide beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.</p>	<p>Om het risico te ondervangen hebben wij ondermeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ De opzet, het bestaan en de werking van de beheersingsmaatregelen rondom waardering van beleggingen beoordeeld ■ Vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen en technieken geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Hierbij hebben wij ook de impact van COVID-19 op de gehanteerde modellen en technieken beoordeeld ■ Getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig de beschreven uitgangspunten heeft plaatsgevonden ■ Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen en waarderingonzekerheid van de beleggingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening <p>Onze observatie bij dit kernpunt:</p> <p>Wij achten de waardering van de illiquide beleggingen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2020 aanvaardbaar. Wij hebben geen significante bevindingen te rapporteren.</p>

Beschrijving van het kernpunt	De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd
<p>Gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen</p> <p>De technische voorziening, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds, betreft de belangrijkste verplichting in de balans van het pensioenfonds en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. De technische voorziening wordt, conform de vereisten van de Pensioenwet, gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde wordt berekend op basis van actuariële grondslagen en schattingselementen en is dan ook gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattings-elementen. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Pensioenwet.</p> <p>Stichting BPL Pensioen heeft in de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva de grondslagen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In noot 7 is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole geïdentificeerde risico is dat actuariële grondslagen met betrekking tot de fonds specifieke ervaringssterfte en kostenopslag niet juist worden toegepast en toegelicht en/of dat actuariële berekeningen onjuist zijn.</p>	<p>Om het risico te ondervangen hebben wij ondermeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ De certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak en attentiepunten ■ De redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris. Hierbij hebben wij ook de impact van Covid-19 op de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld ■ De rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken ■ Controlewerkzaamheden uitgevoerd op de pensioenaanspraken van de deelnemers om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen ■ Vastgesteld dat de waarderingsgrondslagen van de technische voorzieningen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening. <p>Onze observatie bij dit kernpunt:</p> <p>Wij achten de waardering van de technische voorzieningen en de daarbij behorende toelichting in de jaarrekening per 31 december 2020 aanvaardbaar. Wij hebben geen significante bevindingen te rapporteren.</p>

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Meerjarenoverzicht
- Het Bestuursverslag
- Overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Benoeming

Wij zijn door de organen belast met governance benoemd als accountant van Stichting BPL Pensioen vanaf de controle van het boekjaar 2013 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang geleverd.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De organen belast met governance zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de entiteit.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de organen belast met governance onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het bestuur op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het bestuur en de organen belast met governance dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur en de organen belast met governance over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

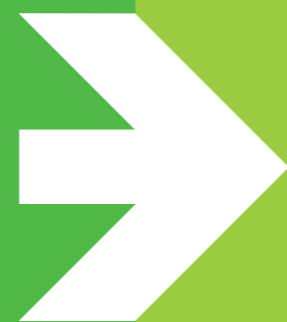
Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de organen belast met governance hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 26 mei 2021
Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: Drs. M. van Luijk RA

1. ORGANISATIE VAN ONS PENSIOENFONDS

DE SAMENSTELLING VAN ONS BESTUUR WAS PER 31 DECEMBER 2020 ALS VOLGT:

Naam	Organisatie	Functie	M/V	Leeftijd
Namens de werkgevers				
Jack Buckens	LTO	Voorzitter	M	63
Sander van Meer	Cumela	Bestuurder	M	43
Willem van den Nieuwenhof	VHG	Bestuurder	M	60
Jaap den Dekker	LTO	Bestuurder	M	57
Eric Douma	LTO	Bestuurder		
Namens de werknemers				
Eline Lundgren	FNV	Voorzitter	V	60
Patrick Meerts	FNV	Bestuurder	M	52
Harrie de Vaan	CNV	Bestuurder	M	46
<i>Externe bestuurders</i>				
Fred Gertsen	-	Bestuurder	M	68
Mark Rosenberg	-	Bestuurder	M	58
Namens de pensioengerechtigden				
Ronald Zwijnenburg		Bestuurder	M	68
Evelien Vlastuin		Bestuurder	V	45

BENOEMING, ONTSLAG EN SCHORSING GEDURENDE 2020

Ontslag en schorsingen hebben in het verslagjaar niet plaatsgevonden. Benoemingen in 2020 in het bestuur zijn:

Naam	Functie	Namens	Benoemd per
Evelien Vlastuin	Bestuurder	Pensioengerechtigden	29 december 2020

Herbenoemingen in 2020

Naam	Functie	Namens	Herbenoemd per
Jaap den Dekker	Bestuurder	LTO	1 januari 2021
Willem van den Nieuwenhof	Bestuurder	VHG	1 januari 2021

Afgetreden als bestuurslid in 2020

Naam	Functie	Namens	Afgetreden per
Ronald Zwijnenburg	Bestuurder	Pensioengerechtigden	31 december 2020

Benoemingen van sleutelfunctiehouders

Naam	Sleutelfunctie	Benoemd per
Niels Smit	Interne audit	1 februari 2020

DE SAMENSTELLING VAN DE RAAD VAN TOEZICHT WAS PER 31 DECEMBER 2020 ALS VOLGT:

Naam	Functie	M/V	Leeftijd
Dirk Duijzer	Voorzitter	M	59
Monique van der Poel	Lid	V	37
Trudy van der Kloet	Lid	V	53

BENOEMINGEN VERANTWOORDINGSORGAAN

Naam	Status	Namens	Per
Namens de werknemers			
Dirk Aaldering	Afgetreden	FNV	Oktober 2020
Martin Wolkers	Benoemd	FNV	Januari 2020
Namens de werkgevers			
Theo Coumans	Benoemd	LTO	Maart 2020

DE SAMENSTELLING VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN WAS PER 31 DECEMBER 2020 ALS VOLGT:

Naam	Organisatie	M/V	Leeftijd
Namens de werknemers			
Noël Beckers	FNV	M	34
Rob Bekker	FNV	M	53
Henk van der Werf	FNV	M	63
Jan Hoogland	CNV	M	51
Jenne Oosting	CNV	M	66
Karin van de Logt	FNV	V	48
Berto Geerts	FNV	M	48
Namens de pensioengerechtigden			
Jan Dijkstra	CNV	M	67
Bennie Wassink	CNV	M	64
Toon Adriaans	FNV	M	66
Heimerick Tromp	FNV	M	69
Jos van de Bosch	FNV	M	59
Namens de werkgevers			
Ton Greeve	VHG	M	61
Wim van den Boomen	LTO	M	56
Bark Leenders	LLTB	M	73
Jan van Leeuwen	LTO	M	65
Jacqueline Tuinenga	Cumela	V	58
Francien de Wit	Cumela	V	62
Theo Coumans	LTO	M	54
Martin Wolkers	FNV	M	57
Vacature			

DE SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES WAS PER 31 DECEMBER 2020 ALS VOLGT:

Beleggingsadviescommissie

Naam	Functie
Mark Rosenberg	Voorzitter
Harrie de Vaan	Lid
Eline Lundgren	Aspirant-lid
Eric Douma	Aspirant-lid
Loranne van Lieshout	Extern lid via Ortec
Jan Bertus Molenkamp	Extern lid via Ortec

Risicocommissie

Naam	Functie
Fred Gertsen	Voorzitter
Jaap den Dekker	Lid
Willem van den Nieuwenhof	Lid
Evelien Vlastuin	Lid

Pensioen & Communicatie Commissie

Naam	Functie
Sander van Meer	Voorzitter
Jack Buckens	Lid
Patrick Meerts	Lid
Ronald Zwijnenburg	Lid

Dagelijks Bestuur

Naam	Functie
Eline Lundgren	Werknemersvoorzitter
Jack Buckens	Werkgeversvoorzitter

DE SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE VAN BEROEP WAS PER 31 DECEMBER 2020 ALS VOLGT:

Naam	Organisatie	Functie
N. Ruiters	De Koning Vergouwen Advocaten	Voorzitter
J.H.J. Schoot Uiterkamp	Cumela Nederland	Lid
R. Barnhoorn	FNV	Lid

UITVOERINGSORGANISATIES

Pensioenbeheer	Fiduciair management	Vastgoedbeheer
TKP Pensioen B.V.	Achmea Investment Management B.V.	Syntus Achmea Real Estate & Finance
<i>Bezoekadres:</i> Europaweg 27 9723 AS Groningen	<i>Bezoekadres:</i> Handelsweg 2 3707 NH Zeist	<i>Bezoekadres:</i> Gatwickstraat 1 1043 GK Amsterdam
<i>Postadres:</i> Postbus 501 9700 AM Groningen	<i>Postadres:</i> Postbus 866 3700 AW Zeist	<i>Postadres:</i> Postbus 59347 1040 KH Amsterdam

OVERIGE EXTERNE PARTIJEN

Certificerend actuaris:	Willis Towers Watson
Custodian:	CACEIS
Accountant:	Deloitte Accountants (per 1 januari 2021: EY Accountants)
Adviserend Actuaris:	Mercer Nederland
Compliance Officer:	Nederlands Compliance Instituut
Looncontrole:	BDO Accountants

DEZE BIJLAGE HOORT BIJ HOOFDSTUK 3 VAN DEEL B VAN HET BESTUURSVERSLAG.

2. STATISTISCHE GEGEVENS

Overzicht (ex-)deelnemers en pensioenge-rechtigden

De volgende tabellen geven naast een overzicht van het totale aantal (ex-)deelnemers en pensioengerechtigden, ook inzicht in de mutaties per doelgroep. Hoeveel van hen zijn toegetreden, met pensioen gegaan, arbeidsongeschikt geworden of overleden. In het overzicht staan ook het aantal waardeoverdrachten en het aantal mensen dat uit dienst is gegaan.

Overzicht (ex-)deelnemers en pensioenge-rechtigden

De volgende tabellen geven naast een overzicht van het totale aantal (ex-)deelnemers en pensioengerechtigden, ook inzicht in de mutaties per doelgroep. Hoeveel van hen zijn toegetreden, met pensioen gegaan, arbeidsongeschikt geworden of overleden. In het overzicht staan ook het aantal waardeoverdrachten en het aantal mensen dat uit dienst is gegaan.

STATISTISCHE GEGEVENS

In de volgende paragrafen staat de ontwikkeling van het aantal (ex-)deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers in 2020.

	Deelnemers (excl. AO)	Ex- deelnemers	Arbeidsongeschikte deelnemers	Gepensio- neerden	Totaal
Stand per 1 januari	115.681	487.817	4.810	69.577	677.885
Toetreding / hertoetreding	20.329	-4.671	0	0	15.658
Pensionering	-924	-4.527	-365	5.816	0
Arbeidsongeschiktheid	-333	-144	477	0	0
Revalidering	11	12	-23	0	0
Overlijden/afkoop/ waardeoverdracht	-1.955	-21.404	-63	-4.203	-27.625
Premievrij gemaakt door uitdienst	-14.759	14.759	0	0	0
Overige oorzaken*	0	14.302	0	0	14.302
Stand per 31 december 2020	118.050	486.144	4.836	71.190	680.220

Verhouding actieve deelnemers vrouw/man

	2020	2019	2018	2017	2016
Mannen (actieve deelnemers)	88.882	87.478	84.955	81.876	78.167
Vrouwen (actieve deelnemers)	34.004	33.013	31.482	29.933	28.342
Totaal	122.886	120.491	116.437	111.809	106.509

STATISTISCHE GEGEVENS

Actieve deelnemers op basis van leeftijd

	2020		2019	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
20-25	10.638	3.343	10.296	3.094
25-30	11.474	3.645	11.417	3.554
30-35	10.158	3.498	9.897	3.352
35-40	8.857	3.321	8.769	3.231
40-45	8.269	3.720	8.195	3.763
45-50	9.013	4.350	9.423	4.403
50-55	10.602	4.878	10.564	4.727
55-60	10.081	3.911	9.657	3.809
60-65	7.726	2.663	7.255	2.466
65-70	2.064	675	2.005	614
Totaal	88.882	34.004	87.478	33.013

Aantal echtscheidingen

Jaar	Aantal
2016	2.807
2017	2.880
2018	2.655
2019	2.620
2020	2.617

Aantal deelnemers met vrijwillige voortzetting

Jaar	Aantal
2016	69
2017	74
2018	72
2019	65
2020	51

Aantal deelnemers met een excedentregeling

Jaar	Aantal
2016	2.689
2017	3.022
2018	3.660
2019	3.911
2020	4.090

Aantal deelnemers overgangsregeling

Jaar	Aantal
2016	15.545
2017	14.484
2018	13.427
2019	12.472
2020	0

Aantal gemoedsbezwaarden

Jaar	Aantal
2016	249
2017	251
2018	260
2019	258
2020	255

Aantallen premievrije voortzetting naar geslacht en in procenten van het aantal actieve deelnemers

	2020	2019	2018	2017	2016
Mannen	3.386	3.400	3.157	3.062	3.013
Vrouwen	1.450	1.410	1.391	1.308	1.262
Totaal	4.836	4.810	4.548	4.370	4.275
Mannen in %	3,81%	3,89%	3,72%	3,74%	3,85%
Vrouwen in %	4,26%	4,27%	4,42%	4,37%	4,45%
Totaal in %	3,94%	3,99%	3,91%	3,91%	4,01%

Uitsplitsing aantal pensioengerechtigden

	2020	2019	2018	2017	2016
Ouderdompensioen (vanaf 2012 incl. flexpens.)	48.874	46.701	45.417	44.037	41.932
Nabestaandenpensioen (vanaf 2012 incl. ANW)	19.015	19.432	19.319	19.460	18.684
Wezenpensioen	1.335	1.344	1.334	1.437	1.327
AOP	1.966	2.100	2.192	2.311	2.425
Totaal	71.190	69.577	68.262	67.245	64.368

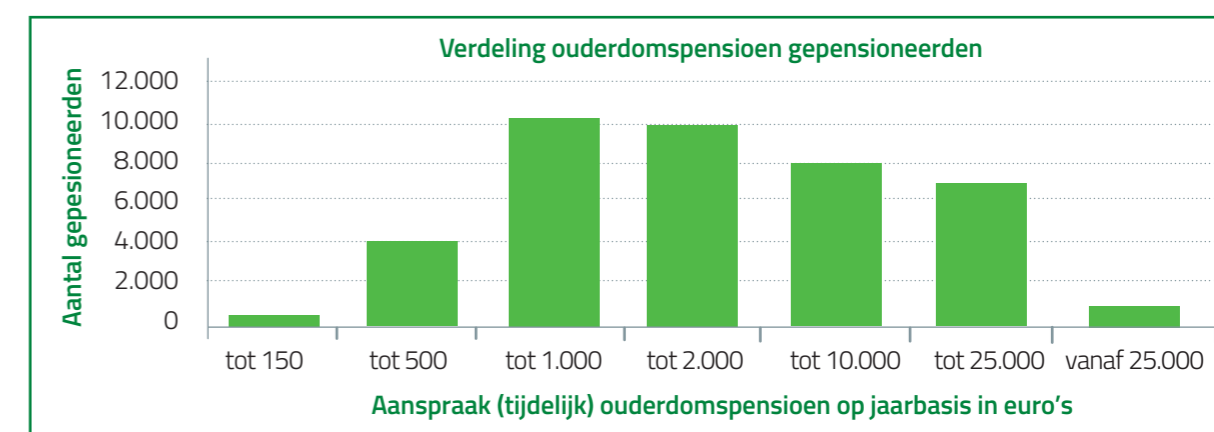
Aantal ex-deelnemers

	2020	2019	2018	2017	2016
Mannen (ex-deelnemers)	314.191	312.919	313.347	308.939	304.552
Vouwen (ex-deelnemers)	171.953	174.898	174.762	170.881	163.690
Totaal	486.144	487.817	488.109	479.820	468.242

Hoogte ingegaan ouderdompensioen

Het gemiddelde ingegane ouderdompensioen bedraagt € 5.045.

In onderstaande tabel is het aantal voorkomende uitkeringen per uitkeringshoogte weergegeven.

Flexibiliseringsmogelijkheden

In onze regeling is een groot aantal flexibiliseringsmogelijkheden opgenomen.

De onderstaande tabel geeft aan in welke mate deelnemers daarvan gebruik maken bij hun pensioeningang.

	2020	2019
Aantal ingegane ouderdomspensioenen	9.197	6.591
Waarvan afgekocht	796	978
Waarvan niet opgevraagd	2.154	1.695
Waarvan ingegaan zonder uitruil	971	696
Waarvan ingegaan met uitruil	5.276	3.222
Totaal	9.197	6.591
De volgende keuzes zijn gemaakt		
Hoog-laag	763	534
Laag-hoog	2	0
Vervroegen	5.067	2.928
AOW-compensatie	3	191
Uitruil OP-PP	99	54
Uitruil PP-OP-keuze	942	598
Uitruil PP-OP-geen Partner	107	109
Totaal	6.983	4.414

Onze deelnemers maken vooral gebruik van de mogelijkheid vervroegd met pensioen te gaan. De meest door hen genoemde reden is dat ze al voor hun 68e AOW ontvangen. Ze willen hun pensioen tegelijk met hun AOW laten ingaan. Uitruil van partnerpensioen voor een hoger ouderdomspensioen is een andere mogelijkheid die deelnemers veel benutten. Het totale aantal deelnemers dat gebruikmaakt van een van de uitruilmogelijkheden, is hoger dan het aantal dat de tabel weergeeft.

Dat komt doordat de deelnemers van meerdere flexibiliseringsmogelijkheden gebruik kunnen maken. In de telling geven we er per deelnemer maar één weer.

Aantal werkgevers en werknemers per subsector, inclusief werknemers <21 en >67

De tabellen op de volgende pagina geven de ontwikkeling van het aantal aangesloten werkgevers weer.

STATISTISCHE GEGEVENS

	2020		2019	
	Aantal werkgevers	Aantal werknemers	Aantal werkgevers	Aantal werknemers
Glastuinbouw	2.298	24.323	2.291	23.430
Landbouwwerktuigen Exploit. Ondernem.	2.087	21.419	2.116	21.216
Hoveniersbedrijven	3.033	19.188	3.035	18.415
Open teelten Tuinbouw	1.177	2.841	1.416	2.781
Open teelten Boomkwekerij	888	6.119	939	5.684
Dierhouderij	2.350	7.475	2.609	7.547
Open teelten Bloembollen	389	2.591	453	2.636
Tuinzaadbedrijven	92	6.491	92	6.249
Open teelten Landbouw	894	6.729	1.391	6.640
Bos en Natuur	188	2.837	199	2.787
Bedrijfsverzorgingsdiensten	43	2.682	46	2.728
Paddestoelen	127	2.172	120	1.973
Bloembollengroothandel	103	1.527	99	1.503
Groenten- en fruitverwerkende Industrie	64	4.772	63	4.738
Varkensverbetering	11	566	12	559
Geen cao van toepassing	104	4.959	101	4.806
Overig	146	6.870	149	7.108
Totaal	13.994	123.561	15.131	120.800

Verdeling loonsom in euro's per subsector

	2020	2019
Glastuinbouw	686.457.818	641.594.483
Landbouwwerktuigen Exploit. Ondernem.	745.096.423	722.132.740
Hoveniersbedrijven	561.600.790	524.268.398
Open teelten Tuinbouw	72.534.469	68.871.516
Open teelten Boomkwekerij	153.760.306	142.783.999
Dierhouderij	198.723.289	188.489.552
Open teelten Bloembollen	65.352.749	63.563.436
Tuinzaadbedrijven	327.321.316	298.812.236
Open teelten Landbouw	173.929.819	169.584.916
Bos en Natuur	108.806.485	104.673.812
Bedrijfsverzorgingsdiensten	83.725.772	83.267.708
Paddestoelen	46.035.044	42.983.228
Bloembollengroothandel	53.462.433	51.354.084
Groenten- en fruitverwerkende industrie	190.598.250	183.334.438
Varkensverbetering	28.200.205	27.517.619
Overig	443.115.551	428.709.311
Totaal	3.938.720.718	3.741.941.476

3. VERKLARING NALEVING INTEGRITEITSBELEID

BPL Pensioen heeft een interne en externe compliance officer aangesteld. De interne compliance officer is werkzaam voor het pensioenfonds via het bestuursbureau. De externe compliance officer is het Nederlands Compliance Instituut (NCI). De compliance officers beoordelen gezamenlijk de compliance maatregelen die BPL Pensioen heeft getroffen. Indien nodig doen zij daarbij aanbevelingen om aanvullende maatregelen te treffen.

In de Pensioenwet is bepaald dat een pensioenfonds zorgdraagt voor een integere en beheerste bedrijfsvoering (artikel 143). In het Besluit financieel toetsingskader is dit nader uitgewerkt (artikelen 18 tot en met 20). BPL Pensioen hanteert hiertoe onder meer een gedragscode. De gedragscode is van toepassing op alle personen die aan het pensioenfonds zijn verbonden en heeft onder meer betrekking op vertrouwelijkheid van informatie, nevenfuncties en melding van belangenconflicten. Het toezicht op de naleving van wettelijke regels en regels die voortvloeien uit de gedragscode is uitbesteed aan de compliance officer. Dit toezicht heeft mede ten doel reputatieschade te voorkomen en daarmee het integriteitsrisico voor BPL Pensioen zo veel mogelijk te beperken. De compliance officer rapporteert ons bestuur jaarlijks, of zoveel vaker als noodzakelijk is, over de uitkomsten van verricht onderzoek.

De compliance officer heeft de naleving van de gedragscode en andere compliance regels door het pensioenpenfonds en de verbonden personen vastgesteld en ons bestuur over de uitkomsten gerapporteerd. De uitvraag van de verbonden personen op de thema's, zoals beschreven in de gedragscode, heeft geen bijzonderheden opgeleverd. Overtreding van de gedragscode is niet vastgesteld. In deel D van dit jaarverslag is een overzicht opgenomen van de relevante nevenfuncties van de bestuurders. Het aanvaarden of continueren van een nevenfunctie is toegestaan na goedkeuring door ons bestuur. Ons bestuur oordeelt of er sprake is van een mogelijk belangenconflict. Het integriteitsbeleid besteedt naast de gedragscode ook aandacht aan onderwerpen als fraude, voorwetenschap en zorgplicht richting de deelnemer. Daarnaast is integriteit onderdeel van het uitbestedingsbeleid, beloningsbeleid, beleggingsbeleid en klokkenluidersregeling. Er hebben zich in 2020 twee integriteitsincidenten voorgedaan. Deze incidenten zijn ook gemeld aan de toezichthouder. Er zijn adequate maatregelen getroffen om herhaling van het incident in de toekomst te voorkomen.

Mevr. mr. K.M. Westerhoff CCP
Interne compliance officer

Dhr. M.A.P. Vente
Externe compliance officer (NCI)

4. NALEVING CODE PENSIOENFONDSEN

1. Vertrouwen waarmaken

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
1. Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen, en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.	✓ De missie van BPL Pensioen is opgenomen in de statuten. Uit de missie zijn de taken van ons bestuur af te leiden. Deze zijn ook opgenomen in de statuten (artikel 10). Evenwichtige belangenafweging passen we in de besluitvorming toe. Dit blijkt uit de oplegnotities en de notulen.
2. Het bestuur is verantwoordelijk en zorgt voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het heeft een visie op die uitvoering, stelt eisen waaraan deze moet voldoen en bepaalt welk kostenniveau aanvaardbaar is.	✓ Ons bestuur heeft een uitbestedingsbeleid. Daarin zijn de uitgangspunten en vereisten voor uitvoering en uitbestedingspartijen opgenomen. Daarnaast heeft ons bestuur (dienstverlenings-)overeenkomsten afgesloten met uitbestedingspartners. Bij het aangaan van een overeenkomst met een uitbestedingspartner besteedt ons bestuur aandacht aan het kostenniveau in verhouding tot de kwaliteitseisen die we als bestuur aan de dienstverlening stellen. Kostenbewustzijn is ook onderdeel van de periodieke evaluatie.
3. Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij.	✓ Ons bestuur heeft haar missie, visie en strategie vastgesteld. Dit zijn vertaald in een strategisch jaarplan. Dit strategisch jaarplan is het uitgangspunt van het handelen en de naleving bewaken we door middel van periodieke rapportages. In de jaarplanning houden we rekening met de beleids- en verantwoordingscyclus.
4. Bij alle besluiten legt het bestuur duidelijk vast op grond van welke overwegingen het besluit is genomen.	✓ Besluiten zijn vastgelegd in de notulen. Hierbij staan ook de overwegingen of we verwijzen naar de beleidsdocumenten of notities waarop onze besluiten zijn gebaseerd.
5. Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	✓ In notities en beleid besteden we aandacht aan risicomanagement; de gevolgen van een bepaald besluit. We wegen de risico's af en leggen deze vast in de notulen. Ook in het jaarverslag verschaffen we inzicht in de risico's en risicobeheersing bij het bepalen van het beleid en het nemen van besluiten. We zetten sterk in op de communicatie met onze deelnemers over de resultaten die we bereiken en over onze ambities, onder andere in nieuwsbrieven, nieuwe website en webinars.
6. Het bestuur houdt rekening met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en draagt daarbij zorg voor optimaal rendement binnen een aanvaardbaar risico.	✓ De uitgangspunten staan in de ABTN en ons bestuur legt verantwoording af over haar beleggingsbeleid in het jaarverslag.
7. Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	✓ Ons bestuur heeft een eigen incidentenregeling. Daarnaast is het crisisplan onderdeel van onze ABTN. Hierin is vastgelegd wat het bestuur in bepaalde financiële situaties kan doen. Ook is er een crisis managementteam. Met de uitvoeringsorganisaties zijn procedures afgesproken en die zijn contractueel vastgelegd.

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
8. Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is	✓ Ons bestuur zorgt voor draagvlak voor de keuzes over verantwoord beleggen door hierover van gedachten te wisselen met sociale partners, het verantwoordingsorgaan en met deelnemers en werkgevers. Dit gebeurt tijdens bijeenkomsten die we over dit thema organiseren.
9. Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	✓ Ons bestuur heeft een eigen incidentenregeling. Daarnaast is het crisisplan onderdeel van onze ABTN. Hierin is vastgelegd wat het bestuur in bepaalde financiële situaties kan doen. Ook is er een crisis managementteam. Met de uitvoeringsorganisaties zijn procedures afgesproken en die zijn contractueel vastgelegd.

2. Verantwoordelijkheid nemen

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
10. Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	✓ Dit is vastgelegd in het uitbestedingsbeleid en de uitbestedings- en dienstverleningsovereenkomsten die ons fonds met alle uitbestedingspartners heeft afgesloten. De taken en verantwoordelijkheden van de bestuurlijke commissies zijn uitgewerkt in reglementen.
11. Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, of schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	✓ Er zijn bepalingen over de aansprakelijkheid en afspraken over het naleven van de dienstverlenings-overeenkomst. Ook hebben bepalingen voor als een de dienstverlener te kort schiet in de nakoming van afspraken.
12. Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	✓ In de uitbestedingsovereenkomst is vastgelegd dat onderuitbestedingen ons gemeld moeten worden of dat hier voor-af toestemming voor moet worden gevraagd. Dan kunnen we aangeven aan welke onderuitbestedingen moeten voldoen. Ook bepalen we dat we periodiek inzicht moeten krijgen in de onderuitbestedingen. We houden in overeenstemming met ons uitbestedingsbeleid een register van (onder)uitbestedingen bij.
13. Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of - indien van toepassing - via zijn aandeelhouderspositie.	✓ Dit is vastgelegd in het uitbestedingsbeleid en maakt onderdeel uit van het selectie- en evaluatieproces.
14. Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	✓ Jaarlijks evalueren we de kwaliteit van de partijen aan wie we uitbesteden. We evalueren ook ieder jaar de uitbestedingen en passen de kwaliteit aan als dat nodig is aan.

3. Integer handelen

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
15. Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.	✓ Dit is opgenomen in ons integriteitsbeleid en onze gedragscode. De cultuur staat ook beschreven in onze missie, visie, strategie en ambitie.
16. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.	✓ Dit is opgenomen in onze gedragscode. De compliance officer controleert jaarlijks de naleving van deze gedragscode.
17. Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	✓ Dit is opgenomen in onze. De compliance officer houdt er een overzicht van bij.
18. Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	✓ Dit is opgenomen in onze gedragscode. Dit is een vast agendapunt van de bestuursvergadering. Daarnaast maakt de eis van integriteit ook deel uit van het functieprofiel van een bestuurder of lid van het in-tern toezicht.
19. Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.	✓ Dit is opgenomen in onze statuten.
20. Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	✓ Dit is opgenomen in onze gedragscode en in de klokkenluidersregeling.
21. De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	✓ Dit is opgenomen in ons uitbestedingsbeleid en we vragen dit na bij het aangaan van een contract met een derde partij. Om de toegankelijkheid te bevorderen publiceren we de klokkenluidersregeling op onze website.
22. Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).	✓ Ons bestuursbureau bewaakt en volgt nieuwe wet- en regelgeving zorgvuldig. We verdiepen ons onder andere tijdens studiedagen in nieuwe wetgeving. We zijn op de hoogte van geldende wet- en regelgeving, fondsdocumenten, procedures en uitvoering. Jaarlijks evalueren we ons beleid en gaan we na of dit aan de hand van gewijzigde wet- en regelgeving aanpassing behoeft. We bewaken dit en rapporteren hierover.

4. Kwaliteit nastreven

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
23. Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is eerste aanspreekpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.	✓ Jaarlijks vindt er binnen ons bestuur een zelfevaluatie plaats. Onze voorzitter bewaakt de evenwichtige afweging van belangen in de besluitvorming en procedures. ✓ Iedere bestuursvergadering heeft een wisselend bestuurslid de rol van observant.
24. Het bestuur waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.	Dit is in onze bestuursstructuur opgenomen. Tijdens onze zelfevaluatie staan we bij dit punt stil.
25. Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	✓ Het stemrecht is opgenomen in onze statuten.
26. Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden.	✓ We hebben een jaarplanning voor het bepalen van de onderwerpen voor de studiedagen. Daarnaast hebben we een opleidingsplan voor geschiktheid. In het opleidingsplan staan zowel individuele als collectieve opleidingsdoelen.
27. Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	✓ Jaarlijks evalueren we ons functioneren. We kijken dan terug op de genomen stappen, onderkennen verbeterpunten en pakken die op. In het functieprofiel van bestuurders specificeren we, indien van toepassing, competenties voor bepaalde rollen, competenties, waaraan bestuurders moeten voldoen.
28. Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	✓ We volgen deze norm, die is vastgelegd in onze statuten, reglementen en ons geschiktheidsbeleidsplan.
29. Het eigen functioneren is voor het BO een continu aandachtspunt. Het BO evalueert in elk geval jaarlijks het functioneren van het eigen orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het BO één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	- N.v.t voor het paritair bestuursmodel.
30. Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	✓ We volgen deze norm, die is vastgelegd in onze statuten, reglementen en ons geschiktheidsbeleidsplan.

5. Zorgvuldig benoemen

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
31. De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, alsook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	✓ Deze uitgangspunten zijn opgenomen in ons geschiktheidsbeleid. We beschrijven diverse rollen. Als het concreet tot een vacature komt, maken we het algemene profiel van de rol specifiek en kijken ook naar het collectief.
32. Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	✓ Deze uitgangspunten zijn opgenomen in ons geschiktheidsbeleid. Dit beleid bevat ons continuïteits- en opvolgingsbeleid. Ook staat in ons geschiktheidsbeleid het proces beschreven dat we doorlopen bij de benoeming van een nieuwe bestuurder.
33. In zowel het bestuur als in het VO of het BO is ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	✗ In ons bestuur zitten twee vrouwen en tien mannen. In het Verantwoordingsorgaan zitten ook meerdere vrouwen en één lid dat jonger dan 40 jaar is. In ons bestuur zit op dit moment geen persoon onder de 40 jaar. In ons geschiktheidsbeleid is het stappenplan diversiteit opgenomen.
34. De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en Raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de Raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	✓ We volgen deze norm. De zittingsduur van ons bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van toezicht is vastgelegd in onze statuten en de reglementen van het Verantwoordingsorgaan en de Raad van toezicht.
35. Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	✓ Ons bestuur heeft dit in haar diversiteitsbeleid opgenomen.
36. Het bestuur, het VO of het BO en de Raad van toezicht leggen bij de vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.	✓ We hebben heeft in ons geschiktheidsbeleid de diverse rollen beschreven. Als het concreet tot een vacature komt, maken we het algemene profiel van de rol specifiek, waarbij we ook naar het collectief kijken. Dit profiel leggen we ter goedkeuring voor aan de Raad van toezicht. In onze statuten is het vereiste van de profielschets opgenomen. De inhoud van de profielschets is terug te vinden in ons geschiktheidsbeleid. De verschillende functieprofielen zijn als bijlagen bij ons geschiktheidsbeleid gevoegd.
37. Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	✓ Ons bestuur heeft haar diversiteitsbeleid opgenomen in het geschiktheidsbeleid.

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
38. Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	✓ Ons bestuur heeft haar diversiteitsbeleid opgenomen in het geschiktheidsbeleid.
39. Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de Raad van toezicht over de procedure. Een lid van de Raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	✓ Onze werknemersorganisaties, werkgeversorganisaties of pensioengerechtigden doen de voordracht van kandidaat-bestuurders. Een en ander met inachtneming van de statuten en ons verkiezingsreglement. Onze Raad van toezicht is betrokken bij de procedure. Na goedkeuring door DNB, benoemt ons bestuur de kandidaten. We volgen de benoemingsprocedure voor de Raad van toezicht.
40. Het bestuur zorgt dat de statuten een schorsingsprocedure kennen.	✓ We hebben zowel voor ons bestuur, als voor de Raad van toezicht en ons bestuur onderling een schorsingsprocedure.

6. Gepast belonen

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
41. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroepsgroep waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.	✓ Ons bestuur heeft haar beloningsbeleid vastgelegd in het reglement vacatievergoeding. Dit beleid evalueren we ieder jaar. Hierover leggen we verantwoording af in ons jaarverslag.
42. De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.	✓ Deze norm is uitgangspunt voor ons beloningsbeleid.
43. Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie gerelateerde beloningen. Prestatie gerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20% van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.	We hanteren geen prestatie gerelateerde beloningen. We gaan na welk beloningsbeleid derde hanteren. Dit is opgenomen in ons uitbestedingsbeleid.
44. Het bestuur voorkomt dat door een te hoge beloning van de leden van het intern toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	✓ Deze norm leven we na door vergoedingen te verstrekken die volgens maatschappelijke maatstaven passend zijn. Deze vergoedingen staan in ons reglement vacatievergoeding.
45. Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeids-overeenkomst of van een lid van het intern toezicht, verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie- of ontslagvergoeding passend zijn, gelet op de functie en de ontslagreden.	✓ In ons reglement vacatievergoeding is opgenomen dat we bij ontslag geen ontslagvergoeding verstrekken aan een bestuurder of een lid van het intern toezicht.

7. Toezicht houden en inspraak waarborgen

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
46. Intern toezicht draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering.	✓ De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in onze statuten en in het reglement van de Raad van toezicht.
47. Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	✓ De Raad van toezicht is bekend met de Code en leeft deze na.
48. Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangen tegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.	✓ Dit is ook opgenomen in de statuten en in het reglement van de Raad van toezicht en in het functieprofiel van een lid van de Raad van toezicht.
49. De Raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	✓ De Raad van toezicht is onze gesprekspartner. Zij spreekt ons meerdere keren per jaar en spreekt ook met de voorzitters van ons fonds. Zie ook de verklaring van de Raad van toezicht.
50. Het bestuur weegt de aanbevelingen van de Raad van toezicht of visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	✓ In het geval ons bestuur en Raad van toezicht niet dezelfde mening hebben over een bepaald punt, mogen we onze mening volgen, mits we kunnen uitleggen dat het besluit genomen is in het belang van alle stakeholders. We leggen dan verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan en in ons jaarverslag.
51. Het BO voert zijn taak uit als 'goed huisvader' (m/v) voor alle belanghebbenden.	✓ N.v.t. voor ons bestuursmodel.
52. Het BO zorgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	✓ N.v.t. voor ons bestuursmodel.
53. Het BO bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het BO of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt.	✓ N.v.t. voor ons bestuursmodel.
54. Het BO onderneemt actie als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert.	✓ N.v.t. voor ons bestuursmodel.
55. Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO dan wel het BO bij het afleggen van verantwoording.	✓ We vergaderen vier keer per jaar samen met het Verantwoordingsorgaan. Daarnaast spreken de voorzitters van het Verantwoordingsorgaan periodiek met de voorzitters van ons bestuur.
56. Het bestuur draagt de accountant of actuaris die controle uitvoert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.	✓ Voor niet-controlewerkzaamheden verstrekken we een aparte opdracht. We bewaken hierbij wordt de onafhankelijkheid.

8 Transparantie bevorderen

Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
58. Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	✓ We hebben dit in ons jaarverslag opgenomen. Ook op de website besteden we hier aandacht aan.
59. Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	✓ In het jaarverslag leggen we verantwoording af over het door ons gevoerde beleid.
60. Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	✓ We laten transparantie zien in ons jaarverslag, op onze website en tijdens diverse bijeenkomsten voor deelnemers of werkgevers. Daarnaast zijn documenten opvraagbaar bij ons fonds.
61. Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	✓ Dit hebben we gedaan en hebben we opgenomen in ons uitbestedingsbeleid en in onze overeenkomsten. Deze evalueren we periodiek.
62. Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	✓ Op onze website zijn de uitgangspunten van ons MVB-beleid opgenomen.
63. Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	✓ Het beleid en de beleidsuitgangspunten voor onze communicatie zijn vastgelegd in het communicatie-beleidsplan 2018-2020. We onderschrijven deze. Het Verantwoordingsorgaan brengt advies uit over ons communicatiebeleid. Bovendien leggen we een aantal communicatiemiddelen vooraf ter toetsing voor aan een klankbordgroep van actieve deelnemers en gepensioneerden. Aan leden van het Verantwoordingsorgaan vragen we regelmatig om input voor bepaalde communicatiemiddelen, vóórdat we ze gaan maken. Ieder jaar meten we hoe actieve deelnemers en gepensioneerden onze communicatie beoordelen.
64. Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	✓ Dit is onderdeel van ons jaarverslag.
65. Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	✓ We hebben een klachten- en geschillenregeling. In ons jaarverslag leggen we hierover verantwoording af. Daarnaast verwijzen we in onze klachtenregeling naar de mogelijkheid om aan te kloppen bij de Ombudsman Pensioenen.

5. OVERZICHT NEVENFUNCTIES

Stand van zaken per 1 april 2021

	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Jack Buckens	Werkgeversvoorzitter	<ul style="list-style-type: none"> - St. Pensioenfonds Zorg en Welzijn, voorzitter RvT - Tilburg Trappers, voorzitter RvT - St. Vrienden Sterk Huis, bestuurder - Colland Sectorraad, bestuurder
Jaap den Dekker	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - Plantum, sr. Beleidsmedewerker - Mobiliteitscentrum Glastuinbouw, bestuurder - Sectorcommissie Glastuinbouw, bestuurder - St. Colland Arbeidsmarktbeleid, plv bestuur-der - Zendingscommissie hervormde gemeente, voorzitter
Sander van Meer	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - Hogeschool Windesheim, docent - VIA-scholen, lid commissie van beroep - Colland Sectorraad, bestuurder - Nuborgh College Elburg, voorzitter RvT - JagerKuiper advocaten, advocaat
Fred Gertsen	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - PC Uitvaart B.V. & PC Uitvaart verzekeringen NV, lid RvC - Stichting Rijnlands Lyceum, lid RvT - Iktel BV, directeur - Skyworks Global, lid Strategic Advisory Board - Stevanovic Institute on the Formation of Knowledge, principal investigator - Media Pensioen Diensten, Voorzitter RvT - Assurant Europe, voorzitter RvC
Mark Rosenberg	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - Bpf Schilders, bestuurder - St. Pf Woningcorporaties, bestuurder - Docent SPO - Pensioenfonds Chemours, voorzitter BAC - ANWB PF, lid RC - Pf Pepsico NL, voorzitter BAC
Willem van den Nieuwenhof	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - Royal Cosun, Directeur HR - St. Pensioenfonds Koninklijke Cosun, bestuurder
Eline Lundgren	Werknemersvoorzitter	<ul style="list-style-type: none"> - FNV, vakbondsbestuurder - Colland Sectorraad, bestuurder - Lundgren & Partners, eigenaar
Harrie de Vaan	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - CNV Vakmensen, vakbondsbestuurder - BPF Architectenbureaus, voorzitter bestuur - Ministerie SZW informatieplatformwerkgroep pensioenakkoord, deelnemer

NEVENFUNCTIES

	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Patrick Meerts	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - FNV, vakbondsbestuurder - Kaderlid FNV Personeel - EFFAT, afgevaardigde namens FNV - Alliance Française Roermond, bestuurder
Eric Douma	Aspirant-bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - LTO Noord, bestuurder /wnd. voorzitter - St. Steunfonds LTO Noord, bestuurder - St. Innovatiefonds LTO Noord, bestuurder - Colland Sectorraad, bestuurder - St. Colland Arbeidsmarkt, bestuurder - SAZAS, lid RvC - SIVA, voorzitter bestuur - PRIVON, voorzitter bestuur - CBS (vermogensbeheerder), bestuurder - Maatschap H.G.E. Douma en JW vd Wal zeugenbedrijf, maat
Evelien Vlastuin	Bestuurder	<ul style="list-style-type: none"> - Bpf Vlakglas. Lid RvT - Solidez, Lid RvT - Wijf met Bedrijf, eenmanszaak

Raad van toezicht	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Dirk Duijzer	Voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> - Rabobank Nederland, directeur Bestuurszaken en Coöperatie - Topsector Agri & Food, boegbeeld topteam - Stichting Kerkelijke Gelden, voorzitter - Nive vereniging, voorzitter bestuur - Stichting Koning Willem I, bestuurder - Stichting Alfa Omega, voorzitter - Centraal orgaan kwaliteitszorg Zuivel, voorzitter - Energie Coöperatie Bunnik, bestuurder - Stichting Dutch Food Week, bestuurder
Monique van der Poel	Lid Raad van toezicht	<ul style="list-style-type: none"> - St. PF Tandtechniek (i.l.), lid RvT - Advocaat pensioenrecht - Amsterdamse Kunstinstelling W139, bestuur-der - PME, niet uitvoerend bestuurder - Voorzitter SBO Centraal Beheer APF - Promovenda VU Amsterdam
Trudy van der Kloet	Lid Raad van toezicht	<ul style="list-style-type: none"> - ABP bestuursbureau, risicomanager - ABN AMRO PF, adviseur commissie risicomanagement - Pensioenfederatie, lid commissie risicomanagement

6. MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN, PRINCIPES EN RICHTLIJNEN

Stand van zaken per 1 april 2021

BPL Pensioen is ondertekenaar van de Principles for Responsible Investment (PRI). Hiermee hebben we ons ge-committeerd aan 6 principes. In onderstaande tabellen lichten wij toe hoe wij deze principes hebben nageleefd.

Principe 1: We zullen ESG-kwesties opnemen in investeringsanalyse en besluitvormingsprocessen.	
Mogelijke acties	Toelichting
Pak ESG-kwesties aan in verklaringen over het beleggingsbeleid.	✓ Onze aanpak van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) is uitgewerkt in het overkoepelend MVB beleid. Dit document is beschikbaar op de website.
Ondersteuning van de ontwikkeling van ESG-gerelateerde tools, meetwaarden en analyses.	✓ Via onze fiduciair vermogensbeheerder en via collectieve engagement strategieën, ondersteunen we de ontwikkeling van ESG-gerelateerde tools en standaarden.
Beoordeel de mogelijkheden van externe vermogensbeheerders om ESG-kwesties op te nemen.	✓ Voor al onze discretionaire aandelen-, vastrentende waarden en vastgoed mandaten zijn er afspraken gemaakt met de vermogensbeheerders om de ESG-karakteristieken van de portefeuille te verbeteren.
Vraag aanbieders van beleggingsdiensten (zoals financiële analisten, consultants, makelaars, onderzoeksbureaus of ratingbedrijven) om ESG-factoren te integreren in zich ontwikkelende onderzoeken en analyses.	✓ Aan onze vermogensbeheerders is het belang dat wij hechten aan MVB kenbaar gemaakt. Duurzaamheidsrisico's dienen terug te komen in onderzoeken en analyses.

Principe 2: We zullen actieve eigenaren zijn en ESG-kwesties opnemen in ons betrokken beleggerbeleid en bij de uitvoering van ons beleggingsbeleid.	
Mogelijke acties	Toelichting
Ontwikkel en maak een actief betrokkenheidsbeleid dat in overeenstemming is met de principes.	✓ Ons betrokkenbelegger beleid is een belangrijk onderdeel van het overkoepelend MVB-beleid.
Oefen stemrecht uit of bewaak de naleving van het stembeleid	✓ Wij voeren ons stemrecht uit voor de gehele discretionaire aandelenportefeuille en zijn via een online monitorings-systeem transparant over ons stemgedrag.
Ontwikkel een engagementprogramma	✓ Ons engagementbeleid staat centraal in ons beleid als betrokkenbelegger. We rapporteren ieder halfjaar over de resultaten van onze engagement inspanningen.
Betrek bedrijven bij ESG-kwesties	✓ Dit doen wij direct via onze engagementstrategieën maar ook via deelname in het 'Diepe Spoor' van het IMVB-convenant. Daarin zoeken we samen met maatschappelijke organisaties en bedrijven naar oplossingen voor duurzaamheidsrisico's
Neem deel aan initiatieven voor gezamenlijke betrokkenheid.	✓ Via onze fiduciair vermogensbeheerder nemen we deel aan meerdere collectieve engagementtrajecten. We rapporteren halfjaarlijks op onze website over de voortgang van deze trajecten.

Principe 3: We vragen van de entiteiten waarin we beleggen passende informatie over ESG-kwesties.	
Mogelijke acties	Toelichting
Vraag om gestandaardiseerde rapportage over ESG-kwesties Vraag om ESG-kwesties te integreren in financiële jaarverslagen. Vraag informatie aan bedrijven over het aannemen / naleven van relevante normen, standaarden, gedrags-codes of internationale initiatieven (zoals het UN Global Compact).	✓ Onze collectieve engagementinspanningen zijn gericht op standaardisatie van ESG gegevens en het verhogen van kwaliteit van rapportagestandaarden. Waar mogelijk en nodig nemen we internationale gedragsnormen en codes hierbij in acht.
Ondersteun initiatieven en resoluties van aandeelhouders die ESG-openbaarmaking bevorderen.	✓ De grondhouding is dat wij positief staan ten opzichte van resoluties van aandeelhouders die ESG-openbaarmaking bevorderen en deze ook steunen. Iedere resolutie beoordelen we op de merites in context van de situatie en voorliggende feiten. Via onze MVB-halfjaarrapport leggen wij verantwoording af over ons stemgedrag op dergelijke resoluties.

Principe 4: We bevorderen de acceptatie en implementatie van de principes binnen de beleggingssector.

Mogelijke acties	Toelichting
Neem Principles-gerelateerde vereisten op in verzoeken om voorstellen (RFP's). Communiceer ESG-verwachtingen aan aanbieders van beleggingsdiensten. Herzie relaties met serviceproviders die niet voldoen aan de ESG-verwachtingen.	✓ Voor vermogensbeheerders zijn MVB-vereisten onderdeel van het selectie, aanstellings- en monitorings-traject.
Stem de beleggingsmandaten, monitoringprocedures, prestatie-indicatoren en stimuleringsstructuren dienovereenkomstig af (zorg er bijvoorbeeld voor dat beleggingsbeheerprocessen waar nodig een afspiegeling zijn van de lange termijn).	✓ MVB-verwachtingen en -vereisten zijn opgenomen in de mandaatrichtlijnen van de individuele beleggingsstrategieën. Voor de 'overlay' MVB-instrumenten (en-gagement-, stem-, en uitsluitingsbeleid) zijn afspraken gemaakt in de Dienstverleningsovereenkomst met onze fiduciair vermogensbeheerder.
Ondersteuning van de ontwikkeling van tools voor het benchmarken van ESG-integratie.	✓ Wij hanteren maatwerkindices waarin onze ESG-integratiestrategie volledig verwerkt is.

Principe 5: We werken samen om onze effectiviteit bij het implementeren van de principes te vergroten.

Mogelijke acties	Toelichting
Ondersteuning van / deelnemen aan netwerken en informatieplatforms om tools te delen, middelen te bundelen en gebruik te maken van rapportage voor investeerders als een bron van leren.	✓ BPL Pensioen neemt deel aan het 'Diepe Spoor' van het IMVB convenant. Hierin wordt met de sector en met maatschappelijke organisaties samengewerkt om duurzaamheidskwesties effectiever te adresseren.
Pak relevante opkomende problemen collectief aan. Ontwikkel of ondersteun passende samenwerkingsinitiatieven.	✓ Aanvullend ondersteunt BPL Pensioen meerdere internationale collectieve samenwerkingsverbanden.

Principe 6: We zullen elk verslag uitbrengen over onze activiteiten en de voortgang bij het implementeren van de principes.

Maak bekend hoe ESG-kwesties zijn geïntegreerd in beleggingspraktijken. Maak actieve eigendomsactiviteiten bekend (stemmen, engagement en/of beleidsdialoog).	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Via onze MVB-rapportages geven wij ieder halfjaar inzicht in de mate waarin en wijze waarop ESG-kwesties zijn geïntegreerd in de beleggingsprocessen. ✓ Via onze MVB-rapportages geven wij ieder halfjaar inzicht in de mate waarin en wijze waarop invulling is gegeven aan het engagement- en stemprogramma.
Communiceer met begunstigden over ESG-kwesties en de principes. Rapporteren over de voortgang en/of prestaties met betrekking tot de Principes met behulp van een 'pas toe	✓ Onze MVB-rapportages zijn publiek beschikbaar op de website en toegankelijk voor onze deelnemers en andere stakeholders.

MVB

VN Global Compact principes en OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers	Toelichting
<p>Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.</p> <p>De OESO-richtlijnen zijn aanbevelingen die door de regeringen gezamenlijk worden gedaan aan multinationale ondernemingen. Ze bevatten beginselen en normen voor goed gedrag, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetgeving en internationaal erkende normen. OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers biedt de interpretatie van de OESO-richtlijnen. In het IMVB-Convenant is afgesproken dat Partijen het richtsnoer zien als leidraad voor de implementatie van het Convenant.</p> <p>De UN Guiding Principles zijn door de VN opgestelde richtlijnen die duidelijk maken wat de rol van staten is en welke verantwoordelijkheid het bedrijfsleven heeft in relatie tot mensenrechten. De UNGP's zijn een aanvulling op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere mensenrechtenstandaarden.</p> <p>Naast de financiële risico's voor het pensioenfonds wegen de OESO-richtlijnen en UNGP's ook de risico's en negatieve impact op belanghebbenden in de (beleggings-)keten mee. Belanghebbenden in deze context zijn de mensen die bijvoorbeeld in de omgeving van een fabriek of plantage wonen of er werken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ BPL Pensioen toetst jaarlijks de mate en wijze waarop de activiteiten van ondernemingen in strijd zijn met de genoemde principes. Bij onvoldoende naleving van de principes starten wij een dialoog. Bij grove en structurele schendingen overwegen we uitsluiting van de onderneming. ✓ Maatschappelijke waardecreatie op de lange termijn is een doelstelling van het MVB-beleid. BPL Pensioen committeert zich aan het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers. De verschillende stappen van due diligence conform de OESO-richtlijnen nemen we in acht bij het beoordelen van de duurzaamheidsrisico's voor de portefeuilles.

Broeikasgasprotocol	Toelichting
<p>Het broeikasgasprotocol biedt richtlijnen voor het inventariseren en rapporteren van CO₂-emissies. Het protocol heeft betrekking op zeven broeikasgassen. Deze broeikasgassen¹ hebben een verschillende invloed op de klimaatverandering, die wordt uitgedrukt in een global warming potential (GWP). De invloed van een gas op de opwarming wordt gerelateerd aan die van een hoeveelheid CO₂, uitgedrukt in CO₂-equivalenten.</p> <p>Het protocol maakt op basis van de herkomst van een broeikasgas onderscheid in verschillende scopes: scope 1 (eigen activiteiten), scope 2 (afname energie van derden) of scope 3 (een activiteit door andere partijen in de gehele waardeketen). Door de verschillende scopes van de broeikasgassen bij elkaar op te tellen, ontstaat een overzichtelijk beeld van de CO₂-voetafdruk.</p> <p>CO₂-emissies</p> <p>Onder CO₂-emissies wordt de CO₂-uitstoot van de aandelenportefeuille per miljoen euro geïnvesteerd vermogen inzichtelijk gemaakt. De CO₂-uitstoot van een onderneming wordt naar verhouding toegekend aan de uitstoot van de portefeuille. Bij bezit van 1% van de aandelen wordt 1% van de CO₂-emissies meegewogen in de CO₂-emissies. De totale emissies voor een portefeuille worden genormaliseerd op basis van de marktwaarde van de portefeuille. De voetafdruk wordt uiteindelijk uitgedrukt in ton CO₂ per miljoen euro geïnvesteerd vermogen.</p> <p>Deze maatstaf en methodiek wordt aanbevolen door het Nederlandse Platform Carbon Accounting Financials (pcaf)² en wordt op de aandelenportefeuille toegepast.</p> <p>CO₂-intensiteit</p> <p>Met de CO₂-intensiteit wordt de blootstelling van de portefeuille aan CO₂-intensieve bedrijven inzichtelijk gemaakt. CO₂-intensiteit wordt bepaald door de CO₂-emissies van een bedrijf af te zetten tegen de gegene-reerde omzet (in miljoen USD) van dat bedrijf.</p> <p>De CO₂-intensiteit van de portefeuille wordt bepaald aan de hand van de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit methodiek (weighted average carbon intensity). De CO₂-intensiteit (CO₂ per miljoen dollar omzet) van een onderneming wordt toegekend aan de portefeuille op basis van het portfolio-gewicht. Deze maatstaf en methodiek wordt aanbevolen door de TCFD en wordt op creditportefeuille toegepast.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Voor het berekenen van de CO₂-emissies en -intensiteit van de aandelen en creditportefeuille zijn in de scope 3 emissies buiten beschouwing gelaten. Bedrijven rapporteren over deze emissies nog niet op consequente wijze en dat leidt mogelijk ook tot ongewenste dubbeltellingen in de portefeuille. ✓ De berekeningen van de CO₂-emissies en -intensiteit is gebaseerd op de CO₂-uitstoot van de ondernemingen uit 2019. Deze data zijn ingekocht bij MSCI ESG. De CO₂-emissies zijn voor circa 99% van de aandelenportefeuille in kaart gebracht. Voor de creditportefeuille ligt de reikwijdte op circa 94%.

¹) Deze broeikasgassen zijn gedefinieerd in het verdrag van Kyoto: koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), stikstofoxide (N₂O), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolstoffen (PCF's), zwavelhexafluoride (SF₆) en stikstoftrifluoride (NF₃).

²) <http://carbonaccountingfinancials.com/>

